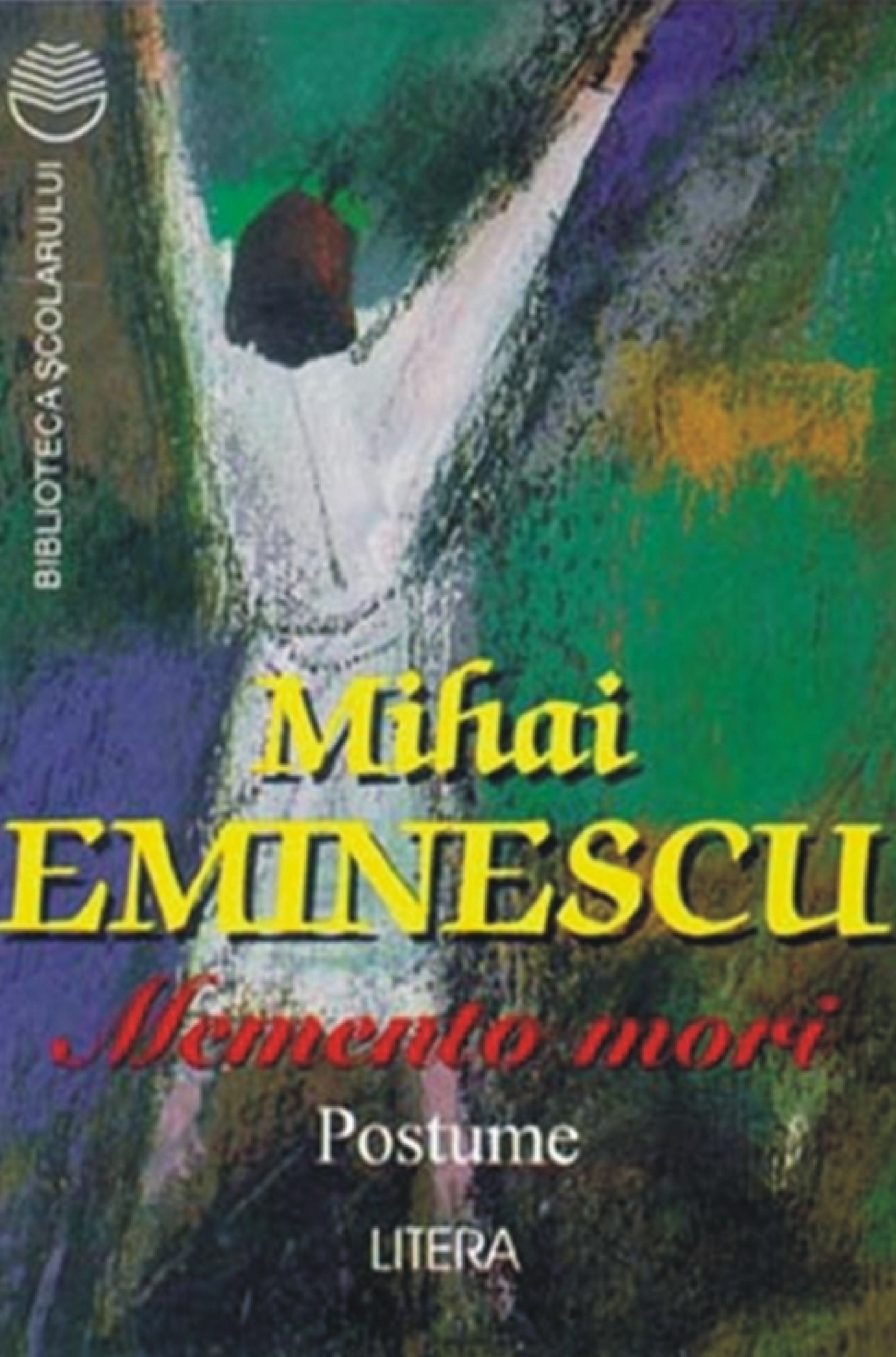

BIBLIOTECA ȘCOLARULUI
Mihai
EMINESCU
Memento mori
Postume
LITERA

biblioteca școlarului

Mihai
EMINESCU

MEMENTO MORI

INTERNAŢIONAL
BUCUREŞTI — CHIŞINĂU

CUPRINS

CZU 859.0–1
E–48

CUPRINS

Notă asupra ediţiei

Textele sunt reproduse din:

Mihai Eminescu. **OPERE**, vol. I. Ediţie critică îngrijită de Perpessicius. Fundaţia pentru literatură şi artă "Regele Carol II", Bucureşti, 1939.

Mihai Eminescu. **OPERE ALESE**, vol. II, Ediţie îngrijită şi prefaţată de Perpessicius. Colecţia "Scriitori români", Editura Minerva, Bucureşti, 1973.

Mihai Eminescu. **POEZII.** Colecţia "Biblioteca şcolarului". Editura Litera, Chişinău, 1996.

Textele, cu excepţia particularităţilor de limbă şi stil ale autorului, respectă normele ortografice în vigoare.

Coperta şi ilustraţiile: *Isai Cârmu*

ISBN 9975-904-87-4

CUPRINS

TABEL CRONOLOGIC

1675 Presupusul an de naştere al strămoşului lui M. Eminescu Imin(u), de la supranumele căruia se va înfiinţa patronimul *Iminovici*, conform lui Ion Roşu (vezi cartea acestuia *Legendă şi adevăr în biografia lui M. Eminescu*. Editura Cartea românească, 1989, pag. 201).

1705 Data probabilă de naştere (în Banat) a lui Iovul Iminovici, viitor preot, fiul lui Imin(u), numele căruia va da naştere patronimului Iminovici, după acelaşi cercetător.

1720 Anul probabil de naştere al lui Iuraşcu din Hotin, bunicul stolnicului Vasile Iuraşcu, după acelaşi biograf Ion Roşu.

1730 Anul prezumtiv al hirotonisirii „lui Imin(u)“, care, prin sârbizarea numelui, devine Iovul Iminovici. Acesta pare-se momentul naşterii patronimului *Iminovici.*

1735 Anul probabil de naştere al lui Petru (Petrea) Iminovici, tatăl lui Vasile Eminovici şi bunicul căminarului. După Ion Creţu, el se naşte în 1736 în satul Călineşti, considerat străbunic al poetului.

1736 Anul de naştere al Agafiei Şerban, soţia lui Petru Iminovici şi străbunica lui M. Eminescu.

1780 Se naşte Vasile Eminovici, unicul fecior al lui Petrea Eminovici şi al soţiei sale Agafia. Acesta e bunicul poetului, care avea şi darul cântării.

1812 La 10 februarie se naşte Gheorghe Eminovici, fiul lui Vasile şi al Ioanei Eminovici. E tatăl poetului. Părăseşte Bucovina şi se stabileşte în Moldova.

1816 Se naşte Raluca Iuraşcu, fiica stolnicului Iuraşcu din Joldeşti, mama poetului.

1840 La 29 iunie are loc căsătoria lui Gheorghe Eminovici şi a Ralucăi Iuraşcu.

1841 La 12 mai se naşte Şerban, primul copil al soţilor Eminovici. Slugerul Gheorghe Eminovici este ridicat la rangul de căminar.

1843 La 2 februarie se naşte Nicolae (Nicu), cel de-al doilea copil.

1844 Se naşte George (Iorgu), cel de-al treilea copil.

1845 La 5 mai se naşte Ruxanda, cel de-al patrulea copil.

1846 La 1 iulie se naşte Ilie, cel de-al cincilea copil.

1848 Se naşte probabil Maria, cel de-al şaselea copil.

1850 La 15 ianuarie se naşte la Botoşani Mihai Eminescu, poetul, cel de-al şaptelea copil. După alţii, el se naşte la 20 decembrie 1949.

1852 Vede lumina zilei Aglaia, cel de-al optulea copil.

1854 Se naşte Henrieta (Harieta), cel de-al nouălea copil.

1856 La 16 noiembrie se naşte Matei, cel de-al zecelea copil.

Anul de naştere al celui de-al unsprezecelea copil, Vasile, nu este cunoscut.

1857 Gheorghe Eminovici conduce la studii la Cernăuţi cinci copii. Nu este cunoscut ce cursuri a urmat în acest an poetul.

1858-1859 Mihai urmează clasa a III-a la „National Hauptschule“ din Cernăuţi. Este clasificat al 15-lea dintre cei 72 de levi.

1859-1860 M. Eminovici urmează clasa a IV-a. Este clasificat al 5-lea dintre cei 82 elevi.

1860-1861 Se înscrie la Ober-Gymnasium din Cernăuţi. Mihai Eminovici promovează clasa I. Este clasificat al 11-lea în primul semestru şi al 23-lea în cel de-al doilea semestru.

1861-1862 Urmează clasa II-a.

1862-1863 Repetă clasa. De la 16 aprilie 1863 părăseşte cursurile, cu toate că avea o reuşită bună la învăţătură. Plecat la Ipoteşti în vacanţa de Paşte, nu mai revine la şcoală. Moare Ilie, student la şcoala de medicină a lui Davila din Bucureşti.

1864 Mihai Eminovici solicită Ministerului Învăţământului o subvenţie pentru urmarea studiilor sau un loc de bursier. Pleacă la Cernăuţi, unde dădea reprezentaţii trupa de teatru Fanny Tardini-Vlădicescu. La 5 octombrie M. Eminovici devine practicant la tribunalul din Botoşani. Peste o vreme este copist la comitetul permanent judeţean.

1865 La 5 martie demisionează. La 11 martie solicită paşaport pentru trecere în Bucovina. În Bucovina se află în gazdă (toamna) la profesorul său Aron Pumnul, îngrijind de biblioteca acestuia. Situaţia sa şcolară era de „privatist“.

1866 La 12/24 ianuarie se stinge din viaţă Aron Pumnul. Învăţăceii tipăresc o broşură cu „lăcrămioare…. la mormântul prea iubitului lor profesoriu". A doua poezie este semnată: M. Eminovici, privatist. G. Munteanu consideră că 4 poezii din cele 7 sunt ale lui M. Eminescu. Concluziile ipotetice ale autorului inspiră încredere, deoarece intuiţia pare-se i-a iluminat calea spre adevărul tăcut de poet. La 25 februarie/9 martie revista *Familia* din Pesta îi publică poezia *De-aş avea*… Directorul revistei, Iosif Vulcan, cu această ocazie, îi românizează numele de familie. Din *Eminovici* devine *Eminescu*, nume pe care poetul l-a adoptat pentru totdeauna. La 15/27 mai publică poezia *O călărire în zori*. Părăseşte Bucovina (în iunie), stabilindu-se la Blaj. Avea de gând să-şi reînceapă studiile. La 16/29 iulie *Familia* îi publică *Din străinătate*, la 14/26 august – *La Bucovina,* la 11/23 septembrie – *Speranţa* şi la 16/28 octombrie – *Misterele nopţii*. Cu începere din octombrie şi în noiembrie revista îi publică nuvela *Lanţul de aur*, tradusă din scriitorul suedez Onkel Adam. A fost la Alba-Iulia, unde participă la adunarea anuală a „Astrei între 27-28 august. În toamnă părăseşte Blajul şi se duce la Sibiu. Este prezentat lui N. Densuşianu. Trece munţii şi vine la Bucureşti.

1867 Se angajează în trupa lui Iorgu Caragiale. Deţine rolul de sufleur şi de copist. Face, graţie condiţiei îmbrăţişate, turnee la Brăila, Galaţi, Giurgiu, Ploieşti. Citeşte mult din Schiller. Traduce din acesta poezia *Resignaţiune*. La 2/14 aprilie apare în *Familia Ce-ţi doresc eu ţie, dulce Românie*, iar la 18/30 iunie *La Heliade*.

1868 Angajat sufleur în trupa lui Mihai Pascaly, care concentrase mai multe forţe teatrale: Matei Millo, Fanny Tardini-Vlădicescu şi actori din trupa lui Iorgu Caragiale. Trupa joacă la

Braşov, Sibiu, Lugoj, Timişoara, Arad şi în alte oraşe bănăţene. Întâlnindu-l în turneu, Iosif Vulcan obţine de la M. Eminescu poeziile *La o artistă* şi *Amorul unei marmure*, pe care *Familia* le publică respectiv la 18/30 august şi 19 septembrie/1 octombrie. Stabiliţi în Bucureşti, face cunoştinţă cu I. L. Caragiale. Pascaly îl angajează ca sufleur a II-a oară şi copist al Teatrului Naţional. Se obligă să traducă pentru marele actor *Arta reprezentării dramatice – Dezvoltată ştiinţific şi în legătura ei organică de profesorul dr. Enric Theodor Rötscher* (după ediţiunea a doua). Din această vreme începe şi proiectul său de roman *Geniu pustiu*.

1869 La 1 aprilie înfiinţează împreună cu alţi tineri cercul literar „Orientul". Cercul urmărea strângerea basmelor, poeziilor populare şi a documentelor privitoare la istoria şi literatura naţională. La 29 iunie sunt fixate comisiile de membri ale „Orientului" care trebuiau să viziteze diferite provincii. M. Eminescu era repartizat pentru Moldova. Vara publică *La moartea principelui Ştirbey*. Pleacă în turneu la Iaşi şi Cernăuţi. *Familia* continuă să-l publice. Îi apare *Junii corupţi* la 31 ianuarie/12 februarie şi *Amicului F. I.* la 31 martie/11 aprilie. Tatăl îi promite o subvenţie regulată întru a-şi urma studiile universitare la Viena, unde se aflau mulţi dintre colegii săi de la Cernăuţi. La 2 octombrie se înscrie la Facultatea de filozofie ca student extraordinar, de vreme ce-i lipsea bacalaureautul. Aici face cunoştinţă cu I. Slavici. Se înscrie în cele două societăţi studenţeşti care se contopesc în una – „România jună".

1870 Îl vizitează la Döbling de Anul Nou împreună cu alţi studenţi pe fostul domnitor Al. I. Cuza.

În 1869/1870 urmează aproape cu regularitate cursurile. În 1871/72 urmează două semestre consecutive. Frecventează biblioteca Universităţii. La 7/19 şi 9/21 ianuarie publică în *Albina* din Pesta articolul *O scrisoare critică*, luând apărarea lui *Aron Pumnul* împotriva unei broşuri a lui D. Retrino din Cernăuţi. La 18/30 ianuarie în *Familia* publică *Repertoriul nostru teatral*. Primul este semnat cu numele deplin. Cel de-al doilea – cu iniţialele M. E. Sub pseudonimul Varro publică în *Federaţiunea* din Pesta trei articole: *Să facem un congres* (5/17 aprilie), *În unire e tăria* (10/22 aprilie) şi *Echilibrul* (22 aprilie/4 mai şi 29 aprilie/11 mai), pentru care a fost citat de procurorul public din Pesta. *Federaţiunea* din 5/17 aprilie mulţumeşte pentru aceste articole. Însă nu poate preciza timpul pentru a începe publicarea romanului *Naturi catilinare* menţionat de Varro. La 15 aprilie *Convorbiri literare* îi publică celebra poezie *Venere şi Madonă*, care stârneşte admiraţia lui Titu Maiorescu. La 15 august aceeaşi revistă îi publică *Epigonii*.

Semnează ca secretar, alături de N. Teclu, preşedinte, în luna martie, un apel pentru strângerea de fonduri pentru serbarea de la Putna. La 4/16 septembrie îi scrie lui Iacob Negruzzi să publice în *Convorbiri literare* notiţa „asupra proiectatei întruniri la mormântul lui Ştefan cel Mare la Putna“. Expediază povestea *Făt-Frumos din lacrimă* pe care *Convorbiri literare* o publică în numerele de la 1 şi 15 noiembrie. Aflându-se la Viena, Iacob Negruzzi destăinuieşte impresia puternică ce au produs-o în sânul „Junimii“ versurile poetului publicate în paginile *Convorbirilor literare*. De asemenea acesta îl sfătuieşte ca după studii să se stabilească la Iaşi.

1871 Îl pune în curs pe Iacob Negruzzi cu proiectele sale literare. Îl recomandă cu căldură pe I. Slavici. Expediază poezia *Mortua*

est ! pe care *Convorbiri literare* o publică la 1 martie. La 15 iunie îi va publica *Înger şi pază* şi *Noaptea*. La 8 aprilie are loc şedinţa de unificare a conducerii, alegând primul comitet: I. Slavici, preşedinte, şi M. Eminescu, bibliotecar. La 1 august s-au desfăşurat, în şedinţa de la Cernăuţi, pregătirile pentru serbarea de la Putna, care a fost fixată pentru 15/27 august. În *Românul* din 3/15 august Eminescu publică împreună cu Pamfil Dan, membru în comitetul serbării, o scrisoare în care explică semnificaţia întâlnirii tineretului român la mormântul lui Ştefan cel Mare. Printre participanţii activi la serbare s-au evidenţiat pictorul Bucevski şi compozitorul Ciprian Porumbescu. Fiind învinuiţi că sunt ataşaţi ideilor „Junimii“ de la Iaşi, M. Eminescu şi I. Slavici demisionează în toamnă din funcţiile lor din societatea „România jună“. Titu Maiorescu subliniază în studiul său din *Convorbiri literare,* intitulat *Direcţia nouă*, vocaţia de poet a lui M. Eminescu, numindu-l „poet în toată puterea cuvântului“ şi citându-l după Vasile Alecsandri.

Dintre proiectele literare, după I. Creţu, *Proletarul* ia o formă iniţială. Lucrează la poemul *Memento mori*.

1872 În acest an probabil se întâlneşte cu Veronica Micle la Viena. Din lipsa banilor părăseşte Viena şi revine în ţară. Participă la o şedinţă a „Junimii“ din 1 septembrie la care citeşte *Egipetul*, un fragment din *Momento mori*, apoi nuvela *Sărmanul Dionis*. La 7 septembrie M. Eminescu citeşte la „Junimea“ poeziile *Înger şi demon* şi *Floare-albastră*. La 1 decembrie 1872 şi 1 ianuarie 1873 *Convorbiri literare* îi tipăreşte nuvela *Sărmanul Dionis*.

„Junimea“ îl asigură cu o subvenţie lunară de 10 galbeni pentru a studia la Berlin. La 18 decembrie se înscrie la Universitatea din Berlin, ca student ordinar, în baza unui

certificat de absolvire a gimnaziului din Botoşani. Cursurile la care se înscrisese cuprindeau domeniile: filozofiei, istoriei, economiei şi dreptului.

1873 Este preocupat de prelucrarea folclorului. Începe întâile versiuni ale poemelor *Călin* şi *Luceafărul*.
Pentru asigurarea unei existenţe modeste acceptă un post la consulatul român la Berlin, condus de Teodor Rosetti, iar apoi de N. Kreţulescu. E nevoit a-şi cere exmatricularea din motive de tensiune dintre tată şi fiu, vorba lui I. Creţu. Certificatul eliberat la 26 iulie dovedeşte că a urmat două semestre până în 14 iulie. Rosetti însă i-a făcut posibilă rămânerea la Berlin, mărindu-i salariul. De unde la 8 decembrie poetul se reînscrie la Universitate pentru semestrul de iarnă. Dar n-a trecut nici un examen.
La 21 septembrie fratele său Iorgu Eminovici, de profesie militar, se sinucide. Moartea lui însă e declarată abia la 2 noiembrie. A fost înmormântat la Ipoteşti.

1874 Între 17/29 ianuarie şi 7 mai se desfăşoară o amplă corespondenţă între Eminescu şi Maiorescu, în care acesta îi propunea poetului să-şi ia doctoratul în filozofie pentru a fi numit profesor la Universitatea din Iaşi. Ministrul învăţământului îi expediază la Berlin 100 galbeni pentru depunerea doctoratului. I se dă sarcina de a cerceta documentele din Königsberg pentru statul român. Printr-o scrisoare din 19 septembrie din Berlin, poetul motivează abandonarea acestei sarcini şi revenirea în ţară. La Berlin urma să se întoarcă în noiembrie pentru a susţine examene. La 1 septembrie este numit director al Bibliotecii Centrale din Iaşi. Maioresacu află la 5 octombrie de la Al. Lambrior că

Eminescu nu poate pleca în străinătate întru a-şi face doctoratul. Îl opresc o seamă de împrejurări. Două surori se îmbolnăviseră de tifos în Boemia. Fratele Şerban, dând semn de alienaţie, este internat la 10 octombrie în spital prin intermediul agenţiei diplomatice din Berlin. Poetul însuşi suferea în urma aprinderii la o încheietură a piciorului. Fratele moare la 28 noiembrie la Berlin.
Eminescu paralel avea lecţii de logică la Institutul academic în locul lui Xenopol. Revista *Convorbiri literare* de la 1 decembrie îi publică *Împărat şi proletar*. Colaborează la *Lexiconul* lui Brockhaus.

1875 Activitate intensă la Biblioteca Centrală din Iaşi. La 15 iunie T. Maiorescu, ministrul învăţământului îi propune funcţia de revizor şcolar pentru districtele Iaşi şi Vaslui. La 1 iulie este invitat să-şi ia în primire postul. La 2 iulie predă biblioteca lui D. Petrino. La 10 august înaintează un raport ministrului cu ocazia conferinţelor avute cu învăţătorii din judeţul Iaşi. Îl remarcă pe institutorul I. Creangă de la şcoala nr. 2 din Păcurari. La 5 septembrie trimite alt raport la minister. De astă dată înainta propuneri de reorganizare a şcolilor din judeţul Vaslui. *Convorbiri literare* îi publică la 1 februarie poezia *Făt Frumos din tei*. La 14 martie rosteşte la „Junimea“ în cadrul prelegerilor publice conferinţa pe care ulterior o publică în *Convorbiri literare* din 1 august intitulată *Influenţa austriacă asupra românilor din principate*. La 26 mai înaintează ministerului un raport elogios asupra unei cărţi didactice alcătuită de I. Creangă ş. a. Îl introduce pe I. Creangă la „Junimea“. D. Petrino, printr-un raport către Ministerul Învăţământului din 22 iunie, cere ca Eminescu, fost bibliotecar, să răspundă pentru obiecte şi cărţi „sustrase“. Ministerul înaintează la

rândul său raportul Parchetului din Iaşi. Judecătorul de instrucţie prin încheierea sa din 17 decembrie declară că „nu este loc de urmărire".

La 15 august, la Ipoteşti, moare Raluca Eminovici. Rămas fără serviciu, M. Eminescu se angajează corector şi redactor la ziarul *Curierul de Iaşi*. Este prezent la şedinţele „Junimii". Îl vizitează pe Creangă la bojdeuca sa. La 1 septembrie *Convorbiri literare* îi publică poeziile *Melancolie*, *Crăiasa din poveşti*, *Lacul* şi *Dorinţa*. La 1 noiembrie revista bucureşteană îi va publica poemul *Călin*, iar la 1 decembrie *Strigoii*. În *Curierul de Iaşi* îi apare la 9 iunie schiţa *La aniversară* şi nuvela *Cezara* în numerele de la 6, 11, 13, 15 şi 18 august. Făcând un drum la Bucureşti, prin Maiorescu, se împrieteneşte cu Mite Kremnitz, sora acestuia. Veronica Micle însă rămâne şi mai departe idolul său.

1877 Îşi continuă activitatea la *Curierul de Iaşi*. Sub titlul *Observaţii critice*, ia apărarea manualului lui Titu Maiorescu, în *Curierul de Iaşi* din 12 august. La 1 septembrie publică în *Convorbiri literare* articolul *Încă o dată recensiunea logicei Maiorescu*. Totodată semnează cronici teatrale în legătură cu spectacolele la care asistă. Participă la şedinţele „Junimii". Invitat în redacţia ziarului *Timpul*, M. Eminescu în a doua jumătate a lui octombrie părăseşte Iaşii, instalându-se la Bucureşti. Nu publică nici o poezie. Iacob Negruzzi este entuziasmat de articolele din *Timpul*, *Icoane veci şi icoane nouă*, pe care le consideră „minunat scrise şi minunat cugetate". Dar poetul nu avea bani nici pentru o fotografie pe care I. Negruzzi i-o ceru spre a-i pune chipul în tabloul cu portretele junimiştilor.

1878 Activează intens pe tărâmul ziaristicii. La insistenţele lui I. Negruzzi trimite patru poezii: *Povestea codrului*, *Povestea teiului*,

Singurătate şi *Departe sunt de tine…,* pe care acesta i le publică la 1 martie în *Convorbiri literare*. La 26 mai citeşte acasă la Maiorescu poezii în prezenţa lui Vasile Alecsandri, sărbătoritul de la Monpellier pentru *Ginta latină*. În iulie, aflându-se la moşia lui Nicolae-Mandrea din Floreşti-Dolj, traduce, din însărcinarea Ministerului Cultelor şi Învăţăturilor Publice, tomul întâi din scrierea lui Eudoxiu Hurmuzaki *Fragmente din istoria românilor*, apărută în germană. La 7 septembrie publică o recenzie la *Cuvente den bătrâni*, tomul I, de B. P. Hasdeu. Ia parte la Iaşi la ce-a de-a 15-a aniversare a „Junimii", împreună cu Slavici şi Caragiale în contul lui Maiorescu.

1879 Trimite la cererile repetate ale lui I. Negruzzi la *Convorbiri literare* poezii. La 1 februarie revista junimistă publică *Pajul cupidon…*, *O, rămâi*, *Pe aceeaşi ulicioară…* La 1 septembrie i se publică *De câte ori, iubito…, Rugăciunea unui dac* şi *Atât de fragedă…* şi la 1 octombrie văd lumina tiparului *Afară-i toamnă…*, *Sunt ani la mijloc*, *Când însuşi glasul*, *Freamăt de codru*, *Revedere*, *Despărţire* şi *Foaia veştedă*. Îi predă lecţii de limba română Mitei Kremnitz şi-i oferă în manuscris poezia *Atât de fragedă…* La 6 august moare Ştefan Micle, soţul Veronicăi Micle. Văduva vine la Bucureşti şi-l roagă pe poet să intervie pentru urgentarea pensiei sale. Fac planuri de căsătorie irealizabile.

1880 Este obosit, bolnav. Se află în raporturi de disensiune cu familia. Ar dori să moară. Nu se vede din datorii. Publică doar o poezie. Este vorba de *O, mamă…*, publicată de *Convorbiri literare* la 1 aprilie. Renunţă la căsătoria cu Veronica Micle. Aceasta se va plânge la 6 decembrie lui Hasdeu că Maiorescu l-a făcut pe Eminescu să n-o ia în căsătorie.

1881 La 18 martie scrie tatălui său, bolnav, că nu dispune de timp

să vină să-l vadă. Îl anunţă pe I. Negruzzi că i-a trimis prin Maiorescu *Scrisoarea III,* pe care a citit-o de nenumărate ori la „Junimea“ bucureşteană. La 28 martie o citeşte la „Junimea“ de la Iaşi. *Scrisorile* au fost publicate în *Convorbiri literare*: *Scrisoarea I* la 1 februarie, *Scrisoarea II* – la 1 aprilie şi *Scrisoarea III* – la 1 mai. Graţie caracterului ei antiliberal aceasta este reprodusă în *Timpul* din 10 mai. *Scrisoarea IV* – va apare în aceleaşi *Convorbiri literare* la 1 septembrie.

Revizuieşte nuvela *Cezara*, pe care o încredinţează lui Maiorescu. Traduce *Mănuşa* din Schiller. Lucrează la *Luceafărul* şi la diversele forme ale poeziei *Mai am un singur dor*. La 4 octombrie publică în *Timpul* o introducere la seria de *Palavre, anecdote, taclale* etc. ale lui E. Baican. La 10 octombrie scrie un articol de fond privind importanţa limbii vechi din cărţile bisericeşti. Cu prilejul dezvelirii statuii lui Eliade, la 21 noiembrie scrie un articiol în care demonstrează că Eliade este cel dintâi scriitor modern al neamului. Din cauza lui I. L. Caragiale cu care M. Eminescu se ceartă la serbarea pomului de Crăciun de la Mite Kremnitz, relaţiile epistolare ale poetului cu Veronica Micle devin tensionate.

1882 Nu publică nici o poezie. Citeşte în mai multe rânduri *Luceafărul* în şedinţele „Junimii“ de la Maiorescu. Mite Kremnitz îl transpune în nemţeşte. La 8 octombrie citeşte şi corectează împreună cu Maiorescu *Luceafărul.* Apoi îl prezintă în forma definitivă la „Junimea“ la 28 octombrie. Se împacă iarăşi cu Veronica, după care raporturile dintre ei devin încordate.

1883 Se internează în ianuarie în spital pe un timp oarecare. Este citită de două ori la Maiorescu varianta germană a *Luceafărului*.

În româneşte poemul apare în *Almanahul societăţii studenţeşti „România jună“* din Viena în luna aprilie. La şedinţa „Junimii“ de la Maiorescu din 23 martie este prezent şi Iosif Vulcan. Eminescu probabil atunci i-a cedat acestuia următoarele poezii care vor apare în *Familia* pe parcursul lunilor viitoare. Este vorba de *S-a dus amorul…*(la 24 aprilie), *Când amintirile…* (la 15 mai), *Adio* (la 5 iunie), *Ce e amorul?…* (la 17 iulie), *Pe lângă plopii fără soţ…* (la 28 august), *Şi dacă…* (la 13 noiembrie). M. Eminescu a primit pentru ele un mic onorar, care se dovedi de fapt unicul cu care a fost răsplătit de-a lungul activităţii sale literare.

La 4 iunie pleacă la Iaşi pentru a asista în calitate de corespondent al *Timpului* la serbarea dezvelirii statuii lui Ştefan cel Mare. Aici se reîntâlneşte cu I. Creangă şi M. Pompiliu. Citeşte cu această ocazie junimiştilor, adunaţi în casa lui I. Negruzzi, *Doina*, publicată în *Convorbiri literare* din 1 iulie.

La 23 iunie la Bucureşti dă semne de alienaţie mintală. La 28 boala izbucneşte iar. Este internat în sanatoriul doctorului Şuţu. *Convorbiri literare* din luna august reproduce *Luceafărul*. Tatăl poetului şi fratele lui (locotenentul) îi cer relaţii lui Maiorescu privitor la starea bolnavului. La 20 octombrie M. Eminescu este trimis de către prieteni la Viena şi internat la sanatoriul de la Ober-Döbling. Pe drum este însoţit de Chibici. La contribuţiile amicilor se pluseazăşi suma de 2000 lei obţinută în urma vânzării biletelor de intrare la Ateneu din 14 octombrie, unde V. Alecsandri a citit *Fântâna Blanduziei*.

La 21 decembrie apare la Socec volumul de *Poezii* ale lui M. Eminescu, având o prefaţă scurtă de T. Maiorescu. Cartea cuprinde 26 de poezii inedite.

1884 8 ianuarie la Ipoteşti decedează Gheorghe Eminovici, tatăl

poetului. La 7 martie se împuşcă Neculai Eminovici (Nicu), tot la Ipoteşti. La 1 ianuarie este vizitat de către Maiorescu şi de vărul acestuia C. Popazu, din Viena.

La 26 februarie M. Eminescu părăseşte sanatoriul şi la propunerea doctorului Obersteiner, însoţit de Chibici, face călătoria recomandată prin Italia. Soseşte la Bucureşti la 27 martie. La 7 aprilie pleacă la Iaşi. Contribuţiile pentru întreţinere continuă. E numit la 24 septembrie subbibliotecar al Bibliotecii Centrale din Iaşi. La 25 octombrie participă la banchetul anual al „Junimii". Dar în noiembrie este internat în spitalul Sf. Spiridon. În decembrie îi face o vizită Alexandru Vlahuţă. În lunile ianuarie şi februarie revista *Convorbiri literare* publică douăzeci şi una din cele douăzeci şi şase de poezii apărute ca inedite în volumul de la Socec. În numărul din februarie revista îi tipăreşte poezia *Diana*. *Familia* din 12 februarie găzduieşte poezia *Din noaptea*…

1885 Editura Socec scoate cea de-a doua ediţie a volumului de *Poezii*, identică. În iulie *Convorbiri literare* publică *Sara pe deal*. În lunile iulie şi august poetul urmează o cură la Liman, lângă Odesa. La cererea de a i se trimite bani pentru plata taxelor i se dă de către Editura Socec 500 de lei în contul volumului de *Poezii*.

1886 Activează la bibliotecă, îndeplinind roluri secundare. *Epoca ilustrată* publică la 1 ianuarie *Dalila* (fragment), în întregime aceasta va apare în *Convorbiri literare* din 1 februarie 1890. *Albumul literar al societăţii studenţilor universitari „Unirea"* îi va publica la 15 martie poezia *Nu mă înţelegi*. În *Convorbiri literare* din decembrie va apare *La steaua*. În noiembrie este internat la ospiciul de la Mănăstirea Neamţ.

1887 M. Eminescu pleacă în primăvară la Botoşani. Este internat la spitalul local Sf. Spiridon. La 15 iulie, însoţit de doctorandul Grigore Focşa, pleacă la Viena şi Hall. De aici revine la Botoşani, unde se află sub îngrijirea doctorului Isac şi a sorei sale Henrieta. În luna decembrie trupa de teatru a fraţilor Vlădicescu, cunoscuţi poetului, dă la Botoşani un spectacol în beneficiul bolnavului. *Convorbiri literare* publică la 1 februarie *De ce nu-mi vii?*, iar la 1 iulie *Kamadeva*.

1888 Poetul manifestă dorinţa de a-şi duce la capăt unele lucrări rămase în manuscris. Astfel pomeneşte Henrietei de gramatica limbii sanscrite, aflată în manuscris la Biblioteca Centrală din Iaşi. Lui T. Maiorescu îi cere printr-o scrisoare recomandată să-i trimită biblioteca şi manuscrisele rămase la Bucureşti. Însă criticul n-a dat nici un răspuns scrisorii în cauză. I. Negruzzi depune în Camera deputaţilor o petiţie pentru un proiect de lege prin care să se acorde poetului o pensie viageră de către stat. M. Kogălniceanu susţine prospunerea. Camera votează un ajutor lunar de 250 lei. Proiectul trece la Senat abia la 23 noiembrie. Aici este susţinut de N. Gane ca raportor. Legea însă va fi votată doar în aprilie 1889.
Veronica Micle vine la Botoşani şi-l determină pe Eminescu să se mute la Bucureşti la 15 aprilie. O modestă activitate literară. În numărul din 25 decembrie al revistei *Fântâna Blanduziei* anunţă apariţia ediţiei a treia a volumului de *Poezii*. Faţă de ediţiile precedente aceasta cuprinde un adaos de trei poezii: *La steaua, De ce nu-mi vii?* şi *Kamadeva*.

1889 La 3 februarie poetul este internat la spitalul Mărcuţa din Bucureşti, iar apoi la sanatoriul Caritas.
În noaptea de 15 iunie, ora 3, inima poetului încetează să

mai bată, în sanatoriul doctorului Şuţu din strada Plantelor, Bucureşti. Este înmormântat la cimitirul Bellu în ziua de 17 iunie la umbra unui tei. În octombrie este dată la tipar ediţia a patra a *Poeziilor* la Editura Socec. Cartea este însoţită de un studiu semnat de T. Maiorescu, intitulat: *Poetul Eminescu*. La 3 august se stinge la Mănăstirea Văratec Veronica Micle. Tot în acest an decedează şi autorul *Amintirilor din copilărie*, „Homer al nostru“ – Ion Creangă. La 14 octombrie moare la Botoşani Henrieta Eminovici.

1989 Centenarul morţii lui M. Eminescu.

2000 Anul Eminescu. Apar în Editura Litera *Corpus Eminescu* în 10 volume, *Rezonanţe eminesciene în arte plastice* de Petre Popescu Gogan şi calendarul omagial *150 de ani cu Eminescu*.

POSTUME

CUPRINS

Frumoasă-i...

În lacul cel verde şi lin
Resfrânge-se cerul senin,
Cu norii cei albi de argint,
Cu soarele nori sfâşiind
Dumbrava cea verde pe mal
S-oglindă în umedul val,
O stâncă stârpită de ger
Înalţ-a ei frunte spre cer.
Pe stânca sfărmată mă sui,
Gândirilor aripi le pui;
De-acolo cu ochiul uimit
Eu caut colò-n răsărit
Şi caut cu sufletul dus
La cerul pierdut în apus.
Cobor apoi stânca în jos,
Mă culc între flori cu miros,
Ascult la a valului cânt,
La gemătul dulce din vânt.
Natura de jur, împrejur,
Pe sus e o boltă de-azur,
Pe jos e un verde covor,
Ţesut cu mii tinere flori.
Văd apa ce tremură lin
Cum vântul o-ncruntă-n suspin,
Simt zèfiri cu-aripi de fiori

Muiate în miros de flori,
Văd lebede, barcă de vânt,
Prin unde din aripe dând
Văd fluturi albaştri, uşori,
Roind şi bând miere din flori.

De ce nu am aripi să zbor!
M-aş face un flutur uşor,
Un flutur uşor şi gentil
Cu suflet voios de copil,
M-aş pune pe-o floare de crin,
Să-i beau sufleţelul din sân,
Căci am eu pe-o floare necaz:
Frumoasă-i ca ziua de azi!

Lida

CUPRINS

Marea-i tristă-n vântul serei.
Pe ruini ce se deşir
Lida ved-icoana mării
Şi pe faţă-i plâng gândiri.

Blonda Lid-amor gândeşte.
Marea vede chipu-i pal
Şi-n adâncu-i zugrăveşte
Prin ruini un ideal.

Un pescar pe ţărmuri trece
Şi din placa de argint
Vede zâna tristă, rece
Prin risipe rătăcind.

Peste-un an în nopţi de vară
Vezi pe luciul vagabond
Cum pescaru-n luntre zboară
Cu-al ruinei geniu blond.

Horia

CUPRINS

Să priveasc-Ardealul lunei i-e ruşine
Că-a robit copiii-i pe sub mâni streine.

Ci-ntr-un nor de abur, într-un văl de ceaţă,
Îşi ascunde tristă galbena ei faţă.

Horia pe-un munte falnic stă călare:
O coroană sură munţilor se pare,

Iar Carpaţii ţepeni îngropaţi în nori
Îşi vuiau prin tunet gândurile lor.

— Eu am — zise-un tunet — suflet mare, greu,
Dar mai mare suflet bate-n pieptul său;

Fruntea-mi este albă ca de ani o mie,
Dară a lui nume mai mult o să ţie.

— Nalţi suntem noi munţii — zise-un vechi Carpat —
Dar el e mai mare, că ni-i împărat.

Atunci luna iese, norilor regină,
Fruntea lui cea pală roşu o-nsenină,

Galbenele-i raze încing fruntea-i rece,
Că părea din munte diadem de rege.

Şi un stol de vulturi muntele-ncongior,
Cugetând că-i Joe, dumnezeul lor.

Când în miezul nopţii, cununat cu nymb,
Fulgere aruncă sus de pe Olymp.

Nu e steluţă

CUPRINS

Nu e steluţă tremurătoare
Să nu gândească în drum de nor
La altă steauă strălucitoare,
La alt amor.

Numai o viaţă pe gând de moarte,
Numai o frunte ce-a-ngălbenit,
Numai un àtom fără de soarte
Nu e iubit.

Galbena steauă fără lumină
— Altar să n-aibă un dumnezeu —
Este-al meu suflet, care declină,
Sufletul meu!

Din lyra spartă...

CUPRINS

Din lyra spartă a mea cântare
Zboar-amorţită, un glas de vânt,
Să se oprească tânguitoare
Pe un mormânt!

Oare femeia pe care mie
Dumnezeu sântul o-a destinat
În patu-acela de cununie
S-a-nfăşurat?

O caut, gându-mi şi-o-nchipuieşte,
Dar n-am văzut-o de când eu sunt...
Oare amorul ce îmi zâmbeşte
E în mormânt?

Care-o fi în lume...

CUPRINS

— Care-o fi în lume şi al meu amor?
Sufletul întreabă inima cu dor.

Va fi mănăstirea cu zidiri cernite,
Cu icoane sânte şi îngălbenite,

Va fi vitezia cu coif de aramă
L-ale cărei flamuri patria te cheamă,

Ori va fi o dulce inimă de înger
Să mângâie blândă ale mele plângeri?

L-am cătat în lume. Unde o să fie
Îngerul cu râsul de-albă veselie?

Unde o să-l caut, mare Dumnezeu...
Poate-i vo fantasm-a sufletului meu?

Ba nu, nu! Oglinda sufletului meu
Îmi arat-adesea dulce chipul său,

Căci oglinda-i rece îmi arat-o zeie
Cu suflet de înger, cu chip de femeie,

Dulce şi iubită, sântă şi frumoasă,
Vergină curată, steauă radioasă,

Şi să mă iubească, s-o iubesc şi eu,
Să-i închin viaţa sufletului meu.

Dar ce râde lumea? Ce râde şi spune?
— Femeia nu este ce crezi tu, nebune.

Faţa ei e-o mască ce-ascunde-un infern
Şi inima-i este blestemul etern,

Buza ei e dulce, însă-i de venin,
Ochiu-i te omoară, când e mai senin.

Şi-apoi ce-i amorul? Visu-i şi părere
Haina strălucită pusă pe durere.

Dar dacă e astfel, unde-i a mea zână
Cu chipul de înger muiat în lumină?

— N-a fost niciodată. De-a fost vre odată,
Atunci în mormântul cel rece o cată.

De n-a fost — imagină-ţi singur în tine
Un înger din ceriuri cu aripi senine,

Pe care deodată cu sufletul tău
Pe lume-l trimise de sus Dumnezeu

Şi care-nainte de-a-l întâlni tu,
În sufletul morţii fiinţa-şi pierdu.

Şi cântă pe-ăst înger de dulce amor
Şi plânge-l cu jale şi plânge-l cu dor;

Din sufletu-ţi rece tu fă o grădină
Cu râuri de cânturi, cu flori de lumină;

Colo-n cimitirul cu cruci risipite
Te primblă adese cu gânduri uimite;

Alege-ţi o cruce, alege-un mormânt
Şi zi: Aici doarme amorul meu sânt;

Şi cântă la capu-i şi cântă mereu:
Dormi dulce şi dusă, tu, sufletul meu!

Phylosophia copilei

CUPRINS

Glasul plăcerei dulce iubit
Cheamă gândirea pe a mea frunte,
Ce zboară tainic ca şi o luntre
În oceànu-i nemărginit.

Stelele toate angeli îi par,
Angeli cu aripi strălucitoare,
A căror inimi tremurătoare
Candele d-aur nouă mi-apar.

Falnică-i pare legea Creării,
Lumi ce de focuri în lumi înot,
Candeli aprinse lui Zebaot,
Ce ard topirei şi re'nvierei.

Dar mai puternic, mai nalt, mai dulce
Îi pare legea de a iubi,
Fără ea nu e de a trăi,
Fără ea omul ca stins se duce.

De-aceea nu voi ca eu să fiu:
Pală idee-a Dumnezeirei,
Şotă copilă a nesimţirei,
Foc mort ce pare a arde viu.

Ci voi să-mi caut pe-ntinsa lume
O frunte albă să o desmierd
Şi-n ea gândirea mea să o pierd,
Cum pierde-un èco pribeagul nume.

Să-ncunun capul unui iubit
Cu vise d-aur în rai ţesute,
Până ce ginii necunoscute
Mi-ar rumpe lanţul d-a fi trăit.

Resignaţiune

(din Schiller)

CUPRINS

Şi eu născui în sânul Arcadiei şi mie
Natura mi-a jurat
La leagănu-mi de aur să-mi deie bucurie;
Şi eu născui în sânul Arcadiei, dar mie
O scurtă primăvară dureri numai mi-a dat.

O dată numai Maiul vieţei înfloreşte —
La mine-a desflorit;
Şi zeul lin al păcei — o, lume, mă jeleşte! —
Făclia mi-o apleacă, lumina-i asfinţeşte
Şi iasma-i a fugit.

Acuma stau pe podu-ţi, vecie-nfricoşată —
Pe podul tău pustiu:
Primeşte-mputerirea-mi fortunei adresată,
Ţi-o napoiez neatinsă şi nedisigilată —
De fericire-n lume nimica eu nu ştiu.

Şi Tronului în preajmă ridic a mea-acuzare,
O, jude voalat!
Pe steaua-aceea merse senina zicătoare
Că cumpăna dreptăţii o porţi răsplătitoare,
De secoli intronat.

Aci — se zice — aşteaptă pe cei răi spăimântare,
Cei buni sunt fericiţi.

A inimei adâncuri vei da la-nfăţişare,
Enigmei Providenţei vei da o dezlegare,
Vei ţine socoteală de cei nenorociţi.

Aici espatriatul o patrie găseşte,
A suferinţei cale spinoasă s-a finit.
Divina fiică, care-Adevărul se numeşte,
Care puţini o-adoară, mulţimea-o-ocoleşte,
A vieţei mele repezi frâu iute a oprit.

— Îţi răsplătesc, îmi zise, în viaţa viitoare
O, dă-mi juneţea ta!
Nu-ţi dau nimic acuma făr' d-astă îndreptare.
Luai avizu-acesta pe viaţa viitoare
Şi îi jertfii plăcerea din tinereţea mea.

— Dă-mi mie-acea femeie scumpă inimei tale —
Dă-mi mie Laura ta!
De gropi dincolo-amaru-ţi luce cu-ncămătare
Şi sângerând, rumpând-o din inima-arzătoare,
Plângeam cu hohot, însă am dat-o şi pe ea.

— Această-obligaţiune la morţi e îndreptată
— Râzând lumea zicea —
Căci, nu vezi, mincinoasa de tìrani cumpărată
Umbre ţi-a dat în loc de ferice-adevărată,
La terminu-ăstui cambiu tu n-ei mai esista.

Isteţ glumea o oaste de şerpi derâzătoare:
— Naintea unui caos de ani zeificat

Tu tremuri. Ce sunt oare zeităţile tale?
Slabului plan al lumei scorniri mântuitoare
Ce-n geniul umanei nevoi a-mprumutat.

Ce e viitorimea de gropi învăluită?
Vecia ce-i, cu care deşert ni te făleşti?
Măreaţă pentru că e cu coji acoperită,
A spaimelor-ne proprii umbră-nurieşită,
Pe-oglinda cea pustie a conştiinţei omeneşti.

Icoană mincinoasă de fiinţi vieţuitoare
— Mumia timpului —
De balsamul speranţei ţinute în răcoarea
A groapei locuinţă; nu aceştìa oare
Îi zici tu nemurire-n febra delirului?

Şi pe speranţi, pe cari le dezminte putrezirea,
Bunuri sigure-ai dat.
De şase mii ani moartea nu-şi ţine ea tăcerea?
Văzut-a de atuncea vrun mort reînvierea
Să-ţi spună că dincolo vei fi recompensat?

Văzui că zboară timpul spre ţărmurile tale;
Natura înflorind,
Că rămânea în urmă-i cadavru demn de jale,
Că nici un mort nu iese din umbra groapei sale
Şi totuşi credeam tare divinul jurământ.

Orice plăcere-n lume ţi-am junghiat-o ţie —
Acum m-arunc la tronu-ţi acel judecător,

Căci surd despreţuit-am a lumei flecărie,
Numa-n a tale bunuri credeam cu frenezie,
Acum cer recompensa-mi, divin răsplătitor!

— Eu îmi iubesc copiii cu ègală iubire!
Din sfere nevăzute zise-un geniu divin.
Sunt două flori — el zise — ascultă, Omenire,
Sunt două flori expuse l-a omului găsire:
Speranţa-i una, pe-alta Plăcerea o numim.

Şi, cine-aţi frânt în lume numai una din ele,
Cealaltă n-o aveţi.
Cine nu poate crede, să guste. E-o părere
Eternă ca şi lumea. Renunţe cel ce speră.
A lumei istorie a lumei e judeţ.

Tu ai sperat — răsplata ţi-a fost dar acordată —
Speranţa-i bunul care norocu-ţi destina.
Putuşi să-ntrebi pe-ai voştri filosofi vre odată:
Ce se refuză unei minute-ntraripată
Nici însuşi vecinicia nu mai poate reda.

Ector şi Andromache

(de Schiller)

CUPRINS

ANDROMACHE

Vrea Ector în vecie să meargă de la mine,
Unde Ahil cu-a sale neàpropiali mâne
Aduce lui Patroclu jertfiri pe orice zi?
Cine-o-nvăţa copilu-ţi în vremea viitoare
S-arunce lănci şi zeii Olympului s-adoare,
Când Orcul de-ntuneric în sânu-i te-o-nghiţi?

ECTOR

Femeie scumpă mie, tu lacrimele seacă!
După bătaia cruntă dorinţa mea ea pleacă,
Aceste braţe apăr Pergamu-ameninţat.
Şi-n lupta pentru sânte a zeilor cămine,
Eu cad, mântuitorul al patriei — şi-n fine
Cobor la râul stygic de glorie urmat.

ANDROMACHE

O, n-o să mai aud eu a armelor vuire
Şi feru-ţi în portale va zace-n lenevire,
Marea lui Priam viţă d-eroi s-o nimici.
Vei merge unde ziua etern nu mai lumină,
Cocytul unde-n lungul pustiilor suspină,
Colo unde amoru-ţi în Lethe va muri.

ECTOR

Orice dorinţă-n mine, în mine-orice gândire,
Le-oi cufunda în Lethe, în râul de-amuţire,
Dar nu şi-al meu amor.
Auzi-l! cel sălbatec cum lângă muri turbează,
Încinge-mi a mea spadă şi doliul îţi lasă!
Căci nu moare în Lethe amorul lui Hector.

Când...

CUPRINS

Când luna prin nouri pe lume veghează,
Când fiece undă se-mbracă c-o rază,
Când cântă ai somnului ginii nătângi —
Tu tremuri şi plângi.

Când luna aruncă o pală lumină
Prin merii în floare-nşiraţi în grădină,
La trunchiul unuia pe tine te-aştept —
Visând de deştept.

Când soarele arde şi ceru-i văpaie,
Pe-a lacului valuri profunde bălaie,
Pe-o barcă împinsă de valuri ce merg —
La tine alerg.

Când vântul e-o taină, când frunza e mută,
Misterul surâde prin lumea tăcută,
Culeg pe-a ta frunte sublime visări —
Pe ochi sărutări.

Amorul îşi moaie aripele-i stinse,
Tu-nchizi surâzândă lungi genele-ţi plânse,
Şi fruntea mea pală pe pieptu-ţi aşezi —
Surâzi şi veghezi.

Nebună copilă, ce-amesteci plăcerea
Cu lacrimi pe care le naşte durerea,
Nebună copilă cu-amorul ceresc —
O, cât te iubesc!

Când marea...

CUPRINS

Când marea turbează de valuri împinsă
Şi-şi scutură coama de spume şi vânt,
Când nori-alung ziua din lumea cea plânsă,
Când tunete cânt;

Atunci printre nouri, prin vânt şi prin unde
O rază de aur se toarce uşor
Şi-n fundul sălbatec al mărei pătrunde
Prin vânt şi prin nor.

Ce caută raza din ceruri venită,
Din galbena steauă ce-aleargă prin cer,
Ce caută-n mare, în noaptea-i cernită
Und' razele pier?

În fundul cel umed al mărei turbate,
În lumea-i noptoasă, în sânu-i de-amar,
Luceşte o steauă în piatră schimbată,
În mărgăritar.
E-amantul a stelei ce palidă trece
Şi-aruncă prin nori a ei rază de nea,
E-amantul căzut dintre stele, ce rece
În mare murea.

Când priveşti oglinda mărei

CUPRINS

Când priveşti oglinda mărei,
Vezi în ea
Ţărmuri verzi şi cerul sărei,
Nor şi stea.
Unda-n plesnetul ei geme
Şi Eol
Sună-n papura ce freme
Barcarol.

Un minut dacă te-ai pierde,
Tu, măcar,
Sub noianul mării verde
Şi amar,
Colo-n umeda-i pustie,
Ca-n sicriu,
Te-ai simţi pe vecinicie
Mort de viu.

Vezi pe buza mea pălită
Un surâs,
Vezi pe fruntea-mi liniştită
Dulce vis,
Şi al luncei vânt de vară
Călduros
Cântă-n lira mea amară
Lănguros.

De-ai pătrunde c-o privire
Al meu sân,
Să vezi marea-i de mâhnire
Şi venin,
Ai cunoaşte-atuncea bine
Traiul meu:
Suflet mort, zâmbiri senine —
Iată eu.

Cine-i?

(din drama Steaua mării)

CUPRINS

Norul ţipă, marea latră,
Plioscăind de stânci în veci,
Şi scheletele de piatră,
În natura cea maratră,
Stau bătrâne, slabe, seci.

În castelul trist şi mare,
Ce se nalţă rece, sur,
Cu fantasticul lui mur,
Printre stânci cu poala-n mare
Şi cu fruntea-n cer de-azur;

În castel izbind de nouri,
Stă-n fereastra ca un arc,
Intr-a mărei lungi ecouri,
Faţa-n văl de gând şi nouri —
Al seraphilor monarc.

Un monarc cu faţa pală
Şi cu păr de-un aur blând,
Iar în ochiu-i, rătăcind,
Vezi lumina matinală —
Stele-albastre strălucind.

Cine-i îngerul pe maluri,
Ce visează în castel,
Când al mărei vis rebel

Sfarmă lumile-i de valuri
De pământul eternel?

Cine-i palida minune
Ce priveşte parcă-n veci,
Printre stânci de pietre seci,
Cum se scutură de spume
Ale mărei unde reci?

Unda spumă

CUPRINS

Unda spumă, vântul trece
Cu suflarea-i rece
Peste marea ce suspină
Tristă, dar senină.

Cum nu-s vântul ce aleargă
Pe oglinda largă,
Luciul apei de-l încruntă
Cu undă măruntă?

Căci aş trece suvenire
Blândă de iubire,
Peste-o mare de misteruri
Ce coprinde ceruri,

Printre visele amare
A copilei care
O ador, o cânt cum cântă
Harfa pe o sântă.

Prin nopti tăcute

CUPRINS

Prin nopţi tăcute,
Prin lunce mute,
Prin vântul iute,
Aud un glas;
Din nor ce trece,
Din luna rece,
Din visuri sece,
Văd un obraz.

Lumea senină,
Luna cea plină
Şi marea lină
Icoană-i sunt;
Ochiu-mi o cată
În lumea lată,
Cu mintea beată
Eu plâng şi cânt.

Viaţa mea fu ziuă

CUPRINS

Viaţa mea fu ziuă şi ceru-mi un senin,
Speranţa, steaua de-aur mie-mi lucea în sân
Până ce-ntr-al meu suflet deodat-ai apărut —
O, îngere căzut!

Şi două stele negre luciră-n negru foc
Pe cerul vieţei mele; — iar geniul-noroc
Mă lasă-n lume singur, dispare în abis
De nour şi de vis.

O rază din privire-ţi viaţa mi-a-nnegrit,
Din sânul meu speranţa divină a fugit;
Norocul şi-a stins steaua... De m-ai iubi măcar —
O, înger de amar!

Dar nu!... Din lumea-mi neagră tu zbori în calea ta;
Sub pasul tău pe-arenă de aur vei călca
Când eu pierdut în noapte-mi nimic nu mai sperez,
Ci vecinic te visez.

Ondina

(Fantazie)

CUPRINS

L-al orelor zilei şirag râzător
Se-nşir cele negre şi mute
Ce poartă în suflet mistere de-amor
Pălite, sublime, tăcute
Şi noaptea din nori
Pe-aripi de fiori
Atinge uşoară, cu gândul,
Pământul.

Pe-un cal care soarbe prin nările-i foc,
Din ceaţă pustie şi rece
Un june pe vânturi, cu capul în joc,
Cu clipa gândirei se-ntrece
Şi calu-i turbat
Zbura necurmat
Mânat ca de-a spaimelor zână
Bătrână.

Pe aripi de munte şi stânci de asfalt
Castelul se naltă, se-ncruntă
Şi creştetu-i negru şi creştetu-i nalt
De nouri şi ani se-ncăruntă,
Dar astăzi e viu
Şi-n ton auriu
Răsună din umbra cea mare
Cântare.

În mii de lumine ferestrele ard,
Prin care se văd trecătoare
Prin tactul cântărei sublime de bard
Cum danţă la umbre uşoare,
Cum danţă uşor
Dulci vise de-amor.
Palatul părea în magie
Aurie.

Ca cerbul ce s-alţă în creştet de stânci,
Urmat de săgeat-arzătoare,
E calul ce sare prăpastii adânci
În zboru-i puternic şi mare,
Cu nara arzând,
Cu coama pe vânt,
O dată-ncă pinten l-împunge
Şi-ajunge.

Iar junele sare uşor de pe el
Sub mantă-i purtând mandolină,
Cu inima plină de-amoru-i fidel,
Cu mintea de visure plină,
De grile de fier
Al meu cavaler
S-avântă cătând pe fereastă
Şi-adastă:

Ca gânduri palide din ore dalbe
Zboară danţândele fiinţe albe,
Par aromatele suflete line
Duse de zèphyrii de prin grădine,

În coruri nymphele cântă la hore
Şi gem în lyrele blânde, sonore,
Ascunse gândure de dor de ducă
Triste şi palide ca o nălucă,
Apoi în cytere ele-ncordară
Şi plin şi limpede încet cântară
Glas a trecutului, ce înseninã
Mintea cea turbure de gânduri plină:

Pe râul dorului, mânat de vânture,
Veni odat'
Pe-un vas cu vâslele muiate-n cânture,
Lin-împărat.

Venit-a regele să calce văile
Cătând o sor',
Eroi se-ninimă şi plâng femeile
De-a lui amor.

El fură munţilor ecouri tinere,
Cântul la dor,
Răpeşte buzelor naivei Vinere
Vorba d-amor.

Pe munţi în negură, pe stânci de cremene,
El a cătat
O albă vergină, să-i fie gemene
Şi te-a aflat.

Tu eşti cântărilor sororă gemene,
Sufletul lor,

Regele inimei trebuie să-ţi semene
Ca vis cu dor.

În tine vede-se că e în ceriure
Un Dumnezeu,
Purtând simètria şi-a ei misterure
În gândul său.

Mână dar coardele unele-ntr-altele,
Mână-le lin.
Căci ca în sufletu-ţi n-a găsit altele
Regele Lin.

Cântă cu doliul, ce-l varsă bèlele
Când plâng de-amor,
Să creadă lumile, să creadă stelele
Că-i tactul lor.

Cum zboară îngerii din stele-n stele,
Barzii zbor, flutură printr-a lor bele;
Din lungul horelor amestecate
Barzii ridic a lor glasuri bărbate.
Arpele-n cântece par că se sfarmă
Când gem cu sufletul, când zic de-alarmă.
Muzica sferelor: Seraphi adoară
Inima lumilor ce-o încongioară,
Dictând în cântece de fericire
Stelelor tactul lor să le inspire.
Şi cum colorile ce se îmbină
Naşte a soarelui albă lumină,

Astfel prin vocile răsunătoare
Curge-astă mistică, dulce cântare:

Ondină,
Cu ochi de dulce lumină,
Cu bucle ce-nvăluie-n aur
Tezaur!

Idee,
Pierdută-ntr-o palidă fee
Din planul Genezei, ce-aleargă
Ne'ntreagă!

Să-nvii vii
Şi stânca de care râd timpii
Şi tot ce mai e-n nesimţire
În fire?

Vin' dară,
Căci ochiu-ţi e viaţă şi pară,
Şi sufletu-ţi, blândă magie
Ce-nvie.

Să cânte
Ce secoli tăcu înainte,
Şi-a munţilor creştete nalte
Să salte.

Şi din amestecul de vise dalbe,
Dintre danţândele fiinţe albe,
Iese cum cântecul dintre suspine

Regina albelor nopţii regine.
Păru-i ca aurul faţa-ncadrează,
Cunună-n undele-i se furişează.
Pe-o liră gingaşă şi argintie
Mânuţa-i coardele le-ncurcă vie
Şi cum din zilele poetici, june,
A idealului iese minune,
Astfel prin notele lirei de-amor
Glasul ei tremură, dulce uşor:

Liră spartă-n stânca lume,
Suflet stins, muiat în nor,
Plâns amar luat de glume,
Adevărul vrăjitor:

E fiinţa-mi tremurândă
Care trece-n infinit,
Ca un fulger fără ţintă,
Ca un cap fără zenit.

Şi din chinuri ce mă-neacă
Eu sorb mirul cel curat
Cum o lebădă se pleacă,
Bând din lacul îngheţat.

Şi cu moartea cea adâncă
Am schimbat al vieţei gând,
Am fost vultur pe o stâncă,
Sunt o cruce pe-un mormânt.

Care-i scopul vieţii mele,
Întreb sufletu-mpietrit?
Ochiu-i stins, buzele mele
De dureri a-nvineţit.

Crucea-mi pare gânditoare,
Parca arde-a vieţii-mi tort
Şi prin neguri mormântare
Privesc faţa mea de mort.

Dar atunci când albe zâne
S-or privi-n sufletul meu,
A! gândiţi, gândiţi la mine
Că am fost în lume eu.

Un murmur feeric desmiardă duios
A salei tăcere senină,
Prin bolta ferestrei, arcată pompos,
S-aude vibrând mandolină,
Ş-un *èco* uşor,
Setos de amor,
Se-neacă-ntr-a mandolei strune
Nebune.

Şi toată viaţa lui, tot ce-a cules
Din unde, din munte, din vale,
Tot sufletu-i june, tot scumpu-i eres
Îl pierde în coardele sale.
Vărsându-l cu dor,
Plângând râzător,

El cântă cu buze de miere
Durere:

„De ce nu-s o floare uscată de vânt
Şi pală ca fruntea pe moarte,
Ce mila o pierde prin cruci de mormânt
Cu miros strivit, fără soarte,
C-atunci m-ai lua,
La mine-ai căta
Gândindă, cum e trecătoare
O floare.

Dar eu nu-s, copilă, decât un amor
Ce arde-n o inimă jună,
Un glas de pe buze aprinse de dor,
O minte pustie, nebună
Şi dulce descânt
Pe coarde de-argint,
Când palida mea nebunie
Învie.

Dar am o câmpie ce undoie-n flori,
Câmpia speranţelor mele.
Acolo te-aşteaptă râzândele zori,
Pletindu-ţi coroană de stele.
S-aduci prin amor
De viaţă fior,
În câmpul speranţelor vină,
Ondină!“

La o artistă

CUPRINS

I

Credeam ieri că steaua-ţi e-un suflet de înger
Ce tremură-n ceruri, un cuget de aur
Ce-arunc-a lui raze-n o luncă de laur
Cu-al cântului dar,

Iar tu, interpretă-a cereştilor plângeri,
Credeam că eşti chipul ce palida stelă
Aruncă pe-o frunte de undă rebelă,
Pe valul amar.

Dar astăzi poetul cu inima-n ceruri,
Răpit d-a ta voce în rai de misteruri,
Ş-aduce aminte că-n cerul deschis
Văzut-a un geniu cântând Reveria,
Pe-o arpă de aur, c-un *Ave Maria* —
Şi-n tine revede sublimul său vis.

II

Cum lebăda viaţa ei toată visează un cântec divin,
Nu cântecul undei murinde pe luciul mărei senin,

Cum galbena luncă visează o iarnă întreagă de-un cânt,
Nu cântecul iernei cel aspru, nu arpa lui Eol în vânt,

Ci lebăda cântecul morţii, al morţii cu chipul ei drag,
Iar lunca visează de doina voinicului celui pribeag:

Astfel România, uitată-n Carpatul cel ars şi bătrân,
Visat-a de glasul tău dulce, de cântu-ţi de dorure plin.

Cum lebăda ştie că glasul ce iese din luciul adânc
Sunt inimi de lebede stinse ce-n valuri eterne se plâng,

Astfel România, ea ştie că glasul tău dulce divin
Italia, sora ei numai, putut-a să-l aibe în sân.

Ea dară acum te salută, ea-n visul ei te-a presupus —
Tu vii ca un cântec de soră la sora ce-n lume s-a dus.

De ce să mori tu?

CUPRINS

Tu nu eşti frumoasă, Marta, însă capul tău cel blond
Când se lasă cu dulceaţă peste pieptu-ţi ce suspină,
Tu îmi pari a fi un înger ce se plânge pe-o ruină,
Ori o lună gânditoare pe un nour vagabond.

Astfel treci şi tu prin lume... ca un basmu de proroc!
Eşti săracă dar bogată, eşti mâhnită dar senină!
Ce să plângi? De ce să mori tu? Ce poţi oare fi de vină
Dacă faţa ţi-e urâtă, pe când anii-ţi sunt de foc.

Când ai şti tu cât simţirea-ţi şi privirea-nduioşată
Cât te face de plăcută şi de demnă de iubit,
Tu ai râde printre lacrimi şi-ai ascunde negreşit
În cosiţa ta de aur faţa-ţi dulce şi şireată.

Altele sunt mai frumoase, mult mai mândre, mai bogate,
Dar ca marmura cea rece nu au inimă de fel.
Pe când tu!... eşti numai suflet. Eşti ca îngerul fidel
Ce pe cel care iubeşte ar veghea-n eternitate.

Şterge-ţi ochii, blondă Marta... ochii-ţi negri... două stele
Mari, profunzi ca vecinicia şi ca sufletu-ţi senin.
O, nu ştii cât e de dulce, de duios şi de divin
De-a te pierde-n ochii-aceştia străluciţi în lacrimi grele.

O, surâzi, surâzi odată! Să te pot vedea... o sântă,
O martiră ce surâde printr-a lumei dor şi chin,

Pe când ochiul ei cel dulce şi de lacrimi încă plin
Se ridică pentr-o rugă către bolta înstelată.

Ai surâs?!... O! eşti frumoasă... înger eşti din paradis
Şi mă tem privind la tine... căci ţi-o jur: nu m-aş mira
Dac-ai prinde aripi albe şi la ceriuri ai zbura,
Privind lumea cea profană cum se pierde în abis.

De-aş muri ori de-ai muri

CUPRINS

C-o bucurie tristă te ţin acum în braţe.
Privire în privire şi sân la sân trăim,
Şi gura ta-mi surâde, şi ochii tăi mă-nvaţă
Când ţinem fericirea pe sân cum s-o iubim.

Dar de-oi muri vreodată, copilă gânditoare,
Crezi c-o să-ncet din stele mai mult a te iubi
Şi-o să petrec în pace prin lumile de soare,
În care-oi dăinui?

Nu, nu, copilă scumpă!... De-i auzi în noapte,
Când vei veghea în rugă la candela de-argint,
De-i auzi cum tristă aripa unei şoapte
Te-atinge aiurind,

De-i auzi vreo arpă sfărmată, plângătoare,
Vuind ca jalea neagră ce geme prin ruini,
Să ştii că prin a nopţii de întuneric mare,
La tine, înger, vin!

Şi să-mi deschizi fereastra, să trec o boare sântă
Prin oalele uitate de veştejite flori,
Să mângâi cu suflarea-mi a ta faţă pălindă,
Ochii tăi gânditori.

Dar de-i muri *tu*, înger de palidă lumină,
O, *ce m-aş face*-atuncea, mărite Dumnezeu?

O sa te plâng cu vântul ce fluieră-n ruină
În rece zborul său?

Înger venit din ceriuri, oi plânge al tău nume,
L-oi sămăna-n flori palizi şi-n stelele de foc,
Cânta-te-aş ca şi râul cel scuturat de spume
În nopţi ce stau pe loc.

Şi aş primbla durerea-mi pe mări necunoscute,
Prin stânci ce stau în aer, prin munţi cu cap de fier,
Prin selbele bătrâne şi prin pustii tăcute —
Prin nourii din cer.

Pân' ce bătrân şi palid, cu cap pleşuv ca stânca,
Aş rumpe de pe liră-mi coarde ce nu mai sun'
Şi aş culca în piatră inima mea adâncă,
Cu dorul ei nebun.

Locul aripelor

CUPRINS

Strecor degetele mele printre buclele-ţi de aur,
Raze care cad în valuri pe un sân ce n-am văzut,
Căci corsetul ce le-ascunde e o strajă la tezaur,
Iară ochii-ţi, gardianii, mă opresc şi mă sumut.

Ochii tăi, înşelătorii! A ghici nu-i pot vreodată,
Căci cu două înţelesuri mă atrag şi mă resping —
Mă atrag când stau ca gheaţa cu privirea desperată,
Mă resping când plin de flăcări eu de sânul tău m-ating.

O atunci mâna ta-i tare şi respinge cu putere
Mâna mea, care profană ar intra în santuar
Să se-ascundă-n sânii-ţi tineri, pe când eu plin de plăcere
Să uit lumea-n sărutarea-ţi şi în ochii tăi de jar.

Astăzi însă nu-s ca flama cea profană şi avară,
Inima mi-e sântă astăzi, cald şi dulce-i pieptul meu,
Azi sunt cast ca rugăciunea şi timid ca primăvara,
Azi iubesc a ta fiinţă cum iubesc pe Dumnezeu.

Tu surâzi cu ne'ncrezare?... Cât de rea eşti tu, copilă!
Lasă ca sub gazul roşu eu la sânii-ţi să pătrunz,
Să deschei corsetul ista... Tu roşind să râzi gentilă,
Eu s-apăs fruntea-mi arzândă între pieptii albi, rotunzi.

Şi să strecor a mea mână după gâtu-ţi de zăpadă!
Tu roşeşti... tu nu vrei, Marta?... O, de-ai şti ce caut eu...

Ai surâde şi-al tău umăr ai lăsa ca să se vadă,
Să-ţi privesc în ochi cu capul rezemat pe pieptul tău.

Cungiurând c-un braţ molatec gâtul tău cel alb ca zarea,
Apăsând faţa-ţi roşită pe-al meu piept bătând mereu,
Eu cu ceealaltă mână pe-ai tăi umeri de ninsoare:
Locul aripelor albe le-aş căta-n delirul meu!

La moartea lui Neamţu

CUPRINS

Lăsaţi clopotul să plângă cu-a lui voce de aramă,
Lăsaţi turnul ca să mişte a lui inimă de fier,
Căci de stele mai aproape el le dă acuma samă
Că un suflet bun şi nobil se îndreaptă cătră cer.

Clopote, tu simţi durerea şi urmezi cu-a ta cântare,
Când din stea în stea se suie sufletul într-un avânt,
Pe când noi urmăm cu pasul cel rărit de întristare
Lutul palid, fără suflet, să-l depunem în pământ.

Ochii? Câte dulci imagini au sorbit a lor lumine!
Capul? O, de câte gânduri el a fost împopulat!
Inima? Câtă simţire frământat-a ea în sine?
Sufletul? Câte speranţe, câte visuri a păstrat?

Şi-azi nimic. Lumea gândirei e o lume sfărâmată,
De lemnoasa mân-a morţii inima e stoars-acum,
Şi imaginile-s şterse, ce prin el treceau odată,
Sufletul (dacă există) printre nori îşi face drum.

Ai ştiut tu, scumpe frate, că pământu-i o ruină?
Că-i o sarcină viaţa? Că-i martiriu să trăieşti?
Ai ştiut tu cum că moartea e un caos de lumină,
Că la finea veciniciei te-aştept stelele cereşti?

De-a vieţii grea enigmă ţie-acuma nu-ţi mai pasă,
Căci problema ei cea mare la nimic o ai redus,

Pe când nouă-ncă viaţa e o cifră ne'nţeleasă
Şi-n zădar cătăm răspunsul la-ntrebarea ce ne-am pus.

În zădar ne batem capul, triste firi vizionare,
Să citim din cartea lumei semne ce noi nu le-am scris,
Potrivim şirul de gânduri pe-o sistemă oarecare,
Măsurăm măşina lumei cu acea măsurătoare
Şi gândirile-s fantome, şi viaţa este vis.

Îngere palid...

CUPRINS

Îngere palid, îţi e mister
Cum că a lumei valuri şi şoapte
Este durere şi neagră noapte
Pe lângă cer?

Nu ştii tu, înger, oare să zbori,
Să laşi pământul, trista ruină?
De-ţi place cerul, a lui lumină,
De ce nu mori?

O, dar pământul încă te ţine
În nişte lanţuri ţesute-n rai,
De mult zburai tu în lumi senine —
De nu iubeai.

Steaua vieţii

CUPRINS

Când norii, palate fantastice negre,
Cu geamuri prin cari se vede zaphyr,
Ascult-ale mărei lungi cântece-alegre,
Când stele se mir,

Atunci printr-o geană de nouri, deschisă,
Din ochiu-i albastru se vede o stea
Ce-mi miruie fruntea c-o rază de vise,
C-o rază de nea.

O, steauă iubită ce-abia stai prin stele,
Un sfânt ochi de aur ce tremuri în nori,
Ai milă şi stinge lungi zilele mele —
Cobori, o, cobori!

Replici

CUPRINS

POETUL

Tu eşti o undă, eu sunt o zare,
Eu sunt un ţărmur, tu eşti o mare,
Tu eşti o noapte, eu sunt o stea —
Iubita mea.

IUBITA

Tu eşti o ziuă, eu sunt un soare,
Eu sunt un flutur, tu eşti o floare,
Eu sunt un templu, tu eşti un zeu —
Iubitul meu.

Tu eşti un rege, eu sunt regină,
Eu sunt un caos, tu o lumină,
Eu sunt o arpă muiată-n vânt —
Tu eşti un cânt.

POETUL

Tu eşti o frunte, eu sunt o stemă,
Eu sunt un geniu, tu o problemă,
Privesc în ochii-ţi să te ghicesc —
Şi te iubesc!

IUBITA

Îţi par o noapte, îţi par o taină
Muiată-n pala a umbrei haină,
Îţi par un cântec sublim încet —
Iubit poet?

O, tot ce-i mistic, iubite barde,
În acest suflet ce ţie-ţi arde,
Nimica nu e, nimic al meu —
E tot al tău.

Basmul ce i l-aş spune ei

CUPRINS

O, dă-mi arpa de aramă
Şi mi-o pune-n braţul stâng.
Ochii tăi se plec cu teamă,
Tu roşeşti — glasu-mi te cheamă,
Coardele încet te plâng!
Vino dar, palidă zână,
Pune faţa pe-al meu piept,
Gâtul tău pe braţu-mi drept,
Tu, a ochilor lumină,
Mă iubeşti, tu? Spune drept!

Mă iubeşti! Surâzi şireată
Şi îţi pleci ochii în jos!
O, lumină prea curată,
De-ai cunoaşte vre odată
Sufletul meu dureros;
De ai şti, palide înger,
Cât de mult te iubesc eu,
Câte nopţi de-amor şi rău
Am vegheat zdrobit de plângeri,
Scumpa mea, odorul meu!

O, atunci mi-ai cere seamă
Ca să-ţi spun câte-am visat,
M-ai fixa fără de teamă,
Ai da-ncet neagra maramă
De pe păru-ţi blond, curat;
Netezind cu mâna-ţi albă

Tâmpla ta — tu m-ai privi,
Cu durere mi-ai zâmbi,
Eu, jucându-mă cu salba
De pe sânii-ţi, aş vorbi.

Şi ţi-aş spune, a mea iubită,
Că de mult eu te-am cătat;
În cărarea tăinuită,
Prin dumbrava înverzită,
Ori prin codrii cei de brad,
Lângă cântul de izvoare,
Printre stâncele de fier
Ce străbat norii din cer,
Într-a peşterii răcoare,
Într-a nopţilor mister.

Te vedeam cu a mea minte;
Şi acum când te-am găsit
Pare-mi că-mi aduc aminte
Cum că-n vremi de mai nainte
Te-am văzut şi te-am iubit —
Să-ţi spun unde... într-o seară
Am visat un vis frumos...
Pe un nour luminos
Am văzut la cer o scară
Ridicându-se de jos.

Într-a cerului mărire
Scara de-aur se pierdea,
Iar pe-un tron de nemurire,

Tron de-argint şi strălucire,
Maica Domnului zâmbea;
Iar pe schiţele de scară
Îngeri stau treptat... treptat,
Cu chip blând şi luminat
Şi pe lire sunătoare,
Cântau dulce şi curat.

La picioarele Mariei
Genuncheat pe-un nor de-argint,
Alb ca lebeda pustiei,
Blând ca glasul poeziei,
Sta un înger cugetând;
Şi-a luat arpa-i de aur
Şi trecând mâna pe ea
A-nceput a răsuna
Raiul... luncile-i de laur
De-un blând *Ave Maria*.

Acel înger!... Faţa pală,
Ochiul negru, păr bălai,
L-am văzut — o stea regală,
O lumină triumfală —
Şi de-atunci îl iubesc, vai!...
L-am cătat în astă lume
Pân' ce viaţa-mi se pierdu,
Sufletu-mi se abătu...
Ş-atunci te-am văzut: minune!
Acel înger ai fost tu.

Când ai lăsat cerul, dragă?
De ce-n lume ai venit?
Ai ştiut că viaţa-ntreagă
Trista-mi inimă pribeagă
Tot pe tine te-a iubit?
Ai ştiut cine te-aşteaptă
Şi-ai venit să răsplăteşti
Lungi durerile-mi lumeşti,
Cu zâmbirea-ţi înţeleaptă
Şi cu ochii tăi cereşti.

Andrei Mureşanu

Tablou dramatic într-un act

CUPRINS

Persoane:
MUREŞANU, MORS, GENIUL LUMINEI

(Scena înfăţişează un peisagiu de-o romanticitate sălbatecă în munţi. Pe de o parte stânci surpate — unele ţepene, altele răsturnate — de alta brazi acăţaţi de vârfuri de stânci, unii frânţi şi răsturnaţi de vijelii şi torente, în fund se văd ruinele încă fumegânde a unui sat de colibe — risipite ca cuiburi mari în dosul stâncilor. Mai în avanscenă, turnul vechi şi negru a bisericei satului. Biserica de lemn, cu ferestre mari cu zăbrele, cu muri parte risipiţi, cu acoperământ de şindrile negre şi mucezite. Asupra întregului plan se revarsă o galbănă lumină de lună. Avanscena o cuprinde de-a curmezişul un trunchi răsturnat, putred, pe care M. şade visătoriu. Detot în fund, codri şi munţi. Clopotul sună dogit 12 ore. Miezul nopţii. În vremea asta, se scoală M.)

Tresare miazănoaptea în inima de-aramă
A turnului de piatră. Lin stelele se-nhamă
La carul lunei blonde. Prin vămile veciei
Nici vremea nu le trece cu visele mândriei,
Nici suflete nu intră, nici suflete nu ies.
Prin aerul de noapte, puternic, rece, des,
A lunei adormite pătrund razele rare
În temniţa din pieptu-mi trezind gândiri amare.
Când somnul, frate-al morţii, pe lume falnic zace
Cu genele-i închise, cu visele-i de pace,
Când palida gândire prin ţara morţii trece,
Şi moaie-n visuri de-aur aripa ei cea rece
Cu-agheazima cea dulce a lumii frunte-atinge,
Păcatele-i i-adoarme, invidia o stinge —
Ce ochi veghează umed? Ce suflet se frământă,

Ce suflet ţipă-n doliu, ce liră jalnic cântă?...
Sunt eu!... Privesc trecutul, şi-icoana lui barbară
E zugrăvită aspru d-ursita-ne amară.
Şi gândul meu nu poate să rup-acea perdea,
Ce-ascunde viitorul puternic după ea.
Cântarea? Cea mai naltă şi cea mai îndrăzneaţă
Nu e decât răsunet la vocea cea măreaţă
A undelor teribile, înalte, zgomotoase
A unui râu, ce nu-l vezi. — Sunt undele de timp
Ce viitoru-aduce, spre-a le mâna-n trecut.
Deşi privesc nainte-mi noaptea bătrână ruptă,
Şi văd c-o lume nouă dintr-însa se ridică,
Dar *pârghia* aceea, ce desfăcând tenebre,
Ridică viitorul — puterea care toarce
Al vremii fir — aceea îmi e necunoscută.
Vai! cele întâmplate istoria le spune
Şi cele viitoare şi-aruncă umbra lor
În atmosfera groasă a zilei cei de azi.
De ce se-ntâmplă toate aşa cum se întâmplă,
Cine mi-a spune-o oare? E plan, precugetare,
În şirul orb al vremei şi-a lucrurilor lumei?
Sau oarba întâmplare fără-nţeles şi ţintă
E călăuza vremei? Putut-a ca să fie
Şi altfel de cum este tot ceea ce există,
Sau e un *trebui* rece şi neînlăturat?
Şi dacă trebui toate să fie-aşa cum sunt,
Ce legi urmează vremea? Cu *ce drept* ea apasă
O ginte ca pe samă-i o alta să ridice;
E vo dreptate-ntr-asta, sau oarbă-mparte bobii
Soarta fără de lege? Şi dacă n-ai temeiuri

Decât acele spuse de cărţile bătrâne,
Şi-aceste-s dovedite că nu dau dezlegare —
Cine-mi va spune mie — dacă a ginţii mele
Viaţă viitoare va fi mai fericită
Decât al ei trecut?
De-ar fi fost rău adesea şi bine num-o dată,
Aş crede că-ntâmplarea oarbă, nevinovată
A grămădit în mersu-i, dar fără ca s-o ştie,
Atâta neferice pe ţara mea pustie. —
Dar *nu!* e-atâta minte — atâta plan de rele
S-a grămădit puternic în viaţa ginţii mele,
Încât îmi vine-a crede că sâmburele lumii
E *răul*. Cartea lumii de-eternă răutate
E scrisă şi-i menită.

De vei avea puterea,
Voinţa ca să sfarămi pe cel mai slab ca tine:
Bravură se numeşte. De eşti închipuit,
Nesuferind ca alţii de-acea închipuire
Cu vorba să se-atingă: onoare se numeşte;
De vrei să-ntreci pe alţii şi lumei să-i impui
Persoana ta infamă: dorinţă-i de mărire,
La fapte mândre stimul. De eşti atât de van
Să crezi că pân' şi cerul ascultă a ta vorbă,
Că-i pasă dacă corpul ţi-l chinuieşti şi mintea
Ţi-o stupifici — îţi zice că eşti evlavios,
Ba chiar şi *sfânt*. — Şi nu sunt numai oameni
Ce îţi admiră fapta, gândirea-nchipuită,
Ci te admir popoare...

Ce proastă e mulţimea,
Ea crede cum că duce a lumii soartă-n mână,
Şi singură e dusă de-o mână de şireţi.
De te-a-nzestrat natura
Cu-atâta minte numai, să poţi să vezi prostia
Şi cruda răutate ce masa o domină,
Nedând nimic pe ele, să faci din ele scara
Spre-a te urca pe dânsa l-avere şi mărire,
Prefă-te numai cum că tu preţuieşti acele
Mari calităţi şi-alese (numeşte-le cum vrei),
C-o frază linguşeşte deşertăciunea lor
Şi pe-umeri te vor duce, sacrificând averea,
Viaţa pentru tine. Dar spune-le adevărul,
Te-or răstigni pe cruce, te-or huidui cu pietre
Şi te vei stinge mizer de nimenea jelit.
Se vede
Că nu puteau şireţii ca să găsească-n viaţă
Alt preţ decât acela să-şi împlinească pofte
Pe seama altor... Apoi este şi drept, cuminte,
Ca proşti să ducă greul, astuţii să domnească...
La ce-ar fi-atuncea lumea în două împărţită?
La ce-ar exista proştii — şi iar la ce şireţii?
Nu *merită* nătângii să fie stăpâniţi?
Nu vezi că stăpânindu-i le împlineşti dorinţa?
Mai de dorit ce soartă pot ca să aibă-n lume
Decât să-i ducă-n turme sunetul unui nume?
Ei nici nu-s pentru alta, decât ca să trăiască,
Să moară-ntru-mplinirea unei deşertăciuni.
Şi-apoi nu vedeţi voi
Că ei admiră toate ce le aduc pieire?

Omoară fericirea unui popor întreg,
Liniştea unui secol şi eşti numit erou.
Beată de bucurie mulţimea te primeşte,
Cu lauri te-ncunună... O gintă ce se-nalţă
Pe spatele altora e *mare* — şi cu cât
Mai mult se ţine-n locu-i prin rău şi prin asprime,
Cu-atâta e *mai* mare. Dreptate-universală
E-aceea ce-o urăşte puterea brută. Peste
Tărie nu decide nimic. La bine nu-i putea
S-aduci doi oameni; răul l-urmeaz-întregi popoare;
Căci răul este colţul vieţii. Vecinic răul
Întâiul rol îl joacă — e colţ în orice cuget,
În oricare voinţă, în orice faptă mare.
Invidia de pildă e mam-egalităţii,
Şi îngrădirea contra răutăţii reciproce
Dreptate se numeşte. Cu cât mai rău sunt civii
Cu-atât e mai perfectă dreptatea.
Fiţi răi şi veţi străbate
La ţintă-oricât de mare, numai prin răutate!
Fiţi răi! şi-urmaţi principiul ce lumea o domină —
Lăsaţi să creadă alţii mai proşti ca voi în bine.
De ce n-aveţi voi minte? Deschideţi ochii voşti,
Vedeţi că *sfânt* şi *bine* sunt numai pentru proşti?
De când sunteţi în lume, a existat dreptate
Şi pentru voi? Dar greul voi numai îl purtarăţi,
Voi v-aţi hrănit duşmanii, i-aţi apărat cu sânge,
În loc de-a sparge capul năpârcei sub picior,
Voi aţi crescut-o mare şi astăzi vă sugrumă.
Spun popii de-o vecie unde oricare vină
Găseşte-a ei osândă şi binele răsplata —

Şi mii timizi de frică şi de-o speranţă vană
Trec înşelaţi pe lângă izvoarele vieţii.
Iar dacă un linţoliu, piroane de sicriu
Răsplata sunt virtuţii?
Răbdarea cine-o are târască-se-nsetat.
Voi soarbeţi picătura de timp ce o aveţi,
Aici fiţi mari, puternici, aici fiţi fericiţi -
Aici spirit, curajul şi pumnii au valoare.
În mână de vei prinde-a istoriei carte
Şi dacă tu de frică sau poate de ruşine
În faptele ei rele nu vei încifra bine,
Vedea-vei cum sub ochii-ţi în plin se desfăşoară
Răul şi iarăşi răul — că vremea se măsoară
După a răutăţii păşire. *Rău şi ură*
Dacă nu sunt, nu este istorie. Sperjură,
Invidios-avară, de sânge însetată
E omenirea-ntreagă — o rasă blăstămată,
Făcută numai bine spre-a domina pământul,
Căci răutăţii numai îi datoreşte-avântul
Ce l-a luat pe scara fiinţelor naturii.
Cine-a văzut vreodată popor de oameni buni
Să fie mare? Dacă e rău, e egosit,
Vrea toate pentru sine, nimica pentru alţii;
Dacă trăieşte bine, dar fără ca să lase
Ca şi-alţii să trăiască — e mare. Când un popol
Începe a fi nobil şi generos în cuget,
Atunci a lui cădere şi moarte sunt aproape,
Căci numai răul are puterea de-a trăi.
Chiar fapta cea mai bună duce la rău. Ea este
Pământ care hrăneşte sământa celor rele.

Ai milă
De unul şi cu mâna în care i-ai pus pâine
Mâne va ridica piatra, ca el întâi s-arunce
În tine. Dă-i unuia onoare şi mărire,
Şi va fi cel din urmă spre-a se uita la tine
De-i fi căzut. — *Ce plan adânc-şiret!*
Cum în sămânţa dulce a răului s-a pus
Puterea de viaţă!
Şi mai credeţi în bine, în basme de copii!
O, ridicaţi în suflet gigantici vijelii
Şi sfărâmaţi c-o mândră strigare triumfală
Ordinea cea nedreaptă, şireată, infernală,
Ce proştii şi şireţii, unii-nşelaţi, iar alţii
Înşelători susţin că de Dumnezeu e pusă
În lume.

O, Satan! geniu al desperării!
Acum pricep cu gându-ţi, căci zvârcolirea mării
Trăieşte-acum în mine. Pricep gândiri rebele
Când ai smuncit infernul ca să-l arunci în stele,
Dezrădăcinaşi marea ca s-o împroşti în soare,
Ai vrut s-arunci în caos sistemele solare. —
Da! ai ştiut că-n ceruri, răul, nedreptul tronă,
Că secole nătânge l-adoră, l-încoronă,
Ştiai c-aşa cum este *nu poate* a fi bine!
Că nu poate nedreptul etern ca să domine.
O! de-aş vedea furtuna că stelele desprinde,
Pe cer talazuri mândre înalţă şi întinde,
Şi nourii ca sloiuri de gheaţă aruncate,
Sfărmându-se de-a sferei castele înstelate —

Cerul din rădăcină nălţându-se decade,
Târând cu sine timpul cu miile-i decade,
Se-nmormântează-n caos întins fără de fine,
Zburând negre şi stinse surpatele lumine.
Văd caosul că este al lumilor săcrii,
Că sori mai pâlpâi roşii gigantice făclii
Şi-apoi se sting. — Nimicul, linţoliu se întinde
Pe spaţiuri deşerte, pe lumile murinde!
Văzând risipa, Satan, voi crede c-ai învins!
Căci dacă eşti arhanghel al morţii cei bătrâne,
Atunci eşti drept — căci numai *ea* este dreaptă-n lume,
Şi cei ce o servesc — căci contra orice-n lume
Învinge răutatea — dar contra morţii nu.
Fiindcă tina lumii e rea, fiindcă tină
Şi praf e universul întreg — fără de vină
Ai căzut geniu mândru, plin de-ndărătnicie
În spaţii făr' de margini, în evi de veşnicie!
Vai, soarte blestemată, ce oarbă, arunci bobii,
La oricine în lume dai ceea ce nu-i trebuie,
Te rog, soarte, mă scapă, de alţii nu — de mine
Atât venin în suflet, şi-atât amar în gând,
Încât dac-aş putea-o ca să răsuflu-adânc
Şi bine — aş învenina vremea-n care-s osândit
De a trăi.

O, geniu ce pătrunzi
Nemărginirea — iartă c-amărăciunea mea
M-a-nvins! Tu ştii să judeci şi ştii că nefericea
Ades scrânteşte şirul gândirii şi o face
Să meargă tocmai contra la calea ceea care

Ar trebui s-urmeze.
Un orologiu care în loc de-a-mbla nainte
S-ar târâi-ndărăt. O, nu există crime,
Căci toate, toate-s fapte unei gândiri pe dos,
Unei simţiri perverse.
Taci, taci, suflete mândre, nu răscoli cu-atâta
Grozavă uşurinţă titanica turbare
Ce-n aşchii sclipitoare gândirea mi-o sfărâmă,
Stinge, puternic Doamne, cuvântul nimicirii
Adânc, demonic-rece, ce-n sufletu-mi trăieşte,
Coboară-te în mine, mă fă să recunosc
C-a ta făptură slabă-s. Nu mă lăsa să sper
Că liber-mare-mândru prin condamnarea ta
N-oi coborî în iaduri de demoni salutat,
Ca unul ce menitu-i de a le fi stăpân —
Stăpân geniilor pieirii! Ce gând superb! O,-nceată,
Inima mea cea stoarsă de-o cugetare beată,
Nu răscoli-n bătaie-ţi ruinele sfărmate
A lumii-mi dinăuntru.
Văd cerul lan albastru sădit cu grâu de stele,
El îmi arată planul adâncei întocmele
Cu care-şi mişcă sorii. — În sâmburul de ghindă
E un stejar. — Cum dânsul din proprii rădăcine,
Din planul vieţii sale ascuns în colţu-obscur
Îşi creşte trunchiul aspru — aşa, poporul meu,
În tine e puterea-ţi, nălţarea-ţi şi pieirea-ţi.
Eu cred că tot ce este menit de a fi mare
Să-şi înăsprească trebuie superba rădăcină
Prin viscole turbate, prin arşiţă şi-ngheţ.
Mai tare e-acea stâncă ce a trecut martiră

Prin vijelii *mai* multe. Popoarele barbare
Ce-au cotropit românii sunt vijelii măreţe,
Turbate, mândre, aspre ca orice vijelie,
Dară şi trecătoare ca ele. Iar stejarul
Poporului meu tare ridică şi-azi în vânturi
Întunecata-i frunte şi proaspăta *lui* frunză.
— În lume văd popoare cuminţi şi fericite,
Şi mă întreb ce soarte să doresc la al meu?
Şi-un gând îmi vine aspru, adânc, fără de milă
Şi sfărmător de lume. — Nu, nu! N-aş vrea ca alte
Popoare să mai fie c-al meu — nu merit ele
Să-i semene. Poporu-mi menitu-i ca să fie
Altfel de cumu-s alte. Eu nu cer fericire
Pentru a lui viaţă. — O, naţie iubită!
Vei înţelege doru-mi, vei şti să-l preţuieşti?
Voi să te văd, iubito! nu fericită — *mare*!
Decât o viaţă moartă, un negru vis de jele,
Mai bine stinge, Doamne, viaţa ginţii mele,
Decât o soartă aspră din chin în chin s-o poarte,
Mai bine-atingă-i fruntea suflarea mării moarte!

Frumoasă şi jună

CUPRINS

Frumoasă şi jună, oh, dragă-mi mai eşti!
Eu caut şi caut în ochii-ţi cereşti,
Şi-n veci nu mă satur şi-n veci aş căta,
Iubită, dorită, o gură — aşa!

Tu tremuri, tu cauţi, tu murmuri, tu râzi,
Cu glasul tău dulce tu raiu-mi deschizi,
Cu părul tău moale tu viaţa mi-o legi —
O ştii şi te faci că nu o-nţelegi!

Şireată şi dulce — copil vinovat —
De ce nu mă-mbii cu al tău sărutat,
De ce-aştepţi să-l fur de pe ochii-ţi profunzi
Şi-n blondele plete tu capul ţi-ascunzi!

Cu mâna ţi-acoperi tu ochii tăi dragi,
Prin degete cauţi, nu râde, ci taci;
Pedeapsa ce meriţi, columbă a mea,
O gură-i. — Oh, dă-mi-o — mi-ai dat-o — aşa!

Iubită dulce, o, mă lasă...

CUPRINS

Iubită dulce, o, mă lasă
Să privesc faţa-ţi, ochiul tău ceresc,
Să mângâi păru-ţi d-aùree mătase,
Privindu-te, de-amor să nebunesc!
Ah, braţul tău rotund e alb — se lasă
Cu graţie pe umerii-mi — privesc
În ochii tăi, în faţa ta — în gura jună,
S-ascult uimit la vorba ta nebună!

Nebună, că nu are şir şi minte,
Ci graţie ş-amor copilăros,
La gura ta, care zâmbind îmi minte
Spre-a coperi misterul cel duios,
Ce-mi spune *nu* — când *da* ochiu-ţi fierbinte
Din genele-i îmi spune voluptos —
Ah, tot amorul meu, copil în raze,
E concentrat în fiinţa-ţi luminoasă!

Surâsul tău o rază e de soare,
Şi ochii tăi sunt stele-n noaptea mea,
Şi sânul tău de vergină, ninsoare,
Ce lin l-acoperi tu cu mâna ta,
Când tremurând priveşti şi zâmbitoare
La-a lui dulci flori ce cresc alăturea —
Şi sărutarea ta — oh, spune, spune
Cu ce s-aseamăn dulcea-acea minune!

De n-ai fi tu, ce-ar folosi viaţa,
Speranţele-i, şi binele-i, şi tot!
Un vis ar fi amestecat cu ceaţa,
Un chin ar fi — ce l-aş sfârşi să pot;
Pe când astfel o noapte e măreaţă,
Pierdută-n stele ce în ceri înot,
Prin ele trece melancolic luna —
O gură dă-mi, iubito — şi-ncă una!

Spre sărutare gura-ţi se încreaţă
Şi ochii tăi privesc întunecat
Şi visători. — Iubito, tu, glumeaţă,
Nu ştii c-a săruta e un păcat
Şi că-n întunecata lor dulceaţă
Nu s-uită ochii de copii vodat' —
Fără să plângă-n urmă-a lor langoare
Şi voluptoasa lor întunecare!

Căci ce ai zice dacă eu acuma
Aş uita toate... tu mă înţelegi —
E drept că ţie-o vorbă-ţi trebui numa
Ca toată firea mea în lanţ s-o legi —
Dar vorba aceea sèrie-ori de glumă
Cu care pasiunea-mi s-o diregi
Vei spune tu? — O, taci — o, taci, n-o spune —
Ai spus-o? -S mânios, tu,-nţelepciune!

În van vorba ta blând povăţuieşte —
La seriozitatea ta surâd;
Spre sărutare gura-ţi se-ncreţeşte,

Spre sărutare ochii tăi se-nchid;
Şireată eşti! sub geana ce umbreşte
Ochii-ţi sclipesc, şi-mi pare că ei râd;
Cu braţul ţi-i acoperi?... Supărată?
Ce te prefaci, iubita mea şireată?

Iubitei

CUPRINS

O, îndulceşte-ţi ochii tăi, iubită,
O, însenină faţa ta de nea.
Nu ştii că-n piept inima mea rănită
Tresare-adânc la întristarea ta?
Tresare-adânc, tresare-adânc, iubită —
Oh, în zădar mi-ncreţi tu fruntea ta.
Durerea chiar de-o simulezi — eu simt
Fiori adânci în pieptul meu trezind.

Ah! cât eşti tu de mândră şi frumoasă
Când râzi, când plângi, când mă săruţi, când — ah!
Cuprind în mâni eu capul tău — geloasă! —
Şi sărut ochii-ţi plini de lacrimi, ah!
Ei strălucesc ca stelele focoase
Ce-ntr-a junie-mi noapte lumina!
Şi te iubesc, şi te sărut, te-ador,
Amorul meu, nespusul meu amor!

O, nu-mi muri, o, nu-mi muri, iubită,
C-atunci în veci prin noapte-aş rătăci —
Mi-aş sfărma viaţa-n jalea cea cumplită
Şi de durere n-aş putea muri.
Aş purta-n timp inima-ncremenită,
Cu ochii stinşi, şi gura-ar amuţi.
Durerea ta m-ar face să trăiesc,
Ca să trăiesc, ca să înnebunesc.

Aşteaptă dar cu moartea ta, iubită,
Pân' ce de fericire-oi muri eu.
Cu roze să-ncununi fruntea-mi pălită,
Zâmbind să mă săruţi, amorul meu;
De-oi învia, să ştii, dumnezeită,
Că-un somn a fost angelic, deşi greu.
De nu mă voi trezi, să ştii, să ştii —
Că-n veci visez la ochii tăi cei vii.

Cum va fi acel vis eu nu-ţi pot spune —
Eu numai îl gândesc când mă cufund
În ochii tăi. — Neclare sunt, nebune,
Acele-nchipuiri ce mă pătrund.
Priveşte tu în ochii mei şi-mi spune
Ce vezi în ei, în dorul lor profund.
Tot ce-ai văzut eu am văzut 'n-al tău —
Nici în mormânt nu pot ca să-i uit eu.

Ei sunt minuni ce-a muri nu mă lasă.
În somnul morţii m-or nelinişti,
Pătrunde-vor cu raza lor focoasă
Chiar în sicriul unde voi dormi.
Ei au pătruns prin pături neguroase
Ce viaţa mi-a urzit până aci —
De-aţi putut sparge negurile-acele,
Veţi lumina în veci, iubite stele!

Oh, nu-mi muri, te rog! Căci tot ce-n lume
Eu am iubit murit-au prea curând
Orice amor ce n-a luat drept glume

Al meu amor e astăzi în mormânt. —
Dar astăzi văd c-am pierdut doar un nume:
Căci ea eşti tu — tu ea — într-un cuvânt
Tu mi-ai murit o dată. — Să nu-mi mori
De-a doua oară, înger de amor.

Căci de-ai muri ce-aş face eu în lume?
N-aş regăsi în veci chipu-ţi uşor
Şi osândit aş fi să stau în lume —
De jalea ta eu n-aş putea să mor.
Acum — acum n-aş plânge al tău nume
Ci chiar pe tine, vecinice amor:
Mort, aş trăi eu; viu, eu aş fi mort.
Trăieşte-mi dar — c-adânc în piept te port!

Cântecul lăutarului

CUPRINS

Ca povestea cea sărmană
Care nimeni n-o-a-nţeles,
Trec prin vremea tristă, vană,
Cum prin secoli un eres.

Sunt ca lira spartă-n stâncă,
Sunt ca glasul din pustii,
Sunt ca marea cea adâncă,
Sunt ca moartea între vii.

Dintre chinuri ce mă-neacă
Eu sorbeam mirul curat,
Cum o lebădă se pleacă
Bând din lacul îngheţat.

Dar cu moartea cea adâncă
Azi eu schimb al vieţii-mi gând,
Am fost vultur pe o stâncă,
Fire-aş cruce pe-un mormânt!

Care-i scopul vieţii mele
De ce gându-mi e proroc,
De ce ştiu ce-i scris în stele,
Când în van lumea o-nvoc.

Crucea-mi pară gânditoare,
Parca arz-a vieţii-mi tort,

Căci prin neguri mormântare
Voi să văd faţa-mi de mort.

Doar atunci când prin lumine
M-oi sui la Dumnezeu,
Veţi gândi şi voi la mine
Cum am fost în lume eu.

Copii eram noi amândoi...

CUPRINS

Copii eram noi amândoi,
Frate-meu şi cu mine.
Din coji de nucă car cu boi
Făceam şi înhămam la el
Culbeci bătrâni cu coarne.

Şi el citea pe Robinson,
Mi-l povestea şi mie;
Eu zideam Turnul Vavilon
Din cărţi de joc şi mai spuneam
Şi eu câte-o prostie.

Adesea la scăldat mergeam
În ochiul de pădure,
La balta mare ajungeam
Şi l-al ei mijloc înotam
La insula cea verde.

Din lut acolo am zidit,
Din stuful des şi mare,
Cetate mândră la privit,
Cu turnuri mari de tinichea,
Cu zid împresurată.

Şi frate-meu ca împărat
Mi-a dat mie solie,
Să merg la broaşte ne'mpăcat,
Să-i chem la bătălie —
Să vedem cine-i mai tare.

Şi împăratul broaştelor,
C-un oacacà de falã,
Primi — poruncì oştilor
Ca balta s-o răscoale.
Şi am pornit război.

Vai! multe broaşte noi am prins
— Îmi pare chiar pe rege —
Şi-n turnul negru le-am închis,
Din insula cea verde.
Spre sar-am făcut pace

Şi drumul broaştelor le-am dat.
Săltau cu bucurie,
În balt-adânc s-au cufundat
Ca să nu mai revie.
Noi am pornit spre casă.

Atunci răsplata am cerut
Pentru a mele fapte —
Şi frate-meu m-a desemnat
De rege-n miazănoapte.
Peste popoare-ndiane.

Motanul alb era vistier,
Mârzac cel chior ministru —
Când de la el eu leafa-mi cer,
El miaună sinistru.
Cordial i-am strâns eu laba.

Şi împăratul milostiv
Mi-a dat şi de soţie
Pe fiica lui cu râs lasciv
Şi ţapănă, nurlie,
Pe Tlantaqu-caputli.

Am mulţumit c-un umil semn,
— Drept mantie-o prostire —
M-am dus l-amanta mea de lemn,
În sfânta mănăstire,
Într-un cotlon de sobă.

Şi ah! şi dragă-mi mai era!
Vorbeam blând cu dânsa,
Dară ea nu-mi răspundea
Şi de ciudă eu atunci
Am aruncat-o-n foc.

Şi pe şură ne primblam
Peste stuf şi paie
Şi pe munţi ne-nchipuiam.
Cu fiece bătaie
Mărşileam alături.

Şi pe cap mi se umfla
Casca de hârtie.
O batistă într-un băţ,
Steag de bătălie.
Cântam: Trararah!

Ah! v-aţi dus visuri, v-aţi dus!
Mort e al meu frate
Nimeni ochii-i n-a închis
În străinătate —
Poate-s deschişi şi-n groapă!

Dar ades într-al meu vis
Ochii mari albaştri
Luminează — un surâs
Din doi vineţi aştri
Sufletu-mi trezeşte.

Eu? Mai este inima-mi
Din copilărie?
. . . .
Ah! îmi îmblă ades prin gând
O cântare veche.
Parcă-mi ţiuie-aiurind
Dulce în ureche:
Lume, lume şi iar lume!

Aveam o muză

CUPRINS

Aveam o muză, ea era frumoasă,
Cum numa-n vis o dată-n viaţa ta
Poţi ca să vezi icoana radioasă,
În strai de-argint a unui elf de nea!
Păr blond deschis, de aur şi mătasă,
Grumazii albi şi umeri coperea,
Un strai de-argint strâns de-un colan auros
Strângea mijlocul ei cel mlădios!

Şi talia-i ca-n marmură săpată
Strălucea albă-n transparentul strai,
Sâni dulci şi albi ca neaua cea curată,
Rotunzi ca mere dintr-un pom de rai;
Abia se ţine haina cea bogată
Prinsă uşor cu un colan de pai,
Astfel adesea mă găsea veghind —
Nori străbătea o umbră de argint

Crinul luminii strălucea în mână
Reflectând dulce mândrul ei obraz,
Razele dulci loveau faţa-i senină,
Rotunzii umeri şi-albul ei grumaz;
Părul lucea ca auru-n lumină,
Straiul cădea de pe-umeri de atlaz,
Ochi mari albaştri-n gene lungi de aur
Şi fruntea-i albă-ntunecată-n laur!

O dată-n viaţa-i muritorul vede
În visul său un chip aşa d-ales!
Eu... fericit c-amantul blondei Lede,
Nebun de-amor, eu o vedeam ades.
Venea-n singurătatea mea pe îndelete,
Rătăceam mâna-n păru-i blond şi des,
De pe-umeri haina-i luneca uşor —
Vedeai rotundul braţ pân' subsuori.

Părea c-aşteaptă de a fi cuprinsă,
De-a-şi simţi inima bătând cu dor,
Ca buza ei de-a mea să fie-atinsă,
Ca graiul ei să tremure uşor,
Să văd privirea veselă şi plânsă,
Să aud glasu-ntunecat de-amor
Şi la ureche dulce să-i repet
Cântul, ce-n gândul meu se mişcă-ncet.

O, îmi şopteşte numa-n dulci cuvinte
Neînţelese, pline de-nţeles.
O, îmi surâzi cu gura ta fierbinte,
Tu, înger blând cu ochii plini d-eres,
Căci al tău zâmbet îmi aduce-aminte
C-un înger eşti ce fu din cer trimes
Ca să mângâi junia mea bogată
Cu-a ta zâmbire dulce şi curată.

S-apropia, în aer suspendată,
Şi braţul ei grumazu-mi cuprindea,
Priveam în sus la faţa-i luminată,

La gura-i mică care surâdea —
Din ochi albaştri raza-ntunecată,
Plină de-amor în ochiul meu cădea,
Talia ei subţire-n colan strânsă
Tremura scump de braţul meu cuprinsă.

Ea a murit. — Am îngropat-o-n zare.
Sufletul ei de lume este plâns. —
Am sfărmat arfa — şi a mea cântare
S-a înăsprit, s-a adâncit — s-a stins.
Îmi plac a nopţii turburate oare,
Îmi place de dureri să fiu învins;
O, de-aş orbi, de-aş amuţi odată,
Că-n lume nu văd lumea căutată!

Eu nu văd munţii înecaţi de nouri,
De care gându-mi vultur s-acaţă;
N-aud a mării înmiite-ecouri,
Ce-n glasul meu măreţ s-amesteca;
În codri-antici n-aud muget de bouri,
Trezind zilele vechi în mintea mea,
Codrul din munţi, râul din vale-mi tace —
De ce nu pot în praf a mă preface!

Doi aştri

CUPRINS

Am văzut doi aştri,
Strălucind albaştri
Sub o frunte-n vis;
M-a-necat seninul
Când privii divinul,
Blândul lor surâs.

Şi mi-am zis în mine:
“Înger cu lumine
De-un adânc noroc...
Din a vieţii tale
Înflorită cale
Cum nu stai în loc?“

Când crivăţul cu iarna....

CUPRINS

I

Când crivăţul cu iarna din nord vine în spate
Şi mătură cu-aripa-i câmpii întinse late,
Când lanuri de-argint luciu pe ţară se aştern,
Vânturi scutur aripe, zăpadă norii cern...

Îmi place-atuncea-n scaun să stau în drept de vatră,
S-aud cânii sub garduri că scheaună şi latră,
Jăraticul să-l potol, să-l sfarm cu lunge cleşti,
Să cuget basme mândre, poetice poveşti.

Pe jos să şadă fete pe ţolul aşternut,
Să scarmene cu mâna lâna, cu gura glume,
Iar eu s-ascult pe gânduri şi să mă uit de lume,
Cu mintea s-umblu drumul poveştilor ce-aud.

Orlogiul să sune — un greier amorţit —
Şi cald să treacă focul prin vinele-mi distinse,
Să văd roze de aur şi sărutări aprinse
În vreascuri, ce-n foc puse trăsnesc des risipit,
Ca vorba unei babe măruntă, ţănduroasă.

Atuncea focu-mi spune povestea-a mai frumoasă.
Din el o aud astfel cum voi să o aud
Ş-amestec celelalte cu glasu-i pâlpâit.
Şi mândru-acest amestec gândirea-mi o descoasă,
O-nşiră apoi iarăşi cum dânsa a voit.

Astfel gândirea-nşiră o mie de mărgele —
Un şir întins şi luciu dar fără de sfârşit;
Somnul m-apucă-n braţe prin gândurile mele
Şi-n somn mă mai urmează a lor blând glas uimit.
Prin şirul lor ce sună, orlogiul cu jele
L-aud sunând ca greier bătrân şi răguşit;
În urmă tace chiar şi a mamei rugăciune —
La gânduri sclipitoare un capăt ea le pune.

Ajung la ea şi noaptea umbririle-i şi-ntinse.
Pe fruntea ei cea dulce culeg blânde visări,
Amorul lin îşi moaie aripele lui stinse,
Pe ochii ei eu caut profunde sărutări —
Ea-nchide surâzândă lungi genele ei plânse
Şi glasul ei e cântec în line tremurări,
Pe sâni rotunzi, albi, netezi, ea fruntea mea aşează —
Adorm şi ea la capu-mi surâde şi veghează.

II

Dar toate-acele basme în somnu-mi mă urmează,
Se-mbină, se-nfăşoară, se luptă, se desfac,
Copilele din basmu, cu ochii cu dulci raze,
Cu părul negru coade, cu chipul dulce drag,
Şi feţi-frumoşi cu plete în haine luminoase,
Cu ochi căprii, nalţi, mândri ca arborii de fag —
În visele din somnu-mi s-adun să se îmbine,
Fac nunţi de patru zile şi de patru nopţi pline.

Îmi pare-atunci că mândră Ileană Cosinzeană,
Cu ochi, albastre stele, blondă, un spic de grâu,
În mine se-ndrăgeşte şi-uşoară-aeriană

S-aşază pe genunchii-mi, cunjură gâtul meu,
Eu netezesc cu mâna arcata ei sprânceană,
Ea ochii-uşor şi-nchide, zâmbind în visul său —
Ochii i-s plini de lacrimi ce nu le înţelege,
Cu buze-abia deschise îmi spune blânde şege.

Îmi pare că e vară, că noaptea-i dulce brună,
Că lanuri undoiază, că apele lin plâng,
Că nourii îi sparge-o armonioasă lună,
Că stelele din ceruri se scutură şi ning —
Prin lanuri înflorite noi mergem împreună
Şi mândre flori câmpene eu pentru dânsa strâng
Şi ea la îngrijirea-mi cea dulce îmi zâmbeşte,
Iar sufletul îmi râde, şi inima îmi creşte.

Luna prin nouri înger pe lume blând veghează.
Somnul aduce-n lume copiii lui nătângi.
Pe râu fiece undă se-mbracă cu o rază,
Copacii se cutremur în frunţile de stânci,
Lumina se-mprăştie în pânză luminoasă
Pe merii plini cu floare-n grădinele adânci —
Şi eu, la trunchiul unui, visez la ea deştept,
În ploaia de flori roze pe dânsa o aştept.

Ea vine şi pe sânu-mi cu dulce ce se lasă!
În pletele-mi şi-aruncă micuţă mâna ei,
Şi umeda-i suflare, pură, copilăroasă,
Adie blând pe frunte-mi şi peste ochii mei,
Apoi faţa-i uimită de pieptu-mi ea apasă

Şi lacrimi de iubire i-nundă ochii săi,
Iar eu pe mâni, pe gură, pe ochi, pe albu-i gât,
Încet, beat de iubire, o mângâi, o sărut.

Şi sărutări o mie trezesc în ea mii vise
Şi fruntea-i turburată s-apleacă ca un crin;
În ochii ei cei limpezi, sub genele-i închise,
O lume e de visuri, o lume de senin;
Ea fără şir vorbeşte, şi dulcile-i surâse
Cu lacrimi se amestec, şi buzele-i suspin —
Ea doarme astfel trează, din somn când se trezeşte
Cu buzele mă cată, cu ochii îmi zâmbeşte.

În vis mă arde soare şi cerul e văpaie,
Pe lac barca e-mpinsă de valuri care merg,
Iar undele-i uimite, profunde şi bălaie
Reflectă-n ele ţărmii — se-ntunecă, se şterg...
În barcă şed ş-ascult eu a inimii-mi bătaie
Căci eu ca rândunica la dânsa iar alerg —
Pe-a malurilor arbori şi frunza este mută —
Misterul lin surâde pe lumea cea tăcută.

O, te-nsenină, întuneric rece...

CUPRINS

O, te-nsenină, întuneric rece
Al vremei. Înfloreşte-n neagra-ţi
Speluncă umedă ca şi ebenul cel topit,
Fă ca să strălucească pe-acea cale
Ce duce-n vecinicie toate-acele
Fiinţe nevăzute, care *sunt*,
Deşi trec nesimţite, ca şi vremea
Ce vremuieşte-adânc în tot ce e.
Să văd trecând în haină cuvenită
Acele gânduri, ce-atunci când apar
Nemuritoare par, pentru c-apoi
Nici să nu ştii cum de au dispărut
Din mintea secolilor lungi, greoi —
Ca şi când n-ar fi fost. Câte fiinţe
Ar trebui să treacă pe-a ta cale:
Unele mândre, ţanţoşe, regale,
Cu-ncoronată frunte — îmbrăcate
În purpură; altele dulci, cu ochii
Moi, mari, albaştri... albe ca şi crinul,
Mişcând a lor corp voluptos, ce-nvită
Mai aruncând priviri de muritoare,
Mai căutând iubire, ca Sirene;
Unele-nchipuite, alte tâmpe,
Unele aspre, altele duioase,
Toate cerând brevet la nemurire
Şi toate strecurându-se cu toate astea
Pe calea care duce la oraşul
Uitării, îngropat de vecinicie.

Dar deasupra-astei mulţimi pestriţe
De gânduri trecătoare, vezi departe
Munţii de vecinici gânduri ridicând
A lor trufaşă frunte către cer:
Cu nepăsare ei privesc la toate
Efemeridele ce trec în vale
Cântând, vuind, certându-se şi toate
Aspirând la un lucru care-n veci
Nu poate fi a lor — eternitatea.

Demonism

CUPRINS

O raclă mare-i lumea. Stele-s cuie
Bătute-n ea şi soarele-i fereasta
La temniţa vieţii. Prin el trece
Lumina frântă numai dintr-o lume,
Unde în loc de aer e un aur,
Topit şi transparent, mirositor
Şi cald. Câmpii albastre se întind,
A cerurilor câmpuri potolind
Vânăta lor dulceaţă sub suflarea
Acelui aer aurit.
Acolo stă la masa lungă, albă,
Bătrânul zeu cu barba de ninsoare
Şi din păhare nalte bea auroră
Cu spume de nori albi. Şi îngeri dulci
În haine de argint, frunţi ca ninsoarea,
Cu ochi albaştri care lin lucesc
Şi-ntunecat în lumea cea solară,
Cu sânuri dulci, ca marmura de netezi,
Îi mângâi' barba lungă,-şi razim' capul
De umerii bătrâni cuprinşi de plete.
Şi colţuroasa-i roşie coroană,
De fulger împietrit, luceşte-n aer
Sălbatec. Iar un înger... cel mai blând,
Îngenuncheat l-a lui picioare cântă
Pe arfa sa şi aerul roşeşte
De voluptatea cântecului său...
Nu credeţi cum că luna-i lună. Este
Fereasta cărei ziua-i zicem soare.

Când îngeri cântă de asupra raclei
În lumea cerurilor — ele-albesc
Şi nu mai pătrund raze aurite
Prin vechi oblon — ci raze de argint
Şi pe pământ ajung ţăndări duioase
Din cântecul frumos — dar numai ţăndări...
Ici în sicriu, sub cel capac albastru
Şi ţintuit şi ferecat cu stele,
Noi viermuim în mase în cadavrul
Cel negru de vechime şi uscat
Al vechiului pământ care ne naşte —
Certându-ne-ntre noi, fiinţi ciudate,
Greţoase în deşărtăciunea lor.
Este un ce măreţ în firea noastră,
Dar acel ceva nu din noi răsare.
O moştenim de la Titanul mort,
De la pământ, în care ne nutrim.
În moartea lui e ceva sfânt şi mare,
E o gândire-adâncă şi-ndrăzneaţă
Pentru ce el fu condamnat la moarte.
Viaţa noastră e o ironie,
Minciuna-i rădăcina ei. Dorinţa
De-a fi şi de-a-avea singur tot ce este
Principiul e de înflorirea ei.
În van pământul mort ne-nspiră câteodată
Din sântul suc al stinsei sale vieţe
Gândiri de-o nobilă, naltă răscoală:
Întoarcerea *la fire şi dreptate.*
Noi nu-l pricepem... o-ncercăm adese
Dar n-o putem. Făcuţi suntem

După asemănarea-acelui mare
Puternic egoist, carele singur
Îmbrăcat în mărirea-i solitară
Ridică-n cer înnourata-i frunte.
În van voim a reintra-n natură,
În van voim a scutura din suflet
Dorinţa de mărire şi putere,
Dorinţa de a fi ca el în lume:
Unici. Şi această dorinţă,
Temei la state, naţiuni, şi cauza
Războaielor cumplite, care sunt
Paşii istoriei, acest e... *răul*.
Să nu ne înşelăm. Impulsul prim
La orice gând, la orişice voinţă,
La orice faptă-i *răul*. Însă
Atuncea când ne naştem, răsăriţi
Abia din carnea vechiului Titan,
Noi suntem buni — până suntem copii.
O binefacere ne dă pământul,
Nepreţuită-n duioşia ei,
El ne permite ca să ne întoarcem
Dup-o viaţă vană, zgomotoasă,
În sânul lui — în sânul lui şi-al păcii.
El ne-a şi pus, bătrân-duiosul tată,
Adânc în suflet o dorinţă dulce
Şi de-ntrebăm aceast-enigmă scumpă
Ce însemnează şi dacă voim
A o pricepe, ea răspunde: *pace*.
Da! pace căutăm fără s-o ştim.
Ce n-o luăm de la-nceput? De ce

O căutăm în luptă? Căci în lupte
Nu e decât victorie pe de o parte,
Cădere pe de alta — nedreptate.
Şi din viaţa noastră-ntemeiată
Pe rău, şi pe nedrept, şi pe minciună
Şi din ştiinţa morţii — a re'nturnării
În corpul mort, din care am ieşit,
Se naşte veşnica nefericire.
Suntem copii — etern nefericiţi.
Dar în zădar, căci suntem după chipul
Şi-asămănarea lui. Noi suntem răi
Fără de-a-avea puterea lui. Răi putem fi
Mai ca şi el — dară din neputinţă
Se naşte ironia vieţii noastre.
În van Titanul mort, ce ne-a născut
Binele ni-l voieşte; în zădar
Cearcă-a vorbi cu noi în cugetări
Strălucitoare, varii,-mbălsămate,
În flori, în râuri, în glasul naturii
Ce-i glasul lui, consilii vrea a da.
În van. Viaţa, sufletul, raţiunea
— Scânteia care o numim divină —
Ne face a ne înşela asupra firii
Şi-a n-o-nţelege...
O, Demon, Demon! Abia-acum pricep
De ce-ai urcat adâncurile tale
Contra nălţimilor cereşti;
El a fost rău şi fiindcă răul
Puterea are de-a învinge... -nvinse.
Tu ai fost drept, de-aceea ai căzut.

Tu ai voit s-aduci dreptate-n lume:
El e monarc şi nu vrea a cunoaşte
Decât voinţa-şi proprie şi-aceea
E rea. Tu ai crezut, o, Demon,
Că în dreptate e putere. — Nu,
Dreptatea nu-i nimic făr' de putere.
Cătat-ai aliaţi între Titanii
Ce brăzdau caosu-n a lor răscoală,
Ai înzestrat pământul cu gândiri,
L-ai înarmat cu argumente mari
Contra lui Ormuz.
Şi el ca tine a devenit rebel,
Se zvârcoli spre ceruri spre-a le sparge,
Mişcând aripile-i de munţi de piatră,
Puterea sa cumplită — contra *Lui*.
Dar detunat el recăzu în caos —
Cadavru viu, l-învăli într-o raclă
Albastră.
Titan bătrân, cu aspru păr de codri,
Plânge în veci pe creţii feţii sale
Fluvii de lacrimi. De-aceea-i ca mort;
Uscat... stors de dureri este adâncu-i —
Şi de dureri a devenit granit.
A lui gândiri încremeniră reci
În fruntea sa de stânci şi deveniră:
Rozele dulci, rubine; foile,
Smaralde, iară crinii,
Diamante. Sângele său
Se prefăcu în aur, iară muşchii
Se prefăcură în argint şi fier.

Din carnea-i putrezită, din noroi
S-au născut viermii negrului cadavru:
Oamenii.
Spre a-l batjocori până şi-n moarte
Ne-am născut noi, după ordin divin,
Făcuţi ca să-şi petreacă Dumnezeul
Bătrân cu comica-ne neputinţă,
Să râdă-n tunet de deşertăciunea
Viermilor cruzi, ce s-asamăn cu el,
Să poată zice-n cruntă ironie:
Pământ rebel, iată copiii tăi!

Miradoniz

CUPRINS

Miradoniz avea palat de stânci.
Drept streşină era un codru vechi
Şi colonadele erau de munţi în şir,
Ce negri de bazalt se înşirau,
Pe când deasupra, streşina antică,
Codrul cel vechi fremea îmflat de vânt.
O vale-adâncă ce-ngropa în codri,
Vechi ca pământul, jumetà din munte,
Mâncând cu trunchii rupţi scările negre
De stânci, care duceau sus în palat —
O vale-adâncă şi întinsă, lungă,
Tăiată de un fluviu adânc, bătrân,
Ce pe-a lui spate văluroase pare
A duce insulele ce le are-n el —
O vale cât o ţară e grădina
Castelului Miradoniz.
Iar în castel de treci prin colonade
Dai de înalte hale cu plafondul
Lor negru strălucit şi cu păduri
De flori. Păduri cărora florile
Ca arborii-s de mari. Roze ca sorii,
Şi crini, ca urnele antice de argint,
Se leagănă pe lugerii cei nalţi,
Iar aerul văratic, dulce, moale.
Ca stelele sunt musculiţele prin frunze
Şi împlu aerul cel cald cu o lumină
Verzuie, clară, aromată. Fluturi —
Cu părul de-aur şi cu aripioare

De curcubeu — în haine de argint
Din floare-n floare fâlfâiesc şi-şi moaie
Guriţele-umede şi roşii în potirul
Mirositor şi plin de miere-al florilor.
Tufe de roze sunt dumbrăvi umbroase
Şi verzi-întunecoase, presărate
Cu sori dulci înfoiaţi, mirositori —
E-o florărie de giganţi. Într-un loc
Crăpată-i bolta de granit, de cauţi
Prin streşina de codru până sus,
Unde în ceruri lin pluteşte luna.
Ea-i o regină tânără şi blondă
În mantia-i albastră constelată,
Cu mânile unite pe-al ei piept
De neauă... Trece luminând cu ochii
Albaştri, mari, prin straturi înflorite
De nori, ce înfoiate îi oferă
Roze de purpur, crinii de argint;
Din când în când cu mâna-i argintoasă
Ea rupe câte-o floare şi-o aruncă
Jos pe pământ ca pe-o gândire de-aur;
Colo un nor se nalţă sfânt şi sur,
Se-ncheagă, se formează — ’ncremeneşte,
Devine-un templu grec şi plin de umbra
Columnelor ce-l înconjor — şi prin columne
Trece-argintoasă câte-o rază-a lunei.
Ea drumul ia spre-acel castel. Diàdema-i
De diamante-n stele contopite
Brilează-n noapte — tăriile negre
A domei se-nsenină — şi ea intră

În el. — Columnele-ard sub clara ei lumină
Şi aruncă umbra una-ntr-alta.
Ea intră-n domă... stelele-o urmează.
Şi noaptea sântă plină-i de-ntuneric
Pe râul sânt ce curge-n valea mare
Care-i grădina cea din codri vechi
A lui Miradoniz. — Insule sfinte
Se nalţă-n el ca scorburi de tămâie.
Copile sunt cu ochi rotunzi şi negri,
Cu flori de aur, de smarald — cu stânce
De smirnă risipită şi sfărmată
În bulgări mari. Pe mândrele cărări,
Ce trec prin verzile şi mândre plaiuri,
E pulbere de-argint. Pe drumuri
Cireşi în floare scutură zăpada
Trandafirie a-nfloririi lor,
Vântul le mână, văluros le nalţă,
De flori troiene în loc de omăt
Şi sălcii sfinte mişcă a lor frunză
De-argint deasupra apei şi se oglindează
În fundul ei — astfel încât se pare
Că din aceeaşi rădăcină creşte
O insulă în sus şi una-n jos.
Şi nu-i nimica în aceste ramuri:
Dintr-un copac într-altul numai ţes
Painjini de smarald painjinişul
Cel rar de diamant — şi greieri cântă,
Ca orologii aruncate-n iarbă.
Şi peste râul mare, de pe-un vârf
De arbore antic ţesut-au ei

Un pod din pânza lor diamantoasă,
Legându-l dincolo de alţi copaci.
Prin podul străveziu şi clar străbate
A lunei rază şi-nverzeşte râul
Cu miile lui unde, ca-ntr-o mândră
Nemaivăzută feerie. — Iară peste pod
Trece albă, dulce, mlădioasă, jună,
Albă, ca neaua noaptea, păru-i de aur
Lin împletind în crinii mânilor,
Ivind prin haina albă membri-angelici,
Abia călcând podul cel lung cu-a ei
Picioare de omăt, zâna Miradoniz.
Ea-ajunge în grădina ei de codri
Şi rătăceşte, — o umbră argintie
Şi luminoasă-n umbra lor cea neagră;
Ici se pleacă spre a culege o floare,
Spre-a arunca în fluviul bătrân,
Colo aleargă dup-un flutur,
Îl prinde — îi sărută ochii şi-i dă drumul;
Apoi ea prinde-o pasăre măiastră
De aur, se aşază-ntr-a ei aripi
Şi zboară-n noapte printre stele de-aur.

Ecò

CUPRINS

Cu-ncetu-nserează şi stele izvorăsc
Pe-a cerului arcuri măreţe.
În umede lanuri de-albastru ceresc,
Merg norii cu hainele creţe
Şi stâncile rar
Ca stâlpii răsar,
Negriţi şi-ndoiţi de furtună
În lună.

Diamant e în aer, în codri — miros
Şi umbră adânc viorie;
Şi luna-i a cerului scut argintos
Şi stele păzesc în tărie
Şi văile sunt
În aburi de-argint
Pierdute-ntr-al doinelor şuier
Din fluier.

Pe-un cal care soarbe prin nările-i foc,
Din ceaţa pustie şi rece,
Un tânăr, pe vânturi, cu capul în joc,
Cu clipa gândirei se-ntrece
Şi calu-i turbat
Zbura necurmat,
Mânat ca de-a spaimelor zână
Bătrână.

Pe umeri de munte, din stânci de bazalt
Castelul se nalţă, se-ncruntă,
Şi-a murilor muche şi creştetu-i nalt
De nouri şi ani se-ncăruntă,
Dar astăzi e viu
Şi-n glas auriu
Răsună din umbra cea mare
Cântare.

În mii de lumine ferestrele-i ard,
Prin cari se văd trecătoare,
Prin tactul cântării pierdute de bard,
Ivindu-se umbre uşoare;
Trec albe ca-n vânt
Dulci neguri de-argint,
Palatul plutea în magie
Aurie.

Ca cerbul uimit ce prin creştet de stânci
E-urmat de săgeat-arzătoare,
Din căi năruite, din gârle adânci,
Fugarul în tropot răsare
Cu nara arzând
Cu coama pe vânt,
O dată-ncă pinten l-împunge
Şi-ajunge.

Iar tânărul sare uşor de pe el
Şi prundul sub pasu-i răsună.
Frumos ca din basme şi tras prin inel

Şi nalt ca şi bradul în lună,
C-un salt a suit
Al bolţii granit.
Urcat într-un arc de fereastă
Adastă.

Mantaua lui neagră în lună s-a-ntins
De pare-o perdea în fereastă
Şi gratii de fier a lui mână-a cuprins
Uitându-se-n sala cea vastă.
Pe stânci de bazalt
Stă calu-i înalt
Şi coama-i i-o îmflă în lună
Furtună.

Sala-i ca aerul scăldat în soare,
Muiat de-a florilor suflet răcoare.
În ea frumoasele fiinţe albe
Par gânduri palide din visuri dalbe.
De-umărul junilor de razim, zboară,
De raze umede ochii-s izvoare,
Ca-n vânt se leagănă zveltele poze
Prin păr ce flutură cununi de roze...
Şi beţi de muzică plutesc ca vântul,
Jocul e repede, încet e cântul
Şi pe când sufletul stă de beţie
Plutesc fiinţele... o vijelie...
Până ce aria dispare, trece...
O rază timidă în ziua rece.
Apoi perechile stând risipite

S-adun în grupele orânduite
Şi din amestecul de vise dalbe,
Din trecătoarele fiinţe albe,
Iese ca aria dintre suspine
Regina albelor nopţii regine,
Sau cum din zilele poetic june
A idealului iese minune.
Păru-i ca aurul faţa-ncadrează,
Cunună-n undele-i se furişează,
Se-ndoaie talia-i în albă haină
Parcă-i o tìmidă a nopţii taină.
Pe-o liră gingaşă şi argintie
Mânuţa-i coardele le-ncurcă vie,
Prin blânde notele lirei de-amor
Glasul ei tremură dulce uşor:

Prin bolta ferestei înguste
Mă uit într-al văilor rai,
Cum codrii în cale-i supune
Furtuna, copila de crai.

Prin păru-i de aur, coroană
Cu colţuri în fulger şi jar,
Ea apele-n cale-i aplană
Şi-ndoaie bătrânul stejar.

Prin poarta îngustă din murii
Grădinei, cetăţii-mi din stânci,
Cobor în adâncul pădurii
Unde-izvoarele murmur adânci.

Prin nourii rupţi trece luna
Şi-n sufletu-mi dor a pătruns,
Şi părul mi-l îmflă furtuna
Şi ochii-mi se-neacă de plâns.

Doresc doar ca în fundul mării
Se mă ia cu sine-n sarai,
În nalte albastrele sale,
Furtuna, copila de crai.

Doresc ca să intru cu luna
În dome de nouri, ce pier —
Doresc cu popoare de stele
Să merg drumul mare din cer

Ce caut eu nu vă ştiu spune,
Eu singură nu ştiu ce vreu.
Atât e de tainic ascunsă
Dorinţa în sufletul meu.

Mi-e ciudă pe frunza cuminte,
Pe vorbàreţe valuri de râu,
Ele-mi spun ce doreşte-al meu suflet,
Ce singură eu nu ştiu.

Şi flori şi crenge şi stele
În ciuda mea taine îmi spun —
Ah! cum le-aş smulge pe toate
Să fac din ele cununi.

În codru o creangă se-ndoaie,
O poartă prin frunze, şi-n prag
Un chip cu ochi mari se iveşte —
Ah! cum mi-ar putea fi de drag.

Un murmur feeric desmiardă voios
A salei tăcere senină.
Din bolta ferestei arcată pompos
S-aude vibrând mandolină
Şi-un *ecò* uşor
Petrece cu-amor,
Cu dulcea vibrare de strune,
Ce spune.

Şi toată viaţa lui, tot ce-a cules
Din unde, din munte, din vale,
Tot sufletu-i june, tot scumpu-i eres
Alunecă-n cântecu-i moale
Ş-al coardelor grai,
Frumos ca din rai,
Amestecă-n vorbe de miere
Durere:

Sara pe deal buciumul sună cu jale,
Turmele-l urc — stele le scapără-n cale,
Apele plâng clar izvorând în fântâne —
Sub un salcâm, dragă, m-aştepţi tu pe mine.

Luna pe cer trece-aşa sfântă şi clară,
Ochii tăi mari caută-n frunza cea rară,

Umezi se nasc stele pe bolta senină —
Pieptul de dor, fruntea de gânduri ţi-e plină.

Nourii curg, raze-a lor şiruri despică,
Streşine vechi, casele-n lună ridică,
Scârţie-n vânt cumpăna de la fântână,
Valea-i în fum, fluiere murmură-n stână.

Şi osteniţi oameni cu coasa-n spinare
Vin de la câmp, toaca răsună mai tare —
Clopotul vechi împle cu glasul lui sara,
Sufletul meu arde d-iubire ca para.

Ah! în curând valea şi satu-amuţeşte,
Ah! în curând pasu-mi spre tine grăbeşte,
Lângă salcâm sta-vom noi noaptea întreagă,
Ore întregi spune-ţi-oi cum îmi eşti dragă!

Te-i rezima, dulce copil, de-al meu umăr —
Şi fir cu fir păru-ţi aurit am să-l număr,
Ap-am să beau din a ta gură frumseţe,
Dulci sărutări din ai tăi ochi de blândeţe.

Îmbrăţişaţi noi vom şedea la tulpină,
Fruntea-mi în foc pe-ai tăi sâni se înclină,
Ce-alături cresc dulci şi rotunzi ca şi rodii —
Stelele-n cer mişcă-auritele zodii.

Ne-om rezima capetele-unul de altul
Şi surâzând vom adormi sub înaltul,

Vechiul salcâm — astfel de noapte bogată
Cine pe ea n-ar da viaţa lui toată?

. . . .

Pe vârful de munte, în codri-mbrăcat,
De nouri grămezi se adună
Şi unul pe altul, măiestru urcat,
Ei par o cetate în lună.
Şi bolţile-n muri
Şi stâlpii sunt suri,
Lumina prin arc de fereastră
E albastră.

În halele-albastre — 'nstelatele bolţi —
Te uiţi prin coloane de nouri
Şi luna ieşind dintr-a stâncilor colţi
Le împle cu mii de tablouri.
Lumina-i de-argint
În nouri s-a frânt
Şi se-ncheagă prin naltele dome
Fantome.

În hainele albe de neguri de-argint
Şi creţii de roze purpure,
Şi părul pe frunte cu stele e prins,
Ca îngerii albe şi pure —
Prin gene de nor,
Ca visuri strecor,
Ducând înstelata lor viaţă
Prin ceaţă.

Un şuier în noapte, prin codri, un vânt,
Un freamăt — şi totul dispare...
Şi nori se-ncreţesc risipiţi şi s-avânt.
În lună stau stâncile rare —
Iar junele-iubit
E-un brad putrezit
Pe trunchi de granit, pe ruine
Bătrâne.

Odin şi poetul

CUPRINS

Ei cer să cânt... durerea mea adâncă
S-o lustruiesc în rime şi-n cadenţe
Dulci ca lumina lunei primăvara
Într-o grădină din Italia.
Să fac cu poezia mea cea dulce
Damele să suspine, ce frumoase
Pot fi pentru oricine. Pentru mine
Nu. Şi juni nătângi cu ţigarete-n gură,
Frizaţi, cu sticla-n ochi, cu cioc sub dinţi,
Să reciteze versuri de-ale mele
Spre-a coperi cu-espresia adâncă
Unei simţiri adevărate — nişte mofturi.
Mai bine-aş smulge sufletul din mine,
Aş stoarce cu o mână crudă, rece
Tot focul sânt din el, ca în scânteie
Să se risipe, pân' se va-njosi
Să animeze pe deşerţi şi răi.
O, şi de-aţi plânge chiar, dacă durerea
Adevărată şi neprefăcută
V-ar topi ochii şi a mea cântare
V-ar arde sufletul din voi... Atuncea
E şi mai rău — şi-atunci şi mai puţin
Va gândi cineva pe un moment
L-acel nefericit ce le-a avut.
Voi le citiţi, ca să puteţi a plânge
— Căci prin izvor de lacrimi mor dureri —
Voi ştiţi c-o mână — oricare-ar fi — v-atinge
Fruntea cea plină de sudori, şi dulce
Va răcori bolnava fierbinţeală

Şi stavilă la lacrime va pune
C-o sărutare... La mine,
Ce singur stau cu fruntea-ntunecată,
Ce nu pot plânge pentru că durerea
Ochii-mi a stors şi sufletul meu aspru
L-a împietrit... la mine
Nimeni nu va gândi, nici a gândit.
La ce? Au nu ştiu ei cu toţii
Că dacă vor seca a mea durere
Cu mângâieri — atuncea şi izvorul
De cânturi va seca... Nebuni! vă iert...
O, mare, mare îngheţată, cum nu sunt
De tine-aproape sa mă-nec în tine!
Tu mi-ai deschide-a tale porţi albastre,
Ai răcori durerea-mi înfocată
Cu iarna ta eternă. Mi-ai deschide
A tale-albastre hale şi măreţe;
Pe scări de valuri coborând în ele,
Aş saluta cu aspra mea cântare
Pe zeii vechi şi mândri ai Valhalei.
— Bine-ai venit, tânăr cu ochi din ceriuri,
Râzând Odin şi ridicându-şi cupa
M-ar saluta. — Şi haina ceea lungă
Şi albă creţii ar arunca de neauă
Şi părul lung mi s-ar umfla de vânt.
— Un scaun pentru bard — şi-n scaunul nalt
De piatră, cu sprijoanele lui nalte,
Eu m-aş simţi că-s uriaş.
Şi zeii mângâind lungele barbe,
Nălţând privirea-n bolţile antice
Spre a-şi reaminti dulci suveniri,

M-ar asculta spunându-le de lumea
Cea de pitici, ce viermuieşte astăzi
Pe ţărâna ce-au locuit-o ei.
— Lasă-i pustiei, cine-ar fi crezut
C-atât de mizerabilă a deveni
Seminţa cea din zei născută.
Dar un bătrân ce sta-ntr-un colţ de masă
Ridică cupa lui cu mied: — Ascultă,
Nu mi-i şti spune ce mai face ţara
Ce Dacia se numea — regatul meu?
Mai stă-nrădăcinată-n munţi de piatră,
Cu murii de granit, cu turnuri gote,
Cetatea-mi veche Sarmisegetuza?
— Nicicum, o, Decebal. O văd
Pentru întâia dată acum înălţată
Prin părul tău ca o coroană mândră,
Lucrată-n pietre scumpe ca-n granit.
— Dară urmaşii acelor romani?
— Ce să vorbesc de ei? Toţi oamenii
Pigmei sunt azi pe vechiul glob... dar ei
Între pigmeii toţi sunt cei mai mici —
Mai slabi, mai fără suflet, mai mişei.
Romani sau daci, daci sau romani, nimic
N-aduce aminte de-a voastră mărire.
Orice popor, oricât de prăpădit
O piatră va găsi, sau o bucată
De fier ori de aramă, ca să sape
Cu ea urmele-adânci ce le-aţi lăsat —
Voi oameni mari, ce staţi acum cu zeii
Şi ospătaţi cu ei — în colbul negru

Uitat ş-uşor al vechiului pământ.
Dar ei... De-ar merge-n sud şi nord — nimica.
Sunt ca o laie de nomazi şi de lăieţi
Ce stau deocamdată numai pre pământul
Ce l-au cuprins, spre a fi alungaţi
De alt popor mai tare, iubitor
De cele ce-au trecut, ce-s rădăcina
Şi gloria celor ce sunt.
— Ah! ce-am dorit în ora morţii mele,
Roma să guste pân-în fund păharul
Mizeriei şi-a decăderii, într-atât
Încât să se despreţuiască ei pe sine —
Asta s-a împlinit... Romanii vechi şi mândri,
Învingătorii lumii, au devenit
Romunculi... Dar cu ce s-ocupă ei?
Or fi crescând căţei, or fi-nvăţând
Să strige ca cucoşii.... un popor
Ce se despreţuieşte pe el însuşi trebui
S-ajungă la d-acestea.
— Nu, vorbesc franţuzeşte şi fac politică.
— E tot atâta

— De unde vii? — întreabă Odin blând.
— Am răsărit din fundul Mărei Negre,
Ca un luceafăr am trecut prin lume,
În ceruri am privit şi pe pământ
Şi-am coborât la tine, mândre zeu,
Şi la consorţii tăi cei plini de glorii.
De cântec este sufletul meu plin.
De vrei s-auzi al iernii glas vuind

Şi lunecând prin strunele-mi de fier,
De vrei s-auzi cum viscoleşte-n arfa-mi
Un cânt bătrân şi răscolind din fundu-i
Sunete-adânci şi nemaiauzite,
Ordonă numai — sau de vrei ca fluviul
De foc al gândurilor mele mari
Să curgă-n volbură de aur pe picioare
De stânci bătrâne, într-o limbă aspră
Şi veche — însă clară şi înaltă
Ca bolţile cerului tău, o, Odin,
Spune-mi atunci, să-nstrun ale ei coarde
Ca să-mi câştig cununa mea de laur.
Poate-ar fi vrut ei să mi-o deie... Dară
De la pitici eu nu primesc nimica.
— Sărman copil — zice bătrânul zeu —
De ce răscoleşti tu toată durerea
Ce sufletul tău tânăr a cuprins?
Nu crede că-n furtună, în durere,
În arderea unei păduri bătrâne,
În arderea şi-amestecul hidos
Al gândurilor unui neferice
E frumuseţea. Nu — în seninul,
În liniştea adâncă sufletească,
Acolo vei găsi adevărata,
Unica frumuseţe...
            (Fruntea-i naltă,
De neauă coperită, şi coroana-i
De stele-albastre strălucea în hală,
Şi vorba lui blândă era duioasă.)
...Din cupa mea de aur bea auroră

S-între seninul blândei dimineţe
În pieptul tău. Şi ţi-oi deschide-atunci
Portalele nalte de la hale
Cu lungi coloane de zăpadă, cu-arcuri
De neauă albă, ca argint din Ophir,
Cu bolţi mai nalte decât însuşi cerul.
Acolo printr-acele lungi coloane
Suspendă lampe mari ca nişte albe lune
Ce împlu lumea raiurilor mele
Cu o lumină dulce, albă, caldă.
Stâlpii sclipesc, bolţile-s strălucite,
Cărările-s de pulbere mai albă
Ca-argintul cel de viu. — Un aer
Blând argintiu îţi va umfla tot părul,
Vei răsufla miroase dulci de crin,
Talarul tău va lumina în noapte —
Prin hale vei zări blândele-mi zâne,
Şi-atunci să cânţi. Vei şti ce e frumos.
O vorbă zice — murii cei albaştri
Ai mării, desfăcuţi în două,-mi lasă
Privirea într-un labirint de neauă:
Coloane nalte, bolţi arcate splendid,
Pe ele lune lin ardeau... şi-n umbra
Cea clar-obscură-a stâlpilor de neauă
Văzut-am o copilă dulce-înaltă,
Subţire ca-ntruparea unui crin.
Frumosu-i păr de aur desfăcut
Cădea pân' la călcâie, haina-i albă
Udă părea de moale — strălucită
Cuprindea membrii ei dulci şi zvelţi,

Mânile-i mici, ca doi crini albi, încearcă
În van a împleti părul de aur,
Gura-i o roză surâzând deschisă,
Ochii-i albaştri luminau ca stele,
Iar pe-a ei umeri albi abia se ţine
Haina cea lungă şi bogată. — Vino,
Odin îi zice, blând copil al mării.
Un bard sătul de-a lumii lungi mizerii
S-au coborât în noaptea noastră clară —
Să cânte roagă-l. Ca o umbră
Strălucind argintiu în clară noapte
S-apropie... — O, nu te teme,-mi zice,
Tu, ce nu temi furtuna şi durerea,
De ce să tremuri la a mea privire?
Lin tremură glasul ei blând în noapte.
— O, zână, nu de frică, de plăcere
Tremură-n mine sufletul meu bolnav.
Să cânt? Dar oare la a ta privire
Nu amuţeşte cântul de-admirare —
Nu eşti un cântec însăşi — cel mai dulce,
Cel mai frumos, ce a fugit vodată
Din arfa unui bard? O, fecioară,
Vin' lângă mine, să mă uit în ochii-ţi,
Să uit de lume, ah! să pot uita
Fierea cu care ei m-au adăpat
În lume. Cine-ar fi ştiut
Că-n fundul mării tu trăieşti, copilă,
Ca un mărgăritar, topit din visul
Mării întregi,
Şi nu te temi că aurul din plete-ţi
Se va topi în stele — şi că păru-ţi

Amestecat cu ele-ar străluci
În noaptea-albastră a acestei lumi;
Şi nu te temi că glasul tău
Va-ndulci vecinicia cea amară
A mării! — Măgulitor, ea zice,
Ş-o roză ea lăsă pe a mea gură,
Cu tânăr miros — roza gurei sale.
— Frumoasă eşti, ca să găsesc cuvinte
Spre-a îndulci ochii tăi mari albaştri,
Sufletul tău cel blând, nevinovat,
Aş sfărma soarele în ţăndări de-aur,
L-aş presăra-n cărarea ca de neauă:
O închinare l-a tale picioare
Mici, dulci şi albe. O, Odin,
Pune-i un sceptru-n mână, sceptrul mării,
Pe fruntea ei coroană pune, mare,
De diamante, umede, topite
În strălucirea lor cea înfocată,
Căci ea-i regina frumuseţii — a lumii.
Ea capu-şi rezemă de ai mei umeri
Şi glasul ei îmi şopti în ureche:
— Voi îndulci tot chinul, tot amarul
Cu care-n lume ei te-au adăpat —
Căci te iubesc, sărmanul meu copil.

Şi Odin îşi deschise ochii albaştri
Şi mari, râzând cu ei — iar zeii
Lin şoşoteau între ei bătrâneşte
Şi surâzând îşi aduceau aminte
De-a tinereţii zile dulci a lor, ascunse
În negura secolilor trecuţi.

Memento mori

(Panorama deşertăciunilor)

CUPRINS

Turma visurilor mele eu le pasc ca oi de aur,
Când a nopţii întunerec — înstelatul rege maur —
Lasă norii lui molateci înfoiaţi în pat ceresc,
Iară luna argintie, ca un palid dulce soare,
Vrăji aduce peste lume printr-a stelelor ninsoare,
Când în straturi luminoase basmele copile cresc.

Mergi, tu, luntre-a vieţii mele, pe-a visării lucii valuri,
Până unde-n ape sfinte se ridică mândre maluri,
Cu dumbrăvi de laur verde şi cu lunci de chiparos,
Unde-n ramurile negre o cântare-n veci suspină,
Unde sfinţii se preîmblă în lungi haine de lumină,
Unde-i moartea cu-aripi negre şi cu chipul ei frumos.

Una-i lumea-nchipuirii cu-a ei visuri fericite,
Alta-i lumea cea aievea, unde cu sudori muncite
Te încerci a stoarce lapte din a stâncei coaste seci;
Una-i lumea-nchipuirii cu-a ei mândre flori de aur
Alta unde cerci viaţa s-o-ntocmeşti, precum un faur
Cearc-a da fierului aspru forma cugetării reci.

Las' să dorm... să nu ştiu lumea ce dureri îmi mai păstrează.
Îmbătat de-un cântec vecinic, îndrăgit de-o sfântă rază,
Eu să văd numai dulceaţă unde alţii văd necaz,
Căci ş-aşa ar fi degeaba ca să văd cu ochiul bine;
De văd răul sau de nu-l văd, el pe lume tot rămâne
Şi nimic nu-mi foloseşte de-oi cerca să rămân treaz.

N-au mai spus şi alţii lumii de-a ei rele să se lase?
Cine-a vrut s-asculte vorba? Cine-aude? Cui îi pasă?
Toate au trecut pe lume, numai răul a rămas.
O, acele uriaşe, însă mute piramide
Cari stau ca veacuri negre în pustiuri împietrite
Câte-au mai văzut şi ele — ce-ar vorbi de-ar avea glas!

Când posomorâtul basmu — vechea secolilor strajă —
Îmi deschide cu chei de-aur şi cu-a vorbelor lui vrajă
Poarta naltă de la templul unde secolii se torc —
Eu sub arcurile negre, cu stâlpi nalţi suiţi în stele,
Ascultând cu adâncime glasul gândurilor mele,
Uriaşa roat-a vremii înapoi eu o întorc

Şi privesc... Codrii de secoli, oceàne de popoare
Se întorc cu repejune ca gândirile ce zboară
Şi icoanele-s în luptă — eu privesc şi tot privesc
La vo piatră ce înseamnă a istoriei hotară,
Unde lumea în căi nouă, după nou cântar măsoară —
Acolo îmi place roata câte-o clipă s-o opresc!

*

Colo stau sălbateci negri cu topoarele de piatră.
În pustiu aleargă vecinic, fără casă, fără vatră,
Cap de lup e-a lor căciulă, pe-a lor umeri, piei de urs;
Colo-nchină idolatrul ne'nţelesul foc de lemne,
Colo Magul lui îi scrie pe o piatră strâmbe semne
Să nu poat-a le-nţelege lungul secolilor curs.

Babilon, cetate mândră cât o ţară, o cetate
Cu muri lungi cât patru zile, cu o mare de palate

Şi pe ziduri uriaşe mari grădini suite-n nori;
Când poporul gemea-n pieţe l-a grădinei lungă poală,
Cum o mare se frământă, pe când vânturi o răscoală
Cugeta Semiramide prin dumbrăvile răcori.

Acel rege — o lume-n mâna-i — schimbătoarea lui gândire
La o lume dă viaţă, la un secol fericire —
Din portalele-i de aur ca un soare răsărea,
Dar puternica lui ură era secol de urgie;
Ce-i lipsea lui oare-n lume chiar ca Dumnezeu să fie?
Ar fi fost Dumnezeu însuşi, dacă — dacă nu murea.

Asia-n plăceri molateci e-mbătată, somnoroasă.
Bolţile-s ţinute-n aer de columne luminoase
Şi la mese-n veci întinse e culcat Sardanapal;
Şi sub degete măiestre arfele cugetă mite,
După plac şi-mpart mesenii a cântării flori uimite,
Vinuri dulci, mirositoare şi femei cu chipul pal.

Azi? Vei rătăci degeaba în câmpia nisipoasă:
Numai aerul se-ncheagă în tablouri mincinoase,
Numai munţii, garzi de piatră stau şi azi în a lor post;
Ca o umbră asiatul prin pustiu calu-şi alungă,
De-l întrebi: unde-i Ninive? el ridică mâna-i lungă,
— Unde este? nu ştiu, zice, mai nu ştiu nici unde-a fost.

*

Nilul mişcă valuri blonde pe câmpii cuprinşi de maur —
Peste el cerul d-Egipet, desfăcut în foc şi aur,
Pe-a lui maluri gălbui, şese, stuful creşte din adânc;

Flori, giuvaeruri în aer, sclipesc tainice în soare,
Unele-albe, nalte, fragezi, ca argintul de ninsoare,
Alte roşii ca jăratic, alte-albastre, ochi ce plâng.

Şi prin tufele de mături, ce cresc verzi, adânce, dese,
Păsări, îmblânzite-n cuiburi, distind penele alese,
Ciripind cu ciocu-n soare, gugiulindu-se cu-amor;
Înecat în vecinici visuri, răsărite din sfinte-izvoară,
Nilul mişc-a lui legendă şi oglinda-i galben-clară
Cătră marea liniştită, ce îneacă a lui dor.

De-a lui maluri sunt unite câmpii verzi şi ţări ferice —
Memphis, colo,-n depărtare, cu zidirile-i antice,
Mur pe mur, stâncă pe stâncă — o cetate de giganţi —
Sunt gândiri arhitectonici de-o grozavă măreţie,
Au zidit munte pe munte în antica lui trufie,
Le-a-mbrăcat cu-argint ca-n soare să lucească într-un lanţ

Şi să pară răsărită din visările pustiei,
Din nisipuri argintoase în mişcarea vijeliei,
Ca un vis al mării sfinte, reflectat de cerul cald
Ş-aruncat în depărtare... Colo se ridic trufaşe
Şi eterne ca şi moartea piramidele-uriaşe,
Racle ce încap în ele fantazia unui Scald.

Se-nserează. Nilul doarme şi ies stelele din strungă,
Luna-n mare îşi aruncă chipul şi prin nori le-alungă —
Cine-a deschis piramida şi-năuntru a intrat?
Este regele. În haină de-aur roş şi pietre scumpe,
El intră să vad-acolo tot trecutul. — I se rumpe
A lui suflet când priveşte peste-al vremurilor vad.

În zădar guvernă regii lumea cu înţelepciune —
Se-nmulţesc semnele rele, se-mpuţin faptele bune —
În zădar caut-al vieţei înţeles nedezlegat.
Iese-n noapte şi-a lui umbră lung-întins se desfăşoară
Pe-ale Nilului mari valuri. — Astfel pe-unde de popoară
Umbra gândurilor regii se aruncă-ntunecat.

Ale piramidei visuri, ale Nilului reci unde,
Ale trestiilor sunet, ce sub luna ce pătrunde
Par a fi snopuri giganteci de lungi suliţe de-argint —
Toat-a apei ş-a pustiei şi a nopţii măreţie
Se unesc să-mbrace mândru vechea-acea împărăţie,
Să învie în deşerturi şir de visuri ce te mint.

Râul sânt ni povesteşte cu-ale undelor lui gure
De-a izvorului său taină, despre vremi apuse, sure;
Sufletul se-mbată-n visuri, cari-alunecă în zbor,
Palmii risipiţi în crânguri, auriţi de-a lunei raze,
Naltă zveltele lor trunchiuri. — Noaptea-i clară, luminoasă.
Undele visează spume, cerurile-nşiră nori.

Şi în templele măreţe — colonade-n marmuri albe —
Noaptea zeii se preîmblă în vestmintele lor dalbe
Ş-ale preoţilor cântec sună-n arfe de argint —
Şi la vântul din pustie, la răcoarea nopţii brună,
Piramidele, din creştet, aiurind şi jalnic sună;
Şi sălbatic se plâng regii în giganticul mormânt.

În zidirea cea antică sus în frunte-i turnul maur.
Magul priivea pe gânduri în oglinda lui de aur,

Unde-a cerului mii stele ca-ntr-un centru se adun.
El în mic priveşte-acolo căile lor tăinuite
Şi c-un ac el zugrăveşte cărăruşile găsite —
A aflat sâmburul lumii, tot ce-i drept, frumos şi bun.

Şi se poate ca spre răul unei ginţi efeminate,
Regilor pătaţi de crime, preoţimei desfrânate,
Magul, gard al răzbunării, a citit semnul întors.
Ş-atunci vântul ridicat-a tot nisipul din pustiuri,
Astupând cu dânsu-oraşe, ca gigantice sicriuri
Unei ginţi, ce fără viaţă-ngreuia pământul stors.

Uraganu-acum aleargă pân' ce caii lui îi crapă —
Şi în Nil numai pustiul nisipişul şi-l adapă,
Aşternându-l peste câmpii cei odată înfloriţi;
Memphis, Theba, ţara-ntreagă coperită-i de ruine,
Prin pustiu străbat sălbatec mari familii beduine,
Sorind viaţa lor de basme prin câmpie nisipiţi.

Dar şi-acum, turburând stele pe-ale Nilului lungi unde,
Noaptea, flamingo cel roşu, apa-ncet-încet pătrunde
Şi-acum luna arginteşte tot Egipetul antic;
Ş-atunci sufletul visează toat-istoria străveche,
Glasuri din trecut străbate l-a prezentului ureche —
Din a valurilor sfadă prorociri se aridic.

Şi-atunci Memphis se ridică, argintos gând al pustiei,
Închegare măiestrită din suflarea vijeliei —
Beduini ce stau în lună, o minune o privesc,
Povestindu-şi basme mândre mestecate numa-n stele

Despre-oraşul care iese din pustiile de jele.
Din pământ şi de sub mare, s-aud sunete ce cresc.

Marea-n fund clopote are, care sună-n orice noapte,
Nilu-n fund grădine are, pomi cu mere d-aur coapte —
Sub nisipul din pustie cufundat e un popor,
Ce cu-oraşele-i deodată se trezeşte şi se duce
Sus, în curţile din Memphis, unde-n săli lumină luce. —
Ei petrec în vin şi-n chiot orice noapte pân-în zori.

*

Vezi Iordanul care udă câmpii verzii Palestine:
Dintre vii cu struguri de-aur se ridic mândre coline,
Pe Sion, templul Iehovei, o minune îl privim;
Codrii de maslin s-amestec printre lunci de dafin verde,
Chidron scaldă-n unda-i clară ierburi mari — ş-apoi se pierde
În cetatea ce-n văi doarme — miticul Ierusalim.

Şi în Libanon văzut-am rătăcite căprioare
Şi pe lanuri secerate am văzut mândre fecioare,
Purtând pe-umerele albe auritul snop de grâu;
Alte vrând să treacă apa cu picioarele lor goale
Ridicară ruşinoase şi zâmbind albele poale,
Turburând cu pulpe netezi faţa limpedelui râu.

Am văzut regii Iudeei în biserica măreaţă,
Unde marmura în arcuri se ridică îndrăzneaţă
Şi columnele înalte către cer pare c-arat';
Văzui pe David în lacrimi rupând haina lui bogată,
Zdrobind arfa-i sunătoare de o marmură curată,
Genunchind să-i ierte Domnul osânditul lui păcat.

Solomon, poetul-rege, tocmind glasul unei lire
Şi făcând-o să răsune o psalmodică gândire,
Moaie-n sunetele sfinte degetele-i de profet;
El cânta pe Împăratul în hlamidă de lumină,
Soarele stetea pe ceruri auzind cântarea-i lină,
Lumea asculta uimită glasu-i dulce şi încet.

Dar ieşind din templul sacru lasă gândul lui să cadă,
Căci amorul îl aşteaptă cu-a lui umeri de zăpadă,
Raze moi în ochii negri — el dă lirei alt acord:
Căci femeile-l aşteaptă cu şireata lor zâmbire,
Brune unele ca gânduri din poveştile asire,
Alte blonde cu păr de-aur — vise tainice de Nord.

Dar venit-a judecata, şi de sălcii plângătoare
Cântăreţul îşi anină arfa lui tremurătoare;
În zădar rugaţi pierea — muri se năruie şi cad!
Cad şi scări, ş-aurite arcuri, grinzi de cedru, porţi de-aramă,
Soarele priveşte galben peste-a morţii lungă dramă
Şi s-ascunde în nori roşii, de spectacol speriat.

Şi popor şi regi şi preoţi îngropaţi-s sub ruine.
Pe Sion templul se sparge — nici un arc nu se mai ţine,
Azi grămezi mai sunt de piatră din cetatea cea de ieri.
Cedri cad din vârf de munte şi Livanul pustieşte,
Jidovimea risipită printre secoli rătăceşte —
În pustiu se-nalţă-n soare desfrunziţii palmieri...

*

O, lăsaţi să moi în ape oceànici a mea liră!
Să-mbrac sunetele-i dalbe cu a undelor zâmbire,

Cu-ale stelelor icoane, cu a cerului azur;
Să înalţ munţii Greciei, scânteind muiaţi de soare,
Cu dumbrave prăvălite peste coaste râzătoare
Şi cu stânci încremenite printre nouri de purpur.

Peste văile adânce repezite-n regioane
Nourate, stau ţinute templele multicoloane,
Parcă munţii-n braţ de piatră le ridică şi le-arat
Zeilor din ceriuri. Vulturi peste văi înnegurate,
Grei atârnă cu întinse aripi şi priviri ţintate
Supra lumei ce sub dânşii stă adânc, împrăştiat.

Astfel Grecia se naşte din întunecata mare.
Poartă-n ceruri a ei temple ş-a ei sarcini de ninsoare,
Cer frumos, adânc-albastru, străveziu, nemărginit;
Din colanele de dealuri se întind văile pline
De dumbrave, de izvoare şi de râuri cristaline,
Cari lunec zdrumicate pe-a lor bulgări de granit.

Şi din turmele de stânce, risipite cu splendoare
Pe-ntinsori de codri negri rupţi de râuri sclipitoare,
Vezi oraş cu dome albe strălucind în verde crâng.
Marea lin cutremurându-şi faţa, scutur-a ei spume,
Repezind pe-alunecuşul undelor de raze-o lume,
Jos la poarta urbei mândre a ei sunete se frâng.

Mai albastră decât cerul, purtând soarele pe faţă,
Ea reflectă-n lumea-i clară toată Grecia măreaţă.
Câteodată se-ncreţeşte şi-şi întunec-al ei vis —
Nimfe albe ca zăpada scutur ap-albastră, caldă,

Se împroaşcă-n joacă dulce, mlădiindu-se se scaldă,
Scuturându-şi părul negru, înecându-se de râs.

Şi pe valuri luminoase oceànul lin le saltă,
Orice undă linguşeşte arătarea lor cea naltă,
Pe nisipul cald le-aruncă marea-n jocu-i luminos;
Oceànicele corpuri, ca statuie de ninsoare,
Strălucesc în părul negru, ce şi-l uscă ele-n soare
Pe-a lor perini nisipoase lenevite languros.

Apoi fug să-mpopuleze verdea noapte dumbrăvană
Şi vorbind mărgăritare culeg flori în a lor goană.
Dintr-o tuf-iveşte Satyr capu-i chel, barba-i de ţap,
Lungi urechi şi gura-i strâmbă, cârnu-i nas. — De sus îşi stoarce
Lacom poamă neagră-n gură — pituliş prin tufe-o-ntoarce,
Se strâmbă de râs şi-n fugă se dă vesel peste cap.

Albe trec în bolta neagră prin a trestiei verdeaţă.
De o cracă pe-ape-ntinsă una-şi spânzur-a ei braţe,
Mişcă-n aer peste unde fructul mării de omăt;
Altele pe spate-ntinse cu o mână-noată numa',
Cu cealaltă rupând nuferi, plini de-o luminoasă spumă,
Pun în păr şi ca-necate liniştit plutesc şi-ncet.

Crenge lin îndoaie Eros — schimă face, ce văzând-o
Ele-urmează în tăcere abia apa sfâşiind-o...
Într-o tufă, sub un brustur doarme Satyr beat de must...
Chicotind, a lui ureche cu flori roşii o-ncoroană.
Lunca râde de răsună verdea noapte dumbrăvană —
Ele pier prin bolţi de frunze, pe-un drum verde şi îngust...

Înserează şi apune greul soare-n văi de mite.
Cu un roş fir de jeratic culmi de munte sunt tivite,
Lunga lor fulgerătură în senin a-ncremenit.
Marea aerului caldă, stelele ce-ntârzii line,
Limba râurilor blândă, ale codrilor suspine,
Glasul lumei, glasul mării se-mpreună-n infinit.

Codrii aiurează negri sub a stelelor povară.
Râuri calde ca şi sara apa-n arcuri o coboară,
Prăvălind-o purpurie peste scările de stânci;
În albastru-adânc, în marea cerului cea liniştită,
Răpăd munţii cu tărie fruntea lor încremenită
Şi în valuri verzi de grâne îmblă văile adânci.

Printre cremenea crăpată, din bazaltul rupt de ploaie,
Ridica copaci monastici trunchii ce de vânt se-ndoaie,
Scoţând veche rădăcină din pietrişul sfărâmat;
Un vultur s-agaţă mândru de un pisc cu fruntea ninsă.
Nouri lunecă pe ceruri flota lor de vânt împinsă
Şi răsună-n noaptea lumei cântul mării blând şi mat.

Şi atuncea peste ape faţa sfânt-a lunei pline
Îşi ridică discul splendid în imperiul de lumine,
Mării mândre poleindu-i pânzăriile-i de-azur.
Ea adoarme-ale ei spume, ca mărgăritarul, sure,
Nisipişul străluceşte, râuri scapără-n pădure —
În oraş, lumini ca stele presărate-n mii de muri.

Şi-n poiana ce ridică nalţii trunchi cu frunze rare,
Raza lunei alb pătează umbra verde din cărare,

Filomela împle codrii cu suspine de-amoroşi.
Joe preschimbat în tânăr, cu imobili ochi sub gene,
Pândea umbra mlădioasă unei fete pământene —
Ei se văd, ca să se mire cum de sunt aşa frumoşi.

A fi râu e-o fericire, căci în nopţile-argintie
Câte graţii tăinuite se descopăr, i se-mbie
Şi ascultă cu iubire tot ce valurile-i mint.
Lui i se descopăr nimfe de-o marmòree zăpadă,
Ce în apa lui cea clară cursului se lasă pradă,
Duse de obraznici unde cu glăscioare de argint!

Şi cuminţi frunzele toate îşi comunică misteruri.
Surâzând, clipind ascultă ochii de-aur de pe ceruri,
Crenge rele imitează pân' şi zgomotul de guri
A cărărilor pierdute de pe valea cu izvoare.
De s-ar şti... câte mâni albe rupe-ar flori mirositoare,
Câte buze ar închide gândul sântelor păduri!

Cine are-urechi s-audă ce murmùr gurile rele
Şi vorbàreţele valuri şi prorocitoare stele
De-ale graţiilor amoruri, de-ale nimfelor iubit;
Cine-ascultă şi nu-nstrună arfa-i de cântări bogată,
Căci comori de taine-ascunde orice râu... Lunca ingrată
De-ar şopti, viaţa-i toată n-ar sfârşi de povestit.
. . . .
Dar în camera îngustă lângă lampa cea cu oliu
Palid stă cugetătorul, căci gândirea-i e în doliu:
În zădar el grămădeşte lumea într-un singur semn;
Acel semn ce îl propagă el în taină nu îl crede,

Adâncit vorbeşte noaptea cu-a lui umbră din perete —
Umbra-şi râde, noaptea tace, mută-i masa cea de lemn.

Orbul sculptor în chilie pipăie marmura clară.
Dalta-i tremură... înmoaie cu gândirea-i temerară
Piatra rece. Neted iese de sub mână-i un întreg,
Ce la lume îşi arată palida-i, eterna-i fire,
Stabilă-n a ei mişcare, mută-n cruda ei simţire —
O durere-ncremenită printre secolii ce trec.

Iar pe piatra prăvălită, lângă marea-ntunecată
Stă Orfeu — cotul în razim pe-a lui arfă sfărâmată...
Ochiu-ntunecos şi-ntoarce şi-l aruncă aiurind
Când la stelele eterne, când la jocul blând al mării.
Glasu-i, ce-nviase stânca, stins de-aripa disperărei,
Asculta cum vântu-nşală şi cum undele îl mint.

De-ar fi aruncat în caos arfa-i de cântări umflată,
Toată lumea după dânsa, de-al ei sunet atârnată,
Ar fi curs în văi eterne, lin şi-ncet ar fi căzut...
Caravane de sori regii, cârduri lungi de blonde lune
Şi popoarele de stele, universu-n rugăciune,
În migraţie eternă de demult s-ar fi pierdut.

Şi în urmă-le-o vecie din nălţimi abia-văzute
Şi din sure văi de caos colonii de lumi pierdute
Ar fi izvorât în râuri într-un spaţ despopulat;
Dar şi ele-atrase tainic ca de-o magică durere
Cu-a lor roiuri luminoase dup-o lume în cădere
S-ar fi dus. Nimic în urmă — nici un àtom luminat.

Dar el o zvârli în mare... Şi d-eterna-i murmuire
O urmă ademenită toat-a Greciei gândire,
Împlând halele oceanici cu cântările-i de-amar.
De-atunci marea-nfiorată de sublima ei durere,
În imagini de talazuri, cânt-a Greciei cădere
Şi cu-albastrele ei braţe ţărmii-i mângâie-n zădar...

Dar mal ştii?... N-auzim noaptea armonia din pleiade?
Ştim de nu trăim pe-o lume, ce pe nesimţite *cade*?
Oceànele-nfinirei o cântare-mi par c-ascult.
Nu simţim lumea pătrunsă de-o durere lungă, vană?
Poate-urmează-a arfe'-antice suspinare-aeriană,
Poate că în văi de caos ne-am pierdut de mult... de mult.

*

Sau ghicit-aţi vre odată ce socoate-un mândru soare
Când c-o rază de gândire ţine lumi ca să nu zboare,
Să nu piard-a lor cărare, să nu cadă-n infinit?
Zvârcolindu-se aleargă turburate şi rebele
Şi să frâng-ar vrea puterea ce le farmecă pre ele
Şi s-alerge-ar vrea în caos de-unde turburi au ieşit.

Vecinicia cea bătrână, ea la lumi privea uimită.
Mii de ani cugetă-n mite la enigma încâlcită
Care spaţiul i-o prezintă cu-a lui lumi şi cu-a lui legi;
Şi din secoli ce trecură ea s-apucă să adune
Toată viaţa şi puterea, sucul tot de-nţelepciune
Şi se pune să zideasc-un uriaş popor de regi.

Şi atunci apare Roma în uimita omenire.
Gânduri mari ca sori-n caos e puternica-i gândire

Şi ce zice-i zis pe veacuri, e etern, nemuritor;
Iar popoarele-şi îndreaptă a lor suflete măreţe,
A lor fapte seculare, uriaşele lor vieţe,
După căi prescrise-odată de gândirea-ăstui popor.

Auzit-aţi de-mpăraţii stând pe tron cu trepte multe?
Fruntea-ncinsă în luceferi făcea lumea să-i asculte,
Vorba lor era o rază în viaţa lumii-ntregi,
Ţări bogate şi-nflorite, mări vuinde-n adormire,
Cetăţi vechi, popoare mândre stau sub falnica-i domnire
Şi cezarii-mpart pământul în Senatul cel de regi.

Pe sub arcuri triumfale trece mândru-nvingătorul
Şi-ameţit abia aude cum vuieşte surd poporul,
Cum a mării glasuri multe se repetă, gem şi fug;
Iar la carul lui de aur, cu coroane pe-a lor frunte
Şi înfrânţi de umilire, cu priviri stinse şi crunte,
Regii ţărilor învinse gem cu greu trăgând în jug.

Roma arde şi furtuna chiuind în ea se scaldă
Şi frământă-n valuri roşii marea turbure şi caldă
Şi aruncă-n loc de spume nori de fum, scântei şi vânt;
Şi în nunta ei grozavă turnuri negre ea aprinde
Şi făcliile-uriaşe cătră stele le întinde...
Evul arde — Roma este oceànicu-i mormânt.

Norii sunt o spuză-n ceruri şi prin ei topite stele.
Şi, ca oceànul negru răscolit de visuri grele,
Urbea îşi frământă falnic valuri mari de fum şi jar;
Din diluviul de flăcări, lung întins ca o genune,
Vezi neatins cu arcuri de-aur un palat ca o minune
Şi din frunte-i cântă Neron... cântul Troiei funerar.

*

Lângă râuri argintoase, care mişcă-n mii de valuri
A lor glasuri înmiite, printre codri, printre dealuri,
Printre bolţi săpate-n munte, lunecând întunecos,
Acolo-s dumbrăvi de aur cu poiene constelate,
Codrii de argint ce mişcă a lor ramuri luminate
Şi păduri de-aramă roşă răsunând armonios.

Munţi se-nalţă, văi coboară, râuri limpezesc sub soare,
Purtând pe-albia lor albă insule fermecătoare,
Ce par straturi uriaşe cu copacii înfloriţi —
Acolo Dochia are un palat din stânce sure,
A lui stâlpi-s munţi de piatră, a lui streşin-o pădure,
A cărei copaci se mişcă între nouri adânciţi.

Iar o vale nesfârşită ca pustiile Saharei,
Cu de flori straturi înalte ca oàze zâmbitoare,
Cu un fluviu care poartă a lui insule pe el,
E grădina luminată a palatului în munte —
A lui scări de stânci înalte sunt crăpate şi cărunte,
Iar în halele lui negre strălucind ca şi oţel

Sunt păduri de flori, căci mari-s florile ca sălci pletoase,
Tufele cele de roze sunt dumbrave-ntunecoase,
Presărate ca cu lune înfoiete ce s-aprind;
Viorelele-s ca stele vinete de dimineaţă,
Ale rozelor lumine împle stânca cu roşeaţă,
Ale crinilor potire sunt ca urne de argint.

Printre luncile de roze şi de flori mândre dumbrave
Zbor gândaci ca pietre scumpe, zboară fluturi ca şi nave,
Zidite din nălucire, din colori şi din miros,
Curcubeu sunt a lor aripi şi oglindă diamantină,
Ce reflectă-n ele lumea înflorită din grădină,
A lor murmur împle lumea de-un cutremur voluptos.

Într-un loc crăpată-i bolta, cu-a ei streşin-arboroasă
Şi printr-însa-n cer vezi luna trecând albă şi frumoasă,
O regină jună, blondă şi cu braţe de argint,
Ce unesc încrucişate a ei mantie-nstelată
Şi albastră peste pieptu-i alb, ca virgină zăpadă.
Ochii ei cei mari albaştri peste nori aruncă blând,

Cari se-ntind albi ca zăpada şi ca straturi argintoase,
Oferindu-i flori de aur şi viole-ntunecoase;
Ea din când în când pliveşte câte una, aruncând
Flori de neauă peste ape ce alerg fulgerătoare,
Raze albe peste lumea văilor celor în floare,
Dungi de-argint în verzii codri, duioşie pe pământ.

Dar un nor pe ceruri negru se înalţă şi se-ncheagă,
Se formează,-ncremeneşte şi devine-o domă-ntreagă,
Plin de umbra de columne ce-l înconjură-mprejur;
Prin columnele-i măreţe trece câte-o rază mată,
A lui cùpolă boltită e cu-argint înconjurată,
Pe arcatele-i ferestre sunt perdele de azur.

Luna înspre ea îndreaptă pasuri luminoase,-ncete,
Diadem de topiţi aştri arde-n blondele ei plete,

Încălzind aerul serei, strălucindu-i fruntea ei;
Ale domei scări negrite se-nsenin — ca neaua sara —
Intră-n domă. Ard columne sub lumina ei cea clară
Şi-şi aruncă unu-ntr-altul umbra neagră dintre ei.

Stelele în cârduri blonde pe regină o urmează,
Aerul, în unde-albastre, pe-a lor cale scânteiază
Şi rămân întunecate nalte-a cerurilor bolţi;
Doma străluceşte-n noapte ca din marmură zidită,
Prin o mreajă argintoasă ca prin vis o vezi ivită,
A ei scări ajung din ceriuri a stâncimei negri colţi.

Iară fluviul care taie infinit-acea grădină
Desfăşoară-în largi oglinde a lui apă cristalină,
Insulele, ce le poartă, în adâncu-i nasc şi pier;
Pe oglinzile-i măreţe, ale stelelor icoane
Umede se nasc în fundu-i printre ape diafane,
Cât uitându-te în fluviu pari a te uita în cer.

Şi cu scorburi de tămâie şi cu prund de ambră de-aur.
Insulele se înalţă cu dumbrăvile de laur,
Zugrăvindu-se în fundul râului celui profund,
Cât se pare că din una şi aceeaşi rădăcină
Un rai dulce se înalţă, sub a stelelor lumină,
Alt rai s-adânceşte mândru într-al fluviului fund.

Pulbere de-argint pe drumuri, pe-a lor plaiuri verzi — o ploaie
Snopi de flori cireşii poartă pe-a lor ramuri ce se-ndoaie
Şi de vânt scutură grele òmătul trandafiriu
A-nfloririi lor bogate, ce mânat se grămădeşte

În troiene de ninsoare, care roză străluceşte,
Pe când sălcii argintoase tremur sânte peste râu.

Aeru-i văratic, moale, stele izvorăsc pe ceruri,
Florile-izvorăsc pe plaiuri a lor viaţă de misteruri,
Vântu-ngreunând cu miros, cu lumini aerul cald;
Dintr-un arbore într-altul mreje lungi diamantine
Vioriu sclipesc suspine într-a lunei dulci lumine,
Rar şi diafan ţesute de painjeni de smarald.

Pe când greieri, ca orlogii, răguşit prin iarbă sună,
De pe-un vârf de arbor mândru ţes în nopţile cu lună
Pod de pânză diamantină peste argintosul râu,
Şi cât ţine podul mândru, printre pânza-i diafană,
Luna râul îl ajunge şi oglinda lui cea plană
Ca-ntr-o mândră feerie străluceşte vioriu.

Peste podul cel uşure, zâna Dochia frumoasă
Trece împletindu-şi părul cel de-aùree mătasă,
Albă-i ca zăpada noaptea, corpu-i nalt e mlădiet,
Aurul pletelor strecoară prin mânuţile-i de ceară
Şi prin haine argintoase străbat membrele-i uşoare,
Abia podul îl atinge mici picioarele-i de-omăt.

Trece râul şi uşoară nalte scări de stânci ea suie;
La ivirea-i zi se face în spelunci de cetăţuie,
Ca o zi ea intră mândră în palatul ei de stânci;
Luna e plină de raze — sub căldura-i — argintoase,
Orice stea e-o piatră scumpă — iară florile focoase,
Giuvaeruri umezite cu luminile adânci.

Umede tremur lumine pe boltirea cea albastră.
Zâna Dochia cu glasu-i cheam-o pasăre măiastră,
Ce zburând prin aer vine cu-a ei pene de păun;
Când acea pasăre cântă, lumea râde-n bucurie,
Pe-umărul cel alb o-aşează şi coboară-n văi aurie,
Unde-a râului lungi unde printre papură răsun.

Într-o luntre — lemn de cedru — ce uşor juca pe valuri,
Zâna Dochia se suie dezlegând-o de la maluri
Şi pe-a fluviului spate ea la vale îi dă drum;
Repede luntrea aleargă spintecând argintul apei,
Culcată pe jumătate, Dochia visa, frumoasă,
Şi la luntrea ei bogată lebede se-nham-acum.

Dar din ce în ce coboară râul lat, el s-adânceşte
În păduri întunecate, unde apa-abia sclipeşte,
Mai agiunsă de a lunei raze doar din când în când;
Tot mai nalţi trunchii pădurii ca stâlpi mari şi suri se urcă,
Pân-ajunge de-a lor ramuri în bolţi mândre se încurcă,
Pân-acopăr cu-aste arcuri fluviul lat şi profund.

Ca prin bolţile crăpate unei gotice ruine,
Mai străbat prin bolţi de frunze razele lunei senine,
Împlând p-ici, pe colo râul cu fulgerătoare dungi;
Pe-umărul Dochiei mândre cântă pasărea măiastră,
Valuri râd şi-ntunecoasă mână lumea lor albastră,
Repezind luntrea bogată pe şiroiurile lungi.

Prin pădurile de basme trece fluviul cântării.
Câteodată între codri el s-adună, ca a mărei

Mare-oglindă, de stânci negre şi de munţi împiedecat
Ş-un gigantic lac formează, într-a cărui sân din soare
Curge aurul tot al zilei şi îl împle de splendoare,
De poţi număra în fundu-i tot argintul adunat.

Apoi iar se pierde-n codrii cu trunchi groşi, cu frunza deasă,
Unde-n arborul din mijloc e vrăjita-mpărătească,
Unde-n sălcii mlădioase sunt copile de-mpărat;
Codrul — înaintea vrajei — o cetate fu frumoasă,
A ei arcuri azi îs ramuri, a ei stâlpi sunt trunchiuri groase,
A ei bolţi streşini de frunze arcuite-ntunecat.

Sara sună glas de bucium şi cerboaice albe-n turme
Prin cărările de codru, pe de frunze-uscate urme,
Vin rupând verzile crenge cu talangele de gât;
Şi în mijlocul pădurii ocolesc stejarul mare
Pân' din el o-mpărătească iese albă, zâmbitoare,
Pe-umăr gol doniţă albă — stemă-n părul aurit.

Din copaci ies zâne mândre, de-mpărat frumoase fete,
Ţinând doniţe pe umeri, gingaşe, nalt-mlădiete,
Albe trec prin umbra verde, la cerboaice se înclin,
Ce sub dulcile lor mâne îşi oferă răbdătoare
Ugerele lor împlute, şi în doniţi sunătoare
Laptele-n cadenţă curge, codru-mplând c-un murmur lin.

Luntrea cea de lebezi trasă mai departe, mai departe
Fuge pe-albele oglinde ale apei ce se-mparte
Sub a luntrei plisc de cedru în lungi brazde de argint —
Şi din ce în ce mai mândre, mai înalte, mai frumoase
Sunt pădurile antice — ele-ngroapă-ntunecoase
Cu-a lor vârfuri munţii mândri, stâncile ce-n cer se-ntind.

Cât de lat să mişte-un fluviu ale apei lui revolte,
Arbori de pe mal deasupră-i se ajung în mândre bolte,
Ramurile se-ntreţese, crengile se împletesc,
Frunza deasă smălţuieşte nalta, verdea boltitură,
Râu-n vecinica lui umbră în adânc suspină, cură...
Pe-a lui maluri înflorite cai în umbră rătăcesc.

Soarele trecând pe codri a lui roată de-aur moale,
Vârfurile verzi de codri le îndoaie-n a lui cale,
Şi sosind la vre o luncă însuşi el vede mirat
Ce departe e pământul şi ce nalţi trunchii pădurii,
Şi deşi călătoreşte pe-a lor vârfuri, totuşi murii —
Bolţile groase de frunze — a lui raze nu străbat.

Lâng-izvoarele-nflorite pasc cai albi c-a mării spume —
Zi ori noapte nu văzură de când sunt pe-această lume,
Luna sântă, stele de-aur, soare alb şi zâmbitor,
Pentru ei necunoscute-s. Umbra verde clarobscură
Şi mirositorul aer, fluvii ce sclipinde cură
În adâncile dumbrave printre ţărmii plini de flori —

Astea numai le cunosc ei. — Coamele flutur c-argintul,
Ca la lebede se-ndoaie gâtul lor, iară pământul
Abia-atins e de picioare potcovite cu-aur roş;
Colo-n umbra îndulcită de miroase-mbătătoare,
Capul mic ei şi-l ridică, nări îmflând spre depărtare
Şi urechea ascuţind-o glas de-aud prin arbori groşi.

Luntrea cea de lebezi trasă, mai departe, mai departe
Fuge pe-albele oglinde ale apei şi se-mparte
Sub a luntrei plisc de cedru în lungi brazde de argint;

Şi deodată zi se face — un ocèan de lumină —
Fluviul a ieşit din codri în câmpii fără de fine,
Cari verzi şi înflorite, mândre-n soare se întind.

Dar cât ţine răsăritul se-nalţ-un munte mare —
El de două ori mai nalt e decât depărtarea-n soare —
Stâncă ùrcată pe stâncă, pas cu pas în infinit
Pare-a se urca — iar fruntea-i, cufundată-n înălţime,
Abia marginile-arată în albastra-ntunecime:
Munte jumătate-n lume — jumătate-n infinit.

Iar în pieptu-acestui munte se arat-o poartă mare —
Ea: înalt este boltită şi-ntră-adânc în piatra tare,
Iar de pragu-i sunt unite nalte scări de negre stânci,
Cari duc adânc în valea cea de-acol-abia văzută
Şi-n pădurile umbroase cu-adâncimi necunoscute
Şi-n câmpii unde mii râuri s-argintesc plane ş-adânci.

Pe acea poartă din munte iese zori în coruri dalbe,
Ridicându-se în cerul dimineţii dulci, rozalbe,
Pe-acolo soarele-şi mână car cu caii arzători,
Pe-acolo noaptea răsare blonda lună argintoasă
Şi popoarele de stele iese-n roiuri luminoase,
Şi pe cer se împrăştie ca de aur sfinte flori.

Zeii Daciei acolo locuiau — poarta solară
În a oamenilor lume scările de stânci coboară —
Şi în verdea-ntunecime a pădurilor s-adun;
Şi pe negre stânci trunchiate stau ca-n tron în verdea lume

Şi din cupe beau auroră cu de neguri albe spume,
Pe când mii de fluvii albe nasc în umbră şi răsun'.

Câteodată-un corn de aur ei răsună-n depărtare,
Trezind sufletul pădurii, codrilor adânci cântare,
Cheamă caii lor ce-aleargă cu-a lor coame-mflate-n vânt;
Vin în herghelii de neauă, pe cărări de mult bătute
Şi pe ei zeii încalic străbătând pe întrecute
[—Al] codrilor nalt întuneric, făr' de capăt pe pământ.

Dar adesea pe când caii dorm în neagră depărtare,
Luna, zâna Daciei, vine la a zeilor serbare;
Soarele, copil de aur al albastrei sfintei mări,
Vine ostenit de drumuri şi la masă se aşează.
Aerul se aureşte de-a lui faţă luminoasă,
Sala verde din pădure străluceşte în cântări.

Şi ca zugrăviţi stau zeii în lumina cea de soare.
Părul lor cel alb luceşte, barba-n brâu le curge mare,
Creţii buzei lor să numeri poţi în aerul cel clar;
Hainele întunecate albe par în strălucire
Şi ei râd cu veselie l-a păharelor ciocnire,
Iară luna ruşinoasă pe sub gene s-uită rar.

Haina lungă şi albastră e cusută numa-n stele.
Iară albii sâni de neauă strălucesc, cu de mărgele
Şi mărgăritare salbă, pe un fir de aur prins;
Păru-i lung de aur galbăn e-mpletit în cozi pe spate,
Ochii ei căprii se uită la cerescu-i mândru frate
Şi de melancolici gânduri al ei suflet e cuprins.

Înainte de plecare — ea, doinind din frunză, cheamă
Zimbrii codrilor cei vecinici, li desmiardă sura coamă.
Le îndoaie a lor coarne, pe grumaz îi bate lin
Şi pe frunţi ea îi sărută, de rămân steme pe ele,
Apoi urcă negrul munte, pe şivoaiele de stele,
Lin alunecă ş-alene drumul cerului senin.

Îndărătu-acelui munte, infinita întinsoare
E frumoasa-mpărăţie mândră a sântului soare
Şi pe coaste sunt palate, ce din verzile grădini
Strălucesc marmora albă şi senină ca zăpada,
Cu intrări în veci deschise, cu scări netezi, colonade
Lungi de marmure ca ceara în lungi bolte se îmbin.

Pe-a ferestrelor mari laturi sunt lăsate largi perdele,
Mreje lungi de aur rumăn — au ţesut ani mulţi la ele
Mânile surorei albe. Aeru-i de diamant,
El pluteşte-n unde grele de miroase-mbătătoare
Peste văile ca râuri desfăşurate sub soare,
Pe dumbrăvi cu rodii de-aur, peste fluvii de briliant.

Şi oştiri de flori pe straturi par a fi stele topite,
Fluturi ard, sclipesc în soare, orbind ochii ce îi vede,
Ca idei scăldate-n aur şi-n colori de curcubău;
Pe grădinile-nflorite, peste mândrele dumbrave
Norii mişcă sus în ceruri înfoiatele lor nave —
Rostre de jeratic ş-aur, vele lungi de curcubău.

A-mpăratului de soare bolţi albastre şi cu stele
Se ridică-n caturi nalte tot castele pe castele.

Cu fereşti de aur d-Ofir, cu oglinzi de diamant,
Cu scosùri de albe marmuri, cu covoare de purpură;
Printre mândrele coloane o cântare blând murmură —
E un vânt cu suflet dulce într-un aer de briliant.

Şi nici umbra nu se prinde d-atmosfera radioasă.
Ca prin apă cristalină trec cu frunţile frumoase,
Trec a soarelui copile printre aerul cel cald;
A lor păr e ca şi ambra, ca şi crinul a lor faţă,
Abia-atinse-s a lor umbre de o tainică roşaţă —
Auroră trandafirie prin ferestre de smarald.

Într-o lume fără umbră e a soarelui cetate,
Totul e lumină clară, radioasă voluptate,
Florile stau ca topite, râurile limpezi sunt;
Numai colo în departe şi-n albastră depărtare
Ale zorilor grădine clar se văd strălucitoare,
Cu boschetele de roze şi cu crinii de argint.

Acolo sunt lacuri limpezi, rumene în a lor fire,
De-a grădinilor de roze tăinuită oglindire,
Şi din curtea argintie zorile râzânde ies;
Haine verzi şi transparente cuprind membrele rozalbe
Şi în lac ele aruncă roze cu mânuţe albe,
Netezind a lor sprâncene, dând din frunte părul des.

Într-o dulce şi umbroasă, viorie atmosferă,
Se ridică dintre lunce, cu-a ei cùpole de ceară
Închegate ca din umbră verde şi argint topit,
Transparând prin diamantoasă fină de paingăn pânză,

Monastirea alb-a lunei ce prin lumi va să s-ascunză,
Cu coloane-nconjurate de a viţei-ncolăciri.

Ai grădinei arbori mândri cu întunecatul verde
Conjuraţi ş-acoperiţi-s cu-iederă ce-n vârf se pierde;
Mişcând florile ei albe — flamuri cu-nfloriţii creţi —
Şi în muri de frunzi lucinde, şi în scări de flori pendente
Şi în poduri legănate de zefire somnolente —
Dintr-un arbore într-altul iedera trece măreţ.

Spânzură din ramuri nalte viţele cele de vie,
Struguri vineţi şi cu brumă, poamă albă aurie,
Şi albine roitoare luminoasă miere sug;
Caii lunei albi ca neaua storc cu gura must din struguri
Şi la vinul ce-i îmbată pasc mirositorii ruguri
Şi în sara cea eternă veseli nechezând ei fug.

Şi în monastirea lunei cu-argintoasă colonadă,
Vezi cum trece ea frumoasă — corpu-i dulce de zăpadă,
Umerii, cu-a lor lumine, par de aur moale blond,
Abia corpul coperit e de-un gaz moale ce transpare —
Astfel trece ea frumoasă, cu-a ei braţe sclipitoare,
Reflectată-n mii oglinde de pe muri şi din plafond.

Şi-n odăile înalte din frumoasa monastire
Sunt pe muri tablouri mândre, nimerită zugrăvire
Ale miturilor dace, a credinţei din bătrâni;
Prin grădini cu albe-izvoare sunt a lunei dulci amoruri,
Sau palate argintoase unde zori trăiesc în coruri,
Sau pădurea cea vrăjită cu frumoasele-i regini.

Ăsta-i raiul Daciei veche,-a zeilor împărăţie:
Într-un loc e zi eternă — sara-n altu-n vecinicie,
Iar în altul, zori eterne cu-aer răcoros de mai;
Sufletele mari viteze ale-eroilor Daciei
După moarte vin în şiruri luminoase ce învie —
Vin prin poarta răsăririi care-i poarta de la rai.

*

Colo Dunărea bătrână, liberă-ndrăzneaţă, mare,
C-un murmur rostogoleşte a ei valuri gânditoare
Ce mişcându-se-adormite merg în marea de amar;
Astfel miile de secoli cu vieţi, gândiri o mie,
Adormite şi bătrâne s-adâncesc în vecinicie
Şi în urmă din izvoare timpi răcori şi clari răsar.

Dar pe-arcade negre-nalte, ce molatec se-nmormântă
În a Dunării lungi valuri ce vuiesc şi se frământă,
Trece-un pod, un gând de piatră repezit din arc în arc;
Valurile-nfuriate ridic' frunţile răstite,
Şi izbind cu repejune arcurile neclintite,
Gem, picioarele le scaldă la stâncosul lor monarc.

Peste pod cu mii de coifuri trece-a Romei grea mărire.
Soarele orbeşte-n ceruri de a armelor lucire,
Scuturi ard, carăle treier şi vuiesc asurzitor;
Iar Saturn, cu fruntea ninsă stând pe steaua-i alburie
Şi-aruncând ochii lui turburi peste-a vremii-mpărăţie,
Aiurind întreabă lumea: — Şi aceia-s muritori?

Colo unde stau Carpaţii cu de stânci înalte coaste,
Unde paltinii pe dealuri se înşir' ca mândră oaste,
Munţii ţeapăna lor frunte o suiau-n-albastre bolţi;
Stau tăcuţi ostaşii Romei, ridicând fruntea lor lată,
Strălucitele lor coifuri, la stâncimea detunată,
Unde ultima cetate ridica-n nori a ei colţi.

Nori ca de bazalt de aspri se zidesc pe-albastra boltă,
Parc-auzi a Mării Negre şi a Dunării revoltă
Şi a lumii-ncheieture parcă le auzi trăsnind;
Răsculatu-s-a-Universul contra globului din aer?
Stelele-n oştiri se mişcă? Împăraţii sori se-ncaier?
Moare lumea? Cade Roma? Surpă cerul pe pământ?

Nu. Din fundul Mării Negre, din înalte-adânce hale,
Dintre stânce arcuite în gigantice portale
Oastea zeilor Daciei în lungi şiruri au ieşit —
Şi Zamolx, cu uraganul cel bătrân, prin drum de nouri,
Mişcă caii lui de fulger şi-a lui car. Călări pe bouri,
A lui oaste luminoasă îl urma din răsărit.

Ca o negur-argintie barba lui flutură-n soare,
Pletele-n furtună-mflate albe ard ca o ninsoare,
Colţuroasa lui coroană e ca fulger împietrit,
Împletit cu stele-albastre. Răsturnat în car cu rune,
Cu-a lui mân-arată drumul la oştirile-i bătrâne
Şi de dor de bătălie crunt e ochiul strălucit.

Astfel arcul nalt din ceruri el îl urcă cu grandoare.
Munţii lungi îşi clatin codrii cei antici, şi-n răsunare

Prăvălesc de stânci căciule, salutând întunecat;
Iar hlamida lui cea albă zvârle falduri de zăpadă,
Când el braţul îşi ridică strigând stâncilor să cadă,
Mişcând codrii de răsună în imperiul lor urcat.

Şi-n zenit opri oştirea-i peste armia romană.
— Decebal! el strigă-n nouri — îi detun, îi iau în goană
Şi Danubiul o să beie a lor sacre legiuni.
Decebal s-arată palid în fereasta naltă-ngustă
Şi coroana şi-o ridică cătr-imaginea augustă
Şi se uită cu durere la divinii săi străbuni.

Iar pe plaiuri verzi de munte oştile-urbei risipite
Privesc cerul, zeii dacici, armiile lor pornite —
Rupt e şirul lor pe-alocuri de al soarelui foc roş.
Pe un trunchi înalt de stâncă chiar cezarul stă-n uimire:
— Ridicaţi semnele urbei înspre-a cerului oştire
Şi strigaţi: Cu noi e Roma! — Codri-adânci şi-ntunecoşi

Clocotesc de lungul freamăt şi de-a armelor sunare.
Armia: „Cu noi e Roma!" Acvilele-i ard în soare.
'Van din Sarmisegetuza vin săgeţi în roşii ploi,
Scuturi se îndrept spre dânsa, oprind grindina de-aramă,
Zeii urlă — stânci se clatin, norii-n fâşii se distramă
Şi de fulgeri lungi şiroaie curg în munţii rupţi şi goi.

Din apus vin zeii Romei. Pe o stea de vulturi trasă,
Zeus de nori-adunătorul urcă bolta maiestoasă,
Mart încoardă arcul falnic spre Zamolxe aţintit;
Ca să scape neamul nobil răsărit din a lui coaste,

Însuşi el a urbei semne le ridică înspre oaste,
Şi de-antica lui turbare tremur norii de granit.

Lumea pare răsculată din chaotic-adâncime.
Nori se suie-n stâlpi şi-n globuri. Din eternă-ntunecime
Ca să lupte-acuma Joe pe Titani i-a liberat;
Şi tunând ei urcă cerul, surpând scările de nouri,
De sub scuturi de fier negru arcurile-ntind în bouri,
De se năruie văzduhul de-al săgeţilor vărsat.

Negurile-n stâlpi se-ncheagă, suind vârful lor în soare —
Par un codru sur şi vecinic. Lunci albastre lucitoare
Se deschid ca loc de luptă în păduri de nori ş-argint;
Printre stâlpii suri s-arată coifuri mândru aşezate
Pe pletoase frunţi divine — pavezi de-aur ridicate,
Lănci ce fulgeră în soare, arcuri ce se-ntind în vânt.

Joe-ncruntă-a lui sprinceană şi ca un copil tresare
Vechiul glob — munţii se clatin, ceruri tremur, marea moare.
E semnalul cel de luptă între-armiile de zei;
Şi Zamolx frânele lasă cailor lui de jeratic,
Coama lor se înflă-n limbe de-aur — tremur nebunatec,
Bouri daci răstindu-şi fruntea surpă norii toţi cu ei.

Lupta-i crudă, lungă, aspră. Lumin pavezele dave,
Sori şi lune repezite printr-a norilor dumbrave
Ard albastrele armure ale zeilor romani;
Paşii lor amestec cerul — caii tropotă, iar bouri
Ca de tunete un secol împlu halele de nouri
Şi se frâng crâşnind în scuturi spadele-albe-a lui Vulcan.

În zădar, căci neînvinse şiruri lungi de bătălie
Îşi zdrobesc armele-n scuturi pe a cerului câmpie;
Neînvinşi ş-unii şi alţii — ş-unii ş-alţi nemuritori.
În zădar Marte s-aruncă spre a sparge şiruri dace
Şi în van fulgeră Joe supra coifelor audace,
Neclintiţi stau ş-unii ş-alţii în măreaţă lupta lor.

Pe un arc de cer albastru în senină depărtare,
Rezimaţi pe lănci şi scuturi, zeii nordici stau în soare,
O eternă auroră răcoreşte lumea lor;
Iar în fruntea-acelei bolte, pe un tron cu spata mare,
Odin adâncit în gânduri vede-a luptei lungi grandoare
Şi coroana-i de-aur luce pe-a lui frunte arzător.

Pletele-albe cad c-argintul pe-umere-n fir îmbrăcate.
Lin îşi netezeşte barba şi priviri întunecate
Ochii lui cei mari albaştri spre luptaşi au îndreptat;
Freea albă ca zăpada, zveltă, în albastră haină,
Capul ei muiat în aurul pletelor, c-o dulce taină,
Razimă de-umerii aspri l-al Valhalei împărat.

Cântăreţ e uraganul pentru lupta care arde,
Bolta lirei lui e cerul, stâlpi de nori sunt a lui coarde,
Vânturând stelele roşii prin argintul neguros,
Ele lunecă frumoase prin îmflarea sântă-a strunii,
Gânduri d-aur presărate în cântările furtunii,
Codri-antici de vânt se-ndoaie şi răspund întunecos.

Joe vulturilor lasă frânele. Cu-a lor aripe
Lungi şi negre ei întunec soarele. Iară în râpe

Goale şi adânci de nouri e Zamolxe-n a lui car —
El văzu capul lui Joe, cum l-apus de soare-n vale
Vezi un vârf de munte negru scris cu raze triumfale,
Pe când el cu întuneric peste văi stă temerar.

Ochii-Olimpicului negri aţintesc carul. Cu frică,
Spre-a opri acea privire, dacul manta şi-o ridică.
Caii speriaţi nechează, tremurând ei se înalţă;
C-o strigare rece Joe fulgerul i-nfige-n coaste
Şi a zeilor Daciei cruntă şi măreaţă oaste
Orbită aude glasul părintelui lor rănit.

Şi-o întorc la fugă; caii, carul rupt în nori răstoarnă.
Din titanicele arcuri ploaie de săgeţi se toarnă,
Nimerind în spate goale pe fugarii cei divini;
Şi răniţi, urlând ei bolta o coboară — ş-o coloră
Cu-a lor sânge care-n râuri ude, roşii, de-aurоră,
Închе-a norilor spărture cu mari lacuri de rubin.

Norii fug şi se desfăşur — bolta limpede se-ndoaie.
În zenit stau zeii Romei în auritele lor straie,
Lăncile şi-ncrucişează privind armia din văi;
A lor chipuri luminoase strălucesc frumoase-n soare.
Ei şi-ntorc caii cei falnici şi-auritele lor care
Spre apus — iar roşul soare îi urmează-ncet pe ei.

Zeii daci ajung la marea, ce deschide-a ei portale,
Se reped pe trepte nalte şi cobor în sure hale.
Cu lumina, ei îngroapă a lor trai întunecos;
Dară ea, înfiorată de adânca ei durere,

În imagini de talazuri cânt-a Daciei cădere
Şi cu-albastrele ei braţe ţărmii-i mângâie duios.

Se constelă seara. Ziua a fugit în lumea mării
Şi pe culmile de munte focuri au aprins străjerii;
Ca şi pete mari de aur ’n-umbra văilor adânci,
Ele par suspinse-n nouri. Lângă foc străjerii-aruncă
Pe pereţii suri de piatră umbra lor fantastic-lungă.
Armia doarme pe pajişti ridicate şi sub stânci.

Sub o stâncă lângă focul ce pereţii îi afumă,
Cezaru-i culcat pe paie, singur, cu-a lui grije numa;
Sub el, văile adânce pline de neguri şi somn.
El privea la focuri roşii şi la stânci de umbră pline;
Ca un clopot clar albastru şi stropit cu mii lumine
Cerul lumea o cuprinde cu sinistru-i mândru Domn.

Amorţit el mişcă limba lui de tunet printre nouri,
Trezea, scăpărând printr-înşii, ale văilor ecouri,
Iar în cârduri cuvioase stelele se mişcă-ncet,
Intră-n domele de neguri argintii, multicoloane;
De-a lor rugă-i plină noaptea. A lor dulci şi moi icoane
Împlu văile de lacrimi, de-un sclipit împrăştiet.

Ale focurilor raze cearcă neguri să străbată
Şi de dunge de lumină umbra văii e tăiată,
Cari trec prin întuneric râuri şi izvoare-albind;
Luminând în ochi de codri, scăpărând pe repezi unde,
Vântul c-o suflare plânsă codrii negri îi pătrunde
Şi vrăjeşte lin din frunze, şi vorbeşte aiurind.

Pe un vârf de munte negru rari în lună stau stejarii,
Iar Traian pare că vede răsărind prin ei cezarii,
Salutând a Romei semne cu-a lor mort, adânc surâs;
Şi încet ei trec prin aer, privind lung cetatea dacă,
Binecuvântând oştirea spre apus ei iarăşi pleacă,
A lor şiruri luminoase împlu aerul de vis.

Înrădăcinată-n munte cu trunchi lungi de neagră stâncă,
Repezită nalt în aer din prăpastia adâncă,
Sarmisegetuza-ajunge norii cu-a murilor colţi;
Şi prin arcurile-nguste, făclii roşii de răşină
Negrul nopţii îl pătează cu bolnava lor lumină.
Rănind asprul întuneric din a halelor lungi bolţi.

Şi prin arcuri îndoite la lumini de roşii torţii,
Adunaţi văzu cezarul la cumplita mas-a morţii:
Ducii daci. Făclii de smoală sunt înfipte-n stâlpi şi-n muri,
Luminând halele negre, armuri albe şi curate,
Atârnate de columne, lănci şi arcuri răzimate
De păreţi — pavezi albastre strălucind pe stâlpii suri.

Ducii-s nalţi ca brazi de munte, tari ca şi săpaţi din stâncă.
Crunt e ochiul lor cel mare, tristă-i raza lor adâncă,
Pe-a lor umeri spânzur roşii piei de tigru şi de leu,
Tari la braţ şi drepţi la suflet şi pieptoşi, cu spete late,
Coifuri ca granit' de negre au pe frunte aşezate
Şi-a lor plete lungi şi negre pe-umeri cad de semizeu.

Cupele — ţeste de duşman — albe, netede, uscate,
În argint, cu toarte de-aur prea maestru cizelate —

Şi cu ele-n mână-nconjur lunga masă de granit;
Vor mai bine-o moarte crudă decât o viaţă sclavă
Toarnă-n ţestele măreţe vin şi peste el otravă,
Şi-n tăcerea sânt-a nopţii ei ciocnesc, vorbesc şi râd.

Râd şi râsul înseninǎ adâncita lor paloare.
Se sting una câte una faclele mirositoare,
Se sting una câte una vieţile ducilor daci;
De pe scaune cad pe piatra rece, surǎ, ce podeşte
Sala. — Toţi, toţi pân' la unul. Unul încǎ tot trǎieşte,
Arde sânta lui coroanǎ, fulger' ochii lui audaci.

Luna-n oceàn albastru scaldǎ corpul ei de aur,
Luminând culmile sure şi adâncul colcântaur,
Dintru care-ieşit se vârǎ-n nouri anticul castel;
Decebal (palid ca murul vǎruit în nopţi cu lunǎ)
Se aratǎ în fereastǎ şi-şi întinde alba mânǎ
Moartǎ din flamida neagrǎ ce-l acopere pe el.

El vorbeşte. Şi profetic glasu-i secolii pǎtrunde:
Sufletu-i naintea morţii lumineaz-a vremii unde;
Gândul lui — o prorocie, vorba lui — mǎrgǎritar;
Şi l-aude valea-adâncǎ şi l-aud stelele multe.
De pe stânca lui cezarul stǎ-n uimire sǎ-l asculte,
Vorbele-una câte una lunecǎ-n ureche-i clar:

— Vai vouǎ, romani puternici! Umbrǎ, pulbere şi spuzǎ
Din mǎrirea-vǎ s-alege! Limba va muri pe buzǎ,
Vremi veni-vor când nepoţii n-or pricepe pe pǎrinţi —
Cât de naltǎ vi-i mǎrirea tot aşa de-adânc' cǎderea.

Pic cu pic secând păharul cu a degradării fiere,
Îmbăta-se-vor nebunii — despera-vor cei cuminţi.

Pe-a istoriei mari pânze, umbre-a sclavelor popoare
Prizărite, tremurânde trec — o lungă acuzare —
Târând sufletul lor veşted pe-al corupţiei noroi.
Voi nu i-aţi lăsat în voia sorţii lor. Cu putrezirea
Sufletului vostru propriu aţi împlut juna lor fire,
Soarta lor vă e pe suflet — ce-aţi făcut cu ele? Voi!

Nu vedeţi că în furtune vă blestemă oceàne?
Prin a craterelor gure răzbunare strig vulcane,
Lava de evi grămădită o reped adânc în cer,
Prin a evului nori negri — de jeratic cruntă rugă
Către zei — ca neamul vostru cel căzut, ei să-l distrugă —
Moartea voastră: firea-ntreagă şi popoarele o cer.

Va veni. Stârniţi din pace de-a prorocilor cântare,
Din păduri eterne, hale verzi, vor curge mari popoare
Şi gândiri de predomnire vor purta pe fruntea lor;
Constelaţii sângeroase ale boltelor albastre
Zugrăvi-vor a lor cale spre imperiile voastre,
Fluvii cu de pavezi valuri înspre Roma curgători.

De pe Alpi ce stau deasupra norilor cu fruntea ninsă,
De prin bolţi de codru verde, de prin stâncile suspinse,
Pe a pavezelor sănii coborî-vor în şivoi;
Cu cenuşa pocăinţei şi-a împlea pământul fruntea,
Cu cenuşa Romei voastre — moarte legioane — punte
Peste râuri. Şi nimica nu se v-alege din voi.

Veţi ajunge ca-n tâmpire, în sclavie, degradare.
Pas cu pas cade-n ruşine neamul vostru sânt şi mare:
Că-n iloţi se va preface gintea de-nţelepţi şi crai,
Când barbarii vor aduce delta sântelor lor vise,
Îmbrâncind în întunerec toate cele de voi zise.
Vai vouă, romani puternici, vai vouă, de trei ori vai!

Astfel zise. În blestemu-i mâna-i albă şi uscată
El o scoate pe fereastă şi coroana-ntunecată
De pe frunte o aruncă în abisul văii-adânci;
Palid, adâncit ca moartea, ca o umbră stă în lună,
Părul lui de vânt se îmflă, iară vorbele-i răsună
Şi blestemu-i se repetă repezit din stânci în stânci!

Şi uimit stetea cezarul... Cugeţi *tu*, pământ? — el zise —
Avem *noi* în mâni a lumei soarte sau cortegi de vise?
Hotărâţi de-a ta gândire urmăm azi ziua de ieri?...
Şi în ordinele-eterne mişc-asupra-i universul
Oceànele-i de stele. Ce ironic le e mersul!
Cezare! cât pai de mare — şi ce mic în adevăr!

Sâmburele crud al morţii e-n viaţă... Şi-n mărire
Afli germenii căderei. Astfel toate sunt în fire,
Astfel au căzut romanii, mari în bine, mari în rău.
Da-i cumplit să vezi un popol osândit să fie mare
Chiar în rău, că mereu creşte ruşinoasa-i degradare
Şi nici moartea nu-i trimite ne'nduratul Dumnezeu.

Căci a morţii braţ puternic, când stă viaţa s-o despartă,
Nu se-ndură să ridice sângeroasa-i lungă bardă,
Cum călăul greu se-ndeamnă la un cap d-imperator;

Zeii pregetă să-şi deie-a lor sentinţă... Şi-n uimire
Cugetă — de au fost popol destinat spre nemurire,
Au fost ei — şi dacă mor ei — suntem noi nemuritori?...

Strănepoţii?... Rupţi din trunchiul ce ne da viaţă fertilă,
Pe noi singuri ne uitarăm printre secoli făr' de milă.
Ei purtau coroane de-aur, noi ducem juguri de lemn...
Exilaţi în stânci bătrâne au împlut ei cu noi lumea,
Am uitat mărirea veche, cu ruşine chiar de nume,
Multe semne de pieire şi de viaţă nici un semn.

Au fost vremi când pe pământul lor n-aveau loc să-nmormânte
Morţii lor... P-inimi regale şi pe membrele lor sfinte
Spânzura zdrenţe umilice de sclavi, de cerşitori —
Căci simţiră-n ei scânteia care secolii aprinde.
Întronaţi au fost în tronuri arse-n foc... Şi pe-a lor frunte
Pusu-ş-au de fier coroane arse-n foc sfăşiitor.

Şi deşi-n inima noastră sunt seminţe de mărire,
Noi nu vrem a le cunoaşte; căci *străina-ne* gândire
Au zdrobit a vieţii veche uriaş, puternic lanţ;
Secoli lungi ce-au rămas văduvi de a Romei spirit mare
L-au creat... În noi *el este*; noi îl stingem. Dacă moare,
Noi murim... ramul din urmă din trupina de giganţi.

Când îi cugeţi, cugetarea sufletu-ţi divinizează.
În trecut mergem, cum zeii trec în cer pe căi de raze.
Peste adâncimi de secoli ne ridică curcubei;
Un popor de zei le trecem, căci prin evi de vecinicie
Auzim cetatea sfântă cu-nmiita-i armonie...
Şi ne simţim mari, puternici, numai de-i *gândim pe ei*...

*

Miazănoaptea-n visuri d-iarnă îşi petrece-a ei viaţă.
Doarme-n valurile-i sfinte şi-n ruinele-i de gheaţă,
Însoţită de-ani o mie cu bătrânul rege Nord,
Ce, superb în haina-i albă, barba-n vânturi, fruntea ninsă,
Rece suflă,-n nori aruncă vocea-i turbure şi plânsă,
Îmbătat de mândre stele şi cântat de-al mării-acord.

Reci şi trişti petreceau soţii; iarna-n zilele-i eterne
Văl de-argint peste pustiuri ca linţoliu îl aşterne.
Vânturi reci îs respirarea undelor ce-au amorţit;
Arfa lui prin nouri strigă — inima-i e ger şi gheaţă —
Marea, ca să delireze, vânturi să mugească-nvaţă —
Stelele s-oglindă-n neauă pe pustiul nesfârşit.

Dar atuncea când soseşte blânda miezenopţii oră,
Ceru-albastru ca saphirul mândre raze îl coloră
Şi din a Nordului frunte plin se nalţă-astrul polar —
Atunci marea nu răsare printre stânci de vânt gonită,
Vântul pe-aripi nu mai duce pulberea iernei-aurită,
Toate trec când raza-i albă cade-n marea de amar.

Şi când steaua se înalţă de pe fruntea lui de rege,
Nordu-atunci cu visuri mândre noaptea lungă şi-o petrece.
De pe stânca-n care tronă, el picioare de granit
Le întinde-n fundul mării cel amar şi fără fine.
Păru-i alb flutură-n vânturi, stuf de raze lungi, senine,
Umerii, dealuri de neauă se înalţă-n infinit.

Iară fruntea lui uscată stă prin viscole rebele,
Surpând nourii cei aspri şi amestecaţi cu stele —
Jos e-nmormântat de mare, sus e-ncununat de cer;
Atunci luciul mării turburi se aplană, se-nsenină
Şi din fundul ei sălbatec auzi cântec, vezi lumină —
Visul unei nopţi de vară s-a amestecat în ger.

Şi în fundul mării aspre, de safir mândre palate
Ridic bolţile lor splendizi, ş-a lor hale luminate,
Stele de-aur ard în facle, pomi în floare se înşir;
Şi prin aerul cel moale, cald şi clar, prin dulci lumine
Vezi plutind copile albe ca şi florile vergine,
Îmbrăcate-n haine-albastre, blonde ca-auritul fir.

Albe sunt ca neaua noaptea, faţa înecată-n raze —
Priiveşte însuşi cerul dintre nouri să le vază:
Despletit flutură pe-umeri, moale, dulce, părul blond.
Noaptea-n nori visează stele şi se uită-n fund de mare,
Luna lin roşeşte-n faţă de amor şi de mirare,
Se aplană de uimire valu-albastru vagabond.

Dacă *una-i* fiica mării ca o lacrimă de aur.
Păru-i curge la călcâie ca un lung şi scump tezaur:
E a stelelor regină, e al nopţii meteor.
Ades albă dintre valuri de-a înot marea despică
Şi albastrul blând al mării albul sânilor ridică,
Valurile-n cânt salută sântul apelor odor.

Acolo în fundul mării, în înalte-albastre hale,
Şed la mese lungi de piatră zeii falnicei Valhale;

Odin stă-n frunte — cu părul de ninsoare încărcat;
Acolo decid ei moartea Romei şi o scriu în rune,
Presun de argint şi zale pun pe caii ca furtune —
Astfel se gătesc de ducă pentru drumu-ndelungat.

Şi atunci furtuna mândră dezrădăcinat-a marea.
Ea zvârlea frunţi de talazuri către stelele-arzătoare,
Ridica sloiuri de gheaţă, le-arunca în şanţ de nori,
Vrând să spargă cu ei cerul. — Într-un colţ de cer e vară
Şi pe scările de-ivoriu unii dintre zei coboară —
Strălucea-n noaptea bătrână feţele ca palizi sori.

Prin a valurilor vaiet, prin a norilor strigare,
Deschidea portale-albastre mândra şi bătrâna mare.
Desfăcu apele-n două dumnezeilor călări
Şi la ţărm cu stânce rupte de a undelor bătaie
S-adun toţi. Aurul din plete lucea-n luna cea bălaie,
Coifuri străluceau albastre ca lumina sfintei mări.

Şi pornesc. Odin ş-aruncă suliţa prin nori de-aramă,
Care trece-un ac de aur într-a cerului maramă,
Arătând pe neauă drumul l-al Italiei pământ.
Ei se duc, se duc prin câmpii aşternuţi cu-albă ninsoare,
Strălucea albastru-oţelul de pe membrele barbare,
Pletele le-umfla furtuna, bărbile sclipeau în vânt.

Ei apar pe-un dâmb al Romei — ea dormea sfântă ş-antică.
Peste lumea-i adormită câte-o stea din ceruri pică,
Secoli grămădiţi într-ânsa dorm ca şi când n-ar fi fost.
Cugetat-aţi vre odată noaptea ce-i lumea întinsă?

Visurile Omenirei, dorurile ei ne'nvinse
Dorm... dacă ar dormi vecinic — cine-ar şti că ele-au fost?

Ţara pare-a fi a lunei mândră, veselă grădină.
Luminà un gând de aur, sus prin nori, luna cea plină,
Roma-n stele străluceşte pe-a ei dâmburi, lângă râu;
Ei privesc urbea eternă, ce pe dealuri lin străluce,
Suliţa pe loc s-opreşte, se preface-n d-aur cruce.
Odin moare — Tibrul este a Credinţei lui sicriu.

*

Cum sub stânci, în întuneric, măruntaiele de-aramă
A pământului, în lanţuri ţin legat şi fără teamă
Sufletul muiat în flăcări a vulcanului grozav,
Astfel secoli de-ntuneric ţin în lanţuri d-umilire
Spiritul, ce-adânc se zbate într-a populilor fire,
Spiritul, ce-a vremei fapte, de-ar ieşi, le-ar face prav.

Dar de secoli fierbe lumea din adâncuri să se scoale.
Cum vulcanul, ce irumpe, printre nori îşi face cale
Şi îngroapă sub cenuşă creaţiunea unei ţări,
Astfel fiii tari şi tineri unor secole bătrâne
Lumea din încheieture vor s-o scoaţă, din ţâţâne
Să o smulgă, s-o arunce în zbucnirea noii eri.

Tricolorul plin de sânge e-mplântat în baricade,
Clopotele url-alarmă pe Bastilia ce cade
Şi poporul muge falnic, ca un oceàn trezit;
Sfarmă tot şi pe-a lui valuri, ce le urcă cu mândrie,
El înalţă firi cumplite, care-l duc, o vijelie,
Să îngroape sub ruine, ce-n picioare a strivit.

Şi prin negrele icoane unor zile fără frâuri,
Unde viaţa e-o scânteie, unde sânge curge-n râuri,
Palid, adâncit, sinistru, trece tigrul Robespierre:
Şi privirea-i sângeroasă s-alintează ca spre pândă:
Căci ce scrie e-o sentinţă, ce gândeşte e-o osândă —
Într-un cran săpat ca-n piatră fierb gândirile-i de fier.

Dar el cade — şi s-aşază ale mării nalte unde.
A dreptăţii aspră rază în popor adânc pătrunde,
Zilele de îngrozire s-a contras într-un fantom;
Dar puteri neliniştite, ce trăiesc în adâncime,
Ar vrea ţărmul să-l evadă, să înece cu mărime
Lumea. Ele se concentră în suflarea unui om,

Mare, că-i purtat pe umeri de adânci şi mândre vremuri:
Căci gândiri, care ieşise dintr-a lumii lung cutremur,
El le poart-unite-n frunte şi le scrie pe stindard;
Când în lumea subjugată pentru drepturi ridic-arma,
Arătarea-i salutată de popoare... regi se sfarmă
Şi a gloriei mândre stele într-a lumei noapte ard.

Şi de-aceea a lui flamuri le-nsoţesc cu-nsufleţire.
El îi duce la învingeri, el îi duce la pieire.
Cine moare — moare-n cuget c-a rămas trăind în el;
Tot ce-i nobil şi puternic în ăst secol de mândrie
Îl urmează... Căci prin noaptea unei lumi în bătălie
Lin luceşte-*eterna pace*, luminos şi mândru ţel.

Cătră ţelul care-n noapte le luceşte ca un soare
Ei se duc prin zeci de lupte, urmărindu-l cu ardoare,

Zeci de mii cad, pe-a lor urme răsar alte zeci de mii,
Steaua-i duce, ei urmează printre veri şi printre ierne,
Până unde-eterna iarnă munţi de neauă-n câmpi aşterne,
Unde crivăţul visează uriaşe vijelii.

Ş-atunci Nordul se stârneşte din ruinele-i de gheaţă,
Munţii plutitori şi-i sfarmă şi pe-a câmpurilor faţă
El ridică visuri nalte... volburi mari de frig se văd
Şi trecând peste oştire o îngroapă... Şi cu fală
El ridică drept făclie aurora-i boreală
Peste-oştirea-ntroienită în pustiul... de omăt.

Nordul m-a învins — *ideea m-a lăsat*. Şi ca un soare
Vezi că-ncepe a apune într-a secolilor mare,
Aruncând ultima-i rază peste domul d-invalizi.
La apus priveşte lumea în duioasa ei uimire.
N-a fost om acel ce cade, ci a veacului gândire
A trăit în el... Cu dânsul cartea lumii iar s-a-nchis.

Exilat în stânce sure şi-n titanica-i gândire,
Ca Prometeu ce-a-adus lumei a luminei fericire,
De pe-o piatră el priveşte linguşirea mării-adânci;
Acolo, gonit de soarte şi de gânduri el adoarme,
Cu durere-adâncă marea vrea pământul să-l răstoarne —
Şi izbea mugind de doliu în mormântul lui de stânci.

Sori se sting şi cad în caos mari sisteme planetare,
Dar a omului gândire să le măsure e-n stare...
Cine-mi măsur-adâncimea — dintr-un om?... nu —
dintr-un gând

Neaprofundabil. Vană e-a-nvăţaţilor ghicire.
Cum în fire-s numai margini, e în om nemărginire.
Cât geniu, câtă putere — într-o mână de pământ.

Într-un cran uscat şi palid ce-l acoperi cu o mână,
Evi întregi de cugetare trăiesc pacinic împreună,
Univers, râuri de stele — fluvii cu mase de sori;
Viaţa turbure şi mare a popoarelor trecute,
A veciei văi deschise-s cu-adâncimi necunoscute,
Vezi icoana unui secol lângă chipul unei flori!

Tu, ce în câmpii de caos semeni stele — sfânt şi mare,
Din ruinele gândirii-mi, o, răsari, clar ca un soare,
Rupe vălur'le d-imagini, ce te-ascund ca pe-un fantom;
Tu, ce scrii mai dinanite a istoriei gândire,
Ce ţii bolţile tăriei să nu cadă-n risipire,
Cine eşti?... Să pot pricepe şi icoana ta... pe om.

Fulgeră-n norii de secoli unde-ngropi a ta mărime,
Printre bolţile surpate să mă uit în adâncime:
De-oi vedea a ta comoară, nu regret chiar de-oi muri.
Oare viaţa omenirei nu te caută pe tine?
Eu un *om* de te-aş cunoaşte, chiar să mor mi-ar părea bine.
Dar să ştiu — semeni furnicei ce cuteaz-a te gândi?

Cine-a pus aste seminţe, ce-arunc ramure de raze,
Într-a caosului câmpuri, printre veacuri numeroase,
Ramuri ce purced cu toate dintr-o inimă de om?
A pus gânduri uriaşe într-o ţeastă de furnică,
O voinţă-atât de mare-ntr-o putere-atât de mică,
Grămădind nemărginirea în sclipitu-unui atom.

Vai! în van se luptă firea-mi să-nţeleagă a ta fire!
Tu cuprinzi întregul spaţiu cu a lui nemărginire
Şi icoana-ţi n-o inventă omul mic şi-n margini strâns.
Jucăria sclipitoare de gândiri şi de sentinţe,
Încurcatele sofisme nu explic a ta fiinţă
Şi asupra cugetării-ţi pe mulţi moartea i-a surprins.

Oamenii au făcut chipuri ce ziceau că-ţi seamăn ţie,
Te-au săpat în munţi de piatră, te-au sculptat într-o cutie,
Ici erai zidit din stânce, colo-n aşchii de lemn sfânt;
Ş-apoi vrură ca din chipu-ţi să explice toate. Mută
La rugare şi la hulă idola de ei făcută
Rămânea!... Un gând puternic, dar nimic — decât un gând.

În zădar trimit prin secoli de-ntrebări o vijelie,
Să te cate-n hieroglife din Arabia pustie,
Unde Samum îşi zideşte vise-n aer, din nisip.
Ele trec pustiul mândru ş-apoi se coboară-n mare,
Unde mitele cu-albastre valuri lungi, strălucitoare,
Înecând a mele gânduri de lungi maluri le risip.

Prefăcute-n vulturi ageri cu aripi fulgerătoare,
C-ochi adânci şi plini de mite, i-au trimis în cer să zboare,
Dar orbite, cu-aripi arse pe pământ cad îndărăt;
Prefăcute-n stele de-aur merg pân' l-a veciei uşă,
Dară arse cad din ceriuri şi-mi ning capul cu cenuşă
Şi când cred s-aflu-adevărul mă trezesc — c-am fost poet.

Ca s-explic a ta fiinţă, de gândiri am pus popoare,
Ca idee pe idee să clădească pân-în soare,

Cum popoarele antice în al Asiei pământ
Au unit stâncă pe stâncă, mur pe mur s-ajungă-n ceruri.
Un grăunte de-ndoială mestecat în adevăruri
Şi popoarele-mi de gânduri risipescu-se în vânt.

Cum eşti tu nimeni n-o ştie. Întrebările de tine,
Pe-a istoriei lungi unde, se ridică ca ruine
Şi prin valuri de gândire mitici stânce se sulev;
Nici un chip pe care lumea ţi-l atribuieşte ţie
Nu-i etern, ci cu mari cete d-îngeri, de fiinţi o mie,
C-un cer încărcat de mite asfinţeşti din ev în ev.

Timp, căci din izvoru-ţi curge a istoriei gândire,
Poţi răspunde la-ntrebarea ce pătrunde-a noastră fire,
La enigmele din care ne simţim a fi compuşi?
Nu!... Tu măsuri intervalul de la leagăn pân' la groapă.
În ăst spaţ' nu-i adevărul. Orologiu eşti [ce sapă...]
Tu nedând vo dezlegare, duci l-a dezlegării uşi.

Ş-astăzi punctul de solstiţiu a sosit în omenire.
Din mărire la cădere, din cădere la mărire
Astfel vezi roata istoriei întorcând schiţele ei;
În zădar palizi, sinişti, o privesc cugetătorii
Şi vor cursul să-l abată... Combinaţii iluzorii —
E apus de Zeitate ş-asfinţire de idei.

Nimeni soarele n-opreşte să apuie-n murgul serii,
Nimeni Dumnezeu s-apuie de pe cerul cugetării,
Nimeni noaptea să se-ntindă pe-a istoriei mormânt;
Mulţi copii bătrâni crezut-au cum că ei guvernă lume,

Nesimţind că-s duşi ei singuri de un val fără de nume,
Că planetul ce îi poartă cugetă adânc şi sfânt.

Se-nmulţesc semnele vremei, iară cerul de-nserare
Roşu-i de războaie crunte, de-arderi mari, de disperare
Şi idei a zeci de secoli sunt reduse la nimic;
Soarele divin ce-apune varsă ultimile-i raze
Pe-a istoriei câmpie mult iubită şi se lasă
În oceanul de-ntuneric, ce s-arată inamic.

Spune-o veste cum că-n ţara unde fug a lumii zile
Să trăiască mai departe, strălucite şi copile,
Într-a nopţilor grădine stele cresc în loc de flori;
Unde-n codrii de aramă cântă-n crengi arfe-atârnate,
Zmeii-şi fac din câte-un munte uriaşele palate —
E un loc cu *apă vie* într-un şes încântător.

Cine bea din el nu moare... O, aş bea, să văd anume
C-a venit domnia morţii, sfărâmând bătrâna lume —
Stele cad şi în cădere alte lumi rup cu lovire;
Într-a cerurilor domă tunetele să vuiască
Ca mari clopote de jale, fulgere să strălucească
Ca făclii curate, sfinte pe pământu-nmormântat.

Marea valur'le să-şi mişte şi să tremure murindă,
Norii, vulturii mariùmbrii, a lor aripi să-şi aprindă,
Fulgeri rătăciţi s-alerge spintecând aerul mort;
În catapeteasma lumii soarele să-ngălbenească,
Ai pieirii palizi îngeri dintre flacăre să crească
Şi să rupă pânz-albastră pe-a cerimei întins cort.

Fulgerele să îngheţe sus în nori. Să amorţească
Tunetul şi-adânc să tacă. Soarele să pâlpâiască,
Să se stingă... Stele-n ceruri tremurând să cadă jos:
Râur'le să se-nfioare şi-n pământ să se ascunză
Şi să sece-a lumei faţă, să se facă neagră. Frunze
Galbene, uscate, cerul lumile să-şi cearnă jos.

Moartea-ntindă peste lume uriaşele-i aripe:
Întunericul e haina îngropatelor risipe.
Câte-o stea întârziată stinge izvorul ei mic.
Timpul mort şi-ntinde membrii şi devine veşnicie.
Când nimic se întâmpla-va pe întinderea pustie
Am să-ntreb: Ce-a rămas, oame, din puterea ta? — Nimic!

Dar la ce să beau din lacul ce dă viaţă nesfârşită,
Ca să văd istoria lumii dinainte-mi repeţită,
Cu aceleaşi lungi mizerii s-obosesc sufletu-mi mut?
Şi să văd cum nasc popoare, cum trăiesc, cum mor. Şi toate
Cu virtuţi, vicii aceleaşi, cu mizerii repetate...
Vrei viitorul a-l cunoaşte, te întoarce spre trecut.

Din agheazima din lacul, ce te-nchină nemuririi,
E o picătură-n vinul poeziei ş-a gândirii,
Dar o picătură numai. Decât altele, ce mor,
Ele ţin mai mult. *Umane*, vor pieri şi ele toate.
În zădar le scrii în piatră şi le crezi eternizate,
Căci eternă-i numai moartea, ce-i viaţă-i trecător.

Şi de-aceea beau păharul poeziei înfocate.
Nu-mi mai chinui cugetarea cu-ntrebări nedezlegate

Să citesc din cartea lumii semne, ce mai nu le-am scris.
La nimic reduce moartea cifra vieţii cea obscură —
În zădar o măsurăm noi cu-a gândirilor măsură,
Căci gândirile-s fantome, când viaţa este vis.

Povestea magului călător în stele

CUPRINS

În vremi de mult trecute, când stelele din ceruri
Erau copile albe cu părul blond şi des
Şi coborând pe rază ţara lor de misteruri
În marea cea albastră se cufundau ades;
Când basmele iubite erau înc-adevăruri,
Când gândul era pază de vis şi de eres,
Era pe lumea asta o mândră-mpărăţie
Ce-avea popoare mândre, mândre cetăţi o mie.

Domnea în ea atuncea un împărat prea mare,
Bătrân, cu ani o sută pe fruntea lui de nea,
Şi mâna lui zbârcită, uscată însă tare,
A ţărilor lungi frâuri puternic le ţinea.
Şi ţările-nflorite şi-ntunecata mare
La glasul lui puternic gigantic se mişca.
Dar nu se miră lumea de braţu-i ce supune,
Ci de a lui adâncă şi dreaptă-nţelepciune.

În sala cu muri netezi de-o marmoră de ceară,
Pe jos covoare mândre, cu stâlpi de aur blond,
Cu arcuri ce-şi ridică boltirea temerară,
Cu stele, ca flori roşii pe-albastrul ei plafond,
Cu arbori ce din iarnă fac blândă primăvară
Şi-ntind umbre cu miros pe-a salei întins rond,
Acolo sta-mpăratul... — boierii lui de sfat —
Pe tronu-i de-aur roşu sta mut şi nemişcat.

Ca aripe de lebezi mari, albe, unduioase,
Pletele argintoase pe umerii-i cădea
Şi barba lui cea lungă pe piept îi cădea deasă,
Dar ochii, stele negre, întunecaţi sclipea;
Sprâncenele-i bătrâne se-ntunecau stufoase,
În mână sceptru de-aur, povara lui cea grea,
Pe fruntea lui cea ninsă de aur diadem —
Părea c-aşteaptă-a morţii întunecos problem.

Boierii dimprejuru-i pe scaune de-onoare
Păreau că-s zile stinse pierdute în trecut,
Cu feţele lor palizi ca raza cea de soare,
Cărunţi, cu barbe albe pe pieptul cel tăcut;
Pe frunţi ce grămădise a anilor ninsoare,
Pe umerii lor vremea cu paşi mari a trecut.
Ca zilele alb stinse, ei din trecutul lor
Priveau la acel soare ce le-a lucit cu dor.

Deodată împăratul din tronul lui se scoală
Ca regele pustiei din stânca de granit;
În curte oastea sună cântarea triumfală.
Poporul o aude mişcându-se 'miit.
Din muri, din stâlpii netezi, stindardele de falâ
Desfăşurate tremur la zgomotul ivit.
Lui glasul îi tremură... dar răspicat şi blând
Vorbe mărgăritare le-nşiră tremurând.

— Vremea pe ai mei umeri s-a grămădit bătrână.
Din oase şi din vine a stors a vieţii suc
Şi slabă şi uscată e-mpărăteasca-mi mână.

Brad învechit prin stânce pe tronu-mi mă usuc,
Curând va-ntinde moartea mantaua ei cea brună
Pe mine... Şi suflarea-mi aripile-i o duc.
Cu rece-agheazmă moartea fruntea mea o sfinţeşte
Şi inima-mi bătrână bătăile-şi răreşte.

Şi sufletu-mi pân' n-a-ntins umflatele-i aripe
Spre-a stelelor imperiu întins ca şi un cort,
Nainte până corpu-mi să cadă în risipe,
Nainte de-a se rupe a vieţii mele tort,
Rog cerul să-nmulţească hotarnicele clipe,
S-urnesc pe umeri tineri imperiul ce-l port —
Pe-a fiului meu umeri voi pune pân' trăiesc
Imperiul gigantic, purpuru-mpărătesc.

Dar viaţa are multe alunecuşuri rele,
Prea-mbie pe oricine cu chipul ei cel drag
Şi frâurile lumii să i se pară grele,
Din mâni el să le scape la al domniei prag;
Căci zilele-unui rege primejdii au în ele —
El poate să aleagă-a plăcerilor şirag
Şi-atunci devine umbră — pe mână de mişei
Cad frâiele şi dânşii duc lumea cum vor ei.

Nainte de a pune pe brunele lui plete
Coroana mea de aur — eu voi ca să-l încerc.
Nu voi ca să se lase plăcerilor şirete
Ce strâng în lanţ de roze a cugetării cerc;
Nu voi ca lumea asta cu visuri să-l îmbete,
Căci cei mai mulţi din oameni după nimic alerg —

Să vadă-n cartea lumii un înţeles deschis,
Căci altfel viaţa-i umbră şi zilele sunt vis.

De-aceea înainte de-a morţii-mi sântă oră
V-am adunat, pe-al vieţii-mi mintos areopag,
De-acolo de-unde râuri spumoase se coboară
În umbra-ntunecoasă a codrilor de fag,
Pe muntele gigantic ce fruntea şi-o strecoară
Prin nori până la soare — trăieşte-un bătrân mag.
Când încă eram tânăr, el tot bătrân era:
Al vremilor curs vecinic nu-l poate turbura.

În fruntea lui e strânsă un ev de-nţelepciune,
Viaţa lumii toate în minte-i a-ncăput.
Trecutul... viitorul el poate-a ţi le spune;
Bătrânu-i ca şi vremea cea fără de-nceput
Şi soarele din ceruri la glasu-i se supune,
Al aştrilor mers vecinic urmează ochiu-i mut.
De-aceea voi ca dânsul pe fiul meu să-nveţe
Care cărări a vieţii-s deşarte, care măreţe.

Dar el din a lui munte în veci nu se coboară,
Căci nu vrea ca să piardă din ochi a lumii căi,
Ca nu cumva măsura, cu care el măsoară,
În lipsa-i să se schimbe... şi el, întors din văi,
Silit ca să înceapă din începutu-i iară,
Să nu poată s-oprească gândirea celor răi.
Şi cine-enigma vieţii voieşte s-o descuie,
Acela acel munte pe jos trebui' să-l suie.

Cu buclele lui negre, ce mândre strălucite!
Cu faţa lui cea trasă, ce dureros de pal!
Cu ochii mari ce-şi primblă privirile-i unite,
C-o frunte-n bucle-şi pierde puternicu-i oval —
Astfel feciorul tânăr pe cugetu-i [ţintit e].
Stă rezemat de pragul auritului portal:
A tatălui său vorbă aude şi se-nchină —
Un semn că se supune măsurii ce-o destină.

S-apropie cu pasuri modeste, line, rare
Şi ùmil îngenunche pe treapta de la tron:
— Pe mâne, pe când noaptea v-aprinde blându-i soare
Când clopotul va plânge cu-al serii dulce ton,
Atunci eu mă voi duce, pe calul pag călare,
M-oi duce pân' la poala a muntelui Pion
Ş-apoi pe jos de-acolo eu muntele-am să sui,
Ca gândurilor mele aripe să le pui.

Aripe, ca să ştie ce e deşertăciunea:
Să treacă ale lumii curs mizer şi meschin,
Ca pasul vieţii-mi toate să-l ducă-nţelepciunea,
Ca sigur să calc calea vieţii cea de spini,
Ca tot ce eu voi face să fie fapte bune,
Să n-ascult decât glasu-adevărului senin;
Şi sarcina vieţii-mi să-mi fie cât de grea,
Voi şti s-urmez, părinte, cu râvnă calea ta.

II

În munţi ce puternici din codri s-ardică,
Giganţi cu picioare de stânci de granit,

Cu fruntea trăsnită ei norii despică
Şi vulturii-n creieri palate-şi ridică
Ş-uimiţi stau în soare privindu-l ţintit.

Acolo prin ruini, prin stânci grămădite
E peştera neagră zăhastrului mag;
Stejari prăvăliţi peste râuri cumplite
Şi stanuri bătrâne cu muşchi coperite;
Încet se cutremur copacii de fag.

Vuind furtunoasa-i şi straşnică arpă
Trec vânturi şi clatin pădurea de brad,
Prăval pietre mari din culmea cea stearpă,
Aruncă bucăţi cu pomi şi cu iarbă,
Ce-n urlet de râuri se năruie, cad.

Furtuna la caru-i lungi fulgere-nhamă
Şi-i mână cu glasul de tunet adânc,
Vuieşte a vântului arfă de-aramă
Şi vulturu-n doliu copiii şi-i cheamă,
Prin nouri cad stele şi-n àbis se sting.

Şi grindini cu gheaţa cu ghemuri ca rodii
Se sparg de a stâncelor coaste de fier
Şi-n ceruri se-ncurcă auritele zodii
Şi dracii la râuri adun licapodii
Şi iarna mugeşte călare pe ger.

Deasupra-ăstui munte cu fruntea sterpită,
Deasupra de lume, deasupra de nori,

Stă magul; priveşte furtuna pornită:
Deasupra lui, soare cu rază iubită,
Desupt, iarnă, ploaie, zăpadă, fiori.

El cartea-şi deschide, la ceruri priveşte
Şi zodii descurcă în lungul lor mers.
E-o carte ce nimeni în veci n-o citeşte,
Cu semnele strâmbe întoarse-arabeşte:
Sunt legile-n semne din ăst univers.

Cu barba lui albă de vânt răscolită,
Aruncă pe lume el ochii lui suri
Şi chiuie vântul cu-aripa zburlită,
Adună şi sparge o turmă cumplită
De nori ce aleargă trăsnind în păduri.

Prin noaptea bătrână, ursuză, voinică,
Prin nori ce se clatin, se luptă, se sparg,
Feciorul de rege trecea fără frică —
Pe munte luceşte o flacără mică
Cu raze ce taie-ntunerecul larg.

În van la picioare-i fug râuri spumate
Şi stâncele rupte în cale-i s-aţin,
Nimic nu-i în stare s-oprească vodată:
Cu pasul lui sigur prin râuri înoată,
Se-ndreaptă spre ţelul cel mic şi senin.

Stejarii cei rupţi sunt podeţe pe râuri,
Lumine de fulger cărări îi arat',

Deşi cerul lasă a vântului frâuri
S-azvârle toţi norii de-a muntelui brâuri,
El trece la astrul ce luce curat.

Retras în sală mare de marmură trandafirie,
Încins în strălucitul şi negrul lui talar,
Privirea lui o nalţă pe-a cerului câmpie
Şi cugetul lui zboară în lumi fără hotar.
Şi gând cu gând se-mbină în lungă reverie,
Şi buzele-i se mişcă c-un zâmbet blând, amar,
Şi sufletul îl împlu dorinţi nemărginite,
Ca marea de adânce cu valur'le uimite.

Ce sufletu-i doreşte se-ntreabă şi nu ştie,
Se uită-n stele,-n lună, ce ca un vis de-argint
Cu faţa ei cea blondă lungi nourii sfâşie
Şi visuri lungi gândirea i-o-mbată şi i-o mint.
Aripa unui înger el simte că-l mângâie
Şi neteda lui frunte o-atinge tremurând —
Şi gâtul ăstui înger ar vrea ca să-l cuprinză,
Cu el să zboare-n ţara steloasă şi întinsă.

"Spun mite — zice singur — că orice om în lume
Pe-a cerului nemargini el are-o blândă stea,
Ce-n cartea veciniciei e-unită cu-a lui nume,
Că pentru el s-aprinde lumina ei de nea;
De-aceea-ntreb gândirea-mi ca să-mi răspund-anume
Din marea cea albastră, care e steaua mea?
E-acel trandafir roşu, ce mut-duios-uimit
Luceşte-un gând de aur deasupra-mi în zenit?

Un om se naşte — un înger o stea din cer aprinde
Şi pe pământ coboară în corpul lui de lut,
A gândurilor aripi în om el le întinde
Şi pune graiul dulce în pieptul lui cel mut.
O candelă a vieţii, de cer steaua depinde
Şi îmblă scriind soartea a omului născut.
Când moare a lui suflet, aripele şi-a-ntins
Şi re'nturnând în ceruri pe drum steaua a stins.

Dar ce e acea steauă? E-o candelă aprinsă,
De-a cerului mari valuri e dusă pe-al ei drum?
E-o pară aurită de-a firii pom suspinsă
Ce cade scuturată de-a morţii lung samum?
Şi dacă e o lume puternică, întinsă,
De viaţa mea-i legată viaţa unei lumi?
Pe capul meu şi-ntoarce destinurile sale,
Când mor ea cade stinsă-ntr-a caosului vale?

De ce de-a mea viaţă o lume e legată,
De ce un înger palid din cer s-a coborât,
Ca trupul meu să-nvie cu flacăra-i curată,
De ce-un geniu coboară în corpul cel urât,
De ce orice fiinţă din cer e condamnată
O viaţă să petreacă în scutece vârât?
Cine prescrie legea la orice înger blând
Ca-n viaţa-i să coboare o dată pe pământ?"

Şi murii netezi, roşii, de marmură curată
Lumina lunii blânde în sală o resfrâng.
Şi aeru-mprejuru-i, lumina-i colorată,

Căci razele se-mbină, se turbură, se frâng,
Şi-n dulcea atmosferă uimită, purpurată
S-aud glasuri uşoare ca arfe care plâng.
Dar nu-i sunet aievea... ci-a gândurilor sale
Glas tremurat şi dulce îi răspundea cu jale:

"Când Dumnezeu creează de geniuri o ceată
Să cerce vrea p-oricare de-i rău ori de e bun,
Căci nu vrea să mai vadă cum a văzut odată
Că cete rele d-îngeri la glas nu se supun,
Că cerul îl răscoală cu mintea turburată
Pân' ce trăsniţi se prăvăl în caosul străbun;
De-aceea-în om ce naşte, din îngeri orişicare
Odată-n vecinicia-i coboară spre cercare.

Când sună-n viaţa lumii a miezenopţii oră,
Atunci prin ceruri îmblă zâmbind amorul orb,
De îngeri suflete-albe văzându-l se coloră
Şi ochii lor albaştri privirea lui o sorb:
Plecând spre pământ ochii ei tìmizi se-namoră
În pământeşti fiinţe cu fragedul lor corp,
Şi prin a lumii vamă cobor bolnavi de-amor
În corpurile de-oameni ce-aştept venirea lor.

Dar pân' ce corpu-n lume un înger îl cuprinde,
Deasupra vămii lumii pe luminoase căi
Imperiul lui cel mare o stea în cer aprinde —
Acolo el domneşte, lăsând a lumii văi.
Dar de viaţa-i lumească domnia-n cer depinde:
De-i rău, steaua s-aruncă în noaptea celor răi

Şi lumile nestinse pe-a cerului cununi
Imperii sunt întinse a îngerilor buni.

Abia părăsesc unii a domei mari pilastri,
Abia părăsesc cerul şi înfloritu-i cort,
Abia au vreme-a pierde puternicii lor astri.
Coboară-n lume, află amorul lor că-i mort.
Atunci îl iau în braţe şi luminând albastri
În lumea lor bogată cu lacrimi ei îl port —
Sunt îngeri blânzi şi tìmizi, aşa nevinovaţi
Încât în astă lume nu trebuiesc cercaţi.

A unui înger palid ursita pământească
Legată e de soarta corpului ce-l aleg.
Atârnă de viaţă domnia lor cerească:
Ce samănă în lume, în stele ei culeg;
Nefericiţi adesea, ce-o soarte-mpărătească,
Un om ce-i născut mare în lume îşi aleg;
Un împărat puternic dar înfocat când moare:
O stea urieşască în caos se coboară.

Dar în acest cer mare ce-n mii de lumi luceşte
Tu nu ai nici un înger, tu nu ai nici o stea,
Când cartea lumii mare Dumnezeu o citeşte
Se-mpiedică la cifra vieţii-ţi făr' să vrea.
În planu-eternităţii viaţa-ţi greşală este,
De zilele-ţi nu este legat-o lume-a ta.
Genii beau vinu-uitării, când se cobor din ceruri;
Deschise-ţi-s, nebându-l, a lumilor misteruri.

Greşeli de astea-n lume se-ntâmplă-adesea multe
Şi-ncurcă-a veciniciei mult înţeleptul plan.
Găseşti în lume oameni cu minţile oculte
Care cunosc a lumii gândire de titan;
Să ştii însă că oamenii în veci nu vor s-asculte
Şi-n basme au un nume: le zice năzdrăvan.
La gânduri uriaşe a lor minte asudă,
Da' oamenii-i înconjor şi nu vor să-i audă.

Deşi rari şi puţini-s, lumea nu va să-i vază,
Viaţa lor e luptă, când mor se duc neplânşi.
Ei n-au avut la leagăn un blând înger de pază
Şi-a lor ochi de durere sunt turbure, şi stinşi:
Dară deşi blânzi îngeri nu-şi varsă a lor raze
În sufletul lor, totuşi ei mari îs şi distinşi,
Căci Dumnezeu în lume le ţine loc de tată
Şi pune pe-a lor frunte gândirea lui bogată.

Dar — e un înger palid cu lungi aripi şi negre,
În aste firi măreţe în veci e-namorat.
Păcat numai c-amoru-i stinge sisteme-ntegre,
Întorsu lui omoară p-oricine l-a-ascultat,
Seducător trimite plăcerile alegre
Şi de asculţi cântarea-i geniu-ţi e sfărmat.
A celor trecătoare în mâna lui e soarte,
Frumosu-i ca nealţii şi numele-i e: *Moarte*!

De-aceea să n-asculţi tu sublima lui cântare,
Căci morţi-s pe vecie acei ce o ascult,
În fiecare secol un alt amant el are

Şi cel care-l iubeşte rămâne-n veci ocult.
Ascultă glasu-mi rece: eu sunt un seraf mare.
De Domnul eu trimisu-s, căci te iubeşte mult,
Să scap a ta fiinţă de caosu-i imens —
Eu în glasul gândirii-ţi am pus acesta sens.

Că dincolo de groapă imperiu n-ai o lume,
De asta ţie n-are de ce să-ţi pară rău;
A geniului imperiu: gândirea lui — anume;
A sufletului spaţiu e însuşi el. Ca grâu
Vei sămăna în ceruri a gândurilor sume
Şi-atunci realizate vor fi, vor sta mereu.
Că-n lumea dinafară tu nu ai moştenire,
A pus în tine Domnul nemargini de gândire.

În aste mari nemargini unde gândiri ca stele
Lin înfloresc, miriade s-amestecă, contrag;
Zidite-n dome mândre, de cugetări castele
Se darmă la suflarea-ţi și-n taină se desfac
Sau la dorinţa-ţi numai se mişcă ca mărgele
Şi sun cântări, ce vibră — se-ntunecă şi tac;
Astă nemărginire de gând ce-i pusă-n tine
O lume e în lume şi în vecie ţine.

Când mintea va cuprinde viaţa ta lumească,
Când corpul tău cădea-va de vreme risipit,
Vei coborî tu singur în viaţa-i sufletească
Şi vei dura în spaţiu-i stelos nemărginit;
Cum Dumnezeu cuprinde cu viaţa lui cerească
Lumi, stele, timp şi spaţiu ş-atomul nezărit,

Cum toate-s el şi dânsul în toate e cuprins,
Astfel tu vei fi mare ca gândul tău întins.

De-astă viaţă mândră de vrei să ai o ştire,
Gândeşte num-atuncea la visuri şi la somn,
Ca mort e corpul rece în noapte, nesimţire,
Pe creaţiuni bogate sufletul este domn;
În oceàn de stele, prin sori, nemărginire,
El îmblă, risipeşte gândirile prin somn;
Deşi nu sunt aievea aceste lumi solare,
El tot le vede, simte, le-aude şi le are.

Când omul risipitu-i, un lut fără suflare,
Sufletul în afară rămâne surd şi orb:
Un cântec fără arpă, o rază fără soare,
Un murmur fără ape, e suflet fără corp,
Dar înăuntru-i este o lume-ntinsă mare,
Aievea-i pentru dânsul. Cum picături ce sorb
Toate razele lumii într-un grăunte-uimit,
În el îs toate, dânsul e-n toate ce-a gândit."

Seraful îşi sfârşise vibrata-cugetare,
Gândirea tace-asemeni în fiul de-mpărat,
Şi galbenă ca gheaţa ruptă din nori răsare
Luna şi trece moartă pe cortu-nnourat
Şi cerul nori gândeşte, nori mari de răzbunare,
Ce vor să bicuiască pământul răsculat
Şi noaptea-înşiră ceasuri pe firu-i incolor
Ca râul care-şi mână trecutu-n viitor.

Deodată vede că nori se despică
În două şi cale îi fac printre ei.
Ajunsu-i în culme, sub dânsul o clică
De vânturi s-alungă prin nouri şi-şi strică
Aripa de stânce, se clatin în văi.

Sub el vijelia cea neagră, turbată,
Cu caii de fulger cutreier nebuni
Şi bate în vânturi, pe nori răsturnată,
Ea stâncile-ndoaie şi grindină fată,
Amestecă lumea, frământă furtuni.

Deasupra-i pe bolta albastră, senină,
Cald soare luceşte şi îmblă cu drag.
Pe-a muntelui streşnă de stânci în ruină,
Pe-o stea prăvălită, cu cartea în mână,
Adânc se gândeşte puternicul mag.

— Părinte — el zice — şi-adânc i se-nchină,
Bătrânul meu tată aici m-a trimis.
— Venit-ai? — bătrânul răspunde — suspină,
Pe faţa lui trece zâmbire senină,
C-o mână el cartea cea veche a-nchis. —

Văzut-am din carte-mi că viaţa bătrână
Curând se sfârşeşte — ş-asupra-ăstui gând
Uitat-am eu lumea — durere străină
În suflet pătrunse, cu-aripi de lumină —
Şi pân’ mă uitasem scăpă din pământ

Furtuna turbată... Din mii de furtune
Ce-asupra pământului îmblă zburând,
Sunt câteva care de mult îs nebune,
De-aceea legate de pietre bătrâne
Le ţin încuiate-ntr-a muntelui fund.

Şi pân' m-apucase de tatăl tău jele,
Bag seama că una din ele-a scăpat,
A rupt cu aripa vo câteva stele,
Trântitu-le-a-n nouri şi-n vânturi rebele
Şi codrii mei vecinici i-a mai măturat.

Aşteaptă, copile, să caut o vrajă
În carte... Să chem eu giganticul vânt,
Pe aripi să-i puie o mie de maje,
S-o lege de stânce, să-i steie de strajă
În neagra-nchisoare în fund de pământ.

Şopteşte; vânt falnic furtuna o-nhaţă,
Aripele-i leagă — o bagă în stânci,
Acolo cu lanţuri o leagă de braţe;
Cu-ncetul a cerului nori se desfaţă,
Încet se-ncreţesc peste văile-adânci.

— Copile, acuma pericol nu este —
Urmează-mi în munte, în salele-mi mari,
Acolo-mi vei spune de tatăl tău veste.
În viaţa-ne fost-am Pilad şi Oreste —
El moare — şi-n lume rămân singur iar.

Nainte de moarte trimis-a pe tine,
Ca vieţii-ţi să dau eu bătrânul meu sfat
Şi asta desigur făcut-a el bine:
Primejdii te-aşteaptă şi, fără de mine,
Se poate de ele că n-ai fi scăpat.

De-ai fi ca alţi oameni, atuncea se poate
Ca soarta ta-n bine din rău aş schimba,
Dar semnul tău nu stă în cartea mea toată.
A sorţilor stele de mine-s purtate,
Da' tu în tot cerul nu ai nici o stea.

De-aceea eu nu pot nimic pentru tine.
Scrisoarea-ţi menită eu nu pot s-o schimb.
Ce e pot preface... Ce-n stele senine
Nu-i scris — eu nu pot şti. Sunt scrieri streine
Gândite de Domnu-ntr-a sorilor nimb.

Dar pot să-ţi arăt a pierzărilor cale,
Ca-n ea să n-aluneci, ca neademenit
De-un înger c-ochi verzi cu trăsurile pale,
Ce lumii aduce durere şi jale
De moarte, de care adânc eşti iubit.

El zice ş-alene coboară la vale,
La porţi uriaşe ce duc în spelunci.
De stânci prăbuşite gigantici portale
Descuie şi intră în mândrele hale
De marmură neagră, întinse şi lungi.

Pilastri de aur pe muri se coboară,
Pe jos sunt covoare ţesute-n flori vii
Şi stele în candeli dulci raze presară
Şi aeru-i dulce ca-n noaptea de vară
Şi razele-s calde şi trandafirii.

Prin hala cea mare cu pasure line
Ei trec şi prin bolte săpate-n granit
Ei intră-ntr-o sală cu miroase plină
A murilor marmuri lucind ebenine
Ca negre oglinde de tuci lustruit.

Bătrânul în urmă-i el poarta o-nchide.
Adânc întuneric i-nconjur-atunci —
Pe masa cea mare încet el aprinde
Potirul albastru viorelei cei blânde,
Ea-aruncă-n negru-aer raze, vinete dungi.

Pe-un tron, împăratul, de roşă mătasă
S-aşază, se uită-n marmoreii muri,
Bătrânul alături pe-un scaun se lasă
Şi flori răspândesc adormite miroase
Ca mirosul proaspăt a verzii păduri.

Şi razele-albastre prin sală aleargă.
Fantastic bătrânul s-ardică şi blând
În aer înalţă puternica-i vargă.
Pe-oglinda cea neagră, profundă şi largă
Încet-încet pare o umbră de-argint.

E vânăt la faţă ca mărgăritarul,
Pe albii lui umeri aripi se desfac
Şi luciu c-argintul îi este talarul;
În mâna lui mică el ţine păharul
Somniei... Pe frunte-i flori roşii de mac.

Cad pletele, blonde şi lungi spice de-aur,
Închisă-n lungi gene privirea lui stă;
O cupă cu versuri, cu cifre de maur
Ia-n mână bătrânul — ca sânge de taur,
Un vin roşu toarnă şi regelui dă.

Văzând umbra albă pe negrul perete,
Din tron împăratul genunchie uimit,
În vis umbra râde — şi lungile-i plete
Ca aurul blonde se las răschiete
Pe netezii umeri, pe albul ei gât.

— E somnul — bătrânu-n ureche îi spune —
O vorbă să nu spui, căci dacă nu taci,
Ca visul el piere — cu greu se supune
La magica-mi vorbă — las stele să sune,
Ca-n tabla cea neagră să-l prind. — Tu să faci

Ce-oi spune. O cupă pe margini cu aur
El ia şi-n ea varsă cristalicul vin.
Stau în jurul cupei cu cifre de maur
Obscunse vrăji scrise... Ca sânge de taur
E vinul şi totuşi e clar ca rubin.

— Bea — zice — atunci somnul din muri se coboară
Şi ochii-ţi sărută cu dulce surâs;
Atunci tu grumazu-i cu braţu-nconjoară,
El aripa lui şi-o ridică şi zboară,
Te duce cu dânsul în lumea de vis.

Şi junele bea şi adoarme. Deodată,
Pe ochi buze calde şi moi a simţit.
El braţul şi-ntinde şi-nlănţuie-ndată
A umbrei dulci umeri şi netezi... Umflată
El simte aripa că-n sus a pornit.

Pe umerii umbrei el fruntea şi-o lasă
Şi-aude suflarea-i cea caldă bătând
Şi dus el se simte în lumi luminoase,
În corure sfinte, prin stele-auroase
Aude cum sună aripa de-argint.

El ochii-şi deschide, deasupra lui vede
Doi ochi mari albaştri, adânci visători.
A lui fericire el mai că n-o crede,
El gura şi-apasă pe blondele-i plete
Şi faţa cea pală i-o mângâie-n dor.

E beat de a visului lungă magie,
În braţe-i pe înger mai tare-a cuprins
Şi umbra surâde, cu-aripa-l mângâie
Şi gura-şi apleacă în dulce beţie,
I-apasă pe buze-i sărutu-i aprins.

— Vezi tu — zice umbra — pe-a hăului vale:
Pământul cu munţii-i ce fumegă stins,
Cu mări adormite ce murmură-n jale;
Dorm populii, ţări şi cetăţile sale.
Deasupră-ţi, oceanul de stele întins.

Pământul departe-ntr-un punct s-a contrage,
Căci lumi de departe în puncte se schimb,
Dispar a pământului vizìune vage,
A stelelor ţară curată se trage,
Aleargă, trăieşte a aştrilor timp.

O stea, un imperiu întins e şi mare,
Cu sute de ţări şi cu mii de fiinţi.
Cetăţile mari răspândite-s în soare,
Palate de-argint se ridic gânditoare
Şi regii sunt îngeri cu aripi de-arginţi.

Şi sufletul liber privirea-i sânţită
O nalţă pe stelnicul, marele plai:
O patrie nouă sublimă, iubită,
De cântece plină din veacuri fugite —
Aici lumea-antică urmează-a ei trai.

Vezi steaua că munţii şi-ntoarse şi marea
Umblând neclintită în vecinicu-i mers.
A anilor spaţ' le destină un soare:
La una-i mai mic şi la alta mai mare
Căci sorii scriu timpu-n acest univers.

Curând vom ajunge pe steaua senină,
Pe care în ceruri numesc-o a mea.
De visuri, de umbre, de cântec e plină.
Curând vom intra în câmpia ei lină
Şi-n urmă-ţi pământul rămâne — o stea.

III

Magul rămas în munte, din el ieşi afară,
Pe-o piatră detunată el şede peste văi,
Priveşte. — Codrii mângâi cu vânt de primăvară
A lui frunte uscată, adâncii ochi ai săi.

Se suie-n vârf de munte, o stea din cer coboară —
O stea, vultur de aur, cu-aripele de foc,
Pe ea şezând călare, în infinit el zboară,
Stelele sclipeau sfinte şi-n cale-i făceau loc.

Şi răsfiraţi în spaţiu îngeri duceau în poale
A lumilor adânce şi blânde rugăciuni
Şi întinzând în vânturi aripele regale
L-a lumii trepte-albastre le duc şi le depun.

Pe magul cel puternic ei îl salută-n cale,
El trece dus pe steaua ce zboară ca un gând
Şi când veni sânt, mare, pe-a caosului vale
Dă drum stelei, s-aruncă în hăul fără fund.

Deasupra vedea stele şi dedesuptu-i stele,
El zboară fără preget ca tunetul rănit;
În sus, în dreapta,-n stânga lanurile de stele
Dispar. — El cade,-un astru în caos azvârlit.

Căci la un punct albastru privirea-i aţintită:
L-a caosului margini un astru blând uşor;
Cale de mii de zile el cade-ntr-o clipită,
Zboară ca gândul care l-aruncă-în viitor.

Din ce în ce s-apropie de lumea depărtată,
O zi mai are încă ş-ajunge-n luna lui.
Acolo el răsuflă de calea-i depărtată —
De pe-un munte a lunei aruncă ochii lui.

Cu ochii plini de lacrimi la acea stea priveşte,
Ce luminà albastră mergându-şi drumul său:
— Ce liniştită-i dânsa, în pace ea păşeşte,
O, cum iubesc eu steaua, unde m-am născut eu.

Mai e-n tot universul o stea plină de pace,
Neturburată vecinic de ură, de război;
În toate Creaţiunea gura ei vecinic tace,
N-o bântuie griji rele, n-o bântuie nevoi.

E-*un* om, care pe dânsa nefericit se ţine,
Dar nu-i nefericirea în stea, ci e în el,
Dar soartea lui schimba-voi, din rău oi face bine —
Cobor acum la astru-mi să-l mângâi şi pe el.

Din vârf de munte-n lună în spaţiu iar s-aruncă,
În clipă-ajunge-n norii ai astrului natal,
Cu-amor el îl priveşte, cu o privire lungă,
În funii lungi el rupe al nourilor voal.

L-întinde, l-împleteşte, din el îşi face scară,
O-aruncă-în zarea lungă de flutură în vânt,
Apoi pe ea cu-ncetul bătrânul se coboară
Pe mare, care-şi mişcă mii valuri tremurând.

Din norii cei mai deşi el luase o bucată,
Îşi face din ea luntre, ce lunecă pe val,
A mărei unde-albastre alunecă-nspumate
Şi-l duc în leagăn dulce, prin cânturi de pe mal.

Din insule bogate cu mari grădini de laur,
Lebede argintoase aripele-ntinzând
Veneau sfâşiind apa la luntrea lui de aur
Şi se-nhămau la dânsa şi o trăgeau cântând.

Bătrânu-n manta-i albă înfăşurat visează
Iar lebede-argintoase luntrea bogată trag,
Al valurilor cântec pe el îl salutează —
Pe fruntea-i împletită e-o ramură de fag.

Plutind cu repejune sub palida lumină
A lunei, ţi se pare al mării Dumnezeu,
Cântat de înmiirea valurilor senină
Şi îngânat de lebezi în dulce visul său.

Luntrea, un vis de aur, pânza albastră-n mării
O sfâşie — şi-aproape ea vine-acum de mal,
Un mal de pietre suie, de stânci frânte rebele,
Ce stau lovind cu poala în înspumatul val.

Acolo printre stânce bătrâne şi schelete,
Un templu în ruină, de apă înecat,
Pe jumătate murii şi stâlpii şi-i înclină
Şi stă-n curând să cadă de vreme sfărâmat.

În scorburi de părete trăieşte-un biet călugăr
Tânăr, frumos — dar însă ca umbra el e slab.
Din stânce năruite, din pietre şi din bulgări
Făcu cărări spre fundul al templului arab.

Acolo prigonit stă de visuri şi de gânduri.
Ce vrea nici el nu ştie, se chinuie-n zădar,
Doarme pe-un pat de trenţe ce-i pus pe două scânduri,
Nu bea apă d-izvoare, ci valul mărei-amar.

Astfel el vrea viaţa s-o sfarme, s-o scurteze.
De ce? şi pentru cine, el singur n-a ştiut.
Astfel se chinuieşte în rugăciuni asceze
În câte-o biată arfă din arcul sfărâmat.

O arfă de aramă cu coarde ruginite,
El zbârnie pe dânsa un cântec dezolat.
Strune-amorţite tremur de mâna lui trezite...
El cheamă cu cântarea-i o umbră ce-a visat.

Ş-acum el sta în lună pe-o piatră risipită
Şi cântecu-i în noapte zbura mult dureros,
Părea c-aşteaptă-n aer pe umbra lui iubită
S-o vadă, astfel ochiu-i ţintea întunecos.

Magul pe-o piatră seacă din luntre se coboară.
Pe-a valurilor fugă el drumu-apoi îi dă —
Pe-o stâncă-apoi se suie — pe-ascetul îl măsoară
Cu ochiul. Ca geniul văzduhului el stă.

Călugărul îl vede, arfa scapă din mână,
Pe buze-i trece-un zâmbet ascet, slăbit, amar.
El stânca lui o lasă, la mag încet el vine
Şi mâna lui o prinde şi-ntreabă cu glas rar:

— Ce-ai mai făcut, părinte... iar ai venit la mine,
Crezi tu c-o să mă mângâi pe mine? nu, în veci
Surd este al meu suflet l-a tale vorbe line
Cum stâncele la glasu-mi surde rămân şi reci.

O, vino colo-n scorburi ca să-ţi arăt fereasta
Pe care umbra blândă ieri noaptea a venit
Prin stâlpii-n prăbuşeală... prin arcuri sparte... Asta...
Pe-aici pe-o scară de-aur ea blândă a intrat.

— De-aceea te-ai retras tu, îi zise magu-atuncea,
Să trăieşti în asceze gândind la Dumnezeu,
Bând apa mării-amară în negrele spelunce —
Ca să domini în tine ispita, geniul rău!...

— Ispită neagră dânsa? un geniu rău, o, nu e!
Răspunse trist şi dulce fantasticul ascet.
De-ar veni ceriul însuşi aceasta să mi-o spuie,
De-ar spune-o dânsa însăşi — eu totuşi nu o cred.

Aş crede mult mai iute că vrea să mă înşele,
Că vrea să-mi cerce-amorul adânc însă fatal,
De-aş spune numai chipul cum privirilor mele
S-arată — n-ai mai crede că-i geniu infernal.

Când ca un vis argenteu pluteşte blonda lună
Prin marea-albastră-n ceruri, prin somnoroşii nori,
Când noaptea-i o regină lunatecă şi brună,
Când valuri lovesc ţărmii cu spumele răcori,

Eu de pe stâlpul negru iau arfa de aramă,
Arfa a cărei sunet e turbur, tremurat,
Arfa care din pietre durerile le cheamă,
Din stâncile stârpite, din valu-nfuriat...

Şi cânt... Din valuri iese câte o rază frântă
Şi pietrele din ţărmuri îmi par a suspina.
Din nori străbate-o rază molatecă şi blândă,
O rază diamantă cu-albeaţa ei de nea.

Şi raza mă iubeşte, mângâie a mea frunte
Cu-a ei lumină blândă — o muzică de vis
Din aer şi din mare cântului meu răspunde,
Cântec născut din ceruri şi-al mării crunt abis.

La mijlocul de aer, în sfera de lumină,
Din frunte-mi se retrage raza cea de cristal,
Ea prinde chip şi formă, o formă diafanină,
Înger cu aripi albe, ca marmura de pal.

Şi se coboară palid pe drumul razei sale
Şi se coboară-alene, cu cântecu-mi l-invoc
Şi haine argintie cuprind membrele sale,
Prin păru-i flori albastre, pe frunte-o stea de foc.

Eu stau uimit şi palid... mâna-mi involuntară
Se mişcă tremurândă pe coardele de fier,
Ce caută-al meu suflet în acea sfântă oară
De la turburii creieri în van eu samă cer.

Cine-ar fi oare umbra aceea argintie
Ce vine la cântarea-mi când cu o rugă-o-nvoc,
Când provocaţi de arfă-mi răspund valuri o mie,
În nopţi când pricep scrisul al stelelor de foc?

Cântând pe a mea arfă sălbatecă, vibrândă,
Am pus în ea o parte a sufletului meu.
E partea cea mai bună, mai pură şi mai sfântă
Ce într-o noapte albă, pe-o rază tremurândă
Părăsi lemnul putred, zburând la Dumnezeu.

Când noaptea însă-i caldă, molatecă şi brună,
Atunci o chem din mare, atunci o chem din lună
Pe-acea parte iubită a sufletului meu,
Şi ea venind prin noapte ca o rază de soare
Coboară pe-a mea frunte nebună visătoare,
Pân' se preface-n chipul ce l-am visat mereu.

Nu e vre o fantasmă nebună şi deşartă,
E o făptur-aievea, cu gând din gândul meu,

Dintr-un noian de raze am întrupat-o eu
Şi inima-mi o cheamă, gândirea-mi o desmiardă
Şi sufletul din mine e şi sufletul său.

Tot ce-am gândit mai tânăr, tot ce-am cântat mai dulce,
Tot ce a fost în cântu-mi mai pur şi mai copil
S-a-mpreunat în marea aerului steril
Cu razele a lunei ce-n nori stă să se culce
Şi a format un înger frumos şi juvenil.

— Nebun ori eşti lunatec — bătrânul murmurează...
E visul tinereţii, e sete de amor.
Îngerul tău e-o rază şi trupul ei un nor...
La cântecul tău èco răspunde plângător
Şi tu-mpopulezi marea cu suflete de raze
Şi stelele de cântec le umpli visător.

Ia una câte una icoanele pălite,
Ia una câte una o und-,o stea de foc
Şi toate sunt nimica... când toate launloc
Pot în tine visarea şi cântul să-l excite,
Mintea să-ţi strice poate al razelor blând joc,
Ce se-mpreună-n aer, care se sparg în nori,
Care răsfrâng în valuri spumânzi şi gemători.

— Şi dac-ar fi, ce-mi pasă? Chiar pala nebunie
Se poate că trezită a-nfipt ochii cumpliţi
În fruntea-mi veştezită, în creieri rătăciţi
Şi-n jurul ochilor mei gravă ca la stafie
Afunde şi teribile, lungi cearcăne de plumb —

Fie aşa — eu nu zic... Şi totuşi, nebunia
Cum e, cu chipul dulce, cu care m-a cuprins
Îmi place — cum îmi place visul de raze nins,
Îmi place cum îmi place o umbră argintie.
Tu cugeţi. Cugetarea cu raze reci pătrunde,
Loveşte chipul dulce creat de fantazie
Şi acest chip devine palid ca o stafie
Şi-ndată ce-l priveşti tu el stă să se confunde
Cu locul de-unde vine, cu norii ori cu unde.
Dar eu... eu nu sunt astfel... Mie-mi place visarea.
Fie ea chiar un basmu, numai fie frumos,
Înger c-ochi mari albaştri, cu chipul luminos...
Şi iert că el se stinge, cum aprind lumânarea.
Căci n-o aprind... din contră... Ca cel ce-i place-un vis
Şi chiar trezit de friguri el ţine ochiu-nchis,
Ca mai departe visul frumos să îl viseze,
Asemenea uit lumea şi eu... sunt bucuros
De pot prelungi încă visul meu radios.
De n-ar fugi-nfidelul... O, de ar sta mereu
Să oglindez într-ânsul adânc sufletul meu,
Cu cântecu-mi ferice simţirea să-i desmierd
Şi-n ochii mari şi bolnavi fiinţa să mi-o pierd...
De n-ar fugi!... dar fuge... Fuge cum luna plină
Încearcă după codri greu capul de-l înclină
Şi fuge şi se duce pe-o rază iar în sus,
Se pierde în ruina castelului zdrobit...
E sufletul meu palid, e sufletul meu dus
Ce părăseşte lumea de cer ademenit.

. . . .

O, de-aş muri odată... Cu corpul meu de plumb
Să simt cum morţii aspre molatec eu sucumb,
Iar sufletul... o parte ce-n mine-a mai rămas
Să zboare-unde-l aşteaptă amorul în extaz,
Să zboare unde partea-i cea jună, dulce, pală
Pluteşte printre stele... iar stelele-i exală
Un corp de raze blonde... Căci am pluti-mpreună
Prin norii cei lunateci, prin stelele ce sună,
Şi ne-am dori cum raza doreşte-o altă rază,
Una în braţul altei lumină fac frumoasă.
Dar nu se poate încă... căci corpul meu de lut
Un sclav greoi şi rece — e sclav — dar e astut.
Mă ţine-n pieptul bolnav... şi-n braţul încă tare,
Când sufletul meu liber vrea să s-arunce-n mare
Să scape d-el odată...
În astfel de momente mă speriu eu de mine.
O, de ar fi o moarte, fără ca eu să mor,
Eu aş cuprinde-o-n braţe şi aş strânge-o cu dor.

Magul adânc gândeşte şi-n minte-şi desfăşoară
Soartea omului care l-avea naintea sa.
Sărac, uimit fusese în lume-odinioară,
Dar gândul lui puternic viaţa-i apăsa.

Acest cap trist şi palid coroana vrea să poarte
Şi azi pe el se vede un negru comanac.
Aceşti umeri voit-au să duc-a lumei soarte
Şi azi acopăr trenţe şi rasa de şiac.
Şi capu-acest ce-n perini de tron ar fi dictat moarte

Azi doarme-n pat de trenţe, drept perină un sac,
Picioarelor rănite-n sandale li-era dor
De salele de marmuri, de-a tronului covor.
Desculţ umbla pe uliţi, de visuri mintea plină
Şi-n lungele-i mizerii, ca-n mare cufundat,
Visa că-ntreaga lume la dânsul o să vină,
Că el de lumea-ntreagă va fi încoronat.
Coroane el împarte la regi. — Şi la regine,
Iubindu-le,-ngenuche. Palate-a ridicat
Femeilor ce viaţa şi-o-nchină la plăceri,
Ce trupul de zăpadă şi-l scaldă-n negru păr.

Dar foaia se întoarse... Cu greaţă şi scârbire
Îi păru-atunci că lumea e toată joc de cărţi.
Atunci el se retrage în muri de mănăstire
Şi capul şi-l cufundă-ntr-a lumei sfinte cărţi.
Pe murii în risipă o candelă subţire
Chilia înnegrită lumină. Şi prin părţi
Necunoscute-a lumii gândirea lui pribeagă
Străbate cu-aripi mândre nemărginirea-ntreagă.

În van pune pe suflet greoile cătuşe
De gânduri uriaşe, de nalte rugăciuni.
În van în a lui urmă a-nchis a lumii uşă
La visele ei turburi, cu mari deşertăciuni;
Pe focul cugetării a presurat cenuşă,
Ci sub cenuş-ard încă consumatori cărbuni.
Atunci visul măririi s-a şterge-n a lui gând
Când peste spuza sură se va turna pământ.

Atunci claustrul îl fuge — şi-n ţărmuri sterpi de mare
Se trage să găsească liniştea-i ce s-a dus,
Dar vai! ş-acolo-l urmă visările-i amare,
Căci lumea cu-a ei visuri gândirea i-au supus.
Aici însă visarea-i e-adânc-omorâtoare,
Căci în chip de femeie s-arată-n aer sus.
Lumeşti gânduri într-alt chip împleau sufletul său.
El cugeta la toate, ci nu — la Dumnezeu.

Pe noaptea-i sufletească, tainică, rece, stinsă,
Căzu ploaie de raze cu cer senin şi dalb
Şi sufletu-i se împle iar cu icoane-aprinse,
O auroră-l împle cu aeru-i rozalb.
Din cer cade alene o dulce stea desprinsă
Şi se preface-n înger, plâns de iubire, alb,
Şi-n inimă-i aude un dulce glas de-argint
Ca sunetu-unui clopot prin noapte aiurind.

Magul îşi răzgândeşte-a călugărului soarte!
"E-aievea acea fiinţă, visele-ţi nu te mint,
Dar nu-i aci în lume... E sufletu-unei moarte,
Pe care-nsă eu însumi pot ca să-l reaprind.
Pot s-o topesc în forma de lut care s-o poarte
Şi idealu-eteric în lut eu pot să-l prind,
Dar nu aici. — Aicea de viaţă n-are parte;
Vom merge-n lumea unde trăieşte mai departe."

Dacă treci râul Selenei...

CUPRINS

Dacă treci râul Selenei se face pare că sara
Deşi-ntr-a soarelui lume eternă noapte nu ţine.
E-o sară frumoasă — adormită deşi este ziuă.
Aerul e vioriu, miroasele florilor mândre
Adormitor se ridică din oştile florilor mândre;
Într-un codru măreţ, unde arbor legat e de arbor,
De liane ce spânzură-n aer snopii de flori,
Unde prin vechii copaci-şi fac albinele stupii sălbateci,
Plini de faguri de miere, ce curge ca auru-n soare,
Cu de ghirlănzi uriaşe copaci, din a lor rădăcine
Până la vârfii din nori cu liane încolăciţi-s,
Cari cu snopi de flori i-nconjoară, mărirea le-ngroapă.
Dacă prin codri pătrunzi dai de-o vale frumoasă şi verde
Pe-al căreia deal se întinde o mândră grădină.
Mari cireşi cu boabele negre, cu frunza lor verde,
Crengile-ndoaie de greul dulcilor, negrelor boabe,
Meri, cu merele roşii ca faţa cea dulce-a Aurorei,
Mişcă în vânt frumoasele, mari, odorantele roade;
Iară pe marginea mândrei grădini înălţată-i în huciuri
Viţa de vie cu frunza întoarsă ce umbră doreşte
Şi cu strugurii vineţi şi galbeni ce umflaţi stau în soare.
Vineţi cu brumă sunt unii, iar alţii cu boabele galbene c-aurul,
Fluturii le-nconjoară ca dulci corăbioare de colori şi lumini,
Iară albine din bobiţe crăpate sorb lamura mierei;
Iar în mijloc de grădine, într-o luncă de verzi portocale
Nalţă-se ca într-un flor învălit palatul Selenei.

Mare-i, cu zece intrări, la care duc scări înălţate
Şi cerdacuri în aer — ţinut de-argintoase columne
Şi în trei caturi se nalţă palatul cu mii de ferestre
Mari şi boltite prin care pătrunde-o lumină albastră;
Şi prin bolţi de ferestre se văd argintoase coloane,
Muri cu oglinzi de diamant, ce lucesc mai clare ca ziua,
Mândre icoane cu fete de crai îmbrăcate-n albastru,
Codri de basme cu arbori vrăjiţi şi cu albe cerboaice,
Iar prin coloane pare să vezi trecând o minune:
Luna cu părul ei blond desfăcut, care curge în valuri
Pe umeri în jos, umflat cu dulce de miroase şi cântec,
Care tremură-n veci în aerul fin al serii.
D-umerii goi abia se ţine o mantie albastră,
Mânile albe de ceară se joacă cu cozile blonde
Şi cu mărgeanul ce cade pe sâni şi cu creţii de mantă.

Adânca mare...

CUPRINS

Adânca mare sub a lunei faţă,
Înseninată de-a ei blondă rază,
O lume-ntreagă-n fundul ei visează
Şi stele poartă pe oglinda-i creaţă.

Dar mâni — ea falnică, cumplit turbează
Şi mişcă lumea ei negru-măreaţă,
Pe-ale ei mii şi mii de nalte braţe
Ducând pieire — ţări înmormântează.

Azi un diluviu, mâne-o murmuire,
O armonie, care capăt n-are —
Astfel e-a ei întunecată fire,

Astfel e sufletu-n antica mare.
Ce-i pasă — ce simţiri o să ni-nspire —
Indiferentă, solitară — mare!

Cum oceànu-ntărâtat...

CUPRINS

Cum oceànu-ntărâtat turbatu-i!
Răcnind înalţă braţele-i spumate,
De nori s-acaţă,-n bolta lumii bate,
Până furtuna-l reîmpinge-n patu-i.

Sălbatecul! ’Van fulgeri fricoşate
Apără cerul... El încredinţatu-i
Că bolta cea albastră e palatu-i;
Cu-asalt s-o ia el vrea — ca pe-o cetate.

Rănit de fulgere, el se înmoaie
Şi c-o poveste îl adoarme-o boare
Şi-n vis — un cer în fundu-i se îndoaie.

Tot ce-a dorit în visul lui el are:
Tărie, stele, luna cea bălaie...
Dormind murmură — murmurând tresare.

Ah, mierea buzei tale

CUPRINS

Ah, mierea buzei tale am gustat-o,
A buzei tale coapte, amorul meu;
Zăpada sânului eu am furat-o,
De ea mi-am răcorit suflarea eu;
Ah, unde eşti, demonico, curato,
Ah, unde eşti să mor la sânul tău!

Ce sunt eu azi? — o frunză, o nimică.
Şi-mi pare că am fost un împărat;
Simţirea care sufletu-mi despică
E ca şi când o lume mi-a furat;
Ah, mierea buzei tale, păsărică,
Am nebunit de când o am gustat!

Ah, cum nu eşti, să-ţi mistuiesc viaţa,
Să-ţi beau tot sufletul din gura ta,
Să-ţi sorb lumina pân' ce-or fi de gheaţă
Frumoşii-ţi ochi — să-ţi devastez aşa
Tot ce tu ai frumos... o, mă învaţă
Să te ucid cu respirarea mea!

Să murim amândoi... La ce trăiesc eu,
La ce trăieşti tu pe a lumii spume?
Sărmane inimi închegate-n vreme,
Sărmane patimi aruncate-n lume;
Ah, să murim, nu plânge, nu te teme,
Că undeva s-afla al nostru nume!

Încet, încet... să ne culcăm în raclă,
Încet de pe pământ ne-om furişa.
O, stinge a privirei tale faclă,
Închide ochii tăi... aşa, aşa;
Ce bine e să dormi adânc în raclă,
Să dormi adânc, să nu mai ştii ceva.

Iubito, vremea-n loc să steie,
Să stingă universu-ntreg în noi:
O rază încă, încă o scânteie,
Ş-apoi dispare tot... ş-apoi, ş-apoi
Simt încă gândul tău iubit, femeie,
Ş-apoi nu vom mai fi nimic... noi doi.

Ghazel

CUPRINS

Tu, cu cruzime m-ai respins, când am voit, copilă,
Să devastez frumseţea ta cea dulce, făr' de milă —
Şi totuşi corpul tău e plin de-o coaptă tinereţe,
Tu, al amorului duios demonică prăsilă!
Eu am plecat purtând în piept durerea-mi toată scrisă,
Precum al primăverii vânt duce-n văzduh o filă;
Dar noaptea când am adormit, atunci durerea-mi toată
Se ghemuieşte-n inima-mi, o arde ş-o împilă;
Părea din somn că m-am trezit şi te-am văzut pe patu-mi,
Boţind cerşaful meu cel alb cu mâna ta gentilă;
Abia al hainei tale gaz de umăru-ţi se ţine
Şi sânii tăi s-au liberat de-a hainei crudă silă
Şi proaspeţi, albi, rotunzi şi tari ei se ridic, se lasă
Şi ochii tăi în lacrimi ard, în lacrimi dulci de milă.
La răsuflarea cald-a ta se coace-uscata gură,
Se văd frumoşi mărgăritari ce-ntredeschişi defilă.
Cu braţul meu eu şelele ţi le-ncleştai sălbatec
Şi-am vrut să-ţi muşc guriţa ta de tremurai febrilă
Şi tu te aperi surâzând, c-o mân-acoperi sânii,
Privirea ta înoată ud, când blândă, când ostilă,
De bunăvoie, lâncezind, te laşi de şold răpită,
Dar retrezită din amor tu te desfaci cu silă
Şi de turbare s-a-ncleştat, s-a strâns guriţa-ţi creaţă;
Tu de pe frunte păru-ţi dai, plângi tremurând, copilă,
În şolduri boiul ţi-l îndoi ş-ai vrea să-mi scapi din mână,
Precum se-ndoaie, vrând s-o rupi, în degete-o zambilă.
Dar sângele tău dulce-acum ca mierea cea de struguri
În vine-ţi fierbe nebunit, şi mintea o exilă.

Atunci căzuşi pe pieptul meu o sarcină în friguri,
Un fruct răscopt de-amorului căldură fără milă,
Ai mai gemut o dată clar ca omul care moare,
Apoi te lăsaşi patimei ce te ardea, Sibyllă,
Şi-n lupta noastră te-am adus sub greul vieţii mele,
Pecetea-am rupt, ce pân-acum juneţea ţi-o sigilă —
Un corp am fost îngemănat trăind o viaţ-obscură,
Demonic-dulce, amoros, spasmotică, febrilă,
Şi sufletele noastre-atunci pe buze atârnate
S-au contopit în sărutări, în desmierdări, în milă,
Parc-am trecut noi amândoi în noaptea nefiinţei,
Ne-am sugrumat în sărutări, ne-am omorât, copilă!

O arfă pe-un mormânt

CUPRINS

Prin gândurile-mi triste şi negre treci frumoasă,
Ca marmura de albă, în haine de argint,
Cu ochii mari albaştri în bolţi întunecoase
Şi desfăcut ţi-e părul în valuri de-aur moale...
Deasupra frunţii tale e-un mândru cerc de stele
Astfel treci tu, copilă, făptura minţii mele,
Minune-a Creaţiunei, ş-o singură gândire
Te face ca să tremuri: o arfă pe-un mormânt.

Da, da! În viaţa-mi tristă tu treci cu-a tale stele
Albastre şi în zboru-ţi tu murmuri surâzând...
E-amor? copilărie?... Sunt versurile mele
Ce-ocupă a ta minte de murmurezi visând?
Surâzi!... Nu plânge numai la finele poemei
C-o arfă pe-un mormânt.

Ah! de-aş muri... tu, înger, fără să ştii vodată
Că te-a iubit acela, ce zace în pământ,
C-un rai întreg de visuri, cerimea înstelată
De cugetări înalte cu dânsu-i îngropată,
Că acea lume-ntreagă ţie-a fost închinată —
Tu inocentă, albă, ai trece surâzând...
Doar luna-n cer atuncea s-ar îndoi în liră
Ş-ar suspina în noapte: o arfă pe-un mormânt!

Care-i amorul meu în astă lume

CUPRINS

Care-i amorul meu în astă lume:
Este-al bravurei coiful de aramă,
Sau al măririi aspru rece nume?

Sau este claustrul cernit, ce cheamă
Cu-a lui icoane sânte-ngălbenite,
Cu clopotu-i vestind a morţii dramă?

Sau este chipul blând unei iubite,
Ce, dulce, pură, sântă şi frumoasă,
Să-mi facă zile albe,-ore-aurite?

O văd adesa steauă radioasă
'N-oglinda sufletului meu — o zeie —
Ş-a ei privire-asupra mea se lasă:

De înger suflet, chipul de femeie;
În visul vieţii ei ea sfânt surâde
Şi mă-namor' de-oricare-a ei idee,

Când lumea-amar de visu-acesta râde:
Nu e femeia ce crezi tu, nebune,
Şi chipul care inima-ţi l-închide

Nu este-n lume. Cine-atunci mi-a spune
Unde e îngerul cu-aripi senine,
A sufletului meu scumpă minune?

Ea n-a fost niciodată... doar în tine
De-a fost vrodată ea, de mult e moartă,
Astfel de chip o *dată*-n lume vine.

Dar de nu e, mângâie-ţi a ta soartă —
Crede: că ea deodată cu-a ta fire
Trecut-a-n lume-a ceriurilor poartă,

Dar înainte de-a-i-ntâlni privirea,
Ea a murit şi-a ei fiinţă bună
E colb în lume, umbră în gândire!

De-aceea-n înstelate nopţi cu lună,
Pasu-ţi îndreaptă, cată cimitirul
Şi un mormânt ţi-alege, ţi-ncunună,

Încoardă-ţi lira scumpă, iară mirul
Al vorbelor iubirei tu îl varsă
Pe-acel mormânt ce-l înverzeşte pirul

Şi zi: Dormi dusă, inima mea arsă.

Dumnezeu şi om

CUPRINS

Cărţii vechi, roase de molii, cu pereţii afumaţi,
I-am deschis unsele pagini, cu-a lor litere bătrâne,
Strâmbe ca gândirea oarbă unor secole străine,
Triste ca aerul bolnav de sub murii afundaţi.

Dar pe pagina din urmă, în trăsuri greoaie, seci,
Te-am văzut născut în paie, faţa mică şi urâtă,
Tu, Christoase,-o ieroglifă stai cu fruntea amărâtă,
Tu, Mario, stai tăcută, ţeapănă, cu ochii reci!

Era vremi acelea, Doamne, când gravura grosolană
Ajuta numai al minţii zbor de foc cutezător...
Pe când mâna-ncă copilă pe-ochiul sânt şi arzător
Nu putea să-l înţeleagă, să-l imite în icoană.

Însă sufletul cel vergin te gândea în nopţi senine,
Te vedea râzând prin lacrimi, cu zâmbirea ta de înger.
Lângă tine-ngenuncheată, muma ta stetea-n uimire,
Ridicând frumoasă, sântă, către cer a sale mâne.

În pădurile antice ale Indiei cea mare,
Printre care, ca oàze, sunt imperii fără fine,
Regii duc în pace-eternă a popoarelor destine,
Închinând înţelepciunei viaţa lor cea trecătoare.

Dar un mag bătrân ca lumea îi adună şi le spune
C-un nou gând se naşte-n oameni, mai puternic şi mai mare
Decât toate pân-acuma. Şi o stea strălucitoare
Arde-n cer arătând calea la a evului minune.

Fi-va oare dezlegarea celora nedezlegate?
Fi-va visul omenirii grămădit într-o fiinţă?
Fi-va braţul care şterge-a omenimii neputinţă
Ori izvorul cel de taină a luminii-adevărate?

Va putea să risipească cea nelinişte eternă,
Cea durere ce-i născută din puterea mărginită
Şi dorinţa făr' de margini?... Lăsaţi vorba-vă pripită,
Mergeţi regi spre închinare la născutul în tavernă.

În tavernă?...-n umilinţă s-a născut dar adevărul?
Şi în faşe d-înjosire e-nfăşat eternul rege?
Din durerea unui secol, din martiriul lumii-ntrege
Răsări o stea de pace, luminând lumea şi cerul...

Sarcini de-aur şi de smirnă ei încarcă pe cămile
Şi pornesc în caravană după steaua plutitoare,
Ce în aerul cel umed pare-o aşchie din soare,
Lunecând pe bolta-albastră la culcuşu-eternei mile.

Ş-atunci inima creştină ea vedea pustia-ntinsă
Şi pin ea plutind ca umbre împăraţi din răsărit,
Umbre regii şi tăcute ce-urmau astrul fericit...
Strălucea pustia albă de a lunei raze ninsă,

Iar pe muntele cu dafini, cu dumbrave de măslin
Povestind poveşti bătrâne, au văzut păstorii steaua
Cu zâmbirea ei ferice şi cu razele de neauă
Ş-au urmat sfinţita-i cale către staulul divin.

. . . .

Azi artistul te concepe ca pe-un rege-n tronul său,
Dară inima-i deşartă mâna-i fină n-o urmează...
De a veacului suflare a lui inimă e trează
Şi în ochiul lui cuminte tu eşti om — nu Dumnezeu.

Azi gândirea se aprinde ca şi focul cel de paie —
Ieri ai fost credinţa simplă — însă sinceră, adâncă,
Împărat fuşi Omenirii, crezu-n tine era stâncă...
Azi pe pânză te aruncă, ori în marmură te taie.

Stam în fereasta susă

CUPRINS

Stam în fereasta susă
Şi izvorau în taină,
Cu-a lor de aur haină,
A nopţii stele mari.

Se îmflă dinainte-mi
De vânt deschisa carte
Şi literele-i moarte
În lună joacă clar.

Un râu, vezi, mişcă unda-i
Cea visător-bolnavă,
Un cântec în dumbravă,
O floare văd pe lan,

O stea în cer albastru,
Ce-aruncă-a ei icoană
Pe-oglinda albă, plană,
A lacului Meran.

Şi sună-n noaptea tristă
Un cântec de copilă
Şi vântu-ntoarce-o filă
Din cartea ce-am deschis.

De ce mi-a-ntors el foaia
Unde-nvăţatul zice
Că-n lume nu-i ferice,
Că viaţa este vis?

Privesc oraşul — furnicar

CUPRINS

Privesc oraşul — furnicar —
Cu oameni mulţi şi muri bizari,
Pe strade largi cu multe bolţi,
Cu câte-un chip l-a stradei colţ.
Şi trec foind, râzând, vorbind,
Mulţime de-oameni paşi grăbind.
Dar numai p-ici şi pe colea
Merge unul de-a-nletelea,
Cu ochii-n cer, pe şuierate,
Ţiindu-şi mânile la spate.
S-aude clopot răsunând,
Cu prapuri, cruci, icoane, viind,
Preoţii lin şi în veştminte
Cântând a cărţilor cuvinte.
În urmă vin ca-ntr-un prohod
Tineri, femei, copii, norod;
Dar nu-i prohod — sfinţire de-apă,
Pe uliţi lumea să nu-ncapă;
Se scurg încet — tarra bumbum —
Ostaşii vin în marş acum,
Naintea lor tambur-major,
Voinic el calcă din picior
Şi tobe tare-n tact ei bat
Şi paşii sună apăsat;
Lucesc şi armele în şir,
Frumos stindarde se deşir;
Ei trec mereu — tarra bumbum —
Şi după-un colţ dispar acum...

O fată trece c-un profil
Rotund şi dulce de copil,
Un câine fuge spăriet,
Şuier-un lotru de băiet,
Într-o răspântie uzată
Şi-ntinde-un orb mâna uscată,
Hamalul trece încărcat,
Şi orologiile bat —
Dar nimeni mai nu le ascultă
De vorbă multă, lume multă.

Murmură glasul mării

CUPRINS

Murmură glasul mării stins şi molcom,
Încunjurând a Italiei insulă mândră —
O, luminaţi, a cerului stelele albe,
Câmpilor noştri.

Vă vărsaţi icoanele voastre în Tibur,
Nori, zugrăviţi pe câmpie umbre fuginde,
Tu, măreţie a nopţii, a mării, a lumii.
împle Italia.

Mare, poartă pe undele tale corăbii,
Unele grele ni-aducă aur din Ofir,
Altele înfoiate de roze d-Egipet,
Vinuri şi smirnă.

Ah, trimiteţi popoare vulturii voştri
Cei de lemn să zboare pe marea măreaţă,
Căci a Romei eterne picioare marmorei
Daruri aşteaptă.

Numai singur asupra lumii în pace,
Nepăsător tămâii şi laudei voastre,
Învăluit în maiestatea tăcerii
Stă-mperatorul.

Vezi-l atins de umbra gândirilor regii!
Vorba-i va să fie o rază-n lume;
Orele lui sunt izvoare la anii istoriei,
Salve-Imperator!

Mitologicale

CUPRINS

Da! din porţile mândre de munte, din stânci arcuite,
Iese-uraganul bătrân, mânând pe lungi umeri de nouri,
Caii fulgerători şi carul ce-n fuga lui tună.
Barba lui flutură-n vânturi ca negura cea argintie,
Părul umflat e de vânt, şi prin el colţuroasa coroană,
Împletită din fulgerul roş şi din vinete stele.
Hohot-adânc bătrânul când vede că munţii îşi clatin
Şi-şi prăvălesc căciule de stânci când vor să-l salute...
Codrii bătrâni râd şi ei din adânc şi vuind îl salută
Paltenii nalţi şi batrânii stejari şi brazii cei vecinici.
Numai marea-albastră murmură-n contra orgiei,
Care bătrânul rege-o făcea:-n beţia lui oarbă,
El mân-oştiri de nori contra mării... ş-armia-i neagră,
Ruptă pe-ici, pe coleà de-a soarelui roşă lumină
Şiruri lungi fug repede grei pe cerul cel verde.
Şi netezindu-şi barba, trece prin ei uraganul
Dus de fulgerătorii cai în bătrâna căruţă,
Care scârţâie hodorogind, de-ai crede că lumea
Stă să-şi iasă din vechile-i vecinice încheieture.
— Groaznic s-a îmbătat bătrânul — soarele zice;
Nu-i minune — a băut jumătate d-Oceanul Pacific.
Rău îi mai îmblă prin pântece-acum băutura amară.
Însă-s eu de vină... c-împlut-am de nouri păhare
Cu apele mării adânci, boite cu roşă lumină —
Cine dracul ştia acum că de cap o să-şi facă!
Ah! moşneagul beţiv e-n stare-ntr-o zi să ruine
Toate societăţile de-asigurare din ţară.
Soarele-şi bagă capul prin nori şi limba şi-o scoate

Şi c-o rază gâdilă barba bătrânului rege.
— Hehe! zice bătrânul, râzând, ce faci tu, Pepeleo?
Tânăr, hai? De mii de ani tot tânăr te văd eu,
Pare-mi că dai pe obraz cu roş după moda de astăzi,
Altfel nu-nţeleg cum tânăr de-o mie de evi eşti.
— Taci, moşnege făr' de obraz, te du, te trezeşte...
Vezi în ce stare te afli, coroana îţi stă pe-o ureche
Şi cu veselia ta proastă lumea ruini tu!
Însă-a popoarelor blonde de stele guverne-îndărătnice,
Vai! nu făcuse şosea cumsecade pe câmpii albastri
Şi se răstoarnă carul şi rău se-nglodează bătrânul.
Mai că era să-i rămâie ciubotele-n glodul de nouri.
Hei, ce-i pasă! El norii frământă jucând mocănească
Şi pe-un vânt l-apucă de cap, făcându-i morişcă.
Se tăvălea peste cap şi, pişcat de-un purec de fulger,
Se scărpina de-un şir de păduri ca de-un gard de răchită.
Norii roşesc de ruşine şi fug iar vântul se culcă
Între codri şi munţi... Uraganul mahmur poticneşte
Spre castelul de stânci, ce-şi deschide uriaşa lui poartă,
Spre a-l primi pe bolnavul bătrân în surele hale.
El îşi ia coroana din cap şi în cui o atârnă,
De sclipeşte-n noapte frumoasă şi roşă — un fulger
Încremenit în nori. Cojocul l-anină
El de cuptor... ciubote descalţă şi negrele-obiele
Cât două lanuri arate le-ntinde la focul Gheenei
Să se usuce... Chimirul descinge şi varsă dintr-ânsul
Galbeni aprinşi într-un vechi căuş afumat de pe vatră.
Mare cât o pivniţă...-N patu-i de pâclă-nfoiată,
Regele-ntinde bătrânele-i membre şi horăieşte.
Până-n fundul pământului urlă: peştere negre

Şi rădăcinile munţilor mari se cutremură falnic
De horăitul bătrânului crai. Iară-afară
Vezi un ger bătrân şi avar cu faţa mâhnită,
Cărăbănind al zorilor aur în saci de-ntuneric
Ca să-l usuce-n rubine. Cu-ncetul, cu-ncetu-nserează...
Soarele, ca să împace marea, la ea se apleacă,
Lin netezeşte-a ei faţă albastră şi-adânc se uită
În luminoasele valuri a ei şi sânu-i desmiardă
Cu tot aurul razelor lui. La pământ se mai uită...
Florile toate ridică la el cochetele capuri
Copilăroase şi ochii lor plini de zădarnice lacrimi...
Pe grădini se mai uită, pe-alei de vişini în floare
Şi de cireşi încărcaţi, de salcâmi cu mirosul dulce.
Pe-acolo se primblă o fată-în albastru-mbrăcată,
Părul cel blond împletit într-o coadă îi cade pe spate...
Ca Margareta din Faust ea ia o floare în mână
Şi şoptea: mă iubeşte... nu mă iube... mă iubeşte!
Ah! boboc... amabilă eşti... frumoasă şi — proastă,
Când aştepţi pe amant, scriitor la subprefectură,
Tânăr plin de speranţe, venind cu luleaua în gură...
Soarele-a apus, iar luna, o cloşcă rotundă şi grasă,
Merge pe-a cerului aer moale ş-albastru şi lasă
Urmele de-aur a labelor ei strălucinde ca stele.
Iar de a doua zi se scoală bătrânul şi urcă Rarăul
Numai în cămeşoi, desculţ şi fără căciulă
Şi se scarpină-n cap — somnoros — uitându-se-n soare.

Epigrame

CUPRINS

LA UN NOU NĂSCUT
(Arab)

Plângând tu ai venit pe-acest pământ;
Amici, ce te-aşteptau, te-au salutat *zâmbind*;
Dar să trăieşti astfel, încât când te vei stinge
Să părăseşti *zâmbind* amicii, ce te-or *plânge*.

IMITATORII
(Pfeffel)

Şi prefăcut în lebădă la Leda Zeus porneşte;
Ar vrea să fac-asemenea un tânăr, ce iubeşte.
Amicul nostru cel posac
Se duce — ca gânsac.

AUTOR ŞI EDITOR
(Pfeffel)

E. De ce aşa de trist, obscur?
A. Ah! un nemernic mi-a furat
Poemul meu neimprimat!
E. *Sărmanul fur!*

LEOAICA ŞI SCROAFA
(Pfeffel)

—Ca mine-n toată lumea nu-i
O mamă, care s-aib-atâţi copii —
Scroafa se lăuda unei leoaice.
— Ai mulţi — răspunse asta — *unul* eu,
Dar este leu.

Pustnicul

CUPRINS

Sala-mbrăcată cu-atlas alb ca neaua,
Cusut cu foi şi roze vişinii,
Şi ceruită strălucea podeaua
Ca şi-aurită sub lumine vii —
Lumini de-o ceară ca zăharu — o steaua,
Diamant topit pe-oricare din făclii.
Argint e-n sală şi de raze nins
E aerul pătruns de mari oglinzi.

Copile dulci ca îngerii — virgine —
Prin sală trec purtând cununi de flori;
Ah! *vorba* înger scapă pe oricine
De lungi descrieri, dulce cititori —
Astfel acum ea mă scăpa pe mine
Să zugrăvesc terestrele comori,
Acele dulci, frumoase, june-scule
Cu minţi deşerte şi cu inimi nule.

La ce-aş descrie gingaşa cochetă,
Ce-abia trecută de-optsprezece ani,
Priviri trimite, tìmide, şirete,
Când unui tont, ce o privea avan,
Când unui ghiuj, cu mintea căpietă,
Urât ş-avar, sinistru şi pleşcan,
Sau unui general cu talia naltă,
Strigău şi prost ca şi un bou de baltă?

Să cânt cum samănă de rău, impulsul
În corp de înger, sufletul diform?

Iròniei lui Byron să-i simt pulsul,
Ori autorului ce-a scris *Marìon de Lorme*?
Să descriu nopţi romantice? — Avulsul
Ce apele plângând le-aruncă — adorm
Chiar îngerii — şi în azur muiete
Curg stele de-aur dulci şi-mprăştiete?

Şi să discos dar inima femeii
Suspinsă-n nopţi albastre, plin' de-amor?
Ah, a ei patimi au firea scânteii:
În clipa ce le naşte, ele mor;
Închideţi ochii, căci păzească zeii
L-a lor lucire să te uiţi cu dor:
Abisuri sunt în suflet. Pe o clipă
Pasiunea li lumin-a lor risipă.

La ce escursiuni? — Ce nu sunt oare
Unde v-au dus, în sala cea de bal,
Pe înflorite, dulci şi moi covoare,
Unde mii flori mirosul lor exal;
Sub a perdelei umbră scutitoare,
Ce de trădarea mândrului cristal
Al marilor oglinzi te scapă sigur,
Când vrei s-observi cum grupe se configur.

Deci după o perdea! Pe-o moale sofă
Alene şade-un înger de copil.
În păru-i negru-o roşie garofă,
În ochi albaştri plutitori ş-agil
Şi haina, de-albă, strălucită stofă
Cuprinde-un mijloc mlădiet-gentil,

Ce lin se-ndoaie parc-ar sta să culce
Sub evantaliu-i ce pluteşte dulce.

Un înger, da! aripa doar se cade
Pe ai ei umeri albi ca neaua, goi,
Spre-a fi un îngeraş precum se cade.
Ş-apoi ce bine-i ca s-o credeţi voi.
Cine-ar ghici vodată cum că şade
Un demon crud în suflet de noroi?
Cu vorba înger însă eu săracul
Mă voi scuti de a descri — pe dracul.

Cum negustorii din Constantinopol

CUPRINS

Cum negustorii din Constantinopol
Întind în piaţă diferite mărfuri,
Să ieie ochii la efenzi şi popol,

Astfel la clăi de vorbe eu fac vârfuri
De rime splendizi, să le dau de trampe,
Sumut o lume ş-asfel ochii lor fur.

Dactilu-i cit, trocheele sunt stambe,
Şi-i diamant peonul, îndrăzneţul.
Dar astăzi, cititori, eu vă vând iambe,

Şi mare n-o să vi se pară preţul:
Nu bani vă cer, ci vremea şi auzul.
Aprinde-ţi pipa şi aşază-ţi jeţul

La gura sobei, cum o cere uzul;
Citeşte cartea ce îţi cade-n mână
Şi vezi de nu-i mărgăritar hurmuzul

Ce-n mână-l ai de-acum o săptămână.

În căutarea Şeherazadei

CUPRINS

În mări de nord, în hale lungi şi sure
M-am coborât şi am ciocnit cu zeii,
Atârnând arfa-n vecinica pădure.

M-am îndulcit cu patima femeii,
În stele i-am topit aurul din plete,
În poale-am scuturat piatra cameii,

Din ochi i-am sărutat priviri şirete,
De umeri rezemat am râs cu dânsa
Ş-am potolit din gură-i lunga sete

De-amor. Apoi m-am dus — ea plâns-a.
Mi-a deschis marea porţile-i albastre
Şi Nordul frig durerea-mi caldă stins-a.

M-am dus spre Sud — und-insule ca glastre
Gigantici se ridic din sfânta mare,
C-oştiri de flori, semănături de astre.

Şi şi-a umflat eterna mea cântare
Aripele de pară-n cer pornite,
Pân-am pierdut pământu-n depărtare,

De unde-albastre scândure-s urnite.
De gânduri negre-i grea antica-mi navă:
Nu ştiu pe vane căi-s ori menite?

Viaţa mea-i ca lanul de otavă:
E şeasă făr-adânc şi înălţime.
Vulcanul mort şi-a stins eterna lavă.

Dar ah, ce văd? E vis? O-ntunecime
Ridică colţi înalţi din frânta mare.
Cine îmi spune ce minune-i? Nime?

Din ce în ce un rai în depărtare
Se desfăşoară dintre stânci trunchiete,
Plesnite lin de undele amare.

Munţii înalţi la cer străbat, se vede;
Văi cu izvoare s-adâncesc sub soare
Şi dealuri mari păduri înalţă-n spete:

E Orientul. Codrii cu grandoare,
Cu vârfii nalţi vor norii să-i desfeţe.
Cetăţi prin ei îşi pierd a lor spendoare.

Prin codrii lui, prin şesurile creţe,
De-a vântului suflare-mbălsămată,
Din munţii-n nori şi prin pustii măreţe,

Urbile-antice strălucind s-arată
Şi albe par şi mitice — cu basme
Urieşeşti e ţara presărată.

Şi norii spânzură pe cer, fantasme
De foc şi aur ce-n oştiri se-nşiră,
Codrii se plâng şi marea doarme-n spasme

Ajung la ţărm — se-ndoaie ca o liră
Cu valuri înstrunită-n lunge rânduri,
Un mic liman, ce raze blând respiră.

Corabiei apusene grea de gânduri
Sinistre — eu pe valuri îi dau drumul,
Frântă de stânci se risipeşte-n scânduri.

Ce întâlnesc întâi pe ţărm e-un tùmul —
Proroc prea sigur al vieţei umane,
Tu eşti cenuşa iară viaţa-i fumul.

Nu crede însă că în doruri vane
Caut norocul spre-a te-afla pe tine,
Noroc lumesc — zâmbiri aeriane!

Las pe-alţii să zidească din ruine
Zidiri de-o zi pe răbdătoarea spată
A vechiului pământ, ce nu-i de mine.

În furnicarii din Apus ei toată
Viaţa-şi fac doruri nebune,
Nu ştiu că-n lume nu-i ceea ce cată.

Ei caut adevăr — găsesc minciune.
Neam vine şi neam trece — toţi se-nşală.
Eu adevăr nu cat — ci-nţelepciune.

Căci mintea cea de-nţelepciune goală,
Oricât de multe adevăruri ştire-ar,
Izvor de amărâre-i şi de boală.

În ladă aur oricât grămădire-ar —
Cu aur nu se stinge-n veci amarul
Şi Pace numa-n inimă-i găsire-ar.

Uşor trage prezentul la cântarul
Înţelepciunii... Şi ea-i fericirea.
Cu-a răsăritului averi samarul

Eu mi-l încarc, cu-a lui gândiri — gândirea.
Eu pasu-ndrept colò înspre cărunţii,
Gigantici muri ce-n câmpi îi sădi firea.

Din codri-adânci, ce înmormântă munţii,
Ce-abia şi-arăt al lor cap în ninsoare,
Urcând în negre stânci diadema frunţii,

Prin şir de codri, palmi nălţaţi în soare,
Prin lunci de dafin, pe-unde cresc maslinii,
Smochini s-aţin pe verzi cărări în floare.

Din prund înalţă trunchii lor arinii
În lunce risipiţi, sub stânci ce pică
Izvoare sar prin muşchii rădăcinii.

Prin mândrele grădini în cer ridică
Saraiuri albe cùpole de aur.
Cu sori pare plouată urbea-antică

Şi risipite prin dumbrăvi de laur
Stau casele-albe, azile liniştite.
Pe porţi sunt stihuri scrise-n limbi de maur

Iar căile-s cu marmură podite
Şi fără porţi sunt sfintele dumbrave.
Pe scări înalte flori de foc sădite.

Pe scări culcate fete albe, suave
Părul cel negru-l piaptănă în soare,
Ori visătoare stau de-amor bolnave.

Ah, e cetatea cea strălucitoare
Unde-mpăratul Indiei reşade:
Un soare însuşi este el sub soare.

Nevasta lui e-acea Şeherazade,
De-nţelepciune plină şi de frumuseţe:
Ş-a o privi doar soarelui se cade.

*

Într-un sarai cu cùpola rotundă,
Pe scări de marmură îmi urc piciorul,
Pe stâlpi înalţi las umbra să pătrundă,

Sub bolta porţii calc de flori covorul —
Cărare-i el prin de-aur nalte glastre:
În ele crinii mari întrec ivorul.

Pe murii albi marmorei s-urc pilastre,
Ce netezi, roşi, oglinde de purpură,
Reflectă frunze verzi şi flori albastre.

Un miros răcoros simţirea-mi fură.
Deschisă lin e uşa unei sale
Şi noi minuni uimiţii ochi văzură.

Cu umbre moi a gândurilor sale
Un pictor a-nflorit plafondul, murii,
Cu chipuri zvelte, basme-orientale.

Pe perini lungi culcate-s hurii —
Şi din căţui de-argint copăr miroase
Cu fum albastru formele picturii.

De roşă catifea cu fir pe margini trase
Se nalţă într-un baldachin perdele,
Umbrind un pat cu perini de mătase.

Pe acel pat, un tron cusut cu stele,
Stă înşirând mărgăritare-n poale
Regina cea-nţeleaptă. — Dintre ele

Picioare de zăpadă, mici şi goale,
Ea-ntinde surâzând ca-n vis pe-un scaun
De vişinie catifea şi moale.

Dureri şi ani, şi toate îmi disdàun
Aceste vise-aievea la vedere:
Mă mir cum în Olimp se mir-un faun.

Frumoasă e în visu-i de plăcere,
Cu faţa albă ea lumină sala
Şi ochii ei izvoară de mistere,

Mari şi adânci tăiaţi-s ca migdala
Şi-n păru-i negru corpu-i de zăpadă
E cufundat — o virgină Itală.

Cine-ar vedea făr-în genunchi să cadă?
Am genuncheat. — Eu am ştiut, străine,
Că ai să vii — a dorurilor pradă —

Ca să m-asculţi şi să duci de la mine
A-nţelepciunii ş-a frumseţii floare,
Să luminezi gândirile din tine.

Eu am ştiut — profetă vrăjitoare —
S-atrag cu-a tainelor şi-a basmei rază
Poeţi cu inimi ceruri-doritoare.

Ridică-te şi vino de te-aşază
Ici, lângă mine, sui pe perna asta...
Cu braţu-i gol şi alb ea o-nfoiază.

Am ascultat... M-am răzimat cu coasta
De dulci gătite perini — iar genunchiul
Plecat... c-adoratori din vremea foastă.

Preot şi filosof

CUPRINS

Căci n-avem sfinţii voştri, voi ne mustraţi, preoţi,
Deşi de-a voastră tagmă suntem şi noi cu toţi...
Şi nouă vânătoarea de aur şi mărire
Ne-nsamnă-n astă lume a Răului domnire.
Şi nouă-nghesuirea pe drumul spre plăcere
În suflet naşte scârbă şi inimei durere.
Şi noi simţim că suntem copii nimicniciei,
Nefericiri zvârlite în brazdele veciei...
Şi sufletu-ne-n tremur ca marea se aşterne,
Tăiat fiind de nava durerilor eterne;
Ca unde trecătoare a mării cei albastre,
Dorinţa noastră, spuma nimicniciei noastre.
Şi noi avem o lege — deşi nu Dumnezeu —
Simţim că Universu-l purtăm şi prea ni-i greu:
Ştim a fi strănepoţii acelui vechi păcat,
Ce seminţia Cain în lume-o a creat.
De n-o-mbrăcăm în pilde, e semn c-am înţeles,
Că-n noi este credinţă, ce-n alţii e eres.
Căci eretic tiranul, ce Crucii se închină
Când oardele-i barbare duc moarte şi ruină.
În van cu mâni uscate se roagă, ţiind strana,
Deasupra lui cu aripi întinse stă Satana.
Degeaba lângă patu-i alături stă sicriul
Când gloatele-i pe lume au tot întins pustiul.
Ce Dumnezeu e-acela care-ar putea să-l ierte
Că ţări întregi schimbat-au în întinsori deşerte?
Şi eretic e-acela ce rasa v-o sărută

Când ura-n a lui suflet, de veche, e stătută?
În van cercaţi a-i drege căci răi rămân de-a valma
Şi trebuie ca soarta să-i spulbere cu palma,
Din visul să-i trezească, cu care-i înconjoară
Demonul lumii-aceştei — comedia-i bizară.

Nu ne mustraţi! Noi suntem de cei cu-auzul fin
Şi pricepurăm şoapta misterului divin.
Urmaţi în calea voastră mulţimii de absurzi
Şi compuneţi simfònii şi imnuri pentru surzi,
Ascuteţi adevărul în idoli, pietre, lemn,
Căci doar astfel pricepe tot neamul cel nedemn
Al oamenilor zilei sublimul adevăr —
Ce voi spuneţi în pilde, iar noi l-avem din cer.

O, adevăr sublime...

CUPRINS

O, adevăr sublime — o, tinichea şi paie!
O, poezie mândră — o, buiguit nerod!
Istorie spirată — minciună şi bătaie,
Amor ceresc şi dulce — a mùcoşilor plod.

O, om, oglind-a lumii cu capul şui şi sec,
Cu creierul ca ceaţa, cu coaste de berbec,
Stăpân pe-a ta gândire — cum eşti p-instinct stăpân —
Se vede când femeia goleşte al ei sân.

Când poala ş-o ardică, de pulpa-i vezi, stăpâne,
Tu nu surâzi cu râsul cel lacom şi murdar,
Tu nu eşti ca un taur şi nu eşti ca un câine,
Ce umil dă din coadă căţelei lui cu har.

Nu eşti gelos — ferit-a... cucoşii doar şi vierii
Au numai obiceiul de-a se lupta-n duel.
Tu nu ai patimi scumpe şi lacrima muierii
Nu mişcă al tău suflet, nu-ntunecă de fel.

Eşti bun cu ai tăi semeni, nu c-alte animale.
Tu îi iubeşti atâta încât îi strângi de gât...
Şi-i faci s-admire geniul — sunarea unei oale —
Şi limba ta de flacări şi plină de urât.

Istoria omenirii cu regi de poezie,
Cu regii de războaie e ca şi un poem;

Dar totuşi rog divina ca depărcior rămâie
De corpul meu nevrednic — nu-mi vine la cherem.

Cugetători ai lumii! o, împuţiţi eterul
Cu sisteme înalte, puneţi-l în saltar.
O ladă este lumea cu vechi buclucuri — cerul
De stele şi comèdii vă este un hămbar.

Preoţi cu crucea-n frunte, visternici de mistere,
Voi sunteţi sarea lumei, formaţi inima ei.
E rău numai că ziua staţi pe mâncat şi bere
Şi sara pe minciune şi noaptea pe femei.

O, drăngăniţi pe gânduri voi, muzici; voi, sculptor,
Îmi pipăiţi cu mâna un corp tremurător;
Şi, voi, artişti dramatici, strâmbaţi-vă la lună,
Pictori, eternitatea v-aşteaptă c-o cunună.

Tu, timp, nu poţi cununa în degete s-o sfermi
Căci zugrăvir-atâta de bine saci de viermi.
O, regi, ce puşi pe tronuri de Dumnezeu sunteţi.
Să plătiţi balerine şi ţiitori s-aveţi,

O, diplomaţi cu graiul politicos şi sec,
Lumea cea pingelită o duceţi de urechi.
Îmi place axiomul cel tacit, fiinţi spurcate:
Popoarele există spre a fi înşelate.

Antropomorfism

CUPRINS

În poiata tăinuită ca-n umbroasă zăhăstrie,
Trăia puica cea moţată cu penetul de omăt;
Nu-i cucoş în toat-ograda, ce de-iubire căpiet
S-urmărească insolenter inocenta ei junie.

Ce cochetă e copila, cu ce graţie ea îmblă?
Şi ce stele zugrăveşte în nisip cu dulcea-i labă —
O găină virtuoasă, o găină prea de treabă
Cu evlavie ea cată fire de-orz şi coji de jimblă.

Dară cine să admire a ei nuri şi tinereţe?
Boul chior, ce vede numai jumetà din a lui paie?
Ah! în inima-i fecioară simte-o tainică văpaie
Pentru cucurigul dulce din cântări de dimineaţă.

Pierde gustul de mâncare, scormoleşte, de ţi-i milă,
În pământ ca să găsească chipul cel dorit întruna,
Sau se primblă visătoare, noaptea căutând în lună
A lui umbră luminoasă — melancolica copilă!

O găină-mbătrânită, venerabilă matroană,
Ce de mult e schivnicită de lumeşti deşertăciuni,
Ea îi spune-ale ei taine, ca la raza-nţelepciunei
Să găsească mângâiere pentru-a gândurilor goană.

Iar călugăriţa veche, ce de mult era iertată,
Ce de mult se dizvăţase de plăcerile d-iubire,

Ea cu limba ascuţită cleveteşte-ntreaga fire —
Contra demoralizării propovăduie-nfocată.

— Ah — îi zise mititica — nu priveşti la rândunele,
Cum din cuib scot puii capul, se cutează pe ulucuri
Şi apoi la miezul nopţii îi aud făcând buclucuri,
Sărutându-se cu ciocul, drăgostindu-se-ntre ele.

— Soarte-avem nefericită — îi răspunse-atunci bătrâna:
Nu-i găină rândunica, rândunoiul nu-i cucoş.
Necredinţa lor ştiută-i; aspri, răi, tiranicoşi,
Ei trezesc viaţa-n inimi şi apoi o învenină.

Numai flori-s fericite, căci pe àceeaşi trupină
E pistilul feciorelnic şi staminul bărbătesc;
Sub perdele verzi de frunze, se-mpreun şi se iubesc,
Chipul junelui din floare c-odoranta lui virgină.

Dar cucoşul — ce netrebnic! nestatornic! — este drept:
Când el suliţa iubirei în adâncu-ţi suflet bagă,
Te simţi dusă chiar în ceruri — uiţi pe-o clipă lumea-ntreagă,
Dar pe urmă gelozia sfarmă inima-ţi din piept.

Căci pe urmă el te lasă, tristă, slabă, văduvită.
Cu aripile-ostenite ziua, noaptea stai pe ouă;
Mori de sete şi de foame, nici un sâmbure de rouă,
Nici priviri de-amor n-aruncă la sărmana eremită.

Ci mai bine nu mai intre în gândirea ta virgină
Visele înşelătoare de iubire şi plăcere —

Vin' să-nveţi înţelepciunea, a naturii-adânci mistere
Şi a stelelor mari drumuri, ce viitorul îl lumină.

Cum vorbeau înţelepţeşte, ce s-audă şi să vadă?
După gard străin cucoşul se preîmblă-ncet turceşte.
Puicei-i trece-ndată pofta de-a vorbi filosofeşte,
Ea ascultă cu iubire cucoşeasca serenadă.

Ah, amorul îi pătrunde prin ureche;-n van bătrâna
O ciupeşte-n cap cu ciudă, vrea s-o ţie de aripă;
Ea se smulge şi aleargă tremurândă într-o clipă,
Printre gard priveşte dulce l-arătarea lui păgână.

Iar bătrâna cruce-şi face cu-a ei labă şi gândeşte:
"Tinereţe, tinereţe!" şi oftând întră-n poiată;
Apărată de-ntuneric ipocrita cea şireată
Pe un pui nevrâsnic încă alterată-l pricăjeşte.

Unde este învăţatul cu talent fonognomonic
Să compuie un compendiu despre blândele impresii,
Ce un sunet numa-l naşte în simţirile miresei,
Cum un cucurigu poate fi adânc, duios, demonic?!

Ce simţiri eroici, mândre, reprezintă cucurigul,
Cât curagi — ce osebire de-al găinei cotcodac;
Ce frumos îi şade creasta ca un roşu comanac.
De dorinţă se-nfierbântă, de amor o trece frigul!

Şi maximele bătrânei pe-o ureche toate-i iese,
Cum intrară pe cealaltă. Sfătuiri contra iubirei

O-nvăţară ce-i iubirea. Ştie-atât că c-o privire
Galişă poate să prindă pe paşaua ce-şi alese.

Ş-astfel ea făcând la planuri se-nvârteşte prin ogradă
Şi trezeşte-n bucuria-i, din gândire somnoroasă,
Pe-un clapon, mâhnit călugăr, cu-arătare pântecoasă,
Fără creasta de mândrie, fără glas şi fără coadă.

Şi făcând un *paa*! angelic, îl întreabă de nu-i frate,
De nu-i văr cu Don Juanul ce cânta de gard dincòlo.
Dar monahul cel sinistru zise tragic: — O! Apollo
Mă ferească să fiu rudă cu-aste firi întunecate.

Nu! pe mine preuteasa zeităţii pământene
Lângă focul cel de jertfă, pe altar de cărămidă,
M-a lipsit de demnitatea de cucoş — ca să-mi surâdă
În a mea lipsă de patimi a lui Plato fenomene.

Cu privirea mea cea castă, de-nteres nenfluenţată,
Văd în lume şi în lucruri numai sâmburul şi-ideea;
Prototipu-l văd în toate, şi cu-a geniului scânteie
Văd cucoşul lui Mohamet cu-arătare luminată.

În sublime revelaţii a misterului etern,
Mulţumesc vestalei groase ce-mi creă această soartă;
Dumnezei or s-ospăteze umbra mea când va fi moartă,
Închin viaţa-mi cugetării — un Pitagoras modern!

El reintră în chilie, iar puicuţa stă pe gânduri,
Şi mereu prin minte-i îmblă demnitatea de cucoş:

"Ce-i lipseşte lui Chirilă, ce au verii lui fieroşi
Şi el n-are?" Astfel dânsa meditând îmblă pe scânduri.

Dar îi bate inimioara. Ea la gard se duce iarăşi,
Să privească iar la idol, cu-a lui pas de maiestate,
Creasta roşă, pieptu-n care inima bărbată bate.
Cum ar vrea ea ca să-l aibă de-al juniei ei tovarăş!

Cum se teme ea acuma!... El o vede ş-o salută.
Ochii-i ard şi el îi spune măguliri cavalereşti.
"Nu! — el zice în ton liric — pentru flacăre cereşti
Nu există îngrădire, cât de naltă e trecută."

Vrea să zboare; dar Sibylla cu a măturii magie,
Ea, ce poartă grija scumpă pe-al vestalelor palat,
Îl loveşte şi alungă cavaleru-naripat...
Şi în urma lui puicuţa se uita cu nebunie.

Suferinţele lui Werther se urmează-n pieptu-i toate,
Deşi nu ca el eroic vrea cucoşul să s-ucidă;
El iubeşte — ea socoate cum portiţa să-i deschidă,
Dar ruşinea-i virginală de la scopu-i o abate.

"Nu, nu! Ca din întâmplare, ca dincòlo rătăcită,
Să mă afle cumva noaptea şi să-mi caute chichiţă."
Şi când luna împle noaptea, trist, ea urcă o căpiţă,
Sare gardul şi timidă lin păşeşte îndrăgită...

Rămâneţi cu bine toate a copilăriei soaţe,
Căci instincte tăinuite au învins în ea fecioara.

"Ce-am să pierd? gândeşte dânsa, tot îmi spun de o comoară
De păzit grea, ce odată trebuie s-o pierzi în viaţă."

Dar deodată el s-arată — ruşinoasă vrea să zboare,
El aleargă după dânsa — cum ar vrea şi cum n-ar vrea;
Cum îi place să se lase prinsă. Sub aripa-i grea,
Ea se simte fericită, deşi-afectă supărare.

— Vrei să fugi?, suspină dânsul, mă urăşti atât de tare?
— Te urăsc! surâde dânsa cu-inocentă şireţie,
Cum să nu te-urăsc, tirane, când tu vrei să-mi faci rău mie?
El jură că nu şi cere botişor de împăcare.

Cum să nu-i dea? Poate dânsa să refuze-o rugăciune,
Spusă cu delicateţe şi poetic-formulată?
S-ar cădea ca să reziste? şade bine? Înfocată,
Fericită e că pierde ce-ndoieşte preţu-iubirei.

Ceru-ntinde sus senina-i pânzărie de azur,
Ca cusută e cu stele tremurând de-aurul lor grele.
Când o-acopăr a lui aripi, când îl simte pe-a ei şele,
Inocenţa-i sângerează, i se-ntunecă-mprejur.

Ţine mult această dulce, amoroasă nerozie.
Al ei suflet se topeşte de-ntunericul molatec,
Simte pare c-o pătrunde un piron roş de jeratec
Ce-o omoară ş-o turbează, o-ndeliră ş-o sfâşie.

Ochişorii şi-i închise, ca topită stă acuma,
Şi în vocea ei muiată pipăieşte ne'nţeles.

El o mângâie, o-ncredinţă, că de cer a fost trimes
Şi menit ca s-o iubească şi să-i joace dulcea glumă.

—Tu! ea zise, ce frumos eşti, rege-al lumii de găine.
Eu te iert! amoru-ţi dulce ca şi miros de garofă.
Şi ca-n vechile tragedii el răspunde-n antistrofă:
— Tu eşti Venus în poiată, ochii tăi cereşti lumine.

Din istoria puicuţei asta-i partea cea întâie,
Asta e icoana scumpă-a săptămânilor de miere;
"Poezia-i intervalu-ntre plăcere şi plăcere" —
Optimist filosofează cu cucoşul, ce-o tămâie.

Dar curând al ei caràcter şi simţirea ei naivă
Se schimbă-n cochetărie. Cucoşeii cei mai tineri
împlu curtea strălucită a moţatei noastre Vineri
Şi la glasul lor subţire ea s-arată milostivă.

Al găinăriei-Adonis, cu privirile-ndrăzneţe,
Petit-crevé blazat, ironic, cu pasiuni titanomahe,
Obiectiv cronicii zilei a găinelor monahe,
Pe tipic îi face curte — Lovelace de la coteţe.

Cu plăcere ea admite curtea junelui şăgalnic.
Orice-obrăznicie, rugă, ea îi trece cu vedere,
Ca-n sultanul vechi să-excite gelozie şi durere —
Vai! de unde poate crede un sfârşit atât de jalnic!

Căci sultanul, care-o crede cum că e necredincioasă,
Tânărului Cicisbeo el acum căta pricină.

Cu curagi el se ridică, creasta-i roşă se-nvenină
Şi lugubru el îi zice: — Fugi sau mori tu, ticăloase!

Făt-Frumos gâtu-şi îndoaie îndărăt şi îi răspunde:
— Nu m-atinge-a ta insultă, tu, de-origină plebeu —
Diferenţa prea e mare, cine eşti? şi cine-s eu?
Eu petrec şi eu fac curte cui voiesc şi orişiunde.

— Te-oi sili să lupţi cu mine! iritat strigă sultanul.
Îşi zburli penele-n ceafă şi cu furie s-aruncă,
Luptă crunt, pe când deoparte stă nefericita pruncă,
Urzitoarea Iliadei, ce îşi plânge Don Juanul.

Se trântesc, se rup cu ciocul şi mănâncă tăvăleală —
Obosesc. Se naşte-acuma pe-o minută armistiţ.
Dar curând se-ncaier iarăşi. Don Juanul cel pestriţ
Cade-n sânge şi sultanul trâmbiţă pe el cu fală.

Iară doña nu trădează ce-n simţire-i se petrece,
Nu trădează de-i durere, voioşie, nepăsare —
Poate vru să deie preţul părţii cei învingătoare
Şi de-aceea rămăsese ca şi marmura de rece.

Ci profetic se arată preoteasa culinară —
Ia pe mort în poala-i sacră, de-a lui haină îl despoaie;
Ea îl spală-n apă sfântă, şi în scumpe măruntaie
Pun miresme felurite pentru jertfa mortuară.

‘N-învârtiri misterioase peste focul vetrei sfinte,
Ea-l întoarce, curăţindu-l de lumeştile-i păcate.

Palamarul ce slujeşte pământeasca zeitate
În Olymp îl ia şi-l duce, jertfa zeilor fierbinte.

Şi în râsuri nesfârşite, artificiă de glume,
În vorbiri spirituale, observaţii învăţate,
Despre-a artei culinare mari mistere-ntunecate,
În divină nepăsare, ei stau jertfa s-o consume.

Vai, de ce nu ţine nimeni o oraţie funebră
Şi nu-ntoană-un *De profundis* pentru soarta-i mucenică!
Peste-a raclei porţelane nici o lacrimă nu pică.
Inima zeilor lumii, de ingrată, e celebră.

Ori n-au fost eroi în lume, înţelepţi şi virtuoşi —
Unii-n lupte pentru bine a lor sânge şi-l vărsară,
Ceilalţi lângă lampa albă sânta viaţă-şi consumară
Să-i lumine — ca să aibă soarta bietului cucoş?

Oare el nu are-asemeni soarta oricărei fiinţe?
Suferinţele unùia bucurii le sunt altòra;
Viaţa multora se stinge spre-a hrăni viaţa multòra
Şi mâncarea reciprocă e-a istoriei fiinţă.

Bietul rac! De viu l-aruncă ca să fiarbă-n vinul cald.
Câte sufere? — ce-i pasă celui care nu e rac!
Ce îi pasă păsăruicei ce munceşte pe-un gândac
Sau paingenul, ce suge capul muştei de smarald.

Păsăruica ia în sine simţul, gândul dintr-un greier
Ce ucide. Al lui suflet pe-al ei suflet ’navuţeşte...

Şi cucoşul care moare naşte-n cel ce-l mistuieşte,
Cine ştii ce simţ în suflet, cine ştii ce gând în creier.

Dar sultanul spre durerea puiculiţei lui naive,
Ce-omorî-n duel pe-un tânăr de-o speranţ-atât de mare.
La răcoare-i pus sărmanul, ca să cugete-n mustrare
L-ale codicei penale paragrafe respective.

Deci puicuţa văduvită singuric-acum rămâne.
'N-început îşi plângé soarta şi părea nemângâiată;
Dar curând cucoşi mai tineri împlu partea neocupată
A duioasei inimioare de amor şi jale pline.

Ea învaţă ca să uite. Ca marquiza de Châtelet,
Care pe Voltaire bătrânu-nlocui cu Saint-Lambert.
Pentru inima-i vicleană cucoşeii nu se cert,
Căci din tânăr în mai tânăr 'n-academia-i îi iè.

În curând ea pierde-n curte tot al noutăţii farmec.
Nu-i cucoş ce nu-i luase tot ce-o puică poate da,
În curând alte găini al ei nimb l-întuneca,
Cum odată-l întrecuse pe Harun, vizirul Barmeg.

În zădar le impută a lor gânduri senzuale.
"De — răspunde cu-ironie unul din amanţii foşti —
Inima-mi întreag-a ta e — dar ce vrei — noi suntem proşti,
Simţul îmblă dup-o carne mai tânără şi mai moale."

În curând cade pe gânduri, deveni curând bigotă;
Cum se-ntâmplă, din Phrinee deveni călugăriţă.

Limba-i îmblă, ascuţită ca la vechea-i protectriţă —
Poiata afuriseşte şi ograda poliglotă.

Şi atunci găinăreasa de căderea-i se îndură:
Despărţi găinărimea cu viaţă imorală
De chilia solitară a puicuţei, ce îşi spală
A trecutului păcate prin asceza cea obscură.

Ea căta societatea părinţelului Chirilă,
A claponului lugubru cu humorul lui de bute;
El iubeşte-n ea ideea frumuseţei cei trecute,
În matroana desflorită vede încă pe copilă.

Ea vedea în înţeleptul cu-arătare reverendă
Prototipul cucoşimei, pe-al cucoşilor cucoş,
Când cu flori de-oratorie şi cu ochi bisericoşi,
Adâncit platonizează în tiradă somnolentă.

Astfel dar finì şi dânsa drumul sorţii pământene:
Arde lumânarea vieţii până la un căpeţel.
Şi acum la bătrâneţe, să-l uzeze şi pe el,
Ea drept candelă l-aprinde fiinţei suprapământene.

Untdelemnu-n sânt' pretinsa vatră a bigoteriei
E acelaşi ce-n amoruri pământene-a licurit;
Duhul sfânt în chip de porumb nu din cer s-a pogorât,
Ci mai jos de brâu l-avuse Iosif şi l-a dat Mariei.

Iară voi, ce-n nopţi când luna peste vârfuri de copaci
Ca un scut de-argint răsare, umplând lungile alee

C-umbre negre şi dungi albe — urmăriţi pe vro femeie,
Suppusând sub a ei poale mult mai mult decât doi craci;

Voi, ce-uniţi tot universul în zâmbirea minţii scurte,
Ce cătaţi gândiri de înger 'n-ochii mari, care vă par
Două nopţi însprâncenate, — vie-vă-n minte măcar
Cum că demonul din ochii-i e acelaşi de sub burtă.

Ah, gândiţi o clipă numai la suliţa cu vârf roş
Şi la rana ce o face, sângele-inocent ce-l varsă —
Ca să vezi câte iluzii minte inima cea arsă,
Pe când doña e-o găină şi seniorul un cucoş.

Deci dară, boieri de cinste, că-mi făcui tot boierescu
Mai cu rime, mai cu vorbe, când de samă, când de clacă;
Am ajuns la *deci* — mă scarpin — închid cartea mea posacă
Şi cu multă plecăciune vi se-nchină
— Minunescu.

Rime alegorice

CUPRINS

Corabia vieţii-mi, grea de gânduri,
De stânca morţii risipită-n scânduri,
A vremei valuri o lovesc şi-o sfarmă
Şi se izbesc într-însa rânduri-rânduri.

Iar eu pe-un ţărm pustiu murii în pace.
Deasupra frunţii-mi luna-n nouri zace,
Trecând încet pustiile Saharei
Şi luminând o lume care tace.

La miezul nopţii vezi pustia plană
Născând de suptu-i mândră caravană
De morţi în văluri lungi şi, trează,
Mergând încet spre-un vis: Fata Morgana.

Într-adevăr: adânca depărtare
Arată un palat numai splendoare.
Printre fereşti pătrunde o lumină;
Perdelele-i păreau muiate-n soare.

De prin deşerturi lungi şi depărtate,
În şiruri vin scheletele uscate.
Pustiu-atunci cu caravane-sate,
Dormea ca mort sub luna care bate.

O caravană lângă mine trece,
Naintea ei vine-o suflare rece.

În şiruri lungi se strecur' şi se strecur':
Eu număr unul, număr doisprezece.

Un chip atuncea de pe cal coboară.
La mine-ndreaptă-a lui privire-amară
Şi faţa slabă, tristă, adâncită
Ş-osoasa mână o întinde-avară.

Dar să mă mişc nu am nicicum putere,
Căci ţapăn mort eram şi fără vrere.
Pleoapele-mi pe ochi erau lăsate,
Deşi prin ele eu aveam vedere.

Iar umbra-n vălu-i de mătase sură
D-urechea mea şi-apropie-a ei gură
Şi-mi spune lin şi-ncet povestea mare,
Ce ca un râu etern în minte-mi cură:

"Colo-n palat rezidă-o vrăjitoare
Şi om cu ochii vii de-o vede moare;
Iar celor morţi, lumina lor adâncă,
Le dă viaţă nopţii trecătoare.

Deci vin şi tu pe un schelet să-ncalici,
Să vezi palatu-i în lumini opalici;
De şirul nostru să te ţii în urmă
Pân' la grădina ei cu flori italici.

Şi iată vălul meu ţi-l dau — pe faţă
Să-l pui, s-acoperi ochii tăi de gheaţă,

Ca nu cumva să se topească iute
De a privirii ei tiranică dulceaţă.”

Mă sui şi plec... o umbră sunt din basme
Şi o fantasmă sunt între fantasme,
Prin mâna mea de o ridic se vede
Ca şi prin corpul străveziei iasme.

Din ce în ce cu toţii se apropii.
Grădini lucesc şi flori creşteau cu snopii,
Iar roua curge în briliante umezi —
Din crengi de arbori luminează stropii.

Pe scări de marmur ne suim cu toţii
Şi morţii-şi caut prin coloane soţii:
Sunt tineri unii ca iubirea moartă,
Iar alţi’ au barbe albe ca preoţii.

Dar toţi cu toţii sunt de om ruine
Şi risipiţi din cârduri beduine
Au fost găsit amara, cruda moarte
Într-un pustiu arzând şi fără fine.

Vorbesc încet... ca-n somn... şi vorba sună
Ca frunze-uscate care vântu-adună,
Sau ca murmurul cel vrăjit de ape
Când peste codri-apare blonda lună.

Deodată-n două şirul se desface.
În fund apare-un mândru chip ce tace;

Cu roşii flori de mac în păru-i negru,
Cu ochii-nchişi un semn cu mâna-mi face.

Eu o urmez prin galerii înalte.
Izvoare vii din vase stau să salte
Şi lângă ele nimfele de marmur,
Făpturi cereşti unor măiestre dalte.

Pe lucii muri auritele pilastre.
În jurul lor sunt aşezate glastre,
Din care cresc bogate-ntunecoase
Ici roze negre, colo flori albastre

Şi pe fereşti perdele de purpură.
Un miros răcoros simţirea-mi fură;
Deschisă lin e uşa unei sale
Şi noi minuni uimiţii ochi văzură.

Un pictor a-nflorit plafondul, murii,
Cu basme mândre, cu frumoase hurii
Şi din căţui de-argint, copăr miroase
Cu fum albastru formele picturii.

Iar pe-un divan, ascuns între perdele
Albastre, înfoiate şi cu stele,
Şedea regina basmelor măiastră —
Lumină lumea gândurilor mele.

Ea înşira mărgăritare-n poale
Şi pe-un covor, persan, frumos şi moale,

Ea-ntinde surâzând ca-n vis şi leneş
A ei picioare de zăpadă — goale.

Ochii adânci ca două basme-arabe
Samăn cu-aceia ai reginei Sabbe,
Cum împăratul Solomon îi scrie,
Cu-a lor priviri de-ntunecime slabe.

Cu ochi pe jumătate-nchişi surâde:
— Deşi privirea-mi pe cei vii ucide,
Te uită lung la mine, tu, ce mort eşti,
Pân-al tău suflet ochii va deschide.

L-al tău mormânt tu eşti în pragul porţii,
Dar să te stingi nu este voia sorţii,
Ci-n faţa mea să laşi încet să-ţi cadă
De pe-ai tăi ochi de gheaţă vălul morţii.

Îngenunchind atunci am zis în sine-mi:
„O, dulce chip, cu mâna fruntea ţine-mi
Şi de pe ochi ia-mi vălul trist şi rece,
Căci simt bătaia ren'viatei inimi."

Şi de pe ochii-mi cade ceaţa sură
Şi noi minuni uimiţii ochi văzură,
Căci înaintea mea stai vrăjitoare
Şi basmu-asculţi cu zâmbetul pe gură.

*

Ş-atuncea pier anticele portale.
În jurul meu iluminate sale
Şi-n loc de morţi fiinţe vii, ce vesel,
Cu hohot râd — serbează bachanale.

Unde-s acum fantasticele şeme
Prin care luna străbătea-ntr-o vreme?
Acele mii nisipuri din pustie
Trăiesc... nici unul moartea nu şi-o teme.

Când ar avea moarte o vecinicie
De-amor, de viaţă şi de nebunie,
Ei nu s-ar veseli atât de tare
Precum o fac în astă moarte vie.

Ici vezi femeia plină şi bălaie
Ce lasă-ncet să cadă a ei straie;
Zâmbind rămâne-n mijlocul mulţimei
Precum ar fi ieşit din caldă baie.

Ici una oacheşă se-ntinde-alene
În braţu-unui bărbat ce, de sub gene,
Ş-aruncă ochi-ntunecoşi sălbateci,
Setoşi de patimi c-ale unei hiene.

Iar una stă cu ochii ei să soarbă
Pe-un vechi ostaş cu-ntunecime oarbă
Şi degeţele fine ca de ceară
Şi-mpleticeşte-n-a lui neagră barbă.

Un râs, un chiot, o vuire multă —
Cu toţii strigă, nimeni nu ascultă;
Ocări frenetici sunt o desmierdare
Şi desmierdarea deveni insultă.

Toţi se iubesc — ş-o spun în gura mare.
Toţi au făcut din viaţă sărbătoare:
De măşti râzânde lumea este plină,
De comedianţi şi de femei uşoare.

Murmure doar s-aud de prin unghere.
Unde cu glasul blând amantul cere,
Pe când iubita gura ei, uscată
De sărutări, deschide la plăcere.

Ce-i lumea asta mă întreb acuma:
Au nebunit-au, sau domneşte ciuma?
De-acopăr moartea, ranele hidoase
Cu râs, cu-amorul, cu beţii, cu gluma?

"Ba nu — răspunse-atunci Şeherazade —
Nu, nu îi vezi aşa precum se cade;
Viaţa lor un vis al morţii este,
Azi pradă ei, iar mâni ea o să-i prade.

Ce afli-n lume? mii de generaţii,
Popoare mândre sau obscure naţii
De mult pieriră şi pe-a lor cenuşă
Trăieşte... cine?... ei! înmormântaţii.

Moarte şi viaţă, foaie-n două feţe:
Căci moartea e izvorul de vieţe,
Iar viaţa este râul ce se-nfundă
În regiunea nepătrunsei ceţe.

Femeia goală, cufundată-n perne,
Frumseţea ei privirilor aşterne;
Nu crede, tu, că moare vre odată,
Căci e ca umbra unei vieţi eterne.

Iubirea ta-i viaţă — a ei iubire
E viaţă iar şi iar de omenire.
Voinţa ei ş-a ta de se-mpreună,
Atunci e suflet în întreaga fire.”

Eu număr, ah, plângând

CUPRINS

Eu număr, ah, plângând:
— Al nopţii miez sună —
Al despărţirii ceas
Adânc vibră.

Adio! scump,-acum.
Al lunii disc senin
Din crengi de arbori mari
S-arată plin.

Abia din braţ te las,
De trist abia mă duc.
Nainte-mi vecinic treci —
Un blând năluc.

Şi zi şi noapte treci —
La tine-n veci gândesc,
Copil frumos şi blond,
Ce mult iubesc!

Auzi: din codri cum
Izvoare prund răstorn
Şi melancolic blând
Un glas de corn.

Ea-şi urma cărarea-n codru

CUPRINS

Ea-şi urma cărarea-n codru.
Eu mă iau pe a ei urmă,
Când ajung cu ea alături
Răsuflarea-mi mi se curmă.

Mai răsuflu înc-o dată,
Zic o vorbă, ea tresare
Şi se uită-n altă parte
Şi răspuns deloc nu are.

Dar mereu de ea m-apropiu
Şi vorbesc şi îi dau sfaturi;
Ea se apără c-o mână
Şi se uită tot în laturi.

Când pe talie-i pun braţul,
Ea se frânge, va să scape,
Dar o trag mereu spre mine,
Mai aproape, mai aproape.

Mai nu vrea şi mai se lasă.
Capul ei mi-l pun pe umăr,
Pun pe ochii-nchişi, pe gură,
Sărutări fără de număr.

Şi la piept o strâng mai tare.
Răsuflarea-mi se sfârşeşte;

O întreb de ce-i mâhnită,
O întreb de mă iubeşte.

Iar ea ochii şi-i deschide
Mari, puternici, plutitori:
— Îmi eşti drag din cale-afară,
Dar obraznic uneori.

De ce mă-ndrept ş-acum...

CUPRINS

De ce mă-ndrept ş-acum la tine iarăşi?
Căci făr' de tine n-am de spus nimică...
Şi azi nu-mi pasă lumea ce-o să zică
De-acest poem, în contră-mi, spre ocară-şi.

De grija ei un fir de păr nu-mi pică...
Să ieie dar copiii mei în gheară-şi;
Părerea ta, iubit şi blond tovarăş,
De ea mă bucur şi de ea mi-e frică.

Amor şi moarte sunt în duşmănie:
Amic acestei des am căutat-o,
Ci-n drumul ei m-am dat, copilo, ţie...

Viaţa mea din nou ai câştigat-o
Şi orice road-a ei şi armonie
A ta-i cu drept: deci şi pe-aceasta — iat-o!

Gândind la tine

CUPRINS

Gândind la tine fruntea-acum mă doare.
Nu ştiu ce rost mai are-a mea viaţă
Când n-am avut o clipă de dulceaţă:
Amar etern şi visuri pieritoare!

De ce în noapte glasul tău îngheaţă!
Vedea-vor ochii-mi încă-o dată oare
Frumosul trup, — femeie zâmbitoare! —
Ce mi-a fost dat să-l strâng o clipă-n braţe?

Tu, blond noroc al unui vis deşert,
Tu, visul blond unui noroc ce nu e,
De-i mai veni, să ştii că nu te iert.

Căci dorul meu mustrări o să-ţi tot spuie
Şi sărutându-te am sa te cert
Cu desmierdări cum n-am spus nimăruie.

Cărţile

CUPRINS

Shakespeare! adesea te gândesc cu jale,
Prieten blând al sufletului meu;
Izvorul plin al cânturilor tale
Îmi sare-n gând şi le repet mereu.
Atât de crud eşti tu, ş-atât de moale,
Furtună-i azi şi linu-i glasul tău;
Ca Dumnezeu te-arăţi în mii de feţe
Şi-nveţi ce-un ev nu poate să te-nveţe.

De-aş fi trăit când tu trăiai, pe tine
Te-aş fi iubit atât — cât te iubesc?
Căci tot ce simt, de este rău sau bine,
— Destul că simt — tot ţie-ţi mulţumesc.
Tu mi-ai deschis a ochilor lumine,
M-ai învăţat ca lumea s-o citesc,
Greşind cu tine chiar, iubesc greşeala:
S-aduc cu tine mi-este toată fala.

Cu tine da... Căci eu am trei izvoară
Din care toată mintea mi-o culeg:
Cu-a ta zâmbire, dulce, lină, clară
A lumii visuri eu ca flori le leg;
Mai am pe-un înţelept... cu-acela iară
Problema morţii lumii o dezleg;
Ş-apoi mai am cu totul pentru mine
Un alt maestru, care viu mă ţine...

Dar despre-acela, ah, nici vorbă nu e.
El e modest şi totuşi foarte mare.
Să tacă el, să doarmă ori să-mi spuie
La nebunii — tot înţelept îmi pare.
Şi vezi, pe-acesta nu-l spun nimănuie.
Nici el nu vrea să-l ştie orişicare,
Căci el vrea numai să-mi adoarmă-n braţă
Şi decât tine mult mai mult mă-nvaţă!

Pe gânduri ziua...

CUPRINS

Pe gânduri ziua, noaptea în veghere,
Astfel viaţa-mi tot în chinuri trece —
Va vrea natura oare să se plece
La ruga mea — să-mi deie ce i-oi cere?

Nimic nu-i cer decât mormântul rece,
Repaos lung la lunga mea durere —
Decât să port iubirea-mi în tăcere,
Mai bine ochiu-mi moartea să mi-l sece.

Căci lumea e locaşul pătimirii:
Un chin e valu-i, iară gândul spuma,
Dureri ascunse farmecele firii.

O dată te-am văzut — o clipă numa —
Şi am simţit amarul omenirii...
Ce-am folosit că-l ştiu şi eu acuma?

Tu cei o curtenire...

CUPRINS

Tu cei o curtenire
În glumă — şi doreşti
Să-ţi spun a mea iubire
În versuri franţuzeşti.

Dar eu sunt melancolic
Şi nu ştiu să răspund.
Nu pot să-mbrac în glume
O taină ce ascund.

Tu râzi şi-ţi razemi capul
De umăru-mi încet,
Şi-n ochii mei îmi cauţi,
Vicleano, aşa cochet.

Tu vezi că în iubire
Nu ştiu ca să glumesc;
Nu-ţi pare oare bine
C-atâta te iubesc?

Dormi!

CUPRINS

De ce te temi? au nu eşti tu cu mine?
Las' ploaia doar să bată în fereşti —
Las' vântul trist prin arbori să suspine,
Fii liniştită tu! Cu mine eşti.

Ce te-ai sculat şi te uiţi în podele?
Uimită pari şi pari a aştepta.
Nu poţi vedea cu ochii printre ele —
Vrei să-ţi aduci aminte de ceva?

Lasă-te-n perini — eu îţi voi da pace.
Dormi tu — şi lasă să rămân deştept.
Pe când citesc, întotdeauna-mi place,
Din când în când să cat la tine drept,

Să văd cum dormi...
să te admir cu drag...
Cu gura-abia deschisă-ncet respiri,
De pe condei eu mân-atunci retrag.
Pătrunde pacea tristele-mi gândiri.

Frumoasă eşti... o prea frumoasă fată.
Ca marmura de albă-i a ta faţă.
Îmi vine să alerg la tine-ndată
Ş-astfel cum dormi să te cuprind în braţă.

Dar te-ai trezi... păcat! şi nu mă-ndur.
Dormi liniştit c-un braţ pe după cap.

Din când în când cu ochiul eu te fur,
Din când în când din mână cartea scap.

Și-s fericit... Pulsează lunga vreme
În orologi cu pașii uniformi...
De ce te temi? Cu mine nu te teme!
De nu te culci, te culc cu sila... Dormi!

În fereastra despre mare

CUPRINS

În fereasta despre mare
Stă copila cea de crai —
Fundul mării, fundul mării
Fură chipul ei bălai.

Iar pescarul trece-n luntre
Şi în ape vecinic cată —
Fundul mării, fundul mării,
Ah! de mult un chip i-arată.

“Spre castel vrodată ochii
N-am întors şi totuşi plâng —
Fundul mării, fundul mării
Mă atrage în adânc.”

Coborârea apelor

CUPRINS

Din munţi bătrâni şi din păduri măreţe
Se nasc izvoare, ropotind se plimbă,
Deprind pe rând oceanica lor limbă
Şi sunt în codri pustnici cântăreţe.

Spărgând prin stânce albia lor strâmbă,
Se legăn line şi fac valuri creţe.
În drumul lor ia firea mii de feţe —
Aceleaşi sunt, deşi mereu se schimbă.

Dar cu adâncul apei s-adânceşte
În glasul lor a sunetului scară.
Devine tristă — rânduri-rânduri creşte,

Păn’ ce urnindu-se în marea-amară
— Ca fluviu mândru, ce-ostenit mugeşte —
Al tinereţei dulce glas de mult uitară.

Maria Tudor

CUPRINS

De ce cu ochii-ncremeniţi sub bolte
De marmur — tu-l priveşti cu spaimă crudă?
Pândeşti ca leii, fruntea ta asudă
Şi pumnu-ţi vrea mânia-i s-o dezvolte.

Secerătorul tău l-ai pus la trudă
Şi snopi de vieţe sunt a lui recolte;
Pentru-al lui cap ai înfruntat revolte
Şi astăzi simţi că strângi la piept pe-o iudă.

Te-nalţă-n cer invidia vulgară
Căci ştii din lorzi junghiaţi a face
Lui Fabiano a mărirei scară.

Tu eşti regină şi astfel îţi place.
Cine te vede, slab obraz de ceară,
Ştiind furtuna vieţii tale — tace.

De vorbiţi mă fac că n-aud

CUPRINS

De vorbiţi mă fac că n-aud,
Nu zic ba şi nu vă laud;
Dănţuiţi precum vă vine,
Nici vă şuier, nici v-aplaud;
Dară nime nu m-a face
Să mă ieu dup-a lui flaut;
E menirea-mi: adevărul
Numa-n inima-mi să-l caut.

E împărţită omenirea...

CUPRINS

E împărţită omenirea
În cei ce vor şi cei ce ştiu.
În cei dentâi trăieşte firea,
Ceilalţi o cumpănesc ş-o scriu.
Când unii ţese haina vremei,
Ceilalţi a vremii coji adun:
Viaţă unii dau problemei,
Ceilalţi gândirei o supun.

Dar pace este între dânşii:
Ce unii fac iau alţi' aminte,
Căci până azi domneşte-ntr-înşii
A cărţii tale graiuri sfinte.
N-a intrat viermele-ndoielii,
Copil e ochiul lor când vede,
Căinţa văd urmând greşelii,
Căci omul tot în tine crede.

Al răului geniu arate-mi
Un om din viţă pământească,
Ce-ar fi-ncercat ale lui patemi
Naintea ta să-ndreptăţească;
Căci buni şi răi trăiesc în tine,
Cuvântul tău e calea lor —
De-a lor abateri li-i ruşine,
Căci tu eşti ţinta tuturor.

Virtutea nu mai e un merit,
Căci merit nu-i când nu e luptă.
Asupra ta ei nu se-ntărât
Cu viaţa-n joc, cu mintea ruptă;
Mânând cu anii colbul şcolii,
Ei cred făr-a fi înţeles,
Din cărţi străvechi roase de molii
Îşi împlu mintea cu eres.

Ei nu pătrund a ta mărire —
Minune-i pentru dânşii tot.
Necercetând nimic în fire,
Nimic nu ştiu, nimic nu pot;
Căci nu-i supusă lămuririi
Gândirea-n capul înţelept —
La toate farmecele firii
Se bat cu mânile pe piept.

Sonet satiric

CUPRINS

Pişcată-ţi este mâna ta de streche,
De mişti în veci condeiul pe hârtie —
Dureaz-un şir sau fabrică o mie:
Cuvinte-nouă-or fi, dar blaga veche.

Ce are-n gând un om, aceea scrie,
Nimica nou tu n-ai de spus, Ureche,
Cu Pantazi fiind pe veci păreche,
Tu izvodeşti, cel mult, ce dânsul ştie.

Ţi-asamăn fruntea unei vii paragini
Şi vânt şi pleavă sunt a tale scrieri,
De zei lipsite, vai! a tale pagini.

Zădarnic paiul sec al minţii-l trieri,
Drapându-i golul ei cu reci imagini:
Nimic nu iese dintr-un dram de crieri.

Ai noştri tineri...

CUPRINS

Ai noştri tineri la Paris învaţă
La gât cravatei cum se leagă nodul,
Ş-apoi ni vin de fericesc norodul
Cu chipul lor isteţ de oaie creaţă.

La ei îşi cască ochii săi nerodul,
Că-i vede-n birje răsucind mustaţă,
Ducând în dinţi ţigara lungăreaţă...
Ei toată ziua bat de-a lungul Podul.

Vorbesc pe nas, ca saltimbanci se strâmbă:
Stâlpi de bordel, de crâşme, cafenele
Şi viaţa lor nu şi-o muncesc — şi-o plimbă

Ş-aceste mărfuri fade, uşurele,
Ce au uitat pân' şi a noastră limbă,
Pretind a fi pe cerul ţării: stele.

În liră-mi geme şi suspin-un cânt

CUPRINS

În liră-mi geme şi suspin-un cânt,
Căci eu îmi vărs acum veninu-n vânt.
Prin minte-un stol de negre gânduri trec:
Spre casa cea din patru scânduri plec,
Gemând, plângând eu fruntea pun pe mâni,
Se rumpe suflet, mi se rupe sân,
Scăpare caut în zădar de chin...
Să stingi un dor ce-n sânu-mi arde — vin'!

Când te doresc eu cânt încet-încet:
Plec capul la pământ încet-încet
Şi glasul meu răsună tânguios
Ca tristul glas de vânt încet-încet.
Şi orice vis, orice dorinţ-a mea
Eu singur le-am înfrânt încet-încet.
Săgeata doar a crudului amor
În suflet mi-o împlânt încet-încet
Şi simt veninul pătrunzând adânc...
Cu sângele-l frământ încet-încet
Şi nu-mi rămâne decât să pornesc
Spre al meu trist mormânt încet-încet.

Ah, cerut-am de la zodii

CUPRINS

Ah, cerut-am de la zodii,
De l-al sorţii mele faur,
Dulcii sânului tău rodii
Ş-al tău cap scăldat în aur.

Ş-ale tale mâni de ceară,
Fruntea-mi rece să desmierzi,
Faţa albă-n părul galben
Şi-îndărătnici ochii verzi.

Ş-astăzi tu de bună voie
Fericită-n braţe cazi-mi;
Capul tău scăldat în aur
De-al meu umăr tu îl razimi.

Astăzi tu de bună voie
Îmi întinzi dulcea ta gură:
Soartea mi le-a dat pe toate
Cu asupra de măsură.

Azi e zi întâi de mai

CUPRINS

Azi e zi întâi de mai,
Azi e ziua de Armindeni;
Eu te cat, drăguţa mea,
Eu te caut pretutindeni.

Eu te cer de la izvor,
De la codrul cel de brazi,
De la vântul ce lovi
Bălsămind al meu obraz.

Întreb munţii cei înalţi,
De la râuri eu te cer:
De-au văzut cumva ascuns
Al vieţii-mi giuvaer.

Cu-al tău zâmbet rasfăţat
Şi cu dulcile cusururi,
Te-am iubit, copil drăguţ,
Te-oi iubi de-acum şi pururi.

Te iubesc făr’ de-mputări,
Fără urmă de căire —
Dară, vai, nu te găsesc
Nicăire, nicăire.

Ce şopteşti atât de tainic...

CUPRINS

Ce şopteşti atât de tainic,
Tu, izvor de cânturi dulci?
Repezind bălaia undă,
Floarea ţărmului o smulgi

Şi o duci, o duci cu tine,
Vâjâind încet pe prund;
Ale tale unde floarea
Cine ştii unde-o ascund?

Astfel trece şi viaţa-mi,
Dar o floare-n valu-i nu e,
Nici nu spun ca tine doru-mi
Nimăruie, nimăruie.

Ci eu trec tăcut ca moartea,
Nu mă uit la vechii munţi;
Scrisă-i soarta mea în creţii
Întristatei mele frunţi.

Numai colo, unde teiul
Lasă floarea-i la pământ,
Eu încep să mişc din buze
Şi trimit cuvinte-n vânt.

Vis nebun, deşarte vorbe!
Floarea cade, rece cântu-i
Şi eu ştiu numai atâta
C-aş dori odat' să mântui!

Femeia?... Măr de ceartă

CUPRINS

Femeia? Ce mai este şi acest măr de ceartă,
Cu masca ei de ceară şi mintea ei deşartă,
Cu-nfricoşate patimi în fire de copilă,
Cu fapta fără noimă, când crudă, când cu milă,
A visurilor proprii eternă jucărie?
Un vis tu eşti în minte-i — şi astăzi te mângâie,
Iar mâne te ucide. Cu-acelaşi râs pe buză
Ea azi ascultă şoapta-ţi de-amor să o auză,
Iar mâni cu mii propuneri te chinuie şi ştie
Că orice nerv în tine îl rumpe şi-l sfâşie.
Comediantă veche ca lumea — comedie
Ea joacă azi — juca-va de astăzi ani o mie,
Cu-aceeaşi mască mândră, netedă, mişcătoare —
Şi cel iubit de dânsa azi râde, mâne moare.
Şi astă nerozie, cruzime întrupată,
În lumea cea de chinuri ea oare ce mai cată —
Ea, cea ce nu gândeşte, gândind doară cu gura?
Căci sărutări şi vorbe de-amor i-a dat natura,
Şi râsul cel mai vesel, zâmbirea-mbătătoare,
Atâta-nţelepciune e-n gura ei de floare,
Atâta-nţelepciune pari a vedea, ş-atâta
Plăcere pare-aduce în inima-amărâtă,
Când capul c-oboseală pe umăru-i ţi-l culci
Sau când te uiţi în ochii-i ucizători de dulci,
Încât chiar mântuirea cea vecinică ţi-o sfermi
Şi redevii un Sisif — sacrifici pentru viermi:
Să le compui în lume o haină-n generaţii —
Sacrifici şi mândrie, şi minte, ş-aspiraţii.

O, moarte, dulce-amică — sub mantia ta largă
Acoperi fericiţii — şi magica ta vargă
Atinge câte-o frunte de om, ce te doreşte:
Îl face ca titanii, detot despreţuieşte,
Despreţuieşte lumea, pe sine — şi-n sfârşit —
Despreţuie gândirea că e despreţuit,
Priveşte astă viaţă ca pas spre mântuire,
Ocazie durerei, o lungă adormire
În inimi spăimântate — un chin şi o povară,
Ce veacuri ce trecură pe umeri i-ncărcară.
A vieţii comedie mişcată e de aur —
Când scena astei vieţe e-al mântuirii faur.
Ironică e ziua ce vesel te priveşte
Pe când în fire-o fiinţă pe alta prigoneşte,
Ironică-i mişcarea a florilor în vânt
Când sug cu rădăcina viaţa din pământ;
Ironic e pământul — visternic de vieţe
Când sânul lui ascunde seminţe mii, răzleţe,
Care ieşind odată l-a soarelui lumină,
Cu capul se salută, se sug cu rădăcina.
O luptă e viaţa şi toată firea-i luptă,
Milioane de fiinţe cu ziua întreruptă
Susţin prin a lor moarte, hrănesc prin putrezire,
Acea frumoasă haină ce-acopere pe fire.
În van creaţi la vorbe şi le-azvârliţi în vânt:
Plodirea este rolul femeii pe pământ.
Priviţi acele râsuri, zâmbiri, visări, suspine,
Dorinţa de plodire o samănă în tine.
Ce vă certaţi cu noaptea şi buiguiţi cu luna?
De-ţi face-o, de nu-ţi face-o... totuna e, totuna.

De nu-ţi fi voi în lume din nou să prăsiţi neamul,
Oricare vită şuie, oricare tont e-Adamul
Vieţii viitoare... şi fie-un par de gard,
Femei rămâie-n lume, de doru-i toate ard.
O, moarte! — nu aceea ce-omori spre-a naşte iară,
Ce umbră eşti vieţii, o umbră de ocară —
Ci moartea cea eternă în care toate-s una,
În care tot s-afundă, şi soarele şi luna,
Tu, care eşti enigma obscurei conştiinţi,
Cuprins-abia de-o minte, din miile de minţi,
Tu, stingere! Tu, caos — tu, lipsă de viaţă,
Tu, ce pân' şi la geniu spui numai ce-i în cărţi;
O, slabă fulgerare... cea, cărui nu te teme,
Îngheţi nervul vieţii din fugătoarea vreme,
Când alţii cu-a lor gânduri mereu în lume sapă,
— Istorie e viaţa ce scrisă e pe apă; —
Pe tine, dulce-amică, pe tine, întuneric,
Tu, care c-o suflare stingi jocul cel feeric
Al lumii sclipitoare — pe tine, gând de noapte,
Te stinge o femeie cu tainicele-i şoapte.
Nimic nu e în şoapta-i — ştii tu ce ea şopteşte?
Ea nu mă vrea pe mine — pe tine te urăşte.
Când îmi zâmbeşte mie, ea-atunci s-a pus la pândă;
Tu eşti jertfa la care ţinteşte-a ei izbândă,
Ea n-a ştiut vodată, că ce voieşte-i alta —
Că tu eşti inamicu-i şi că eu sunt unealta.
Unealtă chinuită! unealtă de ocară,
Când eu cunosc prea bine iubirea că-i amară,
Mă mint pe mine însumi, doresc şi cred c-amorul
Folos mi-aduce mie...

Cănd te-am văzut, Verena...

CUPRINS

Când te-am văzut, Verena, atunci am zis în sine-mi:
Zăvor voi pune minţii-mi, simţirii mele lacăt,
Să nu pătrundă dulce zâmbirea ta din treacăt
Prin uşile gândirii, cămara tristei inemi.

Căci nu voiam să ardă pe-al patimilor rug
Al gândurilor sânge şi sufletu-n cântare-mi;
Şi nu voiam a vieţii iluzie s-o sfaremi
Cu ochii tăi de-un dulce, puternic vicleşug.

Te miri atunci, crăiasă, când tu zâmbeşti, că tac:
Eu idolului mândru scot ochii blânzi de şerpe,
La rodul gurii tale gândirile-mi sunt sterpe,
De cărnurile albe eu fălcile-ţi dezbrac.

Şi pielea de deasupra şi buzele le tai.
Hidoasa căpăţină de păru-i despoiată,
Din sânge şi din flegmă scârbos e închegată.
O, ce rămase-atuncea naintea minţii-mi? Vai!

Nu-mi mrejuiai gândirea cu perii tăi cei deşi,
Nu-mi pătrundeai, tu idol, în gând vrodinioară;
Pentru că porţi pe oase un obrăzar de ceară,
Păreai a fi-nceputul frumos al unui leş.

Oricât fii mlădioasă, oricum fie-al tău port,
Şi blândă ca un înger de-ai fi cântat în psalme,
Sau dacă o heteră jucând băteai din palme,
Priveam de o potrivă c-un rece ochi de mort.

De dulcea iscodire eu mă feream în laturi.
În veci cătam în suflet mânia s-o întărt,
Ca lumea ş-a ei chipuri să-mi pară vis deşert
De muiereşti cuvinte şi lunecoase sfaturi.

Uşor te biruieşte poftirea frumuseţii,
Ziceam — şi o privire din arcul cel cu gene
Te-nvaţă crud durerea fiinţei pământene
Şi-n inimă îţi bagă el viermele vieţii.

Venin e sărutarea păgânei zâne Vineri,
Care aruncă-n inimi săgeţile-ndulcirii,
Dizbărbătează mintea cu vălul amăgirii —
Deci în zădar ţi-i gura frumoasă, ochii tineri.

Decât să-ntind privirea-mi, ca mâni fără de trup,
Să caut cu ei dulcea a ochilor tăi vrajă,
În porţile acestea mi-oi pune mâna strajă.
De nu — atunci din frunte-mi mai bine să mi-i rup.

Pierdut în suferinţa...

CUPRINS

Pierdut în suferinţa nimicniciei mele,
Ca frunza de pe apă, ca fulgerul în caos,
M-am închinat ca magul la soare şi la stele
Să-ngăduie intrarea-mi în vecinicul repaos;
Nimic să nu s-audă de umbra vieţii mele,
Să trec ca o suflare, un sunet, o scânteie,
Ca lacrima ce-o varsă zădarnic o femeie...
Zădarnica mea minte de visuri e o schele.

Căci ce-i poetu-n lume şi astăzi ce-i poetul?
La glasu-i singuratec s-asculte cine vra.
Necunoscut strecoară prin lume cu încetul
Şi nimene nu-ntreabă ce este sau era...
O boabă e de spumă, un creţ de val, un nume,
Ce tìmid se cutează în veacul cel de fier.
Mai bine niciodată el n-ar fi fost pe lume
Şi-n loc să moară astăzi, mai bine murea ieri.

M-ai chinuit atâta cu vorbe de iubire

CUPRINS

M-ai chinuit atâta cu vorbe de iubire,
Cu sărutări aprinse şi cu îmbrăţoşări!
Ştiai c-o măiestrie ce nu am cunoscut-o
Ca nervul cel din urmă în mine să-l trezeşti.
Demonic-dureroasă era acea simţire —
Dureri iar nu plăcere a tale sărutări...
Şi pân-acum îmi pare că tu eşti un băiat
Ce-n haine de femeie şiret s-a îmbrăcat.

Şi Dumnezeu te ştie... Tu ai un sân frumos,
Tu ai o gură plină şi roşă voluptoasă;
Şi părul tău cel negru în unde de-abanos
Ajunge pân' la şale în unde luminoase;
Şi vorba ta e vie şi ochiul languros
Şi mâna ta cea fină e dulce, mângâioasă;
Şi totuşi mi se pare că-n fire-ţi e-o greşeală
De umpli al meu suflet c-o boare de răceală.

Şi ştii, nefericito, că ochiul rău m-atrage
Ca un magnet — şi totuşi în taină îl respinge.
Credeam întâia dată că te iubesc — dar simt
Că sângele meu este duşman la al tău sânge.
Ah! cine m-a pus oare să-ţi spun într-un ceas rău
Că te iubesc... Iubirea de suflet nu te stinge
Cum stinge-astă simţire — ca şi o piază rea —
Suflarea, mintea, pieptul, singurătatea mea.

Dar am lăsat eu iute al fiinţei tale cerc.
Ca dintr-un somn magnetic eu m-am trezit îndată...
Prezenţa ta vrodată în viaţa-mi n-am să cerc —
Căci de o dureroasă beţie mă îmbată.
Nu ştiu nici ce gândiri am, nu ştiu nici unde merg
Şi simt că toată firea îmi e întunecată...
Ai fi ucis şi capul şi inima din mine
Dacă-n a tale laţuri eu m-aş fi prins mai bine.

Cuvântu-mi pentru tine nu avea înţeles,
Cuvântul tău pe mine mă înciuda adânc.
Cu cât-amărăciune îţi răspundeam ades,
Cum îmi plăcea în suflet ca să te fac să plângi
Şi printr-o nedreptate părea că mă răzbun
Dacă din a mea cauză plângeai tu vre odată.
Ah! sufletele noastre nu sunt defel armonici
Şi sunt ca două note cu totul discordante...

Cu tine numa-n lume putere-aş fără milă
Să fiu... Căci tu pe mine m-ai făcut slab şi moale,
Cu-a tale vorbe vane pierdut-am seri ori zile...
M-ai speriat adesea cu-a tale gânduri goale...
Dar nici nu eşti femeie... Un demon tu îmi pari,
Ce-ascunde foc din Tartar şi-o cùmplită răceală.
Făr' nici o armonie e toată viaţa ta;
Tu eşti cumplit de bună, cum eşti cumplit de rea.

Cum mulţumesc eu soartei că am scăpat de tine,
Făr-a comite, doamnă, păcatul moştenit.
Azi iarăşi mă văd singur şi fericit şi bine!

Azi muza mea mă cată cu ochiul liniştit.
Acele nopţi turbate de doruri şi suspine
S-au dus ca un vis negru, sălbatec şi urât!
Azi iarăşi capu-n visuri eu îl cufund prin cărţi
Şi în tăcere umblu prin norii cei deşerţi.

Şi în fereastră vântul cu degetele pare
Că bate lin şi dulce şi vâjâie încet;
Urechea iar îmi sună în linişte şi iară
Simt inima că-mi bate de-un dor învăpăiet!
În minte mi se-adună mii visuri zâmbitoare,
Căci nu te văd pe tine, ce crud le-ai spăriet
Din tainica lor umbră... Şi sufletu-ţi fierbinte
Abia-mi mai e o slabă aducere aminte...

Pentru păzirea auzului

CUPRINS

Dacă auzi în aer cântare dulce, veche,
O taie chiar cu sila de la a ta ureche —
Căci cântecele-acestea te-nchină desmierdării
Şi-ţi leagănă simţirea pe undele uitării;
Se varsă înlăuntru-ţi a aerului miere
Slăbănogindu-ţi mintea şi mândra ei putere
Şi acea socoteală măreaţă-mbărbătată
A sufletului mândru o-ntunecă îndată.
Prea dulce adormire în aer curge miere
Şi inima-ţi bărbată devine de muiere,
Iar mintea ta cu partea ei cea nălucitoare
Nu încetează-n forme a plămădi, uşoare,
Acele chipuri mândre în cântec înţelese:
Cu chipuri pătimaşe se împle ea adese.
Când cântăreţii nu-i vezi ş-a fi muieri se-ntâmplă,
Atunci se bate-n tremur sângele tău sub tâmplă
Şi-n primitorii creieri îndată el încheagă
Poftite chipuri albe — femei cu firea dragă.
Nu fluieraţi de-aceea urechea-n versul iambic:
Picioru-uşor se mişcă în saltul ditirambic,
Fără de rânduială, şi dulce şi molatec,
Ca ceara ea îţi face sufletul muieratec.
De vrei să scapi de ele, de-urmarea lor amară,
Astup-a ta ureche tu singur chiar — cu ceară.
Nu spune-un basmu numai poetul cel vorbàreţ
De èroul Odissev cel mult meşteşugareţ:
Şi-au astupat cu ceară urechea, să se culce,
La glasul de sirenă adormitor de dulce,

Ş-astfel putut-a numai corabia-i s-o poarte
Pe lângă a lor ostrov aducător de moarte;
Dori pază şi şie, urechii, înţeleptul,
Cu gândul să-şi ferească şi inima şi pieptul.
Căci făr' de rânduială e al femeii vers,
Ca de pe-o tablă gândul din minte ţi l-a şters:
Te farmecă, urechii neavând învălitoare,
Sirena desmierdării de moarte purtătoare.

Cu drept cuvânt de-aceea se prihănesc de carte
Asirienii antici din Asia departe,
Ce nu se-mbată însă nicicând cu dulce vin
Ci cu cântări molateci, cu-al glasului suspin.
Ei schilozesc băieţii ca glasul să-l subţie,
Ca gura lor ca gura muierilor să fie.
Păreau c-a lor fiinţe sunt cu muierea gemeni,
Cântau cu glasul dulce şi rugător asemeni.
La cânturi desfrânate ei ascultau cu haz,
Se îmbătau de patimi, se îmbrăcau cu-atlaz
Şi numai în odihnă şi-n desfătări de rând,
Culcaţi pe sub umbrare, trăiau ei putrezind
În dulce lenevire şi nu erau destoinici
S-asculte glasul aspru al trâmbiţei războinici:
Hrănindu-şi nălucirea cu gânduri moi, băieţii,
Să pară cântăreţe — că le sunt cântăreţii.

Cu cele-ndulcitoare a oamenilor glasuri,
Cu zicături s-asamăn' şi glasul cel de pasări.
Ba-mpătimit se poate să fie omul oare
Pentru jivine-adesea şi necuvântătoare.

Onorie-mpăratul mai mult iubea acuşa
Decât cetatea Roma — pe Roma căţeluşa.
Mai mult decât pe oameni, inimi împătimite
Iubesc flori, iubesc pasări cu penele-mpestrite.
Sunt oameni cari vecinic cu oameni nu se-mpac.
Şi Xerxes se-ndrăgeşte mai iute de-un copac:
Platanu-mpodobeşte el ca pre o mireasă
Şi spânzură în crenge gherdamuri mult frumoasă;
De ramuri el atârnă cercei şi cu inele
Şi rădăcina vezi-o înfrumseţând brăţele.
Şi vârfu-ncununează surguci împărăteşti
[Să semene cu-o mândră crăiasă din poveşti;]
Ş-astfel împodobindu-l, el rădăcina-adapă
Cu o mult preţioasă, mirositoare apă.
Spre a-şi păzi mireasa de orice ochi obraznic,
Străjeri el pune-n poartă, epitrop pune paznic.
Iar despre-un alt se spune că mult au îndrăgit
P-un chip pe care singur cu mâna-i l-a cioplit:
Sărută,-mbrăţişează el propria făptură
Şi l-ale ei genunche-şi dă sufletul pe gură.
El singur se jertfeşte.

Pierdută pentru mine, zâmbind prin lume treci!

CUPRINS

Pierdută pentru mine, zâmbind prin lume treci
Şi eu să-mi ştiu osânda... sa te iubesc în veci,
În veci dup-a ta umbră eu braţele să-ntind,
De-a genelor mişcare nădejdea să mi-o prind,
Zâmbirea gurei crude să-mi fie al meu crez —
Purtând în suflet moarte, tu vesel sa mă vezi.

Fii binecuvântată şi fericită tu,
Copil cu păr de aur, ce mintea mi-o pierdu.
Veninu-amărăciunii şi anii-mi pustiiţi
În cumpănă uşori-s pe lâng-al tău caprîţ;
Şi-n a mea socotinţă mă simt atât de mic —
Tu eşti odorul lumii şi eu mă simt nimic.

Da, da... numai natura dreptate are-n veci,
Copil cu gură caldă, cu mici picioare reci,
Căci ea-n înţelepciune-i creează-astfel de chip
Pe lângă care toate sunt pleavă şi nisip.
Ironic pare-a zice: nemernici râmători,
Visat-aţi vreodată asemenea comori?

Pe tine-apoi te-arată în dreapta ei mândrie:
Turbând de-mpătimire, murind de gelozie,
Te văd cum al tău zâmbet voioasă multor dărui,
Că veselă şi dulce vorbeşti apoi oricărui
Şi risipeşti privirea-ţi — când eu pentr-un cuvânt
Din gura ta cea dulce, m-aş duce în mormânt.

Atâta de frumoasă... şi tot numai femeie?
Ah, am crezut o clipă că eşti poate o zeie,
Ca marmura de rece că treci pe lângă oameni,
Din fiinţe muritoare nici uneia nu-i sameni,
Ş-atuncea, ca în ceruri o steauă, să te-ador —
O, dulce chip de înger şi totuşi muritor!

Da, muritor... blestemul al lumei acesteia:
Crezi că te-nchini la soare ş-ai adorat scânteia —
Eu caut pe-nţeleptul cel mai nebun — arate-mi
O singură femeie lipsită ce-i de patemi
Şi eu... eu îl voi crede, în stare tot să cred:
— Numai a ei făptură de înger dac-o văd —

Că niciodată buza n-atinse-o altă buză,
Că niciodată-urechea de-amor nu vru s-auză,
Că niciodată ochii-i n-opri c-un blând repaos
Pe-o faţă bărbătească... că ea nu s-a adaos
În gându-i sau cu fapta în rândul altei vieţi...
Le cred, le cred pe toate... de ce nu mi-o spuneţi?

Spuneţi că-i ca omătul din proaspăt abia nins,
Colanu-i nici o mână, ca noi, i l-a descins,
Că gura i-i fecioară, că ochiu-i e virgin
Şi mâna asta dulce, ca floarea cea de crin,
Că nu a strâns-o nimeni, că n-a răspuns cu strâns —
Că setea de iubire pe ea n-o au atins.

Dar vai, e *prea* frumoasă! Putut-a sta-mprotivă
— Plăcerea-ademeneşte, dorinţa-i guralivă —

Acelor vorbe calde, şoptite cu durere,
Ce aerul îl împlu şi inima de miere?
Putut-a împotriva atâtora să steie
Când e aşa frumoasă, când nu-i decât femeie?

Ca toţi să fiu? ca dânşii să fiu viclean făţarnic?
Să cumpăr cu un zâmbet, un zâmbet iar zădarnic:
Viaţa adoratei şi gingaşei copile
Să o pătez cu umbra plăcerii unei zile
Şi să iubesc ca dânşii... când partea cea mai bună
Din inima-mi şi minte i-a ei pe totdeauna?

O, tu! tu dumnezeul şi viaţa vieţii mele,
Priveşte-amărăciunea-mi şi spune, nu ţi-i jele?
Nici astăzi al tău suflet de mine nu se-ndură?
Viaţa-mi se nutreşte din acea dulce gură,
De-un zâmbet, de o vorbă ce mi-o arunci de milă —
Să te iubesc atâta nu e păcat, copilă?

Pe maică-mea sărmana atâta n-am iubit-o,
Şi totuşi când pe dânsa cu ţărnă-a coperit-o,
Părea că lumea-i neagră, că inima îmi crapă
Şi aş fi vrut cu dânsa ca să mă puie-n groapă...
Când clopotul sunat-au, plângea a lui aramă
Şi rătăcit la minte strigam: unde eşti, mamă?

Priveam în fundul gropii şi lacrimi curgeau râu
Din ochii mei nevrednici pe negrul ei sicriu;
Nu ştiam ce-i de mine şi cum pot să rămân
În lume-atât de singur şi-atâta de strein,

Şi inima-mi se strânse şi viaţa-mi sta în gât —
Dar ca de-a ta iubire tot nu am plâns atât.

O, demone, viaţa-mi şi sufletu-mi de vrei,
De ce mai stai pe gânduri, de ce nu mi le cei?
De ce mă-nşeală ochiu-ţi cu zarea-i, cu seninu-i,
De ce cu uşurinţă, atât, atât mă chinui?
Ajungă-ţi... mă omoară mai bine... şi destul.
De vorbe şi de zâmbet să nu mai fiu sătul?

A mamei amintire eu unu-n stare-am fost
Să ţi-o sacrific ţie şi sunt atât de prost
Încât tot numai ţie viaţa-ţi mulţumesc,
În dar parcă mi-ai da-o... şi parcă o primesc
Ca orbul, ca un câine, căci vezi în stare sunt
Pe praful urmei tale cu fruntea la pământ.

Şi tu? Îmi zâmbeşti *mie*, cum altora zâmbeşti,
Cum poate-ai spus-o altor tu-mi spui că mă iubeşti —
Şi eu? eu sunt ca alţii? Şi tu vezi şi în mine
Pe-amantul unei zile, pe-un Don Juan, pe-un câine
Ce-i dai şi cu piciorul şi după ce-l desmierzi?
O, râde-mă, o, cască în faţă-mi...tu mă pierzi!

Cochetă, lunecoasă, linguşitoare, rece —
Cu viaţa-mi sfărâmată urâtul tău petrece;
Şi să te vezi privită cu patimă, cu jind,
Să vezi că cel mai tare se face om de rând,
Cu gura numai spumă se pleacă în genunchi,
— Priveliştea aceasta te bucură-n rărunchi —

Să-l vezi că la picioare-ţi se târâie un vierme
Şi recea-ţi ironie mai mult încă să-l sferme.
O, cât de bine ştii tu natura ce a vrut
Când a făcut zăpadă şi diamant din lut,
Ştii ce voieşte dânsa cu ochii-ţi străluciţi —
Ea vrea prin o zâmbire să fim nefericiţi.

Să văd a ta făptură să nu mai fi ajuns!
Ce demon oare-n cale-ţi m-a pus ca să pătrunz —
Şi de sub frunte ochii mai bine i-aş fi rupt
Decât să sorb din ochii-ţi veninul ce l-am supt,
Decât să fiu un preot la un astfel de cult,
Mai bine-mi rupeam capul ş-aş fi pierit de mult!

Şi totuşi, totuşi, scumpo... de nu te-aş fi văzut,
Au astă bogăţie de-amor aş fi avut?
Durerea-mi este dragă, căci de la tine-mi vine
Şi îmi iubesc turbarea, căci te iubesc pe tine;
Urăşte-mă, priveşte la mine cu dispreţ,
Să te iubesc prin astea tu mai mult mă înveţi.

Spuneţi-mi cum că faţa o mască e de ceară
Şi mai mult o să crească iubirea mea amară!
Că-n lupanar văzut-o-aţi jucând, bătând din palme,
Şi o să-mi par-un înger, în gândul lui cu psalme!
Spuneţi de ea tot răul de vreţi să-nnebunesc:
Că-i heteră, un monstru, că-i Satan — o iubesc!

O, dulce înger blând...

CUPRINS

O, dulce înger blând,
Cu ochi uimiţi de mari,
La ce mai reapari
Să-ngreui al meu gând?
Părea că te-am uitat,
Că n-oi mai auzi
Că-mi aminteşti vo zi
Din viaţa mea de sat!

Mai poţi să-ţi aminteşti
Cum noi umblam desculţi
Şi tu steteai s-asculţi
Duioasele-mi poveşti?
Spuneam cum au umblat
Frumos fecior de crai
În lume nouă ai
Iubita de-au aflat!

Ca şi când te-ai mira,
Tu ochii mari făceai,
Deşi mă pricepeai
C-o spun în pilda ta;
Ş-apoi când te rugam
Să-mi spui de mă iubeşti
Prindeai ca să şopteşti
Cu buzele abia!

Şi-mi răspundeai cu dor:
“Tu nu mă vei căta,
În veci rămân a ta
Căci drag îmi eşti de mor...”
Uitaşi al tău cuvânt:
Nu m-ai chemat să viu
Alăturea-n sicriu,
La stânga ta-n mormânt!

Dar azi, când se părea
Că-n veci eu te-am uitat,
Tu iar te-ai arătat
Ca-n tinereţea mea;
Suflarea ta uşor
Zburat-au răcorind
Şi reîntinerind
Întâiul meu amor.

Mai tare să-mi vorbeşti:
— De mine ce te temi? —
S-aud cum lin mă chemi
Acolo unde eşti!
Curând, curând şi eu
Îmi pare c-oi pleca
Pe dulce urma ta,
Iubit copilul meu!

Iar faţa ta e străvezie

CUPRINS

Iar faţa ta e străvezie
Ca suprafaţa albei ceri
Şi numai ochii mari sunt turburi
De umbra negrelor dureri.

Tu, chip chinuitor de dulce,
Tu, ideal în ochii mei,
Tu, ce femeie între flori eşti
Ş-o dulce floare-ntre femei.

De-ai rămânea pe veci frumoasă,
Precum te simt, precum te văz,
Ca-n părul tău cel lung şi galben
Eu flori de-a verii să aşez!

Dar în curând şi nici o umbră
Din frumuseţea ta n-a fi —
Trei zile numai vei fi astfel
Apoi... apoi vei putrezi.

Pământ nesimţitor şi rece,
De ce iluziile sfermi?
De ce ne-arăţi că adorarăm
Un vas de lut, un sac de viermi?

Zădarnic şterge vremea...

CUPRINS

Zădarnic şterge vremea a gândurilor urme!
În minte-mi eşti săpată ca-n marmura cea rece,
Uitarea mână-n noapte a visurilor turme
Şi toate trec ca vântul — dar chipul tău nu trece.

În veci noaptea şi ziua şoptesc în gând un nume,
În veci la pieptul bolnav eu braţele îmi strâng,
Te caut pretutindeni şi nu te aflu-n lume,
Tu, chip frumos cu capul întors spre umăr stâng.

Astfel în veci în minte-mi încremenişi frumoasă
Şi văd în veci aievea divinul tău profil.
O, cum nu pot în braţe să te omor plângând,
Tu, blond al vieţii mele şi-al dragostei copil!

Zădarnic cat repaos pe perina cea moale,
Îmi pare c-a mea tâmplă pe piatră o am pus
Şi noaptea-ntreagă ochii-mi în lacrimi se îneacă
Şi mintea mea în noaptea de veci va fi apus.

Pe căt mai am în pieptu-mi un pic măcar de sânge,
În inimă cât fibra din urmă va trăi,
Avare, ele-n sine icoana ta vor strânge,
Cu dânsa împreună şi ele vor muri!

O, rai al tinereţii-mi, din care stau gonit!
Privesc cu jind la tine, asemeni lui Adam,
Eu nu gândesc c-o clipă am fost şi fericit,
Ci mor, mor de durerea că-n braţe nu te am.

O dată te văzusem

CUPRINS

O dată te văzusem —
Ş-am stat înmărmurit
Şi crud-a fost durerea
Cu care te-am iubit.

Te văd de-a doua oară
Şi glasul tău l-ascult —
Şi ştiu numai atâta
Că am trăit prea mult.

Al anilor iubirei
— Înveninat necaz
E numai o părere
Pe lângă cel de azi.

Să ţin încă o dată...

CUPRINS

Să ţin încă o dată
Mânuţa ta la piept
Şi-n ochii tăi să caut
Întrebător şi drept.

O strâns-îmbrăţişare
— Vis dureros de foc —
Ş-apoi să plec în lume,
Copil făr' de noroc.

Să nu se mai aleagă
De viaţa mea nimic,
Să mor uitat de oameni —
E soarta ce-mi prezic.

Venin şi farmec...

CUPRINS

Venin şi farmec port în suflet,
Cu al tău zâmbet trist mă pierzi,
Căci fermecat sunt de zâmbirea-ţi
Şi-nveninat de ochii verzi.

Şi nu-nţelegi că-n al meu suflet
Dureri de moarte tu ai pus —
Cât de frumoasă eşti pot spune,
Cât te iubesc nu e de spus!

Cu penetul ca şideful

CUPRINS

Cu penetul ca sideful
Străluceşte-o porumbiţă,
Cu căpşorul sub aripă
Adormită sub o viţă.

Şi tăcere e afară.
Luminează aer, stele.
Mută-i noaptea — numai râul
Se frământă-n pietricele.

O stradă prea îngustă

CUPRINS

O stradă prea îngustă
Părea că se făcea —
Şi case lungi şi negre
Pe două părţi era.

Pe dânsa nu luceşte
Un singur felinar —
Eu trec încet şi fluier
În suflet cu amar.

Deodată simt în urma-mi
Venind, tiptil-tiptil,
Pas sfiicios de fată,
Uşor ca de copil.

Şi simt cum că de braţu-mi
Un braţ uşor s-anină —
Şi simt că mâna-mi strânge
O mână dulce, fină.

Răsună miazănoaptea
Din turla neagră, veche —
Suntem atât de singuri
Şi suntem o pereche.

Căci tu eşti, tu iubită!
Şi am dorit, ah, cât!
Să fim odată singuri
Şi iată-ne-n sfârşit!

Nici ştii, copilă dulce,
Câte pe suflet am!
De când te întâlniră
Ochii mei, te iubeam;

Mi-erai atât de dragă —
Mi-era atât de dor —
Încât credeam adesea
Că trebuie să mor!

O, în sfârşit!... Copilă,
Şi ai venit — chiar tu!
Am aşteptat norocul —
Norocu-acesta *nu*.

Cum dete preste mine?
Cum de-ai gândit să vii,
Să simt suflarea-ţi caldă
D-urechea-mi c-apropii?

Tu mă priveşti cu marii ochi...

CUPRINS

Tu mă priveşti cu marii ochi, cuminte;
Te văd mişcând încet a tale buze,
Şoptind ca-n vis la triste, dulci cuvinte.

Urechea mea pândeşte să le-auză
— Abia-nţelese, pline de-nţeles —
Cum ascultau poeţii vechi de muză.

În ochii tăi citeam atât eres,
Atâta dulce-a patimii durere,
Că-n suflet toată, toat-o am cules.

Vorbirea ta mi-i lamura de miere,
În ochii tăi de visuri e un caos,
Şi-atât amor c-auzi pân' şi-n tăcere.

Frumosul chip în voluptos repaos
Pătruns-au trist şi dulce în cântare-mi.
Fiinţa ta gândirii-mi am adaos.

Căci numai tu trăieşti în cugetare-mi.
A ta-i viaţa mea, al tău poemul,
Cum le inspiri tu poţi să le şi sfaremi.

Nu crede tu că eu sunt cuiva èmul
Când cântul meu se-mbracă fel de fel:
Ici în terţine suspinând, vedemu-l.

Dincolo el oftează în gazel,
Acelaşi e, deşi mereu se schimbă,
De tine-i plin, de tine-mi zice el...

Alege forme dulci din orice limbă:
Acuma-l vezi umblând cărare dreaptă,
Acum pe-a lui Firdusi cale strâmbă.

Dar orişicând el alta nu aşteaptă
Decât ca ţie, suflete, să-ţi placă,
Tu să-l aprobi cu gura înţeleaptă.

În mii costume astfel se îmbracă,
Şi ca s-atragă dulcea ta zâmbire
Minuni, de vrei, sărmanul o să facă...

Ş-acuma-l vezi, cu-a lor ademenire
L-au dus pe-alături dulcile terţine,
Uitând ce-a vrut să-ţi spuie-n aste şire.

Au vrut să-ţi spuie că e plin de tine,
Că de-al tău farmec ritmul său foieşte,
C-a sale gânduri de zâmbiri sunt pline

Ş-astfel pe mine el mă stăpâneşte...
Adună-n versuri ale mele zile
Şi-n strofe le-a legat grădinăreşte,

În poala ta zvârlind aceste file.

Terţine

CUPRINS

Tinzându-ţi mâna o priveai cuminte,
Mişcai zâmbind a tale roşii buze,
Şoptind încet, ca-n vis, la dulci cuvinte.

Urechea mea pândea să le auză
— Abia-nţelese, pline de-nţeles —
Cum ascultau poeţii vechi de muză.

Şi-n ochii tăi citeam atât eres,
Atâta dulce-a patimii durere,
Că-n al meu suflet toat-o am cules.

A vorbei tale lamură de miere,
Al gândurilor visătorul caos,
Al tău surâs precum ş-a ta tăcere

Şi chipul tău în voluptos repaos
Pătruns-au toate limpede-n cântare-mi,
Când al tău suflet mie l-ai adaos.

Stăpână eşti pe gându-mi şi suflare-mi,
Şi-acesta cânt, ce gata-acum vedemu-l,
Tu poţi să-l ţii şi numai tu să-l sfaremi.

De-ngădui tu ca eu să-nchin poemul,
Precum viaţa mea ţi-am închinat-o,
Dispreţui hula orişicărui èmul:

Primeşte-l dar c-un zâmbet — adorato!

Icoană și privaz

CUPRINS

De vrei ca toată lumea nebună să o faci,
În catifea, copilă, în negru să te-mbraci —
Ca marmura de albă cu faţa ta răsari,
În bolţile sub frunte lumină ochii mari
Şi părul blond în caier şi umeri de zăpadă —
În negru, gură-dulce, frumos o să-ţi mai şadă!
De vrei să-mi placi tu mie, auzi? şi numai mie,
Atuncea tu îmbracă mătasă viorie.
Ea-nvineţeşte dulce, o umbr-abia uşor,
Un sân curat ca ceara, obrazul zâmbitor
Şi-ţi dă un aer tìmid, suferitor, plăpând,
Nemărginit de gingaş, nemărginit de blând.
Când umbli, a ta haină de tine se lipeşte,
Ci gingaş-mlădioasă tu râzi copilăreşte.
De şezi cu capul mândru pe spate lin lăsat,
Tu pari sau fericită, sau parc-ai triumfat...
Ciudat... Stau melancolic, greoi ca şi un trunchi,
Când veselă ţi-ai pune chiar talpa pe genunchi.
Căci mă cunosc prea bine şi nu-mi vine să cred
Că mă iubeşti pe mine tu, tu! ce eu te văd
Atâta de frumoasă, atât de răpitoare,
Atât — cum nu mai este o alta pe sub soare;
Îţi baţi tu joc de mine, cu ochii mă provoci
Şi vrei cu al meu suflet tu numai să te joci...

Ş-apoi... Merit eu oare mai mult de la un înger
Decât de-a lui privire eu sufletu-mi să-mi sânger?
O, bate-ţi joc, copilă, ucide-mă de vrei,

Zâmbirea gurii tale, un vis din ochii tai
Mai mult e pentru lume decât un trai deşert...
Şi încheierea vieţii-mi: pe tine să te iert.
Ce sunt? Un suflet moale unit c-o minte slabă,
De care nime-n lume, ah, nimeni nu întreabă.
Şi am visat odată să fiu poet... Un vis
Deşert şi fără noimă ce merit-un surâs
De crudă ironie... Şi ce-am mai vrut să fiu?
Voit-am a mea limbă să fie ca un râu
D-eternă mângâiere... şi blând să fie cântu-i.
Acum... acuma visul văd bine că mi-l mântui.
Căci toată poezia şi tot ce ştiu, ce pot,
Nu poate să descrie nici zâmbetu-ţi în tot.
Te-am îngropat în suflet şi totuşi slabii crieri
Nu pot să te ajungă în versuri şi descrieri.
Frumseţa ta divină, nemaigândită, sfântă
Ar fi cerut o arfă puternică, ce-ncântă;
Cu flori stereotipe, cu raze, diamante,
Nu pot să scriu frumseţa cea vrednică de Dante.
O, bate-ţi joc de mine, pigmeu deşert, nedemn,
Ce am crezut o clipă de tine că sunt demn.
O, marmură curată, o, înger, o, femeie,
Eu să te-ating pe tine cu-a patimei scânteie,
Eu, eu să fiu în stare o clipă să-mi închipui
C-al meu e trupul dulce? c-a mele: faţa-i, chipu-i...?
Nebun ce sunt... Nu râzi tu? O, râzi de mine... Râzi.
Plângând cu-amărăciune, eu ochii să-mi închiz,
Să nu mai văd nainte-mi acea frumoasă zeie,
Cu capul ei de marmur' pe umeri de femeie...
Astfel îmi trece viaţa, astfel etern mă chinui

Şi niciodată, Ana, nu m-a lăsat la sânu-i,
Căci ea nu vrea iubire... vrea numai adorare...
Tâmpit să-mi plec eu fruntea ca sclavul la picioare
Şi ea să-mi spuie rece: “Monsieur, ce ai mai scris?”
La glasu-i chiar ironic, să fiu în paradis,
Să fiu prea, prea ferice, de-a vrea să cate numa’
Pe acest mizerabil, ce o priveşte-acuma.
Da, da! să fiu ferice de-un zâmbet, de-un cuvânt,
Căci zâmbetul mai mult e ca viaţa-mi pe pământ.
Să simţi cum că natura îşi bate joc de noi:
Ici-colo câte-un geniu — şi preste tot gunoi.
Şi eu simt acest farmec şi-n sufletu-mi admir
Cum admira cu ochii cei mari odat’ Shakespeare.
Şi eu, eu sunt copilul nefericitei secte
Cuprins de-adânca sete a formelor perfecte;
Dar unde este dânsul cu geniu-i de foc
Şi eu, fire hibridă — copil făr’ de noroc!
Făr’ de noroc? De ce dar? Au nu sunt fericit
Că-n calea mea o umbră frumoasă s-au ivit?
Nu mi-e destul-avere un zâmbet trecător,
O vorbă aruncată ironic — de amor?
Comoară nu-i destulă privirea, un cuvânt,
Ce viaţa-mi însoţi-va de-acum pân-în mormânt?
Sunt vrednic eu a cere — sunt demn să am mai mult?
A lumei hulă oare în juru-mi n-o ascult?
Putut-am eu cu lira străbate sau trezi
Nu secolul, ca alţii — un ceas măcar, o zi?
Cuvinte prea frumoase le-am rânduit şirag
Şi-am spus şi eu la lume ce-mi este scump sau drag...
Aceasta e menirea unui poet în lume?

Pe valurile vremii, ca boabele de spume
Să-nşire-ale lui vorbe, să spuie verzi ş-uscate
Cum luna se iveşte, cum vântu-n codru bate?
Dar oricâte ar scrie şi oricâte ar spune...
Câmpii, pădure, lanuri fac asta de minune,
O fac cu mult mai bine de cum o spui în vers.
Natura-alăturată cu-acel desemn prea şters
Din lirica modernă — e mult, mult mai presus.
O, tristă meserie, să n-ai nimic de spus
Decât poveşti pe care Homer şi alţi autori
Le spuseră mai bine de zeci de mii de ori.
Da, soarele bătrânu-i, bătrân pământu-acuma:
Pe gândurile noastre, pe suflet s-a prins bruma
Şi tineri numa-n sânuri vedem frumseţea vie,
Dar gândul nostru-n ceaţă n-o pune pe hârtie...
Suntem ca flori pripite, citim în colbul şcolii
Pe cărţi cu file unse, ce roase sunt de molii.
Astfel cu meşteşuguri din minte-ne — un pir —
Am vrea să iasă rodii sau flori de trandafir.
În capetele noastre de semne-s multe sume,
Din mii de mii de vorbe consist-a noastră lume,
Aceeaşi lume strâmbă, urâtă, într-un chip
Cu fraze-mpestriţată, suflată din nisip.
Nu-i acea *altă* lume, a geniului rod,
Căreia lumea noastră e numai un izvod...
Frumoasă, ea cuprinde pământ, ocèan, cer
În ochi la Calidasa, pe buza lui Omer?
O, salahori ai penei, cu rime şi descrieri
Noi abuzăm sărmanii de mâna-ne de crieri...
Căci plumbu-n veci nu-i aur... şi-n noi se simte izul
Acelei meserie ce-o-nlocuim cu scrisul...

În loc să mânui plugul, sau teasla şi ciocanul,
Cu aurul fals al vorbii spoiesc zădarnic banul
Cel rău al minţii mele... şi vremea este vama
Unde a mea viaţă şi-a arăta arama.

“Să reproduci frumosul în forme” ne înveţi:
De-aceea poezia-mi mă imple de dispreţ...
Dator e-omul sa fie a veacului copil,
Altfel ca la nevolnici el merit-un azil
Într-un spital... Acolo cârpească cu minuni
Pereţii de chilie şi spună la minciuni...
Da! ticălos e omul născut în alte vremi...
Sincer, îţi vine soartea s-o sudui, s-o blestemi:
Blăstămurile înseşi poet te-arată iarăşi,
Al veacului de mijloc blestemul e tovarăş.
Între-un poet nemernic, ce vorbele înnoadă
Ca în cadenţă rară să sune trist din coadă
Şi-ntre-ofiţerul ţanţoş cu spada subsuoară
Alegere nu este, alegerea-i uşoară.
Pocnind în a lui haine, el place la neveste,
Fecioara-nfiorată îşi zice: acesta este...
Acesta da... Simţire tu ai şi este dreaptă.
Nebuni suntem cu toţii, natura-i înţeleaptă —
Un corp frumos şi neted te face să iubeşti,
În braţul lui puternic tu simţi că-ntinereşti,
Doar nu eşti tu, nebună
S-alegi în locu-i, fată, pe un împuşcă-n lună,
Pe-un om care stă noaptea ş-a minţii adâncime
În strofe o desface şi o aşează-n rime...
Soldatul spune glume uşoare — tu petreci...

Pe când poetul gingaş, cu mersul de culbeci,
E tìmid, abia ochii la tine şi-i ridică.
El vorbe cumpăneşte, nu ştie ce să-ţi zică,
Privindu-te cu jale, oftează — un năuc...
Şi zile-ntregi stau astfel în jilţ, ş-apoi mă duc
Şi ani întregi putea-voi tot astfel ca să şez
Şi-n inima copilei defel nu-naintez.

Copil, copilul nu e? voieşte să petreacă.
Ce caut eu cu ochii-mi, cu-a lor privire seacă?
Ce-i zic dumnezeire, şi înger, stea şi zeie,
Când ea este femeie, şi vrea a fi femeie?
Şi totuşi... Ah, odată, mi-a spus cu vorbe dulci;
— Aş vrea pe braţ, aicea, tu capul tău să-l culci,
Să mângâi a ta frunte, nefericit copil!
Acest cuvânt, divino, mai zi-l o dată, zi-l.
Vezi tu, închipuirea în veci îmi e tovarăş.
Un vis, ca o poveste, în veci revine iarăş:
S-ajung o zi în care, în strâmta mea chilie,
Tu să domneşti ca fiică, stăpână şi soţie
Şi-n ore de durere, când gândul mi-a fi veşted
Să simt cum dulcea-ţi mână se lasă pe-al meu creştet,
Ş-atunci ridicând capul, dând ochii-mi peste spate,
Să văd, ah, pământeasca-mi, duioasa-mi zeitate...
Fugi, fugi! Ce te aşteaptă cu mine într-un veac,
În care poezie şi visuri sunt un fleac:
Nu te îndemn eu însuşi ca să-mi urmezi în cale,
Să fiu nemernic martor nefericirii tale.
Decât să scriu la versuri, mai bine-aş bate toba:
Cu rime şi cu strofe nu se-ncălzeşte soba.

Chiar inima-mi de-aş da-o să bei dintr-ânsa sânge:
Nevoia este gheaţa ce-amoru-n grabă-l stinge.

. . . .

Visând astfel ia sama cu mine că petreci,
Copil cu gură caldă, cu picioruşe reci.
Te-apropii, mă-ntrebi dulce: cum nu te curtenesc?
O vorbă-ai vrea în fine s-auzi cum o rostesc...
De-un ceas tu caşti în faţa-mi — acuma-nsă doreşti,
Drept preţ, să-ţi spun amoru-mi în versuri franţuzeşti.
Idee! Şi de braţu-mi atârni dulcele-ţi braţ.
Întorc spre tine capul, privesc fără de saţ,
Cu gura de-al tău umăr încet şi trist şoptesc:
— Eşti prea frumoasă, Doamnă, şi prea mult te iubesc!

Cu gândîri şi cu imagini

CUPRINS

Cu gândiri şi cu imagini
Înnegrit-am multe pagini:
Ş-ale cărţii, ş-ale vieţii,
Chiar din zorii tinereţii.

Nu urmaţi gândirii mele:
Căci noianu-i de greşele,
Urmărind prin întuneric
Visul vieţii-mi cel chimeric.

Neavând învăţ şi normă,
Fantazia fără formă
Rătăcit-a, vai! cu mersul:
Negru-i gândul, şchiop e viersul.

Şi idei, ce altfel împle,
Ard în frunte, bat sub tâmple:
Eu le-am dat îmbrăcăminte
Prea bogată, fără minte.

Ele samănă, hibride,
Egiptenei piramide:
Un mormânt de piatr-în munte
Cu icoanele cărunte,

Şi de sfinxuri lungi alee,
Monoliţi şi propilee,
Fac să crezi că după poartă
Zace-o-ntreagă ţară moartă.

Intri-nuntru, sui pe treaptă,
Nici nu ştii ce te aşteaptă.
Când acolo! sub o faclă
Doarme-un singur rege-n raclă.

Vis

CUPRINS

Ce vis ciudat avui, dar visuri
Sunt ale somnului făpturi:
A nopţii minte le scorneşte,
Le spun a nopţii negre guri

Pluteam pe-un râu. Sclipiri bolnave
Fantastic trec din val în val,
În urmă-mi noaptea de dumbrave,
Nainte-mi domul cel regal.

Căci pe o insulă în farmec
Se nalţă negre, sfinte bolţi,
Şi luna murii lungi albeşte,
Cu umbră împle orice colţ.

Mă urc pe scări, intru-nlăuntru,
Tăcere-adâncă l-al meu pas.
Prin întuneric văd înalte
Chipuri de sfinţi p-iconostas.

Sub bolta mare doar străluce
Un singur sâmbure de foc;
În dreptul lui s-arat-o cruce
Şi-ntunecime-n orice loc.

Acum de sus din cor apasă
Un cântec trist pe murii reci

Ca o cerşire tânguioasă
Pentru repaosul de veci.

Prin tristul zgomot se arată,
Încet, sub văl, un chip ca-n somn,
Cu o făclie-n mâna-i slabă —
În albă mantie de domn.

Şi ochii mei în cap îngheaţă
Şi spaima-mi sacă glasul meu.
Eu îi rup vălul de pe faţă...
Tresar — încremenesc — sunt eu.

. . . .

De-atunci, ca-n somn eu umblu ziua
Şi uit ce spun adeseori;
Şoptesc cuvinte ne'nţelese
Şi parc-aştept ceva — să mor?

Eu nu cred nici în Iehova

CUPRINS

Eu nu cred nici în Iehova,
Nici în Buddha-Sakya-Muni,
Nici în viaţă, nici în moarte,
Nici în stingere ca unii.

Visuri sunt şi unul ş-altul,
Şi totuna mi-este mie
De-oi trăi în veci pe lume,
De-oi muri în vecinicie.

Toate-aceste taine sfinte
— Pentru om frânturi de limbă —
În zădar gândeşti, căci gândul,
Zău, nimic în lume schimbă.

Şi fiindcă în nimica
Eu nu cred — o, daţi-mi pace!
Fac astfel cum mie-mi pare
Şi faceţi precum vă place.

Nu mă-ncântaţi nici cu clasici,
Nici cu stil curat şi antic —
Toate-mi sunt de o potrivă,
Eu rămân ce-am fost: romantic.

Mureşanu

CUPRINS

(Mureşanu singur într-o pădure. Pe o muche de deal o biserică veche c-un turn de piatră. Noapte, lună. Orologiul bisericii bate miezul nopţii.)

MUREŞANU

În turnul vechi de piatră cu inima de-aramă
Se zbate miazănoaptea... iar prin a lumei vamă
Nici suflete nu intră, nici suflete nu ies;
Şi somnul, frate-al morţii, cu ochii plini d-eres,
Prin règia gândirii ne'nfiinţate trece
Şi moaie-n lac de visuri aripa lui cea rece;
Cu gând făr' de fiinţă a lumii frunte-atinge —
În minte fericirea, mizeria i-o stinge.
Când totul doarme-n zvonul izvorului de pace
Un ochi e treaz în noapte, o inimă nu tace:
Şi azi îndrept aceleaşi crude-ntrebări la soarte
Şi-asamăn întreolaltă viaţă şi cu moarte...
Şi-n cumpăna gândirii-mi nimica nu se schimbă.
Căci între amândouă stă neclintita limbă.
De mult a lumii vorbe eu nu le mai ascult,
Nimic e pentru mine, ce pentru ea e mult.
Viitorul un trecut mi-i pe care-l văd întors.
Acelaşi şir de patimi s-a tors şi s-a retors
De mânile uscate a vremii-mbătrânite...
Şi clare-s pentru mine enigmele-ncâlcite...
Nu-ntreb de ce în lume nu ni e dat de soarte
Noroc far' de durere, viaţă făr' de moarte.
Am pus de mult deoparte acele roase cărţi
Ce spun c-a vieţii file au veşnic două părţi,

Că făr’ de patimi nu e nici ochiul cel mai vesel —
Acest noian gândirea-mi în sama altor lese-l;
Nimic în lumea asta cu ele nu se schimbă —
Cu dezlegări ciudate şi cu frânturi de limbă
Ocupe-se copiii... Eu pun o întrebare
Nu nouă, însă dreaptă, nu liberă, mai mare.

Viaţa, moartea noastră noi le ţinem în mâni,
Pe ele deopotrivă noi ne simţim stăpâni —
O cupă cu otravă, un glonte, un pumnar
Ne scapă deopotrivă de-al vieţii lung amar.
Nu cer de fericire în lume să am parte,
Căci fericiri a lumii, închipuiri deşarte!
Viaţa noastră însă, oricât de neagră fie,
Ea împlineşte oare în lume vreo solie?
E scop în viaţa noastră — vreun scop al mântuirii?
Ne-njunghiem fiinţa pe-altarul omenirii?
A gândului lucire, a inimii bătaie
Ridică un grăunte din sarcina greoaie
Mizeriei comune? Trăind cu doru-n sân
Pe altu-n astă lume îl doare mai puţin?
De îţi jertfeşti viaţa, tu, pentru un popor,
Au sarcina vieţii purta-va mai uşor?
A tale lacrimi crude, a tale crude chinuri
Îi schimbă poate-n taină prescrisele destinuri?
Ai tu vreo ţintă-n lume — amara ta suflare
Au face-l-va pe dânsul — de nu ferice — mare?
O, eu nu cer norocul, dar cer să mă înveţi
Ca viaţa-mi preţ să aibă şi moartea-mi s-aibă preţ,
Să nu zic despre mine ce despre om s-a zis:

Că-i visul unei umbre şi umbra unui vis!...
Bolnav în al meu suflet, cu inima bolnavă,
Eu scormonesc în minte-mi a gândurilor lavă,
Închin a mea viaţă la scârbă şi-ntristare
Şi-mi târâi printre anii-mi nefasta arătare...
— Prea bun pentru-a fi mare, prea mândru spre-a fi mic —
Viaţa-mi, cum o duce tot omul de nimic,
Supus doar ca nealţii la suferinţe grele,
Unind cu ele ştirea nimicniciei mele.
O, pârghie a lumii, ce torci al vremii fir
Te chem cu desperare în pieptu-mi — cu delir,
Răspunde-mi cine-i suflet al lumii? Dumnezeul?
Orbirea? nepăsarea? e binele — e răul?
Tu taci!... şi piatra tace... şi tu eşti piatră... Bine,
Mi-oi chinui dar mintea — să răspund pentru tine.
Orbirea? nepăsarea?... Nevinovat-orbire
Cât de frumos şi-anume tocmit-a a lui fire!
Creat-a lupul aprig el pentru mielul blând,
Carne cu ochi creat-a el pentru cel flămând,
Natura-i fericire şi veşnic e în pace —
Şi leul şi cu taurul de mult stau să se-mpace —
Iar omul, ce-i făptură aleasă, are-anume
Un creier şi un suflet — pentru dureri în lume;
Ce simplă nepăsare, nevinovat-orbire,
Concordie eternă, un rai de fericire. —
Dar nu — ce zic? Tu blastemi, poete... Cată bine,
Căci lumea e creată anume pentru bine.
N-o spun aceasta popii şi cărţile lor vechi,
De mii de ani nu sună legenda în urechi?
Nu vezi tu că virtutea găseşte-a ei răsplată,

Răsplată ce de oameni şi cer e-nvidiată?
Răsplată prea frumoasă: un giulgi şi patru scânduri.
Ţi-e îndemână-n ’nuntru, şi scapi de multe gânduri,
De gânduri fără noimă... Pentru aşa comoară
Treci însetat pe lângă a vieţii dulci izvoară...
Şi-atunci... atuncea popii vorbit-au foarte drept:
Deşertăciuni sunt toate, când moartea ţi-i în piept.
Dar să vedem acuma în lungi secolii tăi
Ce crudă răsplătire păstrat-ai celor răi?
Omoară fericirea unui popor, i-alungă
A veacurilor pace pe vreme îndelungă
Şi eşti erou... Fii mândru, închipuit, dar cată
Ca nimeni să atingă fiinţa îngâmfată,
Atunci ai simţ de-onoare. Dispreţuieşte viaţa,
Înclină-te de sara şi până dimineaţa,
Trufaşule obscure — te crede sfânt şi-ales,
Un om din altă carne făcut — şi cu eres
Poporul se-nchina-va chiar la a tale oase.
Învie, măguleşte tu patimi duşmănoase,
Invidia şi ura botează-le virtuţi,
Numeşte brav pe gâde, isteţi pe cei astuţi,
Din patimi a mulţimii fă scară de mărire
Şi te-or urma cu toţii în vecinică orbire.
C-o frază linguşeşte deşertăciunea lor,
Din risipite roiuri atunci faci un popor.
Fii dinainte sigur, la rele el urma-va,
Cu sânge şi cenuşe pământul presăra-va.
Fereşte-te de una... Să te ferească ceriul
Ca-ntr-un moment de-uitare sa li spui adevărul...
Te-or răstigni pe cruce, te-or huidui cu pietre,

Vor risipi cenuşa iubitei tale vetre,
Şi te vei stinge mizer... de nimenea jelit...
Nu vezi ce drept e astfel? Ce bine e-mpărţit
Pământul? — Proşti de-o parte, de alta cei şireţi.
Şi patimilor rele aceştiia dau preţ...
Nu merită nătângii să fie stapâniţi,
Sau pentru o *idee* să fie ei jertfiţi?
Mai de dorit ce soarte pot ei să aiba-n lume
Decât să-i ducă-n lupte un mare, un sfânt *nume*?
Un *nume*! Ce-i mai mare decât un nume oare?
Pentru-un astfel de lucru se junghie popoare.
În mână de vei prinde-a istoriilor carte,
În ea atunci vedea-vei un falnic op de arte,
Vedea-vei cum sub ochii-ţi în plin se desfăşoară
Tot patime de laudă; că vremea se măsoară
După a răutăţii păşire... Rău şi ură
Dacă nu sunt, nu este istorie. Sperjură,
Invidioasă, crudă, de sânge însetată
E omenirea-ntreagă... o rasă blestemată,
Făcută numai bine spre-a stăpâni pământul...
Căci răutăţii sale îi datoreşte-avântul
Ce l-a luat pe scara fiinţelor naturei.
Aceasta este taina în sufletul făpturei...
Ce plan adânc!... ce minte! ce ochi e colo sus!
Cum în sămânţa dulce a patimei a pus
Puterea de viaţă... Astfel frumosul plan
Un an de îl descarcă, l-încarcă iar alt an
Spre vecinică-mplinire... Şi în ureche-mi bate:
Ca sâmburele lumii, e-teerna răutate !!
Cântaţi-o dar, popoară! În glasu-adânc al stranei

Voi mesteca legenda cea vechie a Satanei.
O, Satan! geniu mândru, etern, al desperării,
Cu geamătul tău aspru ca murmurele mării...
Pricep acum zâmbirea ta tristă, vorb-amară:
"Că tot ce e în lume e vrednic ca să piară..."
Tu ai smuncit infernul ca să-l arunci în stele,
Cu cârduri uriaşe te-ai înălţat, rebele,
Ai scos din rădăcine marea s-o-mproşti în soare,
Ai vrut s-arunci în caos sistemele solare...
Ştiai că răutatea eternă-n ceruri tronă,
Că secole nătânge cu spaimă o-ncoronă!
            O, de-aş vedea furtuna că stelele desprinde,
Că-n cer talazuri nalte de negură întinde,
Că prin acele neguri demoni-n stoluri zboară
Şi lumea din adâncuri o scutură uşoară
Ca pleava... Cerul cu sorii lui decade,
Târând cu sine timpul cu miile-i decade,
Se-nmormântează-n caos întins fără de fine,
Căzând negre şi stinse surpatele lumine.
                                                            Neantul se întinde
Pe spaţiuri deşerte, pe lumile murinde.
Văzându-te strigare-aş de-un dor nebun cuprins:
"Mărire ţie, Satan, de trei ori ai învins!
Atuncea mă primeşte prin îngerii pieirei,
Mă-nvaţă şi pe mine cuvântul nimicirei
Adânc, demonic, rece. Ţi-o jur — astă ştiinţă
Eu aş striga-o-n lume c-o cruntă uşurinţă...
Atunci negreşte, soare... Atunci să tremuri, cer...
Atuncea saluta-voi eternul adevăr...
Şi liber, mare, mândru prin condamnarea lui,

A cerurilor scară în zbor am să o sui...
Să strig cu răzbunarea pe buze-n lumi deşarte:
Te blestăm, căci în lume de viaţă avui parte!!”

(Fulgere)

“O, fulgeră-mă numai... o, joacă comedie,
Comediant bătrâne cu glas de vijelie!
Nu vezi că nu poţi face tu vun mai mare bine
Decât pe vecinicie să mă omori pe mine?
Au crezi tu că eu tremur, dar vezi — mai cred în moarte —
Ai fi prea blând să ai tu în mână-ţi astă soarte,
Aş râde-atunci de viaţă, muncind-o cu dispreţ.
Aş omorî în mine o sută de vieţi
Muncind în mine însumi al firei orice nerv,
Pieirea cea eternă în pieptu-mi să o serv...
Dar, vai, tu ştii prea bine că n-am să mor pe veci —
Că vis e a ta moarte cu slabe mâni şi reci,
La sorţi va pune iarăşi prin lumile din ceri
Durerea mea cumplită — un vecinic Ahasver —
Ca cu acelaşi suflet din nou să reapară
Migraţiei eterne unealtă de ocară...
Puternice, bătrâne, gigante — un pitic,
Căci tu nu eşti în stare să nimiceşti nimic.”

(El cade obosit pe un trunchi vechi şi-şi acoperă ochii cu mâna.
S-aude o muzică dulce.)

VISURILE

(Sopran)

Somn,
Tu al nopţilor domn!
Ne dă prin a gândului ceaţă
Viaţă.

Vezi,
Noi suntem tot tineri şi trezi,
Zidim într-o clipă din spume
O lume.

Lac,
Pe care în cânt se desfac
Cu dulci şi armonice glasuri
Talazuri.

Ştim
Pustiul sub ochi să-l lăţim,
Mai este vreo mână măiastră
C-a noastră?

Vin'
Şi dă-ni porunca ta lin,
Urma-vom fantastice planuri
Prin ramuri!

SOMNUL

(Basso)

Sună vânt prin frunzele uscate,
Lună, treci prin vârfuri de copaci,
Tu, izvor întunecate,
Într-un cântec glasu-ţi să-l desfaci.

Lună! Soră! pe-a lui frunte
Stai şi farmecă gândirea,
Să trăiască-n vremi cărunte
Şi să-şi uite toată firea.

Du-l pe ţărmul vechi al mării,
Fă-l călugăr trist şi slab,
Îl închină lin uitării,
Dă vieţii alt prohab,
Du-te! Du-te!

VÂNTUL

(Bariton)

Plâng,
Frâng
Crengi uscate;
Trec,
Plec
Ramuri;
Bat în geamuri
Cu-a mea mână fermecată.

Eu mă uit printre ferestre
Cum înconjur oameni masa
Şi cu degete măiestre
Eu le spariu toată casa:

Când ca lupul urlu jalnic,
Când ca mâţa-ncet eu miaun
Şi trezesc din vis motanul
Care toarce sub un scaun.
Sunt
Vânt,
Plâng,
Frâng
Sperios vo creang-uscată.

IZVORUL
(*Tenor*)

Izvor
Din munte cobor,
Când vântul vo ramură farmă
Fac larmă!
(Cerul se coboară. Armonie. Schimbare.)

SCENA I
Sara. Furtună.

MUREŞANU
(singur)

Cum norii strigă jalnic şi marea sparge piatră

Şi tunete bătrâne pe-a cerurilor vatră
Pocnesc cu-a lor ciocane, moşnegi şi falnici fauri,
Ei făuresc furtunei coroana ei de aur...
Se zvârcole în valuri marea cea sură-n veci
Şi în de stânci schelete, bătrâne, slabe, seci,
Ea aiurind loveşte.
                                        Colo şi-nalţă sur
Castelul lung şi rece fantasticul lui mur.
L-a fulgerelor fugă se vad bolţile sparte,
Iluminate găuri pe generaţii moarte...
Ah, în fereasta veche apare-ades, ades,
Un înger, o femeie cu chip aşa ales!
Dar cine-i ea? Ce vine, ce caută-n castel
Când marea îşi răstoarnă sufletul ei rebel
Şi printre stânci de piatră se scutură de spume
Şi mişcă-nfuriată a valurilor lume...

(Un chip s-arată-n castel.)

Şi-n noaptea care urlă cu surda ei ureche,
Priveşte ca o lună din zidurile veche?
E ca şi când răsare în jur întunecată
De-a murilor colosuri, prin care se arată
Zugrăvind dulce, trista, sura lor măreţie.
Coboară din ruine căci mă închin eu, ţie!
Din crengi de gânduri negre o floare se desprinde —
Primeşte-o: e iubirea-mi, şi inima-mi ţi-o-ntinde.
Cobori din înălţime: te-ador, te rog, te-invoc
Cu păru-n flori albastre, pe frunte-o stea de foc.

(Chipul dispare.)

O, stai! o, vino scumpă, ca fruntea să-ţi desmierd
Şi-n ochii mari albaştri fiinţa să mi-o pierd...
Te-ai dus! te-ai dus! o, mare, înghite-mă, mă sfarmă,
Îmi amăgeşte mintea cu-a valurilor larmă.

(El se urcă în luntre şi îi dă drumul pe mare.)
Se-nseninǎ. S-aude glas de corn.

REGELE SOMN
Răsună corn de aur şi împle noaptea clară
Cu chipuri rătăcite din lumea solitară
A codrilor... în cârduri veniţi, genii şăgalnici,
Ce-acum împleţi pământul cu sunetele jalnici,
Acum ascunşi în umbră sau tupilaţi sub foaie,
Pişcaţi picioarele-albe a fetelor bălaie,
Şi zimbrii zânei Dochii, pe frunţi cu stemă mare,
Şi voi, cai albi ai mării, cu coame de ninsoare...
Învie codru! Duhuri cu suflet de miresme,
Zburaţi prin crenge negre ca străvezie iesme,
Cu sunetul de pasuri s-aducă pasul numă,
Pe corpuri albe haină de diamantină brumă
Să scânteie în umbră, să spânzure feeric —
Treceţi încet prin aer călcând pe întuneric.

(El se uită pe mare.)

Din insule bogate sfâşiind apa iese
O luntre cu vântrele ce spânzură sumese.
Se leagăn' visătorii copaci de chiparos
Cu frunza lor cea neagră uitându-se în jos
În ape... Iar prin crenge de-un verde-adânc de jale

Se-oglindă-n apa-albastră de aur portocale,
Şi parcă glas de clopot înfiorează sara;
Pe-a stâncilor lungi colţuri apusul se coboară,
Stau aurite-n aer... şi-a serii rumenire
Se-apleacă şi-nroşeşte a mării încreţire
Şi insulele mândre şi de dumbrave pline
Par sarcofage nalte plutind pe-unde senine,
Acoperite numai cu flori şi cu poiene
Urieşeşti... Acuma se-nchid a serei gene,
Apele devin sure... şi-n blânda lor cântare
Dispar ca sarcofage insulele în mare.

. . . .

Ce loc! Bătrâne stânce ridic-a lor schelete
De piatră, ce de valuri şi vântu-s sfâşiete;
Un templu în ruină de apă înecat
Pe jumătate... Stâlpii şi murul fărâmat
Stau în curând să cadă... Şi în astă ruină
Prin scorburi de perete, în neagră vizuină,
Trăieşte-acest călugăr... Apari, tu, lună,-n cer
Şi fă din vis viaţă, din umbre adevăr!

(Luna apare.)

UNDELE

(*cântă*)

Noi, undele creţe,
            Venim, venim,
În stânci măreţe
            Izbim, izbim.

Şi-a noastră suflare
E vânt! e vânt!
Dar naştem pe mare
Un cânt, un cânt.

DELFINUL

(Se arată din apă un tânăr frumos.)

Ondină,
Cu ochi de albastră lumină,
Cu părul tău lung, un tezaur
De aur.

Tu, pradă
Cu pieptii tăi dulci de zăpadă,
Te-oi prinde pe mare vreodată,
Şireată!

Atunce
Simţi-vei duioasele munce,
Cu care-al meu suflet în flamă
Te cheamă.

ONDINA

Delfine,
Tu crainic al mării regine,
De-ai fi credincios, cu iubire,
Un mire;

Voioasă
Urmare-aş privirea-ţi frumoasă,
Ţi-aş da sânul alb de zăpadă
Ca pradă.

DELFINUL

Ondină,
Tu dulce copilă, o, vină,
Nu vezi că Delfinul tău moare
În mare?

ONDINA

Vedea-vom!
Să cânte Sirena ruga-vom,
De nu vei iubi-o — îmi fură
O gură!

Atunce
O undă în braţe-ţi m-arunce,
Căci ştiu a iubi eu prea bine,
Delfine.

Ascultă!
De vreme-ndelungă şi multă
În sufletul meu eu te-am strâns —
M-ai învins.

AMÂNDOI

Tu, ce eşti zeilor suroră gemene,
          Cu linul pas,
Nu are nimene un cânt să semene
          Cu al tău glas.

Spune-ne cântecul ce-n nopţi lunatice
          Adese-îl cânţi,
Când luna tremură prin ceţi apatice,
          Prin codri sfinţi.

SIRENA

Vin', iubite! Cungiura-voi
Cu-al meu braţ al tău grumaz
Şi lipi-voi a mea faţă
De-arzătorul tău obraz.

Vin', iubite, multe nume
Mângâioase îţi păstrez,
Visul vieţii mele este
Tu ferice să te vezi.

De ce-ntorci tu ochii-n laturi
De cuvântul meu gonit?
Nici visezi cât poţi în lume
Tu să fii de fericit.

Zi şi noapte stă la tine
Al meu gând nemângâiet,
Căci tot sufletu-mi te cere
Şi în gând te chem încet.

Vino, vino, mult iubite,
Pe-al meu sân să te desmierd
Şi în ochii tăi cei negri
Eu privirea să mi-o pierd.

Să-mi pun gura la ureche
Şi să-ţi spun că te iubesc,
Că de drag ce-mi eşti, copile,
Eu din ochi te prăpădesc.

(Ondina şi-a lăsat visătoare capul pe spate, pe umărul lui Delfin, care o sărută.)

REGELE SOMN

A mării unde-albastre alunecă-nspumate
Şi fulgeră-n cadenţă... O, dulce voluptate
A nopţii-adânci... Acuma văd luntrea de departe
Cum cu-al ei plisc în brazde de unde le împarte.
Călugăru-i... În manta-i înfăşurat visază,
Al valurilor zgomot ţâşnind îl salutează
Şi lebede-argintoase pe planul mării-l trag
— Pe frunte-i e-mpletită o ramură de fag —
Plutind cu repejune sub palida lumină
A lunei... pe-nmiirea a undelor senină.
Se pare cum că este al mării Dumnezeu,
Blând îngânat de lebezi în mândrul visul său.
Din insulele sfinte străbat cântări ferice,
Noroc şi desperare le văd unite-aice...
Acum pe-un stan de piatră din luntre el coboară
Şi barba lui cea albă pe piept se desfăşoară
Şi-n două despicată de vânt e răscolită...

S-aude glasul

CĂLUGĂRULUI
(*Basso*)

Răsai din a ta noapte, copilă mult iubită.

(Intră în scenă.)

E un străin aice... şi ca mărgăritarul
E faţa lui cea albă, de-argint îi e talarul,
Pe umerii de marmur' aripe se disfac,
Pe fruntea lui, în păru-i flori roşie de mac...
Cine eşti tu, străine, cu negri ochi sub gene?

REGELE SOMN

Eu?... Eu sunt fericirea vieţii pământene.

CĂLUGĂRUL

Aicea nu ţi-e locul, norocul eu nu-l caut,
A lumii glasuri multe şi glasul tău eu n-aud...
Nu vezi tu barba-mi albă şi ochii mei... şi gură —
Abia urmează încă a gândului măsură.
Eu nu cred în nimica şi nu cred blândei gure
Ce-mi minte fericirea... Te du! Te du aiure!

REGELE SOMN
(zâmbind)

Tu spui... Priveşte-n juru-ţi... lumea-i o feerie;
Te duc prin fericire şi inima-ţi n-o ştie,
Dar vezi... nu vezi tu colo... apare-un chip de-omăt.
Cu glasu-i ea te cheamă încet... tot mai încet...
Auzi! Vântu-n ruine şi undele se vaier,
De mâne diafane nu vezi duse prin aer

Colo făclii de smoală, lumini de roşii torţii
Ce noaptea o pătează în trist lăcaşul morţii?
Adâncul întuneric îl taie, îl răreşte,
Şi fulgeră-n columne şi bolţile roşeşte,
Acum, acum ea iarăşi prin tremurânde facle
Coboară scări de piatră a uriaşei racle...

CĂLUGĂRUL
(în extaz)

E albă... -n întuneric văd chipul ei lucind
Ca pe o tablă neagră o umbră de argint.
(Regele Somn dispare.)
Tu, taina nopţii mele, tu, blond copil de ceruri,
Cu glasul tău ca glasul duioaselor misteruri,
Oh, vino, vino iarăşi, ca să te strâng la piept,
Copil cu păr de aur, cu ochiul înţelept...
O, tu! Cum eşti frumoasă, cum te cobori din stele,
Mizeria-mi s-o cauţi şi dorul vieţii mele,
Un înger eşti, un suflet ce-i rătăcit de mult,
Al cărui glas de noapte eu noaptea îl ascult?
O, cine eşti? Îmi spune, de ce mă prinzi în braţe,
De ce zâmbirea lină e-amor şi e dulceaţă?
De ce cuvântul buzei e lamură de miere?
De ce-mi întinzi tu gura când sufletu-mi te cere?
Şi sânul tău de marmor laşi pradă gurii mele,
Şi buclele-ţi în valuri ca să mă joc cu ele?...
O, vin', a mea iubită! eu îngenunchi, mă-nchin,
Eu te ador cu moartea în suflet...

CHIPUL

Vin! eu vin.
Sufletu-mi în vecia-i atras de-a ta chemare,
Din noaptea nefiinţei înfiorat apare...
Acolo el de veacuri, de îngeri salutat
Trecea — un basmu palid — cu stele coronat,
Dar auzì o rugă, o dulce rugă — a ta!
La al tău glas de jale lumina tremura,
Chiar Dumnezeu ce-adie în ceru-i înflorit
Ascultă blânda rugă, ce trece liniştit
Prin nopţile-nstelate — o muzică de vis —
Ce-inundă faţa-i veche c-un dureros surâs
Şi inima-i bătrână din nou o mai inspiră
De cugetă lumi nouă — cum cugetă o liră
Eternele-i armonii... Şi-acele cânturi pline
De-amor, de inspirare, le îndreptai la mine
Şi am urmat cântării... fiinţa mea apare
Şi-aruncă umbra-i tristă pe fruntea ta cea mare,
Gândirile-ţi măreţe în gândul meu cuprind,
La sufletu-ţi de flacări eu sufletu-mi aprind...
Căci te iubesc... ce vrei tu? şi lacrima ta clară
Preface-eterna-mi noapte în dulce zi de vară,
Şi glasu-ţi ce pătrunde în doliu pân' la cer
Îmi dă un trai... în dulcea-i durere, efemer...
O,-ndelungeşte numai amorul tău cel sfânt!
Pe-a tale nopţi eu număr zilele-mi pe pământ...
A tale gânduri, visuri, dorinţi-s lumea mea,
Sunt umbră a cântării-ţi, o slabă umbră-abia,
O, mă iubeşte numai, te rog, cu fiinţa-ntreagă,
Precum o stea murindă la univers se roagă.

CĂLUGĂRUL

Când tu zâmbeşti eu tremur, când tu vorbeşti eu tac
Eşti glas gândirii mele... gândirile-mi displac
De nu sunt ale tale... şi blăstem a mea minte
Că nu e ca şi tine, senină şi cuminte...
Oh, vino! Vin' şi-acuma... surâde-mi, ah, surâde,
Vorbeşte-ncet... la vorba-ţi eu ochii-mi voi închide
Căci nu pot de odată cuprinde-a ta frumseţe...
De-aud... nu pot să caut zâmbirea blândei feţe,
De văd a ta cerească, armonică-arătare,
Urechea mea e surdă şi gura-mi glas nu are...
O, înger! stea din ceruri... nemaigândită! scumpă!
O! sufletul din pieptu-mi spre tine să se rumpă
Ar vrea... Dar cine eşti tu? o, mişcă a ta buză —
Eşti îngeru-mi de pază, eşti Dumnezeu, eşti Muză?

CHIPUL

Nu cerceta zădarnic, nefericite... Taină
E frumuseţea vieţii-mi şi-a sufletului haină.
În taină e amoru-ţi... şi-n vecinic întuneric
Va rămânea fiinţa-mi pentru-al tău ochi himeric.
Urmează-mă în luntrea ce dusă e de lebezi
Pe undele oceanici, ce furtunoase, repezi
Ne-or duce-n depărtare... N-auzi un jalnic ţipet?
Răsună lung din noaptea străvechiului Egipet.

(El intră-n luntre. Aceasta e trasă de lebede. Călugărul şade ţiind de mână Chipul, ce stă în picioare.)

REGELE SOMN

Nu ştii cine e dânsa? — Un capăt e, de aţă,
Din sufletul naturii care ni dă viaţă;
În orice fiinţă este, deşi nu ştii, ascete.
Nu poţi să ştergi viaţa cu-al gândului burete...
Renegă a ta viaţă, dispreţuieşte-o-n piept...
Din raze se încheagă şi-ţi vine înderept.
Renunţi la fericire? — dar ea-i un vecinic vis.
De fuge ziua — vine când ochii ţi-ai închis.
Oricât te scuturi, oame, nu-ţi poţi ieşi din piele
Căci te fac jucăria zburdălniciei mele.
Acopere tu ziua cu-a gândului tău ceaţă —
Eu vecinic treaz, din visu-ţi voi face o viaţă.

(Cortina cade. S-aude de departe cântând:)

Ondină
Cu ochii de dulce lumină,
Cu părul tău lung, un tezaur
De aur.

Lectură

CUPRINS

Stam sara la fereastă,
Iar stelele prin ceaţă
Cu tainică dulceaţă
Pe ceruri izvorea.

Citeam pe-o carte veche,
Cu mii de negre gânduri
Şi literile-n rânduri
Prinsese a juca.

Jos lacul se-ncreţise
Sub purpură târzie
Şi valuri verzi de grâie
Se legăna pe lan.

O stea din cer albastru
Trecu a ei icoană
Din faţa apei plană
În fundul diafan...

Şi cred pe înţeleptul
Ce-l văd că-n carte zice
Că-n lume nu-i ferice,
Că toate-s năluciri...

Deodată la ureche-mi
Aud şoptind copila...
Iar vântu-ntoarce fila
Cu negrele gândiri.

Codru şi salon

CUPRINS

I

Zădarnic fete mândre zâmbind cutreier sala
Şi muzică-i şi visuri şi farmec îndelung.
În ochii unui tânăr sădită e răceala
Şi note cât de blânde în inimă-i n-ajung.

Amicul cel de-o vrâstă păharul lui îl imple
Şi-l cheamă şi pe dânsul la masa unde beu;
Pe mânile-amândouă el ţine a lui tâmple,
Se uită pe fereastă cum ninge-ncet... mereu.

Se uită cum omătul copaci şi case-ncarcă,
Cum vântul farmă ramuri zvârlindu-le-n fereşti,
Atunci i se năzare un vis frumos... şi parcă
Revede tinereţea-i cu ochii sufleteşti.

Colo în depărtare e valea lui natală,
Cu codri plini de umbră, cu râpe fără fund,
Unde izvoară albe murmură cu sfială
Şi scapăr-argintie lovindu-se de prund.

Ar vrea ca să mai vadă colibele de paie
Prin stânce încuibate, ce mai că se prăval,
Când luna dintre nouri, crăiasa cea bălaie,
Se ridica prin codri din fruntea unui deal.

Să aib-ar vrea colibă de trestii, mititică,
În ea un pat de scânduri, muşchi verde de covor,

Din pragu-i să se uite la munte cum s-ardică
Cu fruntea lui cea stearpă pierzându-se în nor.

Ar vrea să rătăcească câmpia înflorită,
Unde ale lui zile din visuri le-au ţesut;
Unde-nvăţa din râuri o viaţă liniştită,
Părând să n-aibă capăt, cum n-are început.

Mama-i ştia atâtea poveşti, pe câte fuse
Torsese în viaţă... deci ea l-au învăţat
Să tâlcuiască semne ş-a păsărilor spuse
Şi murmura cuminte a râului curat.

În curgerea de ape, pe-a frunzelor sunare,
În dulcele ’miitul al paserilor grai,
În murmurul de viespii, ce-n mii de chilioare
Zidesc o mănăstire de ceară pentru trai,

De spânzură prin ramuri de sălcii argintoase
O-ntreagă-mpărăţie în cuib legănător,
A firii dulce limbă de el era-nţeleasă
Şi îl împlea de cântec, cum îl împlea de dor.

Visa copilul... Fruntea-i de-o stâncă răzimată,
Privea uimit în râul ce spumega amar,
Şi arunca vo piatră în apa-nvolburată.
Râdea, cânta degeaba... plângea chiar în zădar.

El vede ierburi nalte în mândră zi cu soare.
Crescute-ajung la brâul unei copile. Lin

Prin iarba mare trece ş-aminte luătoare
Pliveşte flori albastre şi fire de pelin.

Cunună împleteşte, o-ncaieră sălbatec
În pletele umflate, în părul încâlcit
Şi ochii râd în capu-i şi faţa-i e jeratec —
A lanurilor zână, cu chip sumeţ, răstit.

Apoi în codru trece şi cântă doina dragă.
Sălbatec este glasu-i, vioi, copilăros,
El sună-n codru verde, trezeşte lumea-ntreagă,
Picioarele-i desculţe îndoaie flori pe jos.

— Ah! cum nu sunt — ea strigă — o pasere măiastră,
Cu penele de aur ca paserile-n rai;
La sfânta Joi m-aş duce, aş bate în fereastră
Cu ciocul şi i-aş zice cu rugătoriul grai:
Să-mi deie-un măr, în care închisă e o lume,
Palat frumos la munte, în codri înfundat,
Ş-un făt-frumos de mire, înalt, cu dulce nume,
Din sânge şi din lapte — fecior de împărat!

Ea cântă şi pocneşte în crengi c-o vargă lungă.
O ploaie de flori albe se scutură pe ea,
Un flutur se înalţă, cu sete ea-l alungă,
Cu mâna crengi îndoaie şi glasu-i răsuna.

Apoi şi-aduce-aminte... era o zi frumoasă...
El s-a trezit pe-o punte sub ochii ei de foc...

Ea păru-şi dă-ntr-o parte din faţa ruşinoasă,
Îşi pleacă ochii tìmizi şi el a stat pe loc...

Ce s-a-ntâmplat de-atuncea nu vrea să ţie minte.
Destul că nu mai este... şi chipul ei cel blând,
Zâmbirea-i sfiicioasă şi ochiul ei cuminte
Sunt duse fără urmă de pe acest pământ.

S-a stins. De-aceea însă ar vrea încă o dată
Să vadă lunca verde, departe valea-n flori,
Unde ades de braţu-i, în noaptea înstelată,
Şedea pe stânca neagră spuindu-i ghicitori.

Da, ghicitori, enigme. Ce ştia el pe-atunce
De-a vieţii grea enigmă, de anii furtunoşi?
În lacu-adânc şi neted, în mijlocul de lunce,
Părea că vede zâne cu păr de aur roş.

Şi trestia cea naltă vuind de vânt mai tare...
La glasu-i asculta el ca basme triste, dulci,
Când raţele din codru pe creţii apei clare,
Scăldându-se prin papuri lăsau pe valuri fulgi.

II

Trecură ani. E noapte. În camera bogată,
Pe-un pat alb ca zăpada, copila sta măreţ.
O candelă de aur c-un punct de foc arată
Prin umbra străvezie icoane pe pereţi.

Culcată jumătate, copila cu-ntristare
Zâmbeşte. Plete blonde pe umere cobor
Şi cad pe albe perini, iar ochiul ei cel mare
Arată nu amorul — ci setea de amor.

Iar faţa ei frumoasă-i de-acea albeaţă sură,
Brumată ca-n lucirea unui mărgăritar;
Pe braţe de zăpadă, pe sânii ei se fură
A candelei lumină mai rar şi tot mai rar.

Iar micile-i picioare ating covorul moale
Şi chinuie papucii de-atlaz, care stau jos.
L-a patului ei margini cu fruntea-n a ei poale
Sta în genunche dânsul, privind întunecos....

Sub umerii-unei feţe ca marmura de rece
Sunt umbrele-ntristării, ce-adânci l-arată slab;
Prin ochii mari şi negri o îndoială trece,
Ce fulgeră în taină, apoi dispare-n grab'.

— Din vorba mea nu poate amor să se aleagă?
Nu te iubesc atâta cât ştiu să te iubesc?
Ai vrea să storc din mare amărăciunea-ntreagă
Şi într-o picătură s-o beau, să-nnebunesc?

Spre-a împlini vo unul din dorurile tale,
Au pot să fiu, copilă, de trei ori Dumnezeu,
Şi ce-au făcut puternic în veacurile sale,
Aceea într-o clipă să pot a face eu?

O, de-aş putea s-amestec a lumii lucruri toate,
După a mea voinţă un ceas să te încânt,
Cu susu-n jos ar merge a firii legi bogate,
Pustiu ar fi în ceruri şi cerul pe pământ.

Şi la a ta ivire părere-ar ziua noapte,
Astfel de strălucită ai trece-n lanuri verzi,
Încât numai pâraie ţi-ar povesti cu şoapte
Că în a ta privire eu minţile îmi pierz.

Când ai muri, iubito, căci contra morţii n-are
Nici Dumnezeu putere, atuncea cu amar
Aş stinge în grămadă sistemele solare
Şi-n ăst mormânt te-aş pune ca pe-un mărgăritar.

Iar eu, eu, singuratec în lumea cea pustie,
În caos fără stele şi fără de nimic,
M-aş arunca — un demon — să cad o vecinicie,
De-a pururea şi singur deşertul să-l despic.

Iar dacă liberate planetele cu-ncetul
Ar reintra în viaţă în vechile lor legi,
Fiinţele lor nouă priveasc-atunci cometul,
Neliniştind cu zboru-i veciile întregi.

Fantasmă nesfârşită şi totuşi diafană,
Din lume exilată neaflând limanul său,
Demon, gonit de-a pururi de ordinea tirană —
Acela să fiu eu.

— Să faci minuni? Nu-i asta. Nu mă-nţelegi, iubite —
Pe creştetul lui mândru ea mânile şi-a pus.
Sunt taine-n astă lume atât de neghicite,
De-ai spune viaţa toata, tot n-ai sfârşi de spus.

Vezi tu, eu te-aş vrea tìmid, un blând băiet, să-mi spună
Cu ochii plini de visuri zădarnice poveşti,
S-adorm plecându-mi tâmpla la tâmpla ta — nebună!
Aşa cum te visasem ai fost, dar nu mai eşti.

Pătate de-ndoiele a vieţii tale vise —
Băiet de-ai fi tu încă, la mine să te-ardic,
Să te privesc cu gene pe jumătate-nchise,
Dar nu mai crezi în visuri, căci nu mai crezi nimic.

Să fii un paj din basme şi eu să fiu regină!
O, cum aş fi de bună şi tu ai fi gentil,
Plutire-am lin pe lacul ce doarme în grădină,
Căci eu mă simt copilă, de-ai fi şi tu copil!

Nu mintea ta, nu ochii, ce fulgeră-n tăcere,
Nu astea mă îngheaţă de-mi vine ca să mor.
Mă doare — nu ştiu... glasul amestecat cu fiere,
Căci sufletu-ţi e-o rană, suflările-ţi mă dor.

Ce vrei? Îmi pare-n ochii-ţi că văd o veche vină.
În vorbă amintirea a unei crude munci,
În inimă e-o parte cu totului străină —
De-ai fost vrodată tânăr, e foarte mult de-atunci!

Diamantul Nordului

(Capriccio)

CUPRINS

În lac se oglindă castelul. A ierbii
Molatece valuri le treieră cerbii.
În vechea zidire tăcere-i şi numa'
Perdelele-n geamuri scânteie ca bruma.

Străfulgeră-n umbră-i de valuri bătaie
Ajunse în fugă de-a lunei văpaie,
Ce-n vârfuri de dealuri acum se iveşte
Ş-a stâncilor muche pe cer zugrăveşte.

Păreau urieşi ce în cuib de balaur
Păzea o măreaţa comoară de aur,
Căci luna, ce roşă prin ele răsare,
Comoară aprinsă în noapte se pare.

Iar lebede albe din negrele trestii
Apar domnitorii ai apei acestei,
Cu aripi întinse o scutur şi-o taie
În cercuri murinde şi brazde bălaie.

Uimit, Cavalerul cu pasuri pripite
Umbla prin umbroase cărări nisipite;
Dumbrava şopteşte, izvoarele sună.
Aşteaptă-n amestec vibrare de strună.

Văratecul aer te-adoarme cu zvonul...
Cu dor Cavalerul priveşte balconul.

Cu frunze-ncărcatu-i şi trec prin ostreţe
Liane-nflorite în feluri de feţe.

Iar papura mişcă de-al apei cutreier.
În iarba înaltă suspină un greier —
Prin vânăta umbră, prin rumăna sară,
În farmecul firei răsună ghitară:

— Arată-te-n haină de albă mătasă,
Ce pare-ncărcată c-o brum-argintoasă,
Să văd a ta umbră-n lumină-nmuietă,
În părul cel galbăn înalt-mlădietă.

Îndură-te, scumpo! în mine aruncă
Viole albastre şi roze de luncă,
Pe coardele-ntinse-a ghitarei să cadă
În noaptea cea ninsă de-a lunei zăpadă.

Iar ochii albaştri, mari lacrimi a mării,
Să-ngăduie-n taină suspinul cântării;
Cobori, adorato! pe inimă cazi-mi,
Bălaia ta frunte de umăr să-mi razimi.

E demn-a ta frunte să poarte corona
Robit universul să-i fie — Madonna!
Îngăduie celui din urm-al tău sclav
Plângând să-ţi sărute al urmelor prav.

Şi lasă-mă-n umbra cămării-ţi să vin,
Frumos îmbrăcate cu alb muselin,

Iar Cupido pagiul cu palma s-ascundă
A lămpii de noapte lucire de nuntă.

Deasupră-şi aude uscata foşnire
A poalelor lungi de mătasă subţire;
Prin flori îi apare, se-nclină pe gratii
Duioas-arătare a mult-adoratei.

Ghitara lui tace; cu şopot ea spune:
— Zădarnică este iubirea ta, june!
De-un farmec legată-i întreaga-mi simţire,
Iubirea-mi asemeni de-a lui împlinire.

Oricât mi-ai fi drag, şi-o jur că-mi eşti drag,
Un farmec te-opreşte, te leagă de prag...
De-aceea de mine să fugi, Cavalere,
Şi uită că gânduri şi doru-mi te cere.

A Nordului mare o piatră ascunde,
Luceşte ca ziua prin negrele-i unde
Şi cui o va scoate viaţa mi-o dărui;
Dar vai! nici s-o vadă nu-i soarta oricărui.

— O, înger! el zice şi glasu-i se-neacă
Şi dreapta îi scapă pe-a săbiei teacă:
Sigur de iubire-ţi — m-aştepte pierzare —
Tot scoate-voi piatra luminei din mare!

. . . .

Din Spania pleacă, cu paşii pribegi,
Prin ţări şi oraşe, castele de regi;
Abia vede-o ţară şi iarăşi o lasă,
Căci piatra luminii gândirea i-apasă.

De ani e pe cale... Se vede în fine
Cuprins de pustiuri, de negură pline,
Încet poticneşte al calului pas,
Şi-n noapte departe se pierde-al său glas.

El vede munţi mândri, asupra cărora
Pădurile negre nu ştiu aurora
Şi toate formează clădire înaltă
De stânci ce grămadă stau una pe altă.

Un munte e poartă şi streşini păduri
Şi scările-s dealuri... În falnicii muri,
Prin aspru arcate boltiri de fereastră,
Priveai o lumină ca cerul albastră.

Cum marea de valuri nu ştie repaos,
Astfel se frământă al norilor caos,
O stea nu luceşte pe bolta cea largă —
Pornit ca de vânturi sirepul aleargă.

Un tunet cutremură lumea-n temei.
Venea parc-o oaste călare de zei...
Cu-a lui herghelie-nspumată de cai,
Vuind vine mândrul al mărilor crai.

Cu gâturi întinse sirepi de omăt
Prin norii cei negri zburau spăriet,
Mânaţi de gigantul cu barb-argintoasă,
Ce vântul în două despică frumoasă.

Văzându-l pe tânăr înalţă toiagul.
O aspră privire i-aruncă moşneagul,
Cumplit ameninţă, în arc se coboară
Şi piere în doma-i înalt solitară.

Se-ntunecă iarăşi, în fulger năzare
Vedenii uimite palatul cel mare;
Năzare bătrânul în bolta ferestii,
În pletele-i albe cunună de trestii.

Fugea Cavalerul. — Dar codrii-n urdie
În urmă-i s-adună şi iar se-mprăştie;
Câmpiile şese alunecă iute,
Deasupră-i s-alungă de fulgere sute.

Şi luna s-azvârle pe-a norilor vatră,
Pâraiele scapăr', bulboanele latră,
Deasupra lui cerul i-aleargă în urmă
Şi stelele-n râuri gonite, o turmă.

Şi munţii bătrâni îl urmau în galop
Cu stâncele negre, gigantici ciclopi,
Greoaie hurducă pământu-n picior,
Prăval de pe umeri pădurile lor.

Se-ntreabă: Fug eu? sau că lumea întreagă
A rupt-o de fugă nebună, pribeagă?
Sau mări subterane duc munţii cu sine,
Purtându-m-o frunză pierdută pe mine?

O dată-ncă pintenu-nfige — aleargă!...
Deodată... se schimbă în noaptea cea largă
Privirea... Nainte-i o lume-i deschisă
Cu aer văratec pe lunce de visă...

Pe maluri de râuri ce scapără line,
El vede castele cu arcuri senine
De marmură albă ascunse-n dumbrave.
În cer mişcă norii auritele nave...

O muzică tristă, adânc-voluptoasă,
Pătrunde-acea lume de flori şi miroasă;
Şi verzile lanuri se leagănă-n lună
Şi lacuri cadenţa cântărilor sună.

Subţirile neguri păreau pânzărie
De brum-argintoasă, lucind viorie;
Şi florile toate sub ea-ncremenite
Respiră bogate miroase-adormite.

Pe-al codrilor verde, prin bolţile dese,
Prin mreje de frunze seninul se ţese;
Şi apele mişcă în pature plane —
În funduri visează a lumii icoane.

Şi unde-n dumbravă-i săpată cărare,
O mândră femeie s-arată călare,
Pe calul ei graur se-nvârteşte-n laturi,
De dulcea-i privire nu poţi să te saturi.

În părul ei negru lucesc amorţite
Flori roşi' de jeratic frumos încâlcite,
Rubine, smaranduri, astfel presărate,
Sălbatec-o face la faţă s-arate...

Şi ochi de-un albastru, bogat întuneric,
Ca basme păgâne, de-iubire chimeric,
Lucesc sub o frunte curată ca ceara —
Zâmbirea-i îmbată ca nopţile, vara.

Pe codri-nfioară a ei frumuseţe
Şi apele fulger cu undele creţe;
Se pare că-nvie a basmelor vremuri,
Căci lumea-i cuprinsă de-un dulce cutremur.

Din nori curge-o bură, un colb de diamante,
Pe văi se aşează, pe dealuri înante;
În faţă li-i luna, prin şuiet de şoapte
S-ardică pe cer curcubeie de noapte...

Ea calu-şi alătură, mâna întinde,
Iar părul ei negru încet se desprinde
Şi-n valuri de moale mătasă el cade
Pe umere albe... Frumos i se şade!

Şi plâns este glasu-i: — Iubit cavalere,
Nu merge la mare, că mor de durere;
Împarte cu mine pământul şi raiul. —
De dor şi de grijă îi tremură graiul.

— Iubite dorite, în braţele-mi vino
Şi cruda durere din pieptu-mi alin-o!
Să fii al meu mire menitu-i de zodii
Şi ţie păstrat-am a sânului rodii.

— În van e, crăiaso! zâmbirea-ţi din treacăt.
Căci mintea mea pus-au simţirilor lacăt
Şi chipu-ţi nu poate pătrunde-n visare-mi.
Cu ochii albaştri amoru-mi nu-l sfaremi.

Păstrează, crăiaso, viclenele sfaturi.
În laturi, frumoasă ispită, în laturi!
Ea piere... cu dânsa castele, dumbravă...
Şi marea-ngheţată vuieşte grozavă.

Mişcate de mare-n strigare măreaţă
A Nordului vin caravane de gheaţă...
Pe ceruri în neguri o stea nu s-arată,
Departe doar luna — o galbenă pată.

Cetăţi hrentuite pe ţări plutitoare,
Cu şiruri de dome, steclind de ninsoare,
Schelete-uriaşe purtând cremenite
Coroane în colţuri pe capuri hâite.

Vin regii de Nord cu oştiri să se plimbe,
Cu chipuri ciuntite şi umere strâmbe
Şi toată strigarea, vuirea, sunarea
E surdă ca cerul, e moartă ca marea.

În domele largi, prin palate deşarte
Răsună doar vântul... ca glasuri — departe.
Şi spiritul morţii eterne-n ruine
Îşi mişcă imperiul fără de fine.

Oraşul pe ape-i al zeilor nordici,
Cu strade de temple, cu dome şi portici;
Dar astăzi sunt frânte boltitele porţi,
Pustiu e în dome — şi zeii sunt morţi.

El suie un turn ce se nalţă sub lună,
Cu ziduri crăpate de ger şi furtună,
Se uită la ceruri, se uită în mare...
Cu capul în jos se aruncă... Dispare.

Şi cum amorţeşte şi-ngheaţă... suspină:
— O, piatr-a luminii, revarsă-mi lumină !
Prin genele-nchise s-arată, o vede
Şi strigă... şi mâna pe dânsa repede...

O prinde... prin farmec în jur se-nsenină,
El vede lungi râuri, câmpii în lumină,
Grădina din ţara-i, cu lacu-i, castelu-i
Ca-n vis, ca aievea i se arăta lui.

Ce stai cu sfială, ce nu te apropii,
N-auzi cum pe frunze alunecă stropii,
Ş-aleile scutur de rouă o ploaie
Iar soarele nalţă în disc de văpaie?

El scările urcă cu piatra în mână.
În prag îl aşteaptă frumoasa stăpână.
De gâtu-i s-atârnă, zâmbind ea îi spune:
— Adânca-ţi durere pieri prin minune.

Dar piatră mai scumpă şi cea-adevărată
Iubirea mea este nestinsă, curată;
Păstrează-mi-o bine... aceasta ţi-o dărui...
El ochii şi-i freacă, să vadă,-adevăru-i?

. . . .

Şi drept că-n mişcarea molaticei ierbi
Păştea înainte-i o turmă de cerbi.
Dar tot nu-i în ceru-i... Din genele-i bruma
Cu visul deodată ş-o scutur-acuma.

Îşi scutură haina cea umedă, plină.
Balconu-l priveşte şi tare suspină.
Zădarnic făcut-au ghitara-i paradă:
Iñez nici visase să vie să-l vadă.

Şi ce-i mai rămâne să facă săracul?
În lac să privească cum joacă malacul?

Mai bine prin tufe se fură cu pază...
Ca nimeni s-auză şi nimeni să vază.

În urmă-i o uşă-n balcon se deschide...
Prin flori se arată o gură ce râde...
Cu faţa ascunsă în păru-i, şireată,
De-amoru-i prostatec aşa se desfată.

Sătul de lucru...

(după Shakespeare, *Sonete*, XXVII)

CUPRINS

Sătul de lucru caut noaptea patul,
Dar al meu suflet un drumeţ se face
Şi pe când trupul doarme-ntins în pace,
Pe-a tale urme l-au împins păcatul.

E noapte neagră-n ochii-mi, totul tace,
Dar mintea-mi vede — genele holbate;
Ca şi un orb mă simt în întuneric
Şi totuşi înaintea-mi zi se face.

E chipul tău, lumină necrezută
De frumuseţi, de taină, curăţie,
Ce nopţii reci lucire-i împrumută.

Din cauza ta, bălaia mea soţie,
Cât ziulica trupu-odihnă n-are,
Iar noaptea sufletul în cale pleacă.

Albumul

CUPRINS

Albumul? Bal mascat cu lume multă,
În care toţi pe sus îşi poartă nasul,
Disimulându-şi mutra, gândul, glasul...
Cu toţi vorbesc şi nimeni nu ascultă.

Şi eu intrai. Mă vezi rărindu-mi pasul.
Un vers încerc cu pana mea incultă.
Pe masa ta aşez o foaie smultă,
Ce de când e nici n-a visat Parnasul.

Spre-a-ţi aminti trecutele petreceri,
Condeiu-n mână tu mi-l pui cu silă.
De la oricine-un snop de paie seceri,

Apoi te uiţi râzând la câte-o filă:
Viclean te bucuri de-ale noastre-ntreceri,
Privind în vrav prostia imobilă.

Sauve qui peut
(variantă)

CUPRINS

Albumul tău e un salon în care
S-adună fel de fel de lume multă
Şi fiecine aşeaz-o foaie smultă
Din viaţa sa, în versuri răbdătoare.

Acum doreşti cu pana mea incultă
Şi eu să trec prin mândra adunare?
Dar ea de-amicii tăi sfială are
Şi de-oi vorbi, au cine mă ascultă?

Spre-a-ţi aminti trecutele petreceri
Condeiu-n mână tu mi-l pui cu sila.
De la oricare-un snop de fraze seceri,

Apoi le răsfoieşti filă cu filă.
Viclean te bucuri de-ale noastre-ntreceri,
Privind în vrav prostia imobilă.

Oricare cap îngust

CUPRINS

Oricare cap îngust un geniu pară-şi,
Cu versuri, goale de cuprins, să placă
Şi, cum doreşte, zgomot mare facă,
Cununi de lauri de la plebe ceară-şi.

Ci muza mea cu sine se împacă.
Eu am un singur, dar iubit tovarăş,
Şi lui închin a mele şiruri iarăşi,
Cântarea mea, de glorie săracă.

Când dulci-i ochi pe linii or s-alerge,
Va cumpăni în iambi turnata limbă:
Ici va mai pune, dincolo va şterge.

Atuncea ea în lumea mea se plimbă,
Cu-a gândurilor mele navă merge
Şi al ei suflet pe al meu şi-l schimbă.

Părea c-aşteaptă...

CUPRINS

Părea c-aşteaptă s-o cuprind în braţă
Şi faţa mea cu mânile-i s-o ieie,
Ca să mă pierd în ochii-i de femeie,
Citind în ei întreaga mea viaţă.

Dar când s-o prind, ea n-a voit să steie
Ci într-o parte-ntoarse dulcea-i faţă;
Pândind, cu ochii mă-ntreba isteaţă:
Să-mi dea o gură, ori să nu-mi mai deie?

De-astfel de toane vecinic nu te saturi,
Oricât o rogi, ea tot se dă în laturi
Ş-abia la urmă parcă tot se-ndură.

Împrotiviri duioase-a frumuseţii
În lupte dulci desfac urâtul vieţii,
Ce n-au amar, fiindcă au măsură.

Uşoare sunt vieţile multòra...

CUPRINS

Uşoare sunt vieţile multòra.
Ei prind din zbor plăcerea trecătoare,
În orice timp au clipa lor cu soare
Şi-n orice zi le-apare aurora...

Dar spune, tu, copilă visătoare,
De-am fost şi eu din rândul acelora,
De-mi eşti şi mie ce le eşti altora,
De nu mi-ai fost o stea nemuritoare?

Trăiam pierdut în umbra amorţirii,
Deşarta-mi viaţă semăna cu spuma
Şi orb eram la farmecele firii...

Deodată te văzui... o clipă numa'
Simţii adânc amarul omenirii...
Şi iată că-l cunosc întreg acuma.

Oricâte stele...

CUPRINS

Oricâte stele ard în înălţime,
Oricâte unde-aruncă-n faţă-i marea,
Cu-a lor lumină şi cu scânteiarea
Ce-or fi-nsemnând, ce vor — nu ştie nime.

Deci cum voieşti tu poţi urma cărarea.
Fii bun şi mare, ori pătat de crime,
Acelaşi praf, aceeaşi adâncime,
Iar moştenirea ta şi-a tot: uitarea.

Parcă mă văd murind... în umbra porţii
Aşteaptă cei ce vor să mă îngroape...
Aud cântări şi văd lumini de torţii.

O, umbră dulce, vino mai aproape —
Să simt plutind deasupră-mi geniul morţii
Cu aripi negre, umede pleoape.

Petri-notae

CUPRINS

Împresurat de creditori, se vede,
Şi neputând plăti cu rele rime,
Te-ai strecurat pe la Cordon, sublime,
Să ne-asurzeşti cu versuri centipede.

Presupuind că nu te ştie nime,
Că eşti martir ai vrut să faci a crede,
Mai bine masca de paiazzo-ţi şede:
Căci ne-am convins de mult de-a ta mărime.

Armeano-grec, lingău cu două feţe,
Îţi ad-aminte ce aveai în straiţi
Când pietre numărai la voi în pieţe.

De-aceea taci şi încă bine paie-ţi
Că nu te regalăm, cum ştim, cu beţe:
Făclie nu-i nemţescul tău opaiţ.

Pentru tălmăcirea aforismelor lui Schopenhauer

CUPRINS

GOETHE

Spun popoare, sclavii, regii
Că din câte-n lume-avem,
Numai personalitatea
Este binele suprem.

*

Nu faci efect; nesimţitori
Rămân cu toţii? Fii pe pace:
Când piatra cade-n mlaştină,
Ea nici un cerc nu face.

*

Ca-n ziua care lumii te dete, în tării
Sta soarele în crugu-i spre-a saluta planeţii;
Crescuşi dup-acea lege, de ea şi azi te ţii,
Cum o urmaşi pe-atuncea, păşind în drumul vieţii.
Nu scapi de tine însuţi, cum eşti trebui să fii:
Din vechi ne-o spun aceasta sibile şi profeţii,
Şi nici un timp cu nici o putere laolaltă
Nu frâng tiparul formei, ce vie se dezvoaltă.

LUCREŢIU

Vezi prin oraş frecându-se cela şi iar la palatu-i
Vine degrab', deşi de urât fugise de dânsul.
Mai îndemână deloc nu se simte aici ori aiurea.

Vezi-l mânând telegarii; la ţară aleargă c-o grabă,
Parcă goneşte cu zor să stingă vro casă aprinsă,
Dar abia dă de pragul vilei de ţară şi cască.
Greu se-ntinde pe somn, ori caută alte petreceri,
Ori dorit de oraş, se-ntoarce să-l treiere iarăşi.

HORAŢIU

Pietre scumpe, marmură, fildeş, icoane şi statui,
Bani, veşminte văpsite-n getulică purpură — mulţi sunt
Ce nu le au? Iar unii nici grijă nu duc să le aibă.

*

Cerul deasupra-ţi schimbi, nu sufletul, marea trecând-o.

GELLERT

Cele mai bune daruri sunt
Cu-admiratori puţini detot.
Căci cei mai mulţi de pre pământ
Ce-i rău drept bine îl socot.

Aceasta orişicând se vede
Şi ca o ciumă pare-a fi.
Dar eu mă îndoiesc a crede
De ea că ne vom mântui.

Un singur mijloc am în minte,
Dar greu şi nu cred să se poată:
Nătângii toţi să prinză minte,
Dar vai! n-or prinde niciodată.

Ei văd cu ochii, nu cu mintea,
Nu ştiu al lucrurilor preţ:
Admiră vecinic cele proaste,
Nicicând nu ştiu ce este bun.

Auzi prin frunzi uscate

CUPRINS

Auzi prin frunzi uscate
Trecând un rece vânt,
El duce vieţile toate
În mormânt, în adâncul mormânt.

Auzi sub bolţi de piatră
Un trist, un rece cânt,
El duce vieţile noastre
În mormânt, în adâncul mormânt.

În gură port un singur
Şi dureros cuvânt,
Cu el pe buze m-or duce
În mormânt, în adâncul mormânt.

Deasupra-mi să şoptească
Iubitu-ţi nume sfânt,
Când m-or lăsa-n întuneric,
În mormânt, în adâncul mormânt.

Până nu te văzusem
Nici nu simţeam că sunt,
Ş-acum doresc să dorm somnul
Adâncului mormânt.

Ca frunzele uscate
Căzând de-un rece vânt,

S-au dus nădejdile toate
În mormânt, în adâncul mormânt.

Şi parcă sub bolţi de piatră
Aud un rece cânt,
Ce-atrage vieţile noastre
În mormânt, în rece mormânt.

Ce s-alegea de noi, a mea nebună...

CUPRINS

Ce s-alegea de noi, a mea nebună,
De ne-ntâlneam de mult cu-aşa iubire?
Sau nebuneam mai mult încă-mpreună,
Sau eu muream de-atâta fericire.

Viaţa mea cea strălucită
De ochii tăi cei de copil
Era un zgomot şi-nflorită
Precum e luna lui April.

Şi-n astă înflorire zgomotoasă
Noi ne-am fi fost atât... atât de dragi...
Cu toane multe, tu, ca o crăiasă,
Iar eu — de tine lacom — ca un pagi.

Acum ca-n toamna cea târzie
Un istovit şi trist izvor,
Asupra-i frunzele pustie
A noastre visuri cad şi mor.

Şi de nimica astăzi nu-mi mai pasă,
Nu cer nimic din lume, nici aştept.
Mă mir de ce cu strângeri dureroase
Sărmana inimă mai bate-n piept.

În văduvire şi eclipsă,
Eu anii mei îi risipesc,
Simţind în suflet pururi lipsă
De chipul tău dumnezeiesc.

Ce s-alegea de doi nebuni, iubito...

(*variantă*)

CUPRINS

Ce s-alegea de doi nebuni, iubito,
De ne-ntâlneam de mult şi nu pierdeam
O tinereţe, care-am risipit-o?

De dragul tău de mult înnebuneam,
Sau că muream de-atâta fericire,
Dar numai sara vieţii n-ajungeam.

Era de zgomot plină, de-nflorire,
Iar ochii tăi cei tineri de copil
M-ar fi ţinut de-a pururea-n uimire.

Iar graiul tău când blând şi când ostil
Făcea singurătatea-mi zgomotoasă,
Cum e cu zgomot luna lui April.

Şi în necazul tău şi mai frumoasă
Te cuprindeam, să nu te mai retragi,
Să-mi plângi la piept la dragoste geloasă.

Şi ne-am fi fost atât, atât de dragi...
Ca o crăiasă mi-ai fi fost cu toane,
Eu lacom de-al tău farmec ca un pagi.

Dar azi, loviţi de ale sorţii goane,
Viaţa-mi pare-un istovit izvor
Şi plină de-ale toamnei reci icoane.

A noastre visuri cad pe rând şi mor
Precum în vânt rotiri de frunze-uscate...
Statornic nu-i decât al nostru-amor...

Renunţ silit la el, căci nu se poate,
Şi lungi iluzii, ca un înţelept,
Naintea mea le văd căzând pe toate.

Nu cer nimic, nimic nu mai aştept,
Şi nici întreb la ce o mai simţesc
Sărmana inimă bătând în piept.

La ce? Ca viaţa mea s-o risipesc
Într-o-ndelungă, tristă văduvire,
Lipsită de-al tău chip dumnezeiesc:

Să-l cat în veci, să nu fii nicăire.

Atât de dulce...

CUPRINS

Atât de dulce eşti, nebuno,
Că le eşti dragă tuturor,
Cunosc femei ce după ochii
Şi după zâmbetul tău mor.

Femei frumoase şi copile
Te-ar îndrăgi, te-ar săruta.
Tu ai iubirea tuturora —
Şi numai eu iubirea ta.

Un farmec blând de fericire
Tu răspândeşti oriunde-i sta —
Eşti fericirea tuturora
Şi eu sunt fericirea ta.

De râzi, se desprimăvărează,
Învie totul unde-i sta,
Căci tu eşti viaţa tuturora
Şi numai eu viaţa ta.

De dragul tău şi flori şi oameni
Şi stele să trăiască vor.
Pe mine mă iubeşti tu numai
Şi numai eu doresc să mor.

Umbra lui Istrate Dabija-Voievod

CUPRINS

Cum trece-n lume toată slava
Ca şi un vis, ca spuma undei!
Sus, în cetate la Suceava,
Eu zic: Sic transit gloria mundi!
Pe ziduri negre bate lună.
Din vechi icoane numai pete,
Sub mine-aud un glas ce sună,
Un glas adânc, zicând: "Mi-e sete".

Şi văd ieşind o umbră albă.
Moşneag bătrân, purtând coroană,
Pe pieptul lui o sfântă salbă,
Pe umeri largi o scumpă blană,
Ea mâna-ntinde blând: — N-ai grijă,
Ce zic nu trece la izvod.
Eu sunt vestitul domn Dabijă,
Sunt moş Istrate-voievod.

— Măria-voastră va să-ndemne
Pe neamul nostru în trecut?
Ci el cu mâna face semne
Că nu-nţeleg ce el a vrut.
— Măria-voastră-nsetoşează
De sânge negru şi hain?
El capu-şi clatină, oftează:
— De vin, copilul meu, de vin.

Când eram vodă la Moldova
Hălăduiam pe la Cotnari.
Vierii toţi îmi ştiau slova
Ş-aveam şi grivne-n buzunar.
Pe vinul greu ca untdelemnul
Am dat mulţi galbeni venetici;
Aici lipseşte tot îndemnul.
În lume mult, nimic aici.

La voi în lumea ceealaltă,
Fiind cu milă şi dirept,
M-a pus cu sfinţii laolaltă
Şi-n rai mă duseră de-a drept.
Dar cum mai pune sfântul Petre
La rău canon pe-un biet creştin !
Când cer să beau, zice: "Cumetre,
Noi n-avem cimpoieri şi vin".

Şi totuşi domn fusesem darnic
Şi bun de inimă cu toţi.
De câte ori l-al meu păharnic
împlut-am cupa numai zloţi!
Că ce sunt recile mademuri,
Ce aur, pietre şi sidef
Pe lângă vinul copt de vremuri,
Pe lâng-un haz, pe lâng-un chef.

Împresurat-am eu şi Beciul
Cu oaste bună şi strânsuri;
Soroca, Vrancea şi Tigheciul

Trimis-au mii viteze guri
Să certe craii cu mânie...
Ce-mi pasă? Mie deie-mi pace
Să-mi duc Moldova-n bătălie
Cu mii de mii de poloboace.

Atunci când turcii, agarenii
Mureau în iuruş cu halai,
Oştirea noastră, moldovenii
Se prăpădeau într-un gulai.
Şi zimbrul cel cu trei luceferi
Lucea voios pe orice cort.
Precum ne-am dus, venirăm teferi
Şi toţi cu chef şi nime mort.

Nici vin cu apă n-am să mestec,
Nici dau un ban pe toată fala.
De-aceea n-am nici un amestec
Oriunde nu îmi fierbe oala.
Când calcă ţara hantatarii,
Eu bucuros în lupte merg,
Când între ei se bat magarii,
În fundul pivniţei alerg.

Se certe ungurii şi leşii...
Ce-mi pasă mie? La Cotnari
Eu chefuiam cu cimpoieşii,
Cu măscărici şi lăutari:
Şi sub umbrarele de cetini

Norodu-ntreg juca şi bea,
Iar eu ziceam: să bem, prietini,
Să bem, pân' nu vom mai putea

Dacă venea să rătăcească
Vun învăţat arheolog,
Vorbind în limba păsărească,
Nu m-arătam ca să mă rog.
Dar ţie-ţi place doina, hora,
Îţi place-al viţei dulce rod,
Tu povesteşte tuturora
De moş Istrate-voievod.

Le spune sfatul meu s-asculte,
S-urmeze vechiul obicei,
Să verse dintre cupe multe
Şi la pământ vo două-trei.
Căci are-n sân Moldova noastră
Viteze inimi de creştin;
Tineri, în veselia voastră,
Stropiţi-le duios cu vin!

Şi în Moldova mea cea dulce
Orânduit-am cu prisos:
Ca butea plină să o culce,
Cea goală iar cu gura-n jos.
Şi astfel sta-n Moldova toată
Cu susu-n jos ce era treaz.
Odihna multă-i lăudată
La cel chefliu, la cel viteaz.

Când de mănuşa lungii sabii
Mă rezimam să nu mă clatin,
Cântau cu toţi pe Basarabii,
Pe domnii neamului Muşatin,
Pân' ce-ncheiau în gura mare
Cu Ştefan, Ştefan domnul sfânt,
Ce nici în ceruri samăn n-are,
Cum n-are samăn pe pământ!

Moldova cu stejari şi cetini
Ascunde inimi mari de domn,
Să bem cu toţi, să bem, prietini,
Să le vărsăm şi lor în somn.
Păn' la al zilei blând luceafăr
Să bem ca buni şi vechi tovarăşi;
Şi toţi cu chef, nici unul teafăr,
Şi cum sfârşim să-ncepem iarăşi.

Răpiţi păharele cu palma,
Iar pe păhar se strângă pumn
Şi să cântăm cu toţi de-a valma
Diac tomnatic şi alumn;
Cântăm adânc un: *De profundis.*
Perennis humus erit rex.
Frumoase vremi! Dar unde-s? unde-s?
S-au dus pe veci! Bibamus Ex.

La arme

CUPRINS

Auzi!... Departe strigă slabii
Şi asupriţii către noi:
E glasul blândei Basarabii
Ajunsă-n ziua de apoi.
E sora noastră cea mezină,
Gemând sub cnutul de Calmuc,
Legată-n lanţuri e-a ei mână,
De ştreang târând-o ei o duc.
Murit-au? Poate numai doarme
Şi-aşteaptă moartea de la câni?
La arme!
La arme dar Români!

Pierit-au oare toţi vultanii
Şi şoimii munţilor Carpaţi,
Voi, fii ai vechei Transilvanii,
Sunteţi cu totul enervaţi.
Şi suferiţi în înjosire
De la Braşov pân' la Abrud,
Ca să vă ţină în robie
Fino-Tătarul orb şi crud.
Şi nimeni lanţul n-o să sfarme
Nu aveţi inimi, n-aveţi mâni (?)...
La arme, la arme,
La arme, fraţi Români!

Iar tu, iubită Bucovină,
Diamant din stema lui Ştefan,

Ajunsa-i roabă şi cadână
Pe mâni murdare de jidan.
Ruşinea ta nu are samăn,
Pământul sfânt e pângărit...
Mişel şi idiot şi famăn
Cine-ar mai sta la suferit...
De-acuma trâmbiţi de alarme!
Nălţaţi stindardul sfânt în mâni,
La arme!
La arme dar Români!

Pierduţi sunteţi pe Criş şi Mureş...
E moarte, e leşin, e somn?
Au Dragoş nu-i din Maramureş,
Au n-a fost la Moldova Domn?
N-au frânt a duşmanilor nouri,
N-au frânt pe Leşi şi pe Tătari,—
Au Dragoş, vânător de bouri,
N-o să vâneze şi maghiari?
Ruşine pentru cel ce doarme,
Sculaţi ca să nu muriţi mâni,
La arme,
La arme dar Români!

Din laur nemuritoare ramuri,
O! ţară, pune-n frunte azi,
Şi-n tricolorul ş-a lui flamuri
Să-nfăşuri pieptul tău viteaz,
Şi smulge spada ta din teacă
Şi-ţi cheamă toţi copiii tăi

Şi la război cu dânşii pleacă —
Cu fii de şoim şi fii de zmei,
În valuri crunte să se farme
Calmuci, Tătari, duşmani, stăpâni...
La arme, la arme!
La arme, fraţi Români!

Fiind băiet păduri cutreieram

CUPRINS

Fiind băiet păduri cutreieram
Şi mă culcam ades lângă izvor,
Iar braţul drept sub cap eu mi-l puneam,
S-aud cum apa sună-ncetişor:
Un freamăt lin trecea din ram în ram
Şi un miros venea adormitor.
Astfel ades eu nopţi întregi am mas,
Blând îngânat de-al valurilor glas.

Răsare luna,-mi bate drept în faţă:
Un rai din basme văd printre pleoape,
Pe câmpi un văl de argintie ceaţă,
Sclipiri pe cer, văpaie preste ape,
Un bucium cântă tainic cu dulceaţă,
Sunând din ce în ce tot mai aproape...
Pe frunze-uscate sau prin naltul ierbii,
Părea c-aud venind în cete cerbii.

Alături teiul vechi mi se deschise:
Din el ieşi o tânără crăiasă,
Pluteau în lacrimi ochii-i plini de vise,
Cu fruntea ei într-o maramă deasă,
Cu ochii mari, cu gura-abia închisă;
Ca-n somn încet-încet pe frunze pasă,
Călcând pe vârful micului picior,
Veni alături, mă privi cu dor.

Şi ah, era atâta de frumoasă,
Cum numa-n vis o dată-n viaţa ta
Un înger blând cu faţa radioasă,
Venind din cer se poate arăta;
Iar păru-i blond şi moale ca mătasa
Grumazul alb şi umerii-i vădea.
Prin hainele de tort subţire, fin,
Se vede trupul ei cel alb deplin.

Iambul

CUPRINS

De mult mă lupt cătând în vers măsura,
Ce plină e ca toamna mierea-n faguri,
Ca s-o aştern frumos în lungi şiraguri,
Ce fără piedeci trec sunând cezura.

Ce aspru mişcă pânza de la steaguri,
Trezind în suflet patima şi ura —
Dar iar cu dulce glas îţi imple gura
Atunci când Amor tìmid trece praguri!

De l-am aflat la noi a spune n-o pot;
De poţi s-auzi în el al undei şopot,
De e al lui cu drept acest preambul —

Aceste toate singur nu le judec...
Dar versul cel mai plin, mai blând şi pudic,
Puternic iar — de-o vrea — e pururi iambul.

Colinde, colinde

CUPRINS

Colinde, colinde!
E vremea colindelor,
Căci gheaţa se-ntinde.
Asemeni oglinzilor
Şi tremură brazii
Mişcând rămurelele,
Căci noaptea de azi-i
Când scânteie stelele.

Se bucur' copiii,
Copiii şi fetele,
De dragul Mariei
Îşi piaptănă pletele,
De dragul Mariei
Ş-a Mântuitorului
Luceşte pe ceruri
O stea călătorului.

Învierea

CUPRINS

Prin ziduri înnegrite, prin izul umezelii,
Al morţii rece spirit se strecură-n tăcere;
Un singur glas îngână cuvintele de miere,
Închise în tratajul străvechii evanghelii.

C-un muc în mâni moşneagul cu barba ca zăpada,
Din cărţi cu file unse norodul îl învaţă
Că moartea e în luptă cu vecinica viaţă,
Că de trei zile-nvinge, cumplit muncindu-şi prada.

O muzică adâncă şi plină de blândeţe
Pătrunde tânguioasă puternicile bolţi:
"Pieirea, Doamne sfinte, căzu în orice colţ,
Înveninând pre însuşi izvorul de vieţe.

Nimica înainte-ţi e omul ca un fulg,
Ş-acest nimic îţi cere o rază mângâioasă,
În pâlcuri sunătoare de plânsete duioase
A noastre rugi, Părinte, organelor se smulg."

Apoi din nou tăcere, cutremur şi sfială
Şi negrul întuneric se sperie de şoapte...
Douăsprezece pasuri răsună... miez de noapte...
Deodată-n negre ziduri lumina dă năvală.

Un clocot lung de glasuri vui de bucurie...
Colo-n altar se uită şi preoţi şi popor,

Cum din mormânt răsare Christos învingător,
Iar inimile toate s-unesc în armonie:

“Cântări şi laude-nălţăm
Noi, ţie unuia,
Primindu-l cu psalme şi ramuri,
Plecaţi-vă, neamuri,
Cântând Aleluia!

Christos au înviat din morţi,
Cu cetele sfinte,
Cu moartea pre moarte călcând-o,
Lumina ducând-o
Celor din morminte!”

Rugăciune

CUPRINS

Crăiasă alegându-te
Îngenunchem rugându-te,
Înalţă-ne, ne mântuie
Din valul ce ne bântuie;
Fii scut de întărire
Şi zid de mântuire,
Privirea-ţi adorată
Asupră-ne coboară,
O, maică prea curată,
Şi pururea fecioară,
Marie!

Noi, ce din mila sfântului
Umbră facem pământului,
Rugămu-ne-ndurărilor,
Luceafărului mărilor;
Ascultă-a noastre plângeri,
Regină peste îngeri,
Din neguri te arată,
Lumină dulce clară,
O, maică prea curată,
Şi pururea fecioară,
Marie!

Răsai asupra mea...

CUPRINS

Răsai asupra mea, lumină lină,
Ca-n visul meu ceresc d-odinioară;
O, maică sfântă, pururea fecioară,
În noaptea gândurilor mele vină.

Speranţa mea tu n-o lăsa să moară
Deşi al meu e un noian de vină;
Privirea ta de milă caldă, plină,
Îndurătoare-asupra mea coboară.

Străin de toţi, pierdut în suferinţa
Adâncă a nimicniciei mele,
Eu nu mai cred nimic şi n-am tărie.

Dă-mi tinereţea mea, redă-mi credinţa
Şi reapari din cerul tău de stele:
Ca să te-ador de-acum pe veci, Marie!

Ta twam asi

CUPRINS

Fiică gingaşă de rege, când în haina ta bogată
Treci în faeton de gală şi te mlădii zâmbitoare,
Cum din frunzele-nfoiate râde proaspătă o floare,
Toată lumea ce te vede e de tine-nseninată.

Zbori cu şase cai ca vântul şi răsai ca Aurora.
Cu căciulele în mână şi cu gurile căscate,
Oamenii salută-n cale pământeasca zeitate.
Tu te-nchini. Te simţi născută spre norocul tuturora.

Dar deodată în mulţime tu fixezi ochiul tău mare.
De o umbră-nfiorată e gândirea ta cuprinsă...
O femeie de pe stradă şi-a-nălţat privirea-i stinsă
Înspre tine... fără ură, făr-amor, fără păsare.

Tu? Unde te-apropii codrul se preface în grădină,
Întristarea-n bucurie, bucuria-n fericire...
Secolii coroanei tale cu regală strălucire
Pot să scoată grâu din pietre şi palate din ruină.

Ea? născută-ntr-o cămară în mizerie obscură,
N-auzi nici glas de mumă, nici a preoţilor psalme...
S-a trezit cu comedianţii cum juca bătând din palme,
Pe-a pierzării căi părinţii o-ndreptară ş-o vândură.

Ea? De-o intra în templu, sub negre boltituri
Al morţii spirit doară îl simte în tăcere,
Căci nu-nţelege blândul cuvânt de mângâiere
Din paginile unse a sfintelor scripturi.

Ce-nseamn-acele candeli ce ard în orice colţ
Sub chipuri mohorâte cu-adânci şi slabe feţe?
Ce-nseamn-acea cântare pătrunsă de blândeţe,
Ce împle tânguioasă puternicile bolţi?

Rugămu-ne-ndurărilor,
Luceafărului mărilor!
Din valul ce ne bântuie
Înalţă-ne, ne mântuie!
Privirea adorată
Asupră-ne coboară,
O, maică prea curată
Şi pururea fecioară,
Marie!

Răpită de duiosul organelor avânt,
Pe cartea cea de rugă alunec-a ta dreaptă,
Iar ochii tăi cei umezi la ceruri se îndreaptă.
Ea?... cade în mulţime cu faţa la pământ.

*

De-ai muri copil de rege de-ale florilor miroasă,
Ca de marmură un înger sub boltirile înalte,
Pe un catafalc depusă — un popor ar plânge-ncalte,
După sufletul tău dulce, după sfânta cea frumoasă.

Ea? Dacă va cădea moartă într-o noapte de beţie
Prin ciocnire de păhare şi prin danţuri desfrânate...
Vre un cioclu de pe uliţi va-ncărca-o-atunci în spate,
Dară nici în moarte însăşi linişte nu va să-i fie.

Nu. Nici maiestatea morţii nu sfinţeşte pe sărac...
Căci scheletu-acela care a purtat ast-avuţie
De amar şi de durere, preparat de-anatomie
Va face-un pedant dintr-însul... Iar în urmă, într-un sac,

Va fi aruncat în groapa cea comună. O scânteie
Ce-a pierit fără de urmă. Şi cu toate astea-i semeni
Ca şi lacrima cu roua. Parc-aţi fi surori de gemeni:
Două vieţi în două inimi, şi o singură femeie.

Viaţa

CUPRINS

Când aud vreodată un rotund egumen,
Cu foalele-ncinse şi obrazul rumen,
Povestind că viaţa e calea durerii
Şi că pocăinţa urmează plăcerii —
Mă întreb: “Acesta poate ca să ştie
Cum este viaţa, cum cată să fie ?”

Noaptea scânteiază cu-a ei mii de stele,
Varsă raze slabe pasurilor mele,
Ulicioara-i strâmtă şi, din ziduri vechi,
Vorbe, râs şi plânset sună în urechi;
Glasuri rătăcite trec prin geamuri sparte
Şi prin uşi închise, prin zidiri deşarte.

Colo, lângă lampă, într-un mic ietac,
Vezi o fată care pune aţă-n ac;
Faţa ei e slabă de-o paloare cruda,
Ochii ei sunt turburi, pleoapele asudă,
Degetele repezi poartă acul fin:
Ea îşi coase ochii într-un tort de in;
Vânătă-i e buza, lipsită de sânge,
Ochiul ei cel turbur nu mai poate plânge.

La ce oare dânsa s-a născut pe lume,
O sărmană frunză pe oceanu-n spume.
O sărmană umbră, orfană şi slabă,
De care-n mulţime nimenea nu-ntreabă?
Din zori până-n noaptea neagră şi târzie

O vezi printr-o albă perdea străvezie
Cum mereu lucrează... ş-abia pâine goală,
Frig şi insomnie, lacrime şi boală.
Tot ce-n astă lume mai poate pricepe
E că de-ncetează lucrul, foamea-ncepe.

Negustoru-şi pune pânzele-nainte,
Lucrul scump şi harnic unor ceasuri sfinte,
El are briliante pe degete groase
Din nopţile celor care pânza-i coase;
Desface ducesei, c-o galantă grabă,
În cusut în lacrimi de o mână slabă:
Pânze moi în care se ţesură zile,
Vederea şi somnul sărmanei copile,
Albe ca zăpada ce cade în fulgi;
Dar, cum sunt cusute, sunt bune de giulgi.

Când îţi trec prin minte acestea, copilă,
Te uiţi în oglindă şi îţi plângi de milă;
Vrei s-o vezi chiar bine, s-o ţii bine minte
Pe nefericita, dulce şi cuminte,
Fără nici un reazem, care nu aşteaptă
Decât moartea care singură e dreaptă...

În această viaţă de mizerii plină
Singura-i amică este o albină,
Rătăcită — ce ştii cum — în strada veche.
Glasul îi pătrunse la a ei ureche;
Deschizând fereastra, să intre o lasă
Între flori să doarmă şi să-i stea în casă.

Se iubiră cele două proletare:
O insectă-umană, una zburătoare.

Fata stând pe gânduri, vesela albină
Cu galanterie de buze-i s-anină,
Ca şi când i-ar zice: “Au nu ştii tu oare
Cum că a ta gură-i cea mai dulce floare?
Căci tu eşti frumoasă, chiar ca şi o sfântă,
Ochiul tău cel dulce şi umbrit mă-ncântă.”

*

Într-o zi, copila moare: se-nţelege,
Moartea nu mai ştie mânile să lege.
În sicriu au pus-o. Faţa ei cea trasă
Era adâncită, însă tot frumoasă.
I-au pus flori pe frunte... Corpul ei cel fin
Ce nobil transpare din giulgiul de in!

Fereastra-i deschisă: primăvara plină
Pătrunde printr-ânsa; dar biata albină
În câmp nu mai fuge, ci-mprejur se poartă,
Încunjură capul şi guriţa moartă;
Ea zboară aproape şi tot mai aproape,
Şi vrea cu amica-i deodată s-o-ngroape...

Deci când se întâmplă s-aud vreun egumen,
Cu foalele-ncinse şi obrazul rumen,
Povestind că viaţa e calea durerii
Şi că pocăinţa urmează plăcerii,
Mă întreb: “Acesta poate ca să ştie
Cum este viaţa, cum cată să fie?”

Calul troian

CUPRINS

Şi ascultând aşa fel de-al unora îndemn,
Băgară în cetate pe calul cel de lemn
Ş-apoi pe veselie, pe chef se aşternură
Pân' ce în miezul nopţii pe toţii somnu-i fură...
Din calul acel mare elinii se coboară,
Cu pază ei prin uliţi în pândă se strecoară;
Cum văd că mic şi mare căzuse-n somn ca morţi,
Ei gâtuie străjerii, ce stau lungiţi la porţi
Ş-aprind făclii în noapte pe-a zidurilor creste.
Din Tenedos văzură luminile aceste
Şi-mplătoşaţi cum fură, armaţi cu lănci şi săbii,
S-apropie de ţărmuri pe negrele corăbii.
Când peste lumea toată domnea a nopţii slavă
Ei prea cu molcomişul şi fără de gâlceavă
Intrară în cetate... oricare repezì
Şi începur-în toţii a da şi a snopi.
Tăiau bătrâni şi tineri, din mic până la mare,
Ostaşi în floarea vârstei şi tinere fecioare...
Şi[-s] chiote, blesteme din inimă, rărunchi.
Prin porţile cetăţii curgeau pân-în genunchi
Şiroaiele de sânge... pe pruncii cei de ţâţă
Îi aruncau în flăcări, să nu rămâie viţă
Şi urmă de Troada... Şi dând în visterie
Grămezile de aur răpeau cu lăcomie.
Trei zile pustiiră cetatea şi olatul
Umplând cu jale ţara lui Priam-împăratul.
Când oamenii [-s] grămadă ucişi în orice loc,
Elinii atunci dederă cetăţii mândre foc

De răsărea din ziduri o mare de jeratec
Roşind bolta întreagă şi crugul singuratec.
Ard turnurile-n vânturi — de vaietele mumii
Nu se vedea de flăcări nici marginile lumii.

Între pasări

CUPRINS

Cum nu suntem două pasări,
Sub o streşină de stuf,
Cioc în cioc să stăm alături
Într-un cuib numai de puf!

Nu mi-ai scoate oare ochii
Cu-ascuţitul botişor
Şi alăturea de mine
Sta-vei oare binişor?

Parcă mi te văd, drăguţă,
Că îmi zbori şi că te scap,
Stând pe gard, privind la mine,
Ai tot da cochet din cap.

Iară eu suit pe casă
Şi plouat de-atât amor,
M-aş umfla ursuz în pene
Şi aş sta într-un picior.

După ce atâta vreme

CUPRINS

După ce atâta vreme
Laolaltă n-am vorbit,
Mie-mi pare că uitarăm
Cât de mult ne-am fost iubit.

Dar acum te văd nainte-mi
Dulce, palidă cum şezi —
Lasă-mă ca altădată
Umilit să-ngenunchez,

Lasă-mă să-ţi plâng de milă,
Să-ţi sărut a tale mâni...
Mâinuşiţe, ce făcurăţi
De atâtea săptămâni?

În van căta-veţi...

CUPRINS

În van căta-veţi ramuri de laur azi,
În van căta-veţi mândre simţiri în piept.
Toate trecură:
Viermele vremilor roade-n noi.

Căci nu-i iubire, ură d-asemeni nu-i
Şi ce rămase umbra simţirei e:
Murmura lumii
Netedă, palidă, ca şi ea.

Nu e antica furie-a lui Achile,
Nu este Nestor blândul-cuvântător.
Aprigul Ajax
Ţărână-i azi, şi nimic mai mult.

Şi unde-i Roma, doamnă a lumii-ntregi,
Şi unde-s astăzi vechii şi marii cezari?
Tibrule galben,
Unde e astăzi mărirea ta?

Chiar papii mândri cu trei coroane-n cap,
Păstori de naţii cu strâmbă cârjă-n mâni,
Pulbere-s astăzi.
Pulbere sunt chiar vii fiind.

Căci nu sărută regii piciorul lor,
Căci nu se-nchină lumea la glas de sfânt.
Semnele tainei
Mute rămân şi îi fac de râs.

Chiar tronul papei azi ca o scenă e
Şi el îşi face mutrele lui plângând.
Hohotul lumii
Lumii întregi îi răspunde-atunci.

Căci nu-i s-ardice bolţile de granit,
Un Michel-Angelo nu-i să facă iar
Ziua din urmă.
Templele vechie pustie rămân.

Să-nvie pânza, Rafael astăzi nu-i.
Nu-nvie dalta-n mânile cele noi.
Moartă rămâne
Marmura grea sub ochiul mort.

În van căta-veţi ramuri de laur azi,
În van căta-veţi mândre simţiri în piept.
Toate trecură:
Viermele vremilor roade-n noi.

Noi amândoi avem acelaşi dascăl

CUPRINS

Noi amândoi avem acelaşi dascăl,
Şcolari suntem aceleiaşi păreri...
Unitul gând oricine recunoască-l.
Ce ştii tu azi, eu am ştiut de ieri.
De-aceleaşi lucruri plângem noi şi râdem.
Non idem est si duo dicunt idem.

Tu zici că patria e-n decădere,
De râs şi de ocară c-au ajuns;
Când cineva opinia mi-ar cere,
El ar primi tot astfel de răspuns,
Ca de ruşine ochii să-i închidem:
Non idem est si duo dicunt idem.

Căci din adâncul gândurilor tale
Răsare ură din al meu amor.
Tu ai vrea tot să meargă pe-a sa cale,
Eu celui slab îi sunt în ajutor.
Cu-acelaşi gând, noi totuşi ne desfidem:
Non idem est si duo dicunt idem.

Pe mine răul, deşi râd, mă doare,
Mă ţine liniştea vieţii-ntregi;
Iar tu uiţi tot la raza de splendoare
Ce-o varsă-asupra ta a lumii regi...
Ş-ai vrea cu proprii mâni să ne ucidem:
Non idem est si duo dicunt idem.

E greu a spune ce deosebire
Ne-a despărţit, de nu mergem de-a valma.
Şi s-ar vedea atunci fără-ndoială
Când noi ne-am scoate sufletele-n palmă,
Ca-ntregul lor cuprins noi să-l deschidem:
Non idem est si duo dicunt idem.

O,-nţelepciune, ai aripi de ceară!

CUPRINS

Ce mâni subţiri s-apucă de perdele
Şi într-o parte tìmide le trag!
În umbra dulce, după vechi zăbrele
Suspină gură-n gură, drag cu drag.
Luceşte luna printre mii de stele,
Suspină vântu-n frunzele de fag,
Se clatin codri mângâiaţi de vânt —
Lumini pe ape, neguri pe pământ.

*

O,-nţelepciune, ai aripi de ceară!
Ne-ai luat tot făr' să ne dai nimic,
Puţin te nalţi şi oarbă vii tu iară,
Ce-au zis o vreme, altele deszic,
Ai desfrunzit a visurilor vară
Şi totuşi eu în ceruri te ridic:
M-ai învăţat să nu mă-nchin la soarte,
Căci orice-ar fi ce ne aşteaptă — moarte!

Tu ai stins ochiul Greciei antice,
Secat-ai braţul sculptorului grec,
Oricât oceanu-ar vrea să se ridice
Cu mii talazuri ce-nspumate trec,
Nimic el nouă nu ne poate zice.
Genunchiul, gândul eu la el nu-mi plec,
Căci glasul tău urechea noastr-o schimbă:
Pierdută-i a naturii sfântă limbă.

În viaţa mea — un rai în asfinţire —
Se scuturau flori albe de migdal;
Un vis purtam în fiece gândire,
Cum lacul poartă-o stea pe orice val;
[A zorilor suavă înflorire
Se prelungea până-n amurgul pal,]
În văi de vis, în codri plini de cânturi,
Atârnau arfe îngereşti pe vânturi.

Şi tot ce codrul a gândit cu jale
În umbra sa pătată de lumini,
Ce spun: izvorul lunecând la vale,
Ce spune culmea, lunca de arini,
Ce spune noaptea cerurilor sale,
Ce lunii spun luceferii senini
Se adunau în râsul meu, în plânsu-mi,
De mă uitam răpit pe mine însumi.

În van cat întregimea vieţii mele
Şi armonia dulcii tinereţi;
Cu-a tale lumi, cu mii de mii de stele,
O, cer, tu astăzi cifre mă înveţi;
Putere oarbă le-aruncă pe ele,
Lipseşte viaţa acestei vieţi;
Ce-a fost frumos e azi numai părere —
Când nu mai crezi, să cânţi mai ai putere?

Şi dacă nu-i nimic decât părere
Tot ce suspină inimii amor,
Istoria cu lungile ei ere
Un vis au fost amar — amăgitor;

Tot ce-aspirarăm, toat-acea putere
Care-am robit-o falnicului dor
Am cheltuit-o ca nişte nebuni
Pe visuri, pe nimicuri, pe minciuni.

Sunt ne'nţelese literele vremii
Oricât ai adânci semnul lor şters?
Suntem plecaţi sub greul anatemii
De-a nu afla nimic în vecinic mers?
Suntem numai spre-a da viaţă problemei,
S-o dezlegăm nu-i chip în univers?
Şi orice loc şi orice timp, oriunde,
Aceleaşi vecinice-ntrebări ascunde?

Stelele-n cer

CUPRINS

Stelele-n cer
Deasupra mărilor
Ard depărtărilor,
Până ce pier.

După un semn
Clătind catargele,
Tremură largele
Vase de lemn;

Nişte cetăţi
Plutind pe marile
Şi mişcătoarele
Pustietăţi.

Stol de cocori
Apucă-ntinsele
Şi necuprinsele
Drumuri de nori.

Zboară ce pot
Şi-a lor întrecere,
Vecinică trecere —
Asta e tot...

Floare de crâng,
Astfel vieţile
Şi tinereţile
Trec şi se stâng.

Orice noroc
Şi-ntinde-aripele,
Gonit de clipele
Stării pe loc.

Până nu mor,
Pleacă-te, îngere,
La trista-mi plângere
Plină de-amor.

Nu e păcat
Ca să se lepede
Clipa cea repede
Ce ni s-a dat?

Stau în cerdacul tău...

CUPRINS

Stau în cerdacul tău... Noaptea-i senină.
Deasupra-mi crengi de arbori se întind,
Crengi mari în flori de umbră mă cuprind
Şi vântul mişcă arborii-n grădină.

Dar prin fereastra ta eu stau privind
Cum tu te uiţi cu ochii în lumină.
Ai obosit, cu mâna ta cea fină
În val de aur părul despletind.

L-ai aruncat pe umeri de ninsoare,
Desfaci visând pieptarul de la sân,
Încet te-ardici şi sufli-n lumânare...

Deasupră-mi stele tremură prin ramuri,
În întuneric ochii mei rămân,
Ş-alături luna bate trist în geamuri.

Un om de stat

Wernicke, 1697

CUPRINS

Un om de stat, ce multe îţi promite,
Să nu-i arăţi că tu nu-i dai credinţă,
Ci-i mulţumeşte cu-nchinări smerite.

Ca să nu-şi dea prea mult silinţă,
Te fă că crezi orice el o să-ţi zică.
Ajută-l însuţi tu, ca să te minţă:

Destul folos, dacă măcar nu-ţi strică.

Donec eris felix...

Ovidius, *Tristia*, 1, 9, 5-6

CUPRINS

Până vei fi fericit număra-vei amici o mulţime,
Cum se vor întuneca vremile — singur rămâi!

De pe ochi ridici...

CUPRINS

De pe ochi ridici închisă
Languroasa, lungă geană,
Rai de fericiri promise
Şi de tainică dojană.

Şi-ţi pui degetul pe gură,
Sfătuieşti şi ameninţi
Şi îmi dai învăţătură
Să ne facem mai cuminţi.

Atunci braţul meu cuprinde
Mlădiosul tău grumaz:
"Mâni vom fi cum vei pretinde,
Dar cum sunt mă lasă azi."

Astfel lupt cu-a ta mustrare
Ceasuri, zile, săptămâni,
Şi mereu a mea-ndreptare
O amân de azi pe mâni.

Zboar-al nopţii negru flutur

CUPRINS

Zboar-al nopţii negru flutur
Cu-a lui aripi ostenite,
Pe când crengile se scutur
Pe cărări înţelenite.

Iară bolta cea senină
Printre ramuri, printre frunză,
Aruncând dungi de lumină
Cearcă tainic să pătrunză.

Prin a ramurilor mreajă,
Sună jalnic în urechi
Cântec dulce ca de vrajă,
De sub teiul nalt şi vechi.

Iară sunetele sfinte
Mişcă jalnic al tău piept:
Nu mai cugeţi înainte,
Nici nu cauţi îndărăpt.

Ci asculţi de păsărele
Ciripind în verde crâng,
Cum de-amoru-ne-ntre ele
Sfătuindu-se ne plâng.

Ca o făclie...

CUPRINS

Prin tomuri prăfuite ce mesele-i încarcă,
Edgar trece cu gândul prin veacuri ca-ntr-o barcă.
Nimica nu opreşte a gândurilor grabă,
Din când în când în cale-i pe sine se întreabă:
La ce folos că timpul şi spaţiul străbate
Şi ce folos că vecinic râvnind singurătate
El de nimic în lume viaţa-i n-o s-o lege,
Că-nţelegând deşertu-i, problema-i n-o-nţelege...

Ce caută talentul în şirele-i s-arate?
Cum luna se iveşte sau vântu-n codru bate?
Dar de-o va spune-aceasta sau dacă n-o va spune,
Pădurile şi luna vor face-o de minune.
Ba ele vor întrece de-a pururi pe-autori
Ce-au spus aceste lucruri de zeci de mii de ori.
O, capete pripite, în colbul trist al şcolii,
Cetiţi în foliante ce roase sunt de molii
Şi viaţa, frumuseţa, al patimei nesaţ
Nu din viaţa însăşi — din cărţi le învăţaţi.
În capetele voastre, de semne multe sume,
Din mii de mii de vorbe consist-a voastră lume.

Ca o făclie stinsă de ce mereu să fumegi,
De ce mereu aceleaşi gândiri să le tot rumegi
Şi sarcina de gânduri s-o porţi ca pe un gheb,
Astfel ades în taina durerii mă întreb...
Nu aflu unde capul în lume să mi-l pun:
Căci n-am avut tăria de-a fi nici rău, nici bun,

Căci n-am avut metalul demonilor în vine,
Nici pacinica răbdare a omului de bine,
Căci n-am iubit nimica cu patimă şi jind —
Am fost un creier bolnav ş-o inimă de rând.

De mult de vorbe goale nici voi să mai ascult.
Nimic e pentru mine ce pentru lume-i mult.
Ce este viitorul? Trecutul cel întors
E şirul cel de patimi cel pururea retors.
Am azvârlit în laturi greoaie, veche cărţi,
Care privesc viaţa din mii de mii de părţi
Şi scrise în credinţa că lumea tot se schimbă
Cu dezlegări ciudate şi cu frânturi de limbă.
Nu-i foliant în lume din care să înveţi
Ca viaţa preţ să aibă şi moartea s-aibă preţ...
Şi de pe-o zi pe alta o târâi uniform
Şi nici să pot de somnul pământului s-adorm.

Pustie, sură, rece şi fără înţeles...
Nu apăr adevărul, nu apăr un eres,
Nu sunt la înălţime şi nu sunt dedesupt,
Cu mine nu am luptă, cu lumea nu mă lupt
Să-nving eu adevărul sau să-ntăresc minciuna
În cumpenele vremii sunt amândouă una.
Să ţin numai la ceva oricât ar fi de mic...
Dar nu ţin la nimica, căci nu mai cred nimic.
În manta nepăsării mă-nfăşor dar şi tac
Şi zilele vieţii-mi în şiruri le desfac,
Iar visurilor mele le poruncesc să treacă.
Iar ele ochii-albaştri asupra mea şi-i pleacă,

Cuprinse de amurgul cel fin al aurorii:
Văpaia-n ochi unită-i cu farmecul palorii.
Trec, pier în adâncimea iubirii ş-a genunii,
Icoanele frumoase şi dulci a slăbiciunii
Ca flori cu veştejite şi triste frumuseţi:
Uitarea le usucă sărmanele vieţi...
Ş-apoi!? Ce-mi pasă! Fost-am în lume poate unic
Ce fără să ştiu unde pe-a lumii valuri lunec?
Mulţimea nu se naşte decât spre a muri...
Ruşine-i al ei număr cu unul a spori?
Ferice de aceia ce n-au mai fost să fie,
Din leagănul cărora nu s-a durat sicrie,
Nici în nisip vro urmă lăsar-a lor picioare
Neatinşi de păsul lumii trecute, viitoare,
De-a pururi pe atâţia câţi fură cu putinţă:
Numele lor e nimeni, nimic a lor fiinţă.
Ei dorm cum doarme-un caos pătruns de sine însuşi,
Ca cel ce-n visu-i plânge, dar nu-şi aude plânsu-şi
Ş-a doua zi nu ştie nimic de acel vis.
Vai de acel ce ochii în lume i-a deschis!
Blestem mişcării prime, al vieţii primul colţ.
Deasupră-i se-ndoiră a cerurilor bolţi,
Iar de atunci prin caos o muzică de sfere,
A cărei haină-i farmec, cuprinsul e durere.

O, genii, ce cu umbră pământul îl sfinţiţi,
Trecând atât de singuri prin secolii robiţi,
Sunteţi ca acei medici miloşi şi blânzi în viaţă
Ce parcă n-au alt bolnav decât pe cel de faţă.
Oricui sunteţi prieteni, dar şi oricui îi pare
Că numai pentru dânsul aţi fost în lumea mare.

În orice veac trăirăţi neîncetăţeniţi,
Şi totuşi nici într-unul străini nu o să fiţi,
Căci lamura vieţii aţi strâns-o cu-ngrijire
Şi dându-i acea haină de neîmbătrânire,
Oricât se schimbe lumea, de cade ori de creşte,
În dreapta-vă oglindă de-a pururi se găseşte:
Căci lumea *pare* numai a curge trecătoare.
Toate sunt coji durerii celei nepieritoare,
Pe când tot ce aleargă şi-n şiruri se aşterne
Repaosă în raza gândirii cei eterne.
Iar adevărul, ca şi păcatul mumii Eve,
De faţă-i pretutindeni şi pururea aieve.

O, stingă-se a vieţii...

CUPRINS

O, stingă-se a vieţii fumegătoare faclă,
Să aflu căpătâiul cel mult dorit în raclă!
N-aflai loc unde capul în lume să mi-l pun,
Căci n-am avut tăria de-a fi nici rău, nici bun,
Căci n-am avut metalul demonilor în vine,
Nici pacinica răbdare a omului de bine,
Căci n-am iubit nimica cu patimă şi jind...
Un creier plin de visuri ş-o inimă de rând.

De mult a lumii vorbe eu nu le mai ascult,
Nimic e pentru mine ce pentru ea e mult.
Viitorul un trecut e, pe care-l văd întors...
Acelaşi şir de patimi s-a tors şi s-a retors
De mânile uscate a vremii-mbătrânite.
Sunt limpezi pentru mine enigmele-ncâlcite:
Nu-ntreb de ce în lume nu ne e dat de soarte
Noroc fără durere, viaţă fără moarte.
Am pus de mult deoparte acele roase cărţi
Ce spun c-a vieţii file au vecinic două părţi...
Cu-a lor înţelepciune nimica nu se schimbă.
Cu dezlegări ciudate şi cu frânturi de limbă
Ocupe-se copiii... Eu pun o întrebare
Nu nouă, însă dreaptă... nu liberă, dar mare.

Viaţa, moartea noastră noi le ţinem în mâni,
Pe ele deopotrivă noi ne simţim stăpâni.
O cupă cu otravă, un glonte, un pumnar
Ne scapă deopotrivă de-o lume de amar.

De ce ţin toţi la dânsa, oricât de neagră fie?
Ea împlineşte oare în lume vo solie?
E scop în viaţa noastră — vun scop al mântuirii?
Nu junghiem fiinţa pe-altarul omenirii?
A gândului lucire, a inimii bătaie
Ridică un grăunte din sarcina greoaie
Mizeriei comune? Trăind cu moartea-n sân
Pe altu-n astă lume îl doare mai puţin?
O, eu nu cer norocul, dar cer să mă învăţ
Ca viaţa-mi preţ să aibă şi moartea s-aibă preţ,
Să nu zic despre mine ce omului s-a zis:
Că-i visul unei umbre şi umbra unui vis.

O, Demiurg, solie când nu mi-ai scris în stele,
De ce mi-ai dat ştiinţa nimicniciei mele?
De ce-n al vieţii mijloc, de gânduri negre-un stol
Mă fac să simt în minte şi-n inimă un gol?
De ce de pe vedere-mi tu vălul ai rărit,
Să văd cum că în suflet nu am decât urât?
Viaţa mea comună s-o târâi uniform
Şi să nu pot de somnul pământului s-adorm?

Zădarnică, pustie şi fără înţeles
Viaţa-mi nu se leagă de-un rău sau de-un eres.
Eu nu mă simt deasupra şi nu sunt dedesupt,
Cu mine nu am luptă, cu lumea nu mă lupt
Pentr-o minciună mare ori mare adevăr.
Totuna mi-ar fi mie, căci alta nu mai cer,
Decât să fiu în dreapta ori stânga hotărât,
S-omor şi eu pe altul sau să fiu omorât

Şi făr' de nici un titlu în lume să mă-nser...
Căci ce-i, la urma urmei, minciună, adevăr?...
Să ţin numai la ceva... oricât ar fi de mic...
Dar nu ţin la nimica, căci nu mai cred nimic.

Urât şi sărăcie

CUPRINS

Urât şi sărăcie sunt acei doi tovarăşi,
A căror urme crude le aflu pururi iarăşi
Pe orice chip şi-n orice-ndrăznii de a iubi...
Iubit-am poate cântul, voit-am a robi
Cu el un suflet dulce, al meu întreg să fie...
Zburat-au chip şi cântec — urât şi sărăcie!
Căci ce nu ai în clipa în care ai dorit
Se schimbă-n rău cu vremea, de farmec sărăcit.
S-arată înainte-ţi o schele despoiată
De orice vis cu care o îmbrăcai odată.
Puterea tinereţii, a minţii vioiciune,
A inimii bătaie, şi gingaşa minune
Din ochi, când toată viaţa în ei îţi este scrisă
De o citeşte-oricine scrisoarea ei deschisă,
Dar mai cu seamă aceea ce tu vrei s-o citească...
Cum trec, cum trec cu toate... şi făr' să le oprească
Nimic... Astfel te-ntuneci o stea în vecinicie
Şi ce-ţi rămâne-n urmă? vreme şi sărăcie.
Da, vreme! numai vreme să aibi să simţi deplin
Ce mult puteai în lume, şi cât, cât de puţin
Ţi-a fost dat. Dacă nobil ai fost şi blând şi drept,
Dacă prin a ta minte ai fost un înţelept,
Având darul pe care natura-l poate da,
Frumseţe, minte, faimă, ajuns-ai la ceva?
Căci nu caută lumea aceea ce slăveşte,
Aceea ce o prinde — ci ceea ce-i prieşte.
Dacă eşti rău şi-i vine răutatea la-ndemână,
Dacă eşti prost, şi vasta prostie e stăpână,

Sau de-un deşert atârnă în lume a ta soartă
Şi nu ştii cum deşerţii prin linguşiri se poară
Sau nu poţi şti... Atuncea de ce folos e ţie
C-ai avut tot ce firea ţi-a dat cu dărnicie,
Că eşti podoabă scumpă în lume orişicui,
Podoabă ce nu-i trebuie în lume nimănui?

Virtutea e-o poveste... când gândul ţi-l ascuţi,
Tu vezi că slăbiciuni sunt vestitele virtuţi:
Nobleţea-i slăbiciunea acelor ce nu pot
Pe sine să se puie deasupra pestetot,
Să aibă pentru toate adânc şi greu dispreţ,
Hrănind a lui viaţă din sute de vieţi.
A nu-ţi ţine cuvântul când nu-ţi vine-ndemână,
A dezbrăca pe-acela ce ţi s-a dat pe mână,
A înşela mulţimea cu mii făgăduinţi,
Când ai minţit o dată să te mai pui să minţi,
A urgisi pe-acela care ţi-a făcut bine,
A împle a lui nume de pete şi ruşine —
Aceasta nu e nobil... Dar toţi — şi-ndeosebi
O fac uşor — tu numai stai vecinic să întrebi.
Tu numai îţi pui vorba şi gândul la cântari,
Tu numai vrei a-ntrece caràcterele mari,
Privind peste mulţime cu multă nepăsare...
Ei bine! P-astă dramă şi soarta ta cea mare,
Din astă cumpănire de drept şi datorie,
Ce ţi-a rămas la urmă? urât şi sărăcie.

Iubit-ai?... Ah! un caier de cânepă nu-i moale,
Nu-i blond cum e podoaba cea dulce-a frunţii sale!
Cu gura ei subţire şi mâni reci ca de ceară,

Iar ochiu-i plin de raze străluce în afară,
Răpindu-ţi ţie ochii cu a lor strălucire.
Tu n-ai gustat din rodul acel de fericire:
Tu eşti onest şi plin de respect şi generos
Să frângi în zarea vieţii un rod aşa frumos.
Te-ai dus şi te urmară părerile de rău.
În urma ta venit-au un neted nătărău
Ş-acesta... ei... făcut-au ce n-ai vrut să cutezi;
Ce-a mai rămas din dulcea figură mergi de vezi:
Anii i-au scris cu pana lor neagră pe-a ei frunte.
Şi gura cea cu albe mărgăritari, mărunte,
Acuma e zbârcită şi ochiul plin de pară,
Ce-şi revărsa lumina sa rece în afară
E stins, şi nu-i nimica în el, nu-i adâncime;
Tu numai vezi într-însul ce nu văzuse nime
Decât tu... Ce ajunse a fi? Cochetă, rece,
Linguşitoare, crudă, din mână-n mână trece
Şi caută-n iubire plăcerea numai, care
E-o clipă de beţie şi-o zi de dezgustare.
Dară acea iubire adâncă şi curată,
Care-n viaţă vine o dată, num-o dată,
Acea eternă sete ce-o au dupăolaltă
Doi oameni ce-şi pierdură privirea una-ntr-altă,
Acel amor atât de nemărginit, de sfânt,
Cum nu mai e nimică în cer şi pre pământ,
Acea înamorare de tot ce e al ei,
De-un zâmbet, de un tremur al gingaşei femei,
Când pentru o privire dai viaţă, dai noroc,
Când lumea ţi-este neagră de nu eşti launloc
Cu ea... Unde-i norocul ce l-a promis ea ţie?
Ce va rămâne vouă? Urât şi sărăcie!

Ce suflet trist...

CUPRINS

Ce suflet trist mi-au dăruit
Părinţii din părinţi,
De-au încăput numai în el
Atâtea suferinţi?

Ce suflet trist şi făr' de rost
Şi din ce lut inert,
Că dup-atâtea amăgiri
Mai speră în deşert?

Cum nu se simte blestemat
De-a duce-n veci nevoi?
O, valuri ale sfintei mări,
Luaţi-mă cu voi!

Dintre sute de catarge

CUPRINS

Dintre sute de catarge
Care lasă malurile,
Câte oare le vor sparge
Vânturile, valurile?

Dintre păsări călătoare
Ce străbat pământurile,
Câte-o să le-nece oare
Valurile, vânturile?

De-i goni fie norocul,
Fie idealurile,
Te urmează în tot locul
Vânturile, valurile.

Ne'nţeles rămâne gândul
Ce-ţi străbate cânturile,
Zboară vecinic, îngânându-l,
Valurile, vânturile.

Cu pânzele-atârnate

CUPRINS

Cu pânzele-atârnate
În linişte de vânt,
Corabia străbate
Departe de pământ.
Iar stolul rândurelelor
Trece-ntre cer şi mare...
O, stelelor, stelelor,
Nemuritoare,
De ce şi voi nu vă luaţi
Pe-ale lor urme oare?

De ce mă întristează
Că valurile mor,
Când altele urmează
Rotind în urma lor?
De ce căderea florilor
Ş-a frunzelor ne doare
O, norilor, norilor,
Şti-veţi voi, oare,
De ce rămân atâtea-n veci
Şi numai omul moare?

În cer întotdeuna
Urmăm al nostru mers,
Ca soarele şi luna
Rotind în univers.
Un crez adânc pătrunde-va
De-a pururi omenirea

Că undeva, undeva
E fericirea;
Şi toţi aleargă după ea:
N-o află nicăirea.

Din cerurile-albastre

CUPRINS

Din cerurile-albastre
Luceferi se desfac,
Zâmbind iubirii noastre
Şi undelor pe lac.
De glasul păsărelelor
Pe gânduri codru-i pus.
O, stelelor, stelelor,
Unde v-aţi dus?

În turme călătoare
Trec nourii pe ceri,
Ce seamăn pieritoare
Duioaselor dureri.
De strălucirea florilor
E câmpul tot răpus.
O, norilor, norilor,
Unde v-aţi dus?

Şoptiri aeriane
Pătrund din mal în mal
Ş-a stelelor icoane
Pre fiecare val.
De ochii tăi cei plini de-amor
Aminte mi-am adus.
O, stelelor, stelelor,
Unde v-aţi dus?

Cum iedera se leagă
De ramuri de stejar,
Mi-a fost odată dragă
Şi dragă-mi este iar.
De braţul tău cuprins cu dor
Aminte mi-am adus.
O, braţelor, braţelor,
Unde v-aţi dus?

Către Mercur

Horaţiu, *Ode*, III. 11

CUPRINS

O, Mercur, a cărui poveţi deprins-au
Amphion, urnind după cântecu-i pietre,
Şi tu liră, care-n cald avânt din şapte
Coarde suna-vei,

Templelor, ospeţelor mari amică —
Nu c-altădată, fără de grai — o, spune-mi
Cântul, cărui ne'nduplecata Lyde-i
Plece urechea.

Ea ca mânza tretină-n câmp se joacă,
S-o atingi chiar ne'ngăduind. Nu ştie
Rostul nunţii; crudă rămâne pentru-a
Soţului patemi.

Tigri după tine se iau şi codri,
Râul care fuge spumând opri-l-ai,
Alintându-l, fere-ndărăt portarul
Orcului groaznic,

Cerber ce cu sute de şerpi în creştet
Ca ş-al furiilor, exalează ciumă
Pe când spume fac şi venin tustrele
Limbile gurii.

Chiar Ixion, Tytios chiar în silă
Au zâmbit, deşartă rămas-au urna,

A lui Danau fiici auzind cântarea-ţi
Fermecătoare.

Lyde-ascultă crimele-acelor fiice,
Căci pedeapsa lor e să împle vasul,
Ce de-a pururi fără de fund se scurge
Soarta-ndelungă

Urmăreşte crimele mari în iad chiar;
Căci păcat mai nelegiuit putea-s-ar
Decât moarte soţilor lor cu aspru
Fier să le deie?

Una numai, demnă de-a nunţii faclă,
Viclenì frumos pe cumplitu-i tată,
Strălucind vestită de-atunci prin secoli,
Nobila fiică!

— Scoli — ea zise, tânărul soţ trezindu-şi —
Scoli să nu-ţi dea somnul de veci de unde
N-aştepţi. Fugi de socru-tău, de surori ce
Fără de lege,

Ca leoaice care surprind juncanii,
Mirii lor ucid... numai eu mai blândă
Nici în tine dau, nici voi a te ţine-n
Negrele ziduri...

M-o-ncărca părintele meu cu lanţuri
Pentru că-ndurare avui de un biet om

Sau pe un vas trimite-mă-va departe-n
Câmpii numidici.

Fugi oriunde ochii te duc ori vântul
Până-i noapte, până veghează Venus,
Mergi cu bine. Ţine-mă minte... sapă-un
Vers pe mormântu-mi.

Către Bullatius

Horaţiu, *Epistole*, I, 11

CUPRINS

Cum ţi se pare, Bullaţiu, Chio, falnicul Lesbos,
Samosul cel elegant, Sardes, cetatea lui Croesus?
Smyrna ori Colophon? Mai mari, mai mici decât faima?
Ori sunt nimic alături cu câmpul lui Mart şi cu Tibrul?
Au preferi vrun oraş din cele-nchinate prin Attal?
Ori de urâtul mării şi-a drumului Lebedu-l lauzi?
"Lebedul? Ştii tu ce e",-mi răspunzi? Mai pustiu decât

Gabii,
Mai strâmt decât Fidenii; şi totuşi, aicea viaţa-mi
Voi s-o petrec, uitat de ai mei, uitându-i pre dânşii,
Dintr-un mal depărtat privind la Neptun turburatul.

Oare acel ce la Roma din Capua pleacă pe ploaie,
Plin de noroi, pentru-asta viaţa-i în han va petrece-o:
Oare cel degerat lăuda-va cuptorul şi baia
Ca pe lucruri ce singure dau fericire vieţii?
Pentru că austrul puternic te bântuie, vinde-vei oare
Vasul în care-ai plecat, dincolo de valul Egeic?
Pentru-un om aşezat Rhodos, Mitilene frumoasa
Par ca pănura grea în arşiţă, par ca şi haina
Cea de câmp în timp vicolos, ori ca baia în Tibru
Iarna, ori ca un foc pe vatră-n luna lui August.
Deci din Roma se cade, soarta fiind cu priinţă,
Să fericeşti depărtatele Samos, Chio şi Rhodos.
Ia dar mulţumitor în mâni fericitele ore

Care un zeu ţi le dă: n-amâna cele bune pe alt an
Şi te vei şti trăind fericit oriunde în lume.
Grijile noastre fug de cuvinte şi-nţelepciune,
Nu de un loc ce răsare domnind peste apele mării.
Cerul deasupra schimbi, nu sufletul, marea trecând-o.
Oţiul fără de-astâmpăr ne zbuciumă. Duşi de corăbii
Şi de trăsuri, căutând bun trai. Ce cauţi aici e;
E-n Ulubrae chiar, de păstrezi în inimă cumpăt.

Către sclav

Horaţiu, *Ode*, I, 38

CUPRINS

Lux persan urâi, băiete, şi nu voi
Cu fâşii de tei ca să legi cununa-mi,
Nu căta-n zădar să descoperi unde-i
Ultima roză!

Simplul mirt cu flori să nu-l mai adaogi...
Nu te-ar prinde rău pe tine, păharnic,
Şi nici mie rău nu-mi şade când beau la
Umbra de viţă.

Din Halima

CUPRINS

Harun-al-Raşid prin Bagdad adese
Tiptil pe uliţi cu vizirul iese,
Pe când prin frunza verde de platane
Seninul nopţii luminos se ţese.

Prin umbra neagră-n strâmte ulicioare
Ei pe fereşti se uită, prin pridvoare,
Colo aud râzând cu veselie,
Dincolo suspinând vreun om ce moare.

Şi-astfel sultanul singur cercetează
Oraşul lui, pe când în somn visează.
Durerea toat', adâncu-ntreg al vieţii
Va s-o pătrunz-a minţii sale rază.

Giafer vizirul l-asfinţitul serii
I-arată ale vieţii vii mizerii.
Nu de războaie, chin şi crudă moarte —
De-adâncul gol al inimii te sperii.

Deci într-o seară-ajung mergând departe,
Pe uliţi strâmte şi prin pieţi deşarte,
Sub zidul unei case vechi şi negre,
Cu trepte scunde şi cu uşe sparte.

Aud din întru ţipăt şi suspine,
Aud cum unul bate pe-oarecine,

Iar cel bătut ţipa strigând mai tare:
— Te rog, bătrâne, dă, mai dă în mine.

Ei stau uimiţi. Giafer pe scări se suie,
Încet cu mâna uşa o descuie,
Se uită-nluntru şi-o minune vede,
Cum ca să vadă n-a fost dat altuie.

Privi-ntr-o sală-ngustă însă naltă
Şi cărţi în rafturi, una peste altă,
Maşini şi sticle, topitori, metaluri,
Ici pergamente, colo o unealtă.

Iar un bătrân cu o frânghie udă
Lovea-ntr-un tânăr, ce-n durere crudă
Se zvârcolea: — Mai dă, te rog, în mine,
Ca Domnul a ta rugă s-o audă.

Bătrânul însuşi îi plângea de milă.
Vedeai că spre a-l bate-şi face silă,
Ştergându-şi ochii săi cei plini de lacrimi
Dădea mereu în el [ca într-o grilă].

Uimit Giafer se-ntoarce şi îi spune
Sultanului văzută-acea minune;
Şi-au hotărât la curte a-i aduce,
Pe amândoi la cercetare a-i pune.

A doua zi Harun în tron de fală,
Înconjurat de suita lui regală,

Ordonă ca pe-acel bătrân de-aseară
Şi pe-acel tânăr să-i aducă-n sală.

Şi-atunci apar l-a tronului său treaptă
Bătrânul alb cu faţa înţeleaptă,
Ţinând de mână pe un mândru tânăr
Ce ochii lui sfioşi în sus i-ndreaptă.

Ei după chip păreau de viţă-arabă,
Dar faţa celui tânăr este slabă
Şi palidă de multe suferinţe —
Deci cu mânie împăratu-ntreabă:

— Ce ţi-a făcut, moşneag fără de milă,
Acest băiat de-l chinuieşti în silă,
Când el te roagă chiar să dai într-însul
Şi pare-atât de blând ca o copilă?

Bătrânul zise vorbele aceste:
— Stăpâne, lucrul nu îl ştii cum este —
Ciudată e istoria ăstui tânăr,
Deci voie dă-mi să-ţi spun a lui poveste.

Tu vei fi auzit de un anume
Ali-ben-Maimun, unu-a fost în lume,
Un învăţat şi cititor de zodii,
Un vraci prea înţelept cu mare nume.

Cutreierat-au dânsul lumea toată,
Oraşe, ţări din sfera depărtată,

Pustiile Saharei, râul Gange,
Şi la izvorul Nilului o dată.

Acesta dar trecând odinioară
Pe-a lui cămilă arida Sahară,
Sub arşiţa cumplită de amiazăzi
Ce sacă râuri, lacuri şi izvoare,

Vuind aude împrejuru-i vântul
Samum, ce-n gură-ntunecă cuvântul,
Şi volburi de nisip rotind în aer
Cu ceru-ntunecat uneau pământul.

Prin volburi repezi şi prin vânt fierbinte
Zbura pe-un cal arab mereu nainte,
Ca o fantasmă albă a pustiei:
Era femeie ce-şi ieşea din minte.

Căci volburi de nisip o-mpresurară
Şi calul ei în loc l-împiedicară,
Iar ea ţipa cu un copil în braţe
Chemând pe-Ali în ajutor să-i sară.

Cum volbura-mprejuru-i se roteşte,
Cum arde vântul viaţa-i şi cum creşte,
Prin aer ea îi aruncă copilul
Strigând: “O, mântuie-l, Ali, grăbeşte!”

Sarmis

CUPRINS

Mijeşte orizonul cu raze depărtate,
Iar marea-n mii de valuri a ei singurătate
Spre zarea-i luminoasă porneşte să-şi unească
Eterna-i neodihnă cu liniştea cerească.

Natura doarme dusă, tăriile în pace.
Din limpedea nălţime pe-alocuri se desface
O stea, apoi iar una; pe ape diafane
Îşi limpezesc în tremur pe rând a lor icoane.
Tot mai adânc domneşte tăcerea înţeleaptă —
Se pare cum că noaptea minunea şi-o aşteaptă.

Deodată luna-ncepe din ape să răsaie
Şi pân' la mal durează o cale de văpaie.
Pe-o repede-nmiire de unde o aşterne
Ea, fiica cea de aur a negurei eterne.
Cu cât lumina-i dulce pe lume se măreşte
Cresc valurile mării şi ţărmul negru creşte
Şi aburi se ridică din fund de văi spre dealuri.
O insulă departe s-a fost ivind din valuri,
Părea că s-apropie mai mare, tot mai mare,
Sub blândul disc al lunii, stăpânitor de mare.

Din umbra de la maluri s-a desfăcut la larg
O luntre cu-a ei pânze sumese de catarg.
Tăind în două apa, ea poartă o păreche:
Pe Sarmis, craiul tânăr din Getia cea veche,

Mireasa-i în picioare, frumoasă ca o zână,
Stetea şi pe-a lui umăr îşi sprijinea o mână.

Se clatin visătorii copaci de chiparos
Cu ramurile negre uitându-se în jos,
Iar tei cu umbra lată şi flori până-n pământ
Spre marea-ntunecată se scutură de vânt.

— De câte ori, iubito, mă uit în ochii tăi,
Mi-aduc aminte ceasul când te-am văzut întâi.
Ca marmura de albă, cu mâni subţiri şi reci,
Strângeai o mantă neagră pe sânul tău... În veci
Nu voi uita cum tâmpla c-o mână netezind
Şi faţa ta spre umăr în laturi întorcând,
Ştiind că nimeni nu e în lume să te vadă,
Ai fost lăsat în valuri frumosul păr să cadă.
În orbitele-adânce frumoşii ochi ce-ncântă,
Pierduţi în visuri mândre, priveam fără de ţintă.
Şi tu zâmbeai, c-un zâmbet cum e numai al tău,
Nu te-a mai văzut nimeni cum te văzusem eu...
Şi plini îţi erau ochii de lacrimi şi de foc,
Pe-al genei tale tremur purtând atât noroc...
De ce zâmbeai tu oare? Vrun cântec blând de jale
Au deşteptat în taină glasul gândirii tale?...
Pluteai ca o uşoară crăiasă din poveşti.
Dintr-o zâmbire-n treacăt simţii ce dulce eşti!
Şi cum mergeai, armonic şi lin îţi era pasul,
Rămas în nemişcare m-a fost cuprins extazul,
Am stat pe loc, cu ochii doar te urmam mereu,
Tu, gingaşă mireasă a sufletului meu...

De-atuncea cu pustiu-mi stătut-am să mă cert,
Urmând cu-a mele braţe o umbră în deşert...
Pân’ ce-n sfârşit ajuns-am să mângâi chipul sfânt
Al celei mai frumoase femei de pre pământ.
Ce zeu din cer te puse în calea mea să ieşi,
O, fragedă fiinţă ca floarea de cireş!
Cum s-a putut ca-n lume aşa minuni să steie,
Căci tu eşti prea mult înger şi prea puţin femeie!
Şi fericirea-mi, scumpo, nici îndrăznesc s-o crez.
Tu eşti? Tu eşti aievea? Sau poate că visez...
Dacă visez, te-ndură, rămâi la al meu piept
Şi fă ca pe vecie să nu mă mai deştept.

Se clatin visătorii copaci de chiparos
Cu ramurile negre uitându-se în jos,
Iar tei cu umbra lată, cu flori pân-în pământ
Spre marea-ntunecată se scutură de vânt.

Ea cade în genunche sub florile ce plouă.
Grumazul i-l cuprinde cu braţele-amândouă,
Lăsând pe spate capul... — Copile! n-o să mântui?
Căci fioros de dulce, pe buza ta cuvântu-i...
Şi cât de mult ridici tu, în gând pe-o biată roabă!
Comoara ta din suflet e singura-mi podoabă,
Cu focul blând din glasu-ţi, iubite, mă cutremuri,
De-mi pare o poveste de-amor din alte vremuri.
Şi ochiul tău adânc e şi-n adâncime tristu-i,
Cu umeda-i privire tu sufletul îmi mistui!
O, dă-mi-i numai mie şi nu-i întoarce-n laturi,
De noaptea lor cea dulce în veci nu mă mai saturi...

Las’ să orbesc privindu-i, iar tu ascultă-ncoace
Cum stă la sfaturi marea cu stelele proroace
Şi codri aiurează, — izvoarele-i albastre
Şoptesc ele-nde ele de dragostele noastre.
Luceferii, ce tremur sclipind prin negre cetini,
Pământul, marea, cerul cu toate ni-s prieteni,
Cât ai putea departe lopeţile să lepezi,
Ca-n voie să ne ducă a mării unde repezi.
Oriunde ne vor duce în farmecul iubirii,
Chiar de murim, ajungem limanul fericirii.

Ea mânile-amândouă le pune pe-al lui creştet...
Frunziş purtat de vânturi pe valuri cade veşted.
Se clatin visătorii copaci de chiparos
Cu ramurile negre uitându-se în jos,
Iar tei cu umbra lată, cu flori până-n pământ
Spre marea-ntunecată se scutură de vânt.

Din codrii singurateci un corn părea că sună.
Sălbatecele turme la ţărmuri se adună.
Din stuful de pe mlaştini, din valurile ierbii
Şi din poteci de codru vin ciutele şi cerbii,
Iar caii albi ai mării şi zimbrii zânei Dochii
Întind spre apă gâtul, la cer înalţă ochii.

Gemenii

CUPRINS

I

O candelă subţire sub bolta cea înaltă
Lumină peste regii cei dacici laolaltă,
Cari tăiaţi în marmur cu steme şi hlamide
Se înşirau în sală sub negrele firide,
Iar colo-n fruntea salei e-un tron acoperit
C-un negru văl de jale, căci Sarmis a murit.
Iar chipu-i — cel din urmă în lungul şir de regi —
Sub vălu-i ca pe-o umbră, abia îl înţelegi.
Deodată crişcă fierul în dosu-unei firide.
A unei tainiţi scunde intrare se deschide,
De sub o mantă lungă se-ntinde-o albă mână,
Ce ţine o făclie aprinsă de răşină,
Care îi bate-n faţă şi-i luminează chipul...
Pe-un stâlp tăiat, orlogiul îşi picură nisipul.
Brigbelu ce cu Sarmis e frate mic de-a gemeni —
Ca umbra cu fiinţa sunt amândoi asemeni —
Încet înaintează, făclia şi-o ridică
Ş-urechea aţiind-o el asculta: “Nimică!
Un ceas mai am, şi iată că voi ajunge-n fine
Atât de sus în lumea creată pentru bine.
Creată pentru bine ne spun cărţile vechi,
De mii de ani ne sună legenda în urechi...
Şi am văzut virtutea găsind a ei răsplată,
Ce nu numai de oameni — de zei e-nvidiată,
Răsplată prea frumoasă: un giulgi şi patru scânduri.
De când văzui aceasta, am stat mereu pe gânduri:

Să-mi stâmpar lăcomia? Pe lângă dulci izvoară
Să trec murind de sete pentr-o aşa comoară?
Pe când c-un om în lanţuri — de-i frate, chiar, ce-mi pasă
Dacă-l împing în laturi? — O cale luminoasă
Nainte-mi se deschide? L-am dat deci la o parte,
De-ale virtuţii bunuri să aibă singur parte.
Ei! Lumea-i împărţită în proşti şi în şireţi,
Iar patimilor rele viclenii le dau preţ.
Sămânţa roditoare se cade ca să sameni.
Ca să fii domn, se cade să-i iei adânc pe oameni.
Voieşti ca să se-nchine cu toţi l-a tale oase,
Atunci învie-într-înşii pornirea duşmăsoasă,
Invidia şi ura botează-le virtuţi,
Numeşte-erou pe-un gâde ca fierul să-i ascuţi,
Pe cel viclean şi neted numeşte-l înţelept,
Nebun zi-i celui nobil şi simplu celui drept,
Din patimi a mulţimii fă scară la mărire
Şi te-or urma cu toţii în vecinică orbire.
Cu laude mângâie deşertăciunea lor,
Din roiuri risipite vei face un popor
Şi sigur fii la rele de-a pururea urma-va,
Cu sânge şi cenuşă pământul presura-va...
Fereşte-te de una, să te păzească cerul,
Să nu te-mping-un demon a spune adevărul.
A spune: că nu-s vrednici decât de-adânc dispreţ,
Că pentru-o vorbă goală jertfeşti a lor vieţi,
Că-n tine nici îţi pasă măcar de-ale lor păsuri,
Că cu a lor micime de suflet tu îi măsuri,
Că lauda, cu care i-ncarci e o ocară,
Că tot ce e ca dânşii e vrednic ca să piară.”

Deodată iar ascultă... se îmflă a lui nări,
Aude glasuri multe şi paşi urcând pe scări,
Iar uşa de la mijloc dă aripile-n laturi,
De intră voievozii de ţări şi de olaturi,
În fruntea lor c-un preot bătrân... Iară moşneagul,
Cu laurul vecinic verde în păru-i alb, toiagul
De aur şi-l ridică: — Brigbelu, iată ora
Că-n numele mulţimii şi-n faţa tuturora,
Venii să chem de trei ori pe rege-n gura mare
Şi dacă nici acuma din umbră-i nu răsare,
Să-ţi oferim coroana, căci legea ne prescrie
Ca peste-un an nici tronul deşert să nu rămâie,
Nici văduvă coroana de tâmpla cuvenită.

Pe un tripod s-aduce căţuia aurită.
Cu făclii stinse-n mână-n genunche cad oştenii,
Iar preotul aprinde un vraf de mirodenii.
De fumul lor albastru se imple bolta naltă,
S-acopere mulţimea, iar flacările saltă,
Toţi în genunchi cu groază ascultă în tăcere
Iar preotul începe cu glas plin de durere:
— În numele Celùia, al cărui vecinic nume
De a-l rosti nu-i vrednic *un* muritor pe lume,
Când limba-i neclintită la cumpenele vremii,
Toiagul meu s-atinge încet de vârful stemei
Regeşti, şi pentru dânsa te chem — dacă trăieşti,
O, Sarmis, Sarmis! Sarmis! răsai de unde eşti.
Pe ochi ţiind o mână făcliile-şi întind,
La sfântul foc din mijloc cu toţi şi le aprind.
Prin arcurile nalte trecu un jalnic vaier,

Iar braţele ridică făcliile în aer.
Iar preotul smunceşte c-o mână pânza fină
Ce-acopere statua de marmură senină
Şi ţesătura neagră de-un fin şi gingaş ton
Lăsând să cadă-n flăcări, şopteşte-adânc: — E mort!
Brigbelu se repede-n fereastă şi priveşte.
O mare de lumină pe-o clipă îl orbeşte,
El vede mii de facle lucind şi mii de suliţi,
Mulţimea şi ostaşii se-mping vuind pe uliţi,
Iar negre tac deasupra a capiştelor bolţi
Ş-ale cetăţii ziduri c-un turn la orice colţ.

S-a strecurat mulţimea şi sala-i iar pustie.
Prin ea Brigbelu singur umbla ca o stafie...
Adânc fugiră ochii în cap, pierit e chipul,
Orlogiul în uitare de mult şi-a scurs nisipul,
Când iată o femeie mai albă ca omătul,
Ieşind încet din umbră, o-ntoarce de-a-ndărătul,
Priveşte cum din discul de aur iese fum
Şi zice rar şi rece: — Eşti mulţumit acum?
Atuncea el tresare şi ochii învârteşte.
Cum sta nainte-i naltă, privind o mistuieşte:
— O, vino mai aproape, aproape l-al meu piept,
Odor cu păr de aur şi ochiul înţelept.
Ca zece morţi deodată durerile iubirii-s —
Cu-acele morţi în suflet eu te iubesc, Tomiris.
— Dar lasă-mă — ea strigă. — Ce galben eşti la faţă,
Suflarea ta mă arde şi ochiul tău mă-ngheaţă.
Ce mă priveşti atâta? A ta căutătură
Mă doare, cum mă doare suflarea ta din gură.

Ce ochi urât de negru! Cum e de stins şi mort!
Închide-l, ah, închide-l — privirea ta n-o port...
— Dar mă iubeşti, Tomiris — tu mă iubeşti atât,
Precum pe al meu frate nicicând nu l-ai iubit.
— Da, simt că în puterea ta sunt, că tu mi-eşti domn —
Şi te urmez ca umbra, dar te urmez ca-n somn.
Simt că l-a ta privire voinţele-mi sunt sterpe,
M-atragi precum m-atrage un rece ochi de şerpe,
Fugi, fugi în lumea largă! Mă faci să-nnebunesc,
Căci te urmez şi totuşi din suflet te urăsc.

El o cuprinde... Faţa ei albă atuncea piere
Şi gura ei se strânge de-o stranie durere.
Ea ar ţipa şi glasul în gât i se îngaimă.
Ea îl sorbea cu ochii, deşi murea de spaimă...
Şi cum stau mână-n mână... tresar, tot mai aproape
Se strâng şi peste ochii-i îşi lasă-a ei pleoape.
Din tainiţă adâncă părea c-aud un vaier.
Deasupra ei Brigbelu, nălţând făclia-n aer,
Îi zise: — O, iubito, din nou ţi se năzare.
Iar ea mereu ascultă, ş-aude i se pare:
“Se clatin visătorii copaci de chiparos
Cu ramurile negre uitându-se în jos,
Iar tei cu umbra lată cu flori pân-în pământ
Spre marea-ntunecată se scutură de vânt!”

II

Brigbelu, rege tânăr din vremea cea căruntă,
Pe zeii vechii Dacii i-a fost chemat la nuntă.
Frumos au ars în flacări prinosul de pe vatră,

Pe când intrară oaspii sub bolţile-i de piatră.
În capul mesei şade Zamolxe, zeul getic,
Ce lesne urcă lumea cu umăru-i atletic.
În dreapta lui sub vălul de ceaţă mândrul soare,
În stânga-i şade luna sfioasă, zâmbitoare...
Din sale depărtate pătrunde zvon de armă.
Prin ei cimpoiul skytic porneşte dulcea-i larmă,
Trezind greoiul ropot de danţ, căci launloc
Toţi oaspeţii mai tineri loveau baltage-n joc,
Iar tinerele fete cu ei jucând de-a valma
Se-nvârt şi se mlădie uşor sunând cu palma.

La mijlocul de masă pe tronu-i şade el
Cu plete lungi şi negre, întunecos, Brigbel.
Şi răzimat pe spată al zeilor fiastru
Privea-n ochii miresei al cerului albastru.
Frumoşi ca două basme, izvoarele uimirii-s,
În păru-i lung de aur se învelea Tomiris.
Încolo voievozii, boiarii după treaptă
Şoptesc cu admirare în barba înţeleaptă
Când spune cântăreţul poveşti din alte vremuri,
De regi de-a căror fapte te miri şi te cutremuri,
Spunea cum din deşerturi, ce nu mai au hotară,
Venit-au de la Nilul cu tainice izvoară,
Pe negrele corăbii cu mii de mii de gloate,
Stăpânul pe Egipet cu-averile lui toate.
Apoi veni acela ce-au frânt pe Minotaur,
Tezeu, să cate lâna cu miţele de aur.
Apoi târziu în urmă veni străinul oaspe
Clădind pe Istru poduri — Dariu al lui Istaspe,

Un rege, ce în lume nu-şi găsea loc să-ncapă,
În Dacia venise, cerşind pământ şi apă.
Şi povestea bătrânul de neamuri curgând râuri,
Din codri răsărite, ieşite din pustiuri
Şi cum pieriră toate pe rând precum veniră
Şi cum cătând norocul mormântul şi-l găsiră.

Şi pe când toţi ascultă, chiar regii din firide,
Cu gura-n pumn ghiduşul se strâmbă şi tot râde.
Cu mutra lui de capră şi trup schilod de faun
Îşi târâie piciorul ţinându-se de scaun.
Se clatin visătorii copaci de chiparos
Cu ramurile negre uitându-se în jos,
Iar tei cu umbra lată cu flori pân-în pământ
Spre marea-ntunecată se scutură de vânt.

Deodată-n fundul salei, apare sub un arc,
Cu stânga răzimată de spada-i de monarc,
Nebunul Sarmis — care-i cu craiul frate geamăn —
Ca umbra cu fiinţa-i ei amândoi s-asamăn.
Dar galben e la faţă şi ochii ard în friguri
Şi vânătă-i e gura. El vine cu paşi siguri
Şi pe pumnaru-şi scapă Brigbel mâna regală.
Din tron pe jumătate cu furie se scoală...
Nebunu nalţă dreapta, se uită lung la el —
Cu mâna pe pumnaru-i încremeni Brigbel.
Şi ca să înţeleagă nainte-i ce se-ntâmplă
Nebunu-şi trece mâna la ochi, apoi la tâmplă,
Se uită turbur, pare că şi-ar aduce-aminte
De-o veche povestire, cu jalnice cuvinte.

Cu glasul lui ce sună adânc, ca de aramă,
El noaptea cea eternă din evii-i o recheamă,
Arată cum din neguri cu umeri ca de munte
Zamolxe, zeul vecinic, ridică a sa frunte
Şi decât toată lumea de două ori mai mare,
Îşi pierde-n ceruri capul, în jos a lui picioare,
Cum sufletul lui trece vuind prin neagra ceaţă,
Cum din adânc ridică el universu-n braţă,
Cum cerul sus se-ndoaie şi stelele-şi aşterne,
O boltă răsărită din negure eterne,
Şi decât toată lumea de două ori mai mare
În propria lui umbră Zamolxe redispare.
"Priviţi-l cum stă mândru şi alb pe naltu-i jeţ!
El îmflă răsuflarea vulcanului măreţ,
Dacă deschide-n evii-i el buza cu mânie
Şi stelele se spulber ca frunzele de vie;
El mână în uitare a veacurilor turmă
Şi sorii îi negreşte de pier fără de urmă.
Dacă se uită-n mare, ea tremură şi seacă.
De-şi pleacă a sa frunte, tot ceru-atunci se pleacă.
Ci-n evii tăi, Zamolxe, tu n-ai creat vreodată
Un chip mai blând, mai gingaş decât ăst chip de fată!
Gândirea ta, divine, abia putu s-adune
Din mii minuni din lume o singură minune,
Căci numai ţie singur îţi fuse cu putinţă
S-uneşti atâta farmec cu-atâta necredinţă...
Dar nu ţi-o cer, tot darul ţi-l zvârl iar la picioare.
De-a lumii tale bunuri privirea azi mă doare.
Nici vin să-mi cer coroana, nici ţara mea. O dărui
Făşii s-o rup-oricine şi cum îi place-oricărui.

La ce-aş mai cere-o ţară, în care nu-i credinţă,
Unde un frate pe-altul s-ucidă-i cu putinţă!
Rebel! făcuşi din sceptru unealtă de ocară
Ş-ai dat tu însuşi pildă din om să fie fiară.
Eu lumii trebuit-am, dar ţie-ţi trebui ea,
Să fie rea, smintită, coruptă, cum o vrea,
Tu eşti din a ei milă stăpân şi s-o urmezi
Tu trebui, ca mai bine în scaun să te-aşezi;
Ca nu de vro suflare pe dânsul să te clatini
Căta-vei să iei ochii prosteşti cu nouă datini.
Din Sybaris vei strânge bătrâni cu bărbi boite,
Ca neamului să-i deie năravuri mai spoite,
S-arate cum moşnegii, îmbălsămiţi ca mumii
Întrec şi tineretul în scandalele lumii!
Strămoşi pierduţi în veacuri, rânduitori de cete,
Coroana mea ş-a voastră e plină azi de pete.
O, voievozi ai ţării, frângeţi a voastre săbii
Şi ciuma în limanuri să intre pe corăbii.
Puteţi de-acum să rumpeţi bucăţi a mele flamuri,
Mânjit pe ele-i zimbrul adunător de neamuri,
De azi al vostru rege cu drag va să îngroape
Domnia-i peste plaiuri, puterea-i peste ape.
Ş-acum la tine, frate, cuvântul o să-ndrept,
Căci voi să-ngălbenească şi sufletu-ţi din piept
Şi ochii-n cap să-ţi sece, pe tron să te usuci,
Să sameni unei slabe şi străvezii năluci,
Cuvântul gurii proprii, auzi-l tu pe dos
Şi spaima morţii intre-ţi în fiecare os.
În orice om un duşman să ştii că ţi se naşte,
S-ajungi pe tine însuţi a nu te mai cunoaşte,

De propria ta faţă, rebel, să-ţi fie teamă
Şi somnul — vameş vieţii — să nu-ţi mai ieie vamă.
Te miră de gândirea-ţi, răsai la al tău glas,
Încremeneşte galben la propriul tău pas,
Şi propria ta umbră urmând prin ziduri vechi,
Cu mânile-ţi astupă sperioasele urechi,
Şi strigă după dânsa plângând, muşcând din unghii
Şi când vei vrea s-o-njunghii, pe tine să te-njunghii!...
Te-aş blestema pe tine, Zamolxe, dară vai!
De tronul tău se sfarmă blestemul ce visai.
Durerile-mpreună a lumii uriaşe
Te-ating ca şi suspinul copilului din faşe.
Învaţă-mă dar vorba de care tu să tremuri,
Sămănător de stele şi-ncepător de vremuri.
Tomiris! vis de aur în viaţa-mi, să te cert?
Durerea-mi, nebunia-mi, pustiu-mi ţi le iert!
Ce să te blestem oare? Căci visul mângâios
A trebuit să piară... Prea, prea era frumos.
Cu-amor atât de fără de margini şi de nalt
Nu se cădea să ţie un om la celălalt.
Prea nu aveam în lume nici sfânt, nici Dumnezeu,
Prea ne uitasem astfel detot şi tu şi eu.
Cereasca fericire nu se putea să ţină,
Nu se cădea s-o aibă o mână de ţărână,
În lumea de mizerii şi lacrimi nu e loc
Pentru atâta milă şi pentru-atât noroc...
De-aceea-n codri negri mă-ntorc să rătăcesc.
În umbra lor eternă eu umbra-mi mistuiesc,
Privesc cum peste frunze uscate fără urme
Aleargă zimbrii negri şi cerbii fug în turme,

Iar lângă vechi fântâne de lume date-uitării
Privesc în iarba naltă sirepii albi ai mării.
Se clatin visătorii copaci de chiparos
Cu ramurile negre uitându-se în jos,
Iar tei cu frunza lată, cu flori pân-în pământ,
Spre marea-ntunecată se scutură de vânt.”

III

Prin salele pustie un om în neagră haină
Temându-se de paşii-i, se strecură în taină.
Sub mantia lui lungă ascunde un pumnar,
Tot îndărăt priveşte cu spaimă şi amar.
El râde... Se repede spre umbra-i... umbra sare.
Din dreptul unor ziduri, încet ea iar apare...
Asupră-i se repede şi iar se dă napoi:
— O, Sarmis, luptă lungă, grozavă e-ntre noi!
Ce fugi? Ce fugi? Nu vezi tu la luptă că te chem?
Nu crede cum că tremur, nu crede că mă tem!
Ş-atuncea iar răsare şi faţa-i slabă piere,
Şi ochiul fix se uită cu spaimă şi durere:
„O, inima mea laşă, de ce-nlemneşti în sân,
Sfârşeşte! Şi pumnarul îmi scap-acum din mâni...
Dar îl voi strânge bine... Stai... stai, nebun mişel.”

—Loveşte crud o dată şi cade mort — Brigbel.

Gelozie

CUPRINS

Când te-am văzut, femeie, ştii ce mi-am zis în sine-mi?
N-ai să pătrunzi vrodată înluntrul astei inemi.
Voi pune uşii mele zăvoare grele, lacăt,
Să nu pătrunză-n casă-mi zâmbirea ta din treacăt.

Şi cum? dar înţelegi tu cum? Cu-acea gelozie,
Ce gândurile-ţi arde şi inima-ţi sfâşie.
Căci mă-ntrebam, se poate c-atât de-mpodobită
Cu inima şi mintea, să nu fie iubită?
Căci prea, prea e frumoasă... Dorinţa-i guralivă,
Ademenirea-i blândă, putut-a sta-mprotivă
Atâtor vorbe calde şoptite cu durere,
Ce aerul îl împle c-un val de mângâiere?
Putut-a umpotriva atâtora să steie
Când e aşa de dulce şi nu-i decât femeie?
Ştiind că o săgeată din arcul cel cu gene
E chiar durerea însăşi a vieţii pământene,
Venin ştiind că este sărutul zânei Vineri,
Venin mi-era suflarea şi ochii tăi cei tineri
Şi nu voiam ca dânşii cu dulce vicleşug
S-aprinză al meu suflet pe-al patimilor rug;
Şi zborul cugetării-mi, mândria din cântare-mi,
Eu nu voiam c-un zâmbet al tău să mi le sfaremi...
Priveai la mine straniu şi te mirai că tac...
Tu nici visai ca-n gându-mi eu fălcile-ţi dezbrac
De cărnurile albe şi gingaşe şi sterpe,
Că idolului mândru scot ochii blânzi de şerpe,
Tu nici visai că-n gându-mi eu faţa ta o tai,

Că ce rămase-atuncea naintea minţii-mi, vai!
Era doar începutul frumos al unui leş...
Ba mai treceai cu mâna prin perii tăi cei deşi,
Şi nici visai că gându-mi te face de ocară
Pentru că porţi pe oase un obrăzar de ceară
Şi că priviri grozave, ca mâni fără de trup,
Se întindeau asupră-ţi, cu ele să te rup,
Şi pe cât de frumoasă şi gingaşă la port
Eu te priveam atuncea c-un rece ochi de mort.

Dar m-ai învins... Pătruns-ai a inimei cămări
Ş-acum luceşti ca steaua fatală peste mări
Pe gândurile mele... şi treci aşa frumoasă
Ca marmura de albă, cu gene lăcrămoase,
Şi cum pluteşti n-atinge piciorul de pământ...
Atârni precum atârnă nădejdile... de vânt.

Mă mişc ca oceànul cu suferinţi adânci,
Ce braţele-i de valuri le-atârnă trist de stânci.
Se nalţă şi recade şi murmură întruna
Când lunecă pe negre păduri de paltin luna:
Pătruns el e de jalea luminei celei reci...
În veci de el departe şi el iubind-o-n veci.
De s-ar lăsa pe sânu-i, din cer vrodinioară,
El ar simţi că-nluntru-i cu ceru-ntreg coboară
Şi-ar cadenţa durerea-i pe-al veacurilor mers
C-un univers deasupră-i şi-n el c-un univers.

Astfel domneşti pe visu-mi şi pe singurătate-mi
Şi mişti în al meu suflet un oceàn de patemi.
Iar braţele-mi s-aruncă ca valurile mării

— Ah, în deşert, nici nu pot ca să te dau uitării —
S-aruncă înspre cerul cel luminos, recad
Şi mistuit de chinuri ca Tantalus în iad.
Dar în zădar! căci astfel a fost voinţa sorţii
Ca tu să-mi dai durerea şi voluptatea morţii
Şi să-mi răsai din marea de suferinţi, înaltă,
Ca marmura eternă ieşită de sub daltă.

Din când în când...

CUPRINS

Eu te-am iubit îmi pare-un veac, tu nici măcar din când în când,
Şi nici ai vrut să alinezi al meu amar din când în când.
Erai frumoasă cum nu e nimic în cer şi pe pământ;
Azi nu mai eşti precum ai fost, frumoasă doar din când în când
Şi ochii tăi ce străluceau mistuitor şi înfocat
Sunt osteniţi şi se aprind cu mult mai rar din când în când.
O, spune-mi, suflet dulce, tu, pe care-atâta l-am iubit,
Dac-ai aflat în calea ta vrun solitar din când în când,
Care de-adâncul meu amor atâta de nemărginit
Măcar ca-n vis să-ţi fi adus aminte iar din când în când.
Nu! Ai trecut din mâni în mâni prin toţi acei oameni de rând,
Tu, trupul tău cel dulce plin le-ai dat în dar din când în când,
Cu al tău suflet aşa cald ş-adormitor nu i-ai atins,
O, şi nici unul n-a-nţeles atâta har din când în când.
Cu câtă inspirare eu, cu cât înalt ceresc avânt
Apropiam de gura mea acest păhar din când în când!
O, iubeam umbra ta şi tot ce e în tine, tot ce eşti
Şi astăzi dacă mă gândesc, nebunesc iar din când în când.
Dar vai! pierdută astăzi eşti, orice dorinţă a pierit;
Tot încă visu-l urmăresc şi, în zădar din când în când,
Tot te mai văz naintea mea plutind ca-n vis, pierdută da,
Cu buze supte, c-un obraz ca şi de var, din când în când.
Paserea Phoenix, numai ea, răsare din cenuşa ei,
Dar oameni ce se mistuiesc nu mai răsar din când în când.
Că a mea viaţ-ai chinuit, iertai de mult, ci-mi pare rău.
L-al tău trecut eu mă gândesc cu-atât amar din când în când.

Ca şi Stoa, ce pretinde...

CUPRINS

Ca şi Stoa, ce pretinde
Să fim mândri şi integri,
Când plutesc deasupra noastră
Cu-a lor visuri ochii negri;

Ca şi basmele păgâne
De iubire ce-ard chimeric
Cu nesaţiul lor de visuri
Şi cu-atâta întuneric;

Când atraşi de a lor noapte
Ne suntem străini de lume,
Duşi pe marginea uitării
De-un avânt fără de nume;

Când gândire nu mai este
Şi când inima e tristă
Şi afară de-acel farmec
Când nimic nu mai există:

Părăsesc şi veac şi ţară
Pentru umeri de femeie
Şi o rog astfel în jeţu-i
Dulce locului să steie,

Să mă pierd privind-o vecinic
De la creştet la picioare,

Mândră ca o-mpărătească,
Caldă, cu senin de soare,

De pe ochii-i să ridice
Languroase lunge gene,
Să-ngenunchi naintea zânei
Venus Anadyomene,

Genele dând întuneric
Voluptos căutăturii,
Iar gropiţele cochete
Dulci râd la mijlocul gurii.

Doña Sol

CUPRINS

Te rog rămâi o clipă încă
Ca să te strâng duios la piept.
Din fericirea mea adâncă
Aş vrea sa nu mă mai deştept.
Şi totuşi, luna iese-n zare,
Albeşte zidul nalt şi gol...
Dă-mi cea din urmă sărutare
Şi încă una, doña Sol!

Mă-ntrebi cu ochiul tău cuminte
Unde mă duc şi ce mă fac,
Când de pe ceruri stele sfinte
Pătrund în codru, bat în lac.

. . . .

Au nu eşti tu la înălţime
Ca steaua vecinicului pol?...
Pe mine nu mă ştie nime,
Nici chiar tu însăţi, doña Sol.
Ades când frunzele pe cracă
Şoptesc ca zgomotul de guri
Ce se sărută şi se-mpacă
În umbr-adâncă de păduri,
Eu stau unde pătrunde luna
Pe alb izvor, sunând domol;
De cântă păsările-ntruna,
De tine-mi cântă, doña Sol.

Şi pe oglinda mişcătoare
Stau de privesc un straniu joc:
E apa pururi călătoare
Pe chipu-mi ce rămâne-n loc.
S-au desprimăvărat pădurea,
Suspină păsările-n stol...
Şi numai eu, gândind aiurea,
Gândesc la tine, doña Sol.

De ce doresc singurătate
Şi glasul tainic de izvor,
De ce când codrul frunza-şi bate
Adorm pe verdele-i covor?
Ca prin lumina cea rărită
Prin umbra moale de [pristol]
Să mi s-arate liniştită
A ta ivire, doña Sol.

Să văz cum mâna ta îndoaie
În arc o ramură de fag
Şi ca Diana cea bălaie
Îţi faci în codru mândru prag;
Săgeţi de aur pe-al tău umăr,
Goneşti vânatul tău în stol,
Dar peste frunze făr' de număr
Nu-mi laşi o urmă, doña Sol.

Chiar de luceafărul de seară
Te tem, căci dulce arde el,
Când treci frumoasă şi uşoară

În umbra negrului castel...
De aş zăcea rănit de moarte,
Într-un genunchi eu tot mă scol;
Tinzându-mi dreapta de departe,
Mă-nchin la tine, doña Sol.

. . . .

Când luna trece în uimire
Spre-a face-al mărilor ocol,
Ea, luminând a mea iubire,
Te lumineze, doña Sol.

Apari să dai lumină

CUPRINS

Apari să dai lumină arcatelor fereşti,
Să văz în templu-i zâna cu farmece cereşti.
Prin vremea trecătoare luceşte prea curat
Un chip tăiat de daltă, de-a pururi adorat.
Privi-te-voi cu ochii în lacrime fierbinţi...
O, marmură, aibi milă de-a mele rugăminţi!

Îndură-te şi lasă privirea-mi s-o consol
La alba strălucire a gâtului tău gol,
La dulcea rotunzire a sânilor ce cresc,
La noaptea cea adâncă din ochiul tău ceresc,
Să văd că de privirea-mi tăcând te înfiori...
O, marmură, aibi milă de ochii-mi rugători!

Aş vrea cu-a mele lacrimi picioarele să-ţi scald,
În dulcea-nfiorare a sufletului cald,
Să mor pătruns de jalea amorului meu sfânt,
Ca lebăda ce moare de propriul ei cânt,
Să mor de-ntâia rază din ochii tăi cei reci...
O, marmură, aibi milă de stingerea-mi pe veci!

Ca iarna cea eternă a Nordului polar
Se-ntinde amorţirea în sufletu-mi amar,
Nimic nu luminează astei pustietăţi,
Doar sloiurile par ca ruine de cetăţi,
Plutind de asprul vicol al morţii cei de veci...
Tu ramură-nflorită... pe visul meu te pleci!

Din lumea de mizerii şi fără de-nţeles
Cu ochii cei de gheaţă ai morţii m-am ales
Şi totu-mi pare veşted, căzut şi uniform.
Sunt însetat de somnul pământului s-adorm,
Încât numai de nume îmi pare că exist...
Tu doar răsai c-un zâmbet în visul meu cel trist!

Cu ochii tăi de înger mă mângâi şi mă minţi,
Căci ei cuprind o lume de dulci făgăduinţi,
De-amor fără de margini, de scumpe fericiri,
Cum nu se află-n lumea aceasta nicăiri,
Căci este umbra blândă-a iubirii cei de veci,
Ce trece cu întreaga-i putere, pe când treci!

Nici luna plutitoare, nici stelele din cer
N-or să pătrunză-n lumea trecutelor dureri,
N-or să pătrunz-amarul pierdutei tinereţi,
Măcar să am de-acuma o sută de vieţi,
Căci sufletu-mi de-atuncea e-atât de-ntunecat...
Doar ochii tăi de înger în visul meu străbat!

Ca toamna cea târzie e viaţa mea, şi cad
Iluzii ca şi frunza pe undele de vad,
Şi nici o bucurie în cale-mi nu culeg,
Nimic de care-n lume iubirea să mi-o leg,
Pustiul şi urâtul de-a pururi mă cuprind...
Doar braţele-ţi de marmur în visul meu se-ntind!

Precum corăbii negre se leagănă de vânt
Cu pânzele-atârnate departe de pământ,

Cum între cer şi mare trec pasările stol,
Trec gândurile mele a sufletului gol,
Întind ale lor aripi spre negre depărtări...
Tu numai eşti în visu-mi luceafărul pe mări.

Cu aspra nepăsare tu sufletu-mi aduci
Pe cele două braţe întinse-a sfintei cruci
Şi buzele-nsetate cu fiere mi le uzi;
Când ruga mea fierbinte nu vrei să o auzi,
Mă faci părtaş în lume durerilor lui Crist...
O, marmură, aibi milă de sufletul meu trist!

Dar te cobori, divino, pătrunsă de-al meu glas,
Mai mândră, tot mai mândră la fiecare pas...
Visez, ori e aievea? Tu eşti în adevăr!
Tu treci cu mâna albă prin viţele de păr?
Dacă visez, mă ţine în vis, privindu-mi drept...
O, marmură, aibi milă să nu mă mai deştept!

Renunţatre

CUPRINS

Aş vrea să am pământul şi marea-n jumătate,
De mine să asculte corăbii şi armate,
De voi clipi cu ochiul, cu mâna semn de-oi face,
Să-şi mişte răsăritul popoarele încoace;
Sălbatecele oarde să curgă râuri-râuri,
Din codri răscolite, stârnite din pustiuri;
Ca undele de fluviu urmeze-ale lor scuturi,
Întunece-se-n zare pierdutele-nceputuri,
Un râu de scânteiare lucească lănci şi săbii,
Iar marea se-nspăimânte de negrele-mi corăbii.

Astfel război porni-voi. Voi arunca încalte
O jumătate-a lumii asupra celeilalte,
Privească-m-atunci preoţi: — un monstru ce se-nchină,
Când oardele-i barbare duc moarte şi ruină.
Ruga-mă-voi cu mâna uscată ţinând strana,
Deasupra mea cu-ntinse aripi va sta Satana;
Cu tronul meu voi pune alăturea sicriul.
Când gloatele-mi în lume ar tot mări pustiul,
Să simt că nu se poate un Dumnezeu să-mi ierte
Cetăţile în flacări şi ţările deşerte...
Astfel doar aş preface durerea-mi fără nume,
Dezbinul meu din suflet într-un dezbin de lume.

Şi tot ce-ncântă ochii cu mii de frumuseţi,
Tot ce pământul are şi marea mai de preţ,
Grămezi să steie toate la mine în comori.
Alăturea cu ele să trec nepăsători,

Simţindu-mă în mine stăpân al lumii-ntregi,
Un zeu în omenire, un soare între regi
Şi raze să reverse din frunte-a mea coroană...
Să-ngenunchez nainte-ţi aşa ca la icoană
Şi descriindu-ţi toată puterea fără seamă
Să-ţi zic: — Ia-le pe toate, dar şi pe mine ia-mă!

Nu mă iubi! Ca robul să fiu pe lângă tine,
De-i trece,-n jos pleca-voi a ochilor lumine,
Dezmoştenit de toate, la viaţă abdicând,
Să nu-mi rămână-n minte decât un singur gând:
C-am aruncat un sceptru, cu dânsul lumea-ntreagă,
Păstrându-mi pentru mine durerea că-mi eşti dragă;
Înamoraţi de tine, rămână ochii-mi trişti
Şi vecinic urmărească cum, marmură, te mişti.
În veci dup-a ta umbră eu braţele să-ntind,
De-al genei tale tremur nădejdea să mi-o prind,
Să-mi razim a mea frunte de zidurile goale,
Atinse de-umbra dulce a frumuseţii tale.

Nu mă-nţelegi

CUPRINS

În ochii mei acuma nimic nu are preţ
Ca taina ce ascunde a tale frumuseţi.
Căci pentru care altă minune decât tine
Mi-aş risipi o viaţă de cugetări senine
Pe basme şi nimicuri, cuvinte cumpenind,
În vorbe pieritoare ca-n lanţ să te cuprind,
Şi în senin de stele durerile să-mi ferec
Pân' nu s-o stinge umbra iar dulce-n întunerec?

Şi azi când a mea minte, a farmecului roabă,
Din orişice durere îţi face o podoabă,
Şi când răsai nainte-mi ca marmura de clară
Iar ochii tăi cei mândri scânteie în afară,
Încât de-ale lor raze nu pot pătrunde încă
Ce-adânc trecut de gânduri e-n noaptea lor adâncă;
Azi — când a mea iubire e-atâta de curată,
Ca aura de care tu eşti împresurată,
Ca setea ursitoare ce-o au dupăolaltă
Lumina de-ntunerec şi marmura de daltă,
Când sufletu-mi atârnă plutind în ochii mei
De un cutremur tainic al tinerei femei
Şi vieţile-amândoror s-amestecă-n întreg,
Când înţeles de tine, eu însumi mă-nţeleg.

Să treacă înflorirea de-un vânt al recii ierne,
Să-nceţi a fi icoana iubirii cei eterne,
Cu marmura cea albă să nu te mai asameni,
Să fii ca toată lumea — frumoasă între oameni,
Să-ncete-acea simţire ce te-au făcut o zeie,

Să fii — încântătoare — dar numai o femeie,
Ș-atunci să-mi zici: — Privirea ce-atât ai adorat-o
E încă tot senină, fermecătoare... Iat-o!?

E încă tot!... Avea-vei în ochii-mi acel preţ
Ce azi ţi-l dă sfiala pierdutei mele vieţi?
Voi fi supus duioasei, nemaisimţitei munci,
C-o oaste de imagini să te iubesc ş-atunci?

Au nu ştii tu ce suntem? Copii nimicniciei,
Nefericiri zvârlite în brazdele veciei,
Ca repedea rotire a undelor albastre
Gândirea noastră spuma zădărniciei noastre,
Iar visuri şi iluzii, pe marginea uitării,
Trec şi se pierd în zare ca paserile mării.
Şi ce rămâne-n urmă în noi decât obscura
Şi oarba suferinţă ce bântuie natura?

Şi azi când am puterea ce-o are numai Domnul,
Din caosul uitării s-alung pe-o clipă somnul,
Pe schelea lumii noastre urâte şi-ntr-un chip,
Cu vorbe-mpestriţate, zidite din nisip,
Eu să zăresc o alta — un rai, o primăvară,
Şi-n codri plini de umbră lucie de izvoare —
Azi, când eşti prea mult înger şi prea puţin femeie,
Frumoasă cum nici Venus nu a putut să steie,
În loc de-a fi un soare al astei lumi întregi,
Tu îmi ucizi gândirea, căci nu mă înţelegi.

Ochiul tău iubit

CUPRINS

Ochiul tău iubit,
Plin de mângâieri,
Dulce mi-au lucit
Până ieri.

Oare te pierdui
Pe acest pământ,
Fără ca să-mi spui
Un cuvânt?

Oare te înduri,
Tu, ca să mă laşi,
Geniu de păduri
Drăgălaş?

Luna în zădar
Bate la fereşti,
Şi mă-ntreabă iar
Unde eşti.

Ar luci pe zid
Până ce te culci,
Până ţi se-nchid
Ochii dulci.

Şi ar tremura
Tainic în frunziş
Şi te-ar săruta
Pe furiş.

Dar ea zi cu zi
E în orice loc
Şi te va găsi
            Cu noroc.

Eu nu pot să plec
Peste nori şi vânt,
Şi să te petrec
            De-unde sunt.

Cum nu sunt ca ea,
Ca să mă strecor,
Drept oglinda ta
            Să cobor!

Chipul tău frumos
Să-l privesc întreg —
Cu atât folos
            Să m-aleg.

Să apar ca-n vis
Acelei vederi
Care mi-au surâs
            Până ieri.

Ochiul tău iubit

(variantă)

CUPRINS

Ochiul tău iubit,
Plin de mângâieri,
Dulce mi-au lucit
            Până ieri.

L-am iubit cu mii
Lacrime fierbinţi
Şi cu-atât de vii
            Rugăminţi.

Şi cum suferii
De al tău amor,
Cât de mult dorii
            Ca să mor!

Pururi te cătam
Pe orice pământ,
Căci a-ţi spune am
            Un cuvânt.

Cămăruţa ta
Sara să-mi deschizi,
Că te-oi desmierda
            Ca să râzi.

Să-ţi închid îndat'
Pe când tu te culci

Cu un sărutat
Ochii dulci.

Să măsor mereu
Cât de mult crescuşi,
Să sărut al tău
Picioruş.

Sânul rotunjor
Când pe braţ îl porţi,
Li s-ar face dor
Şi la morţi.

De te-i potrivi
Astei rugăminţi,
Fericiţi om fi
Şi cuminţi.

Zână din păduri,
Umbră din poveşti,
Glas al dulcei guri,
Unde eşti?

Dacă iubeşti fără să speri

CUPRINS

Dacă iubeşti fără să speri
De-a fi iubit vrodată,
Se-ntunecă de lungi păreri
De rău viaţa toată.

Şi-ţi lasă-n suflet un amar
Şi în gândiri asemeni,
Căci o iubire în zădar
Cu moartea-i sor' de gemeni.

Dar vindecarea la dureri
În piept, în partea stângă-i,
De-acolo trebuie să ceri
Cuvinte să te mângâi.

Acolo afli adăpost
Oricâte se întâmple,
Ca ş-un amor care-ar fi fost,
Viaţa ta o împle.

Căci un luceafăr răsărit
Din liniştea uitării
Dă orizon nemărginit
Singurătăţii mării.

Şi ochiul tău întunecat
Atunci îl împle plânsul,

Iar ale vieţii valuri bat
Călătorind spre dânsul.

Şi dau cadenţe de nespus
Durerii tale lunge
Pe când luceafărul e sus
Ca să nu-l poţi ajunge.

Zâmbeşte trist cu raze reci
Speranţelor deşarte:
În veci iubi-o-vei, în veci
Va rămânea departe.

Ş-a tale zile-or fi cum sunt
Pustii ca nişte stepe;
Iar nopţile de-un farmec sfânt
Ce nu-l mai poţi pricepe.

Şi oare tot n-aţi înţeles...

CUPRINS

Şi oare tot n-aţi înţeles
Cum nu mi-i lumea dragă,
Când cu nimic nu m-am ales
Din viaţa mea întreagă.

Când al meu suflet mistuit
De chin şi de părere
A fost un trist, necontenit
Prilej pentru durere.

Când fu menit ca pe pământ
Dorinţa să-l alunge
Dup-un noroc atât de sfânt
Cum nu se poate-ajunge.

E un miraj de necrezut
Pe-un orizon de stepe:
De al lui farmec străbătut
Eu tot nu-l pot pricepe.

El stăpâneşte amorţit
Pustiile uitării
Ca şi o stea din răsărit
Singurătatea mării.

Şi-l rog încet, îl rog pe veci
Ca să-mi asculte plânsul,

Când ale apei valuri reci
Călătoresc spre dânsul.

Atâtea blânde rugăminţi,
Atâtea calde şoapte,
Atâtea lacrime fierbinţi
Vărsate zi şi noapte,

Le-am îndreptat despre apus
Durerea să-mi alunge,
Dar el se nalţă tot mai sus
Ca să nu-l pot ajunge.

Va fi în veci necunoscut,
Va fi în veci departe...
E steaua negrului trecut:
Iubirea făr' de moarte,

Ce mărgineşte-n orizon
Şi oceàn şi stepe
Ş-al cărui farmec monoton
Te-a-nvins făr-a-l pricepe.

Căci a iubi fără să speri
De-a fi iubit vrodată:
E semnul vecinicei dureri
Ce cerul ţi-l arată.

Şi oare tot n-aţi înţeles...

(variantă)

CUPRINS

Şi oare tot n-aţi înţeles
Cum nu mi-i lumea dragă,
Când cu nimic nu m-am ales
Din viaţa mea întreagă.

Când al meu cuget mistuit
De-o stranie părere
A fost un lung, necontenit
Prilej pentru durere.

Şi a păstrat în fundul său
Ca în cenuşa rece
Taina părerilor de rău
După un vis ce trece.

Ca un luceafăr răsărit
Din liniştea uitării
Dând orizon nemărginit
Singurătăţii mării,

Nainte de-a luci deplin
Menit îi pare stinsul,
Iar ale apei valuri vin
Călătorind spre dânsul.

Şi totuşi va luci în veci
Aprins de zeul Amor
Şi ale sale raze reci
Pe frunte lumina-m-or.

În urma lui un dor nespus
S-alerg o să m-alunge,
Deşi se nalţă tot mai sus
Ca să nu-l pot ajunge.

Va rămânea necunoscut,
Va stăpâni departe,
Cum stăpâneşte pe trecut
Întins, eterna moarte.

Căci stăpâneşte tot ce-a fost
Şi tot ce o să vie
Şi câte nu avură rost
Şi nu au fost să fie.

Câte iubiri fără-nţeles,
Câte-nţelepte-asemeni,
Câte cu moartea s-au ales
A fi surori de gemeni.

Câte amoruri se jurau
Să ţie pe toţi vecii,
Pe când de flori se scuturau
Alături liliecii

Şi-au prefăcut pe-acest pământ
A noastre vieţi în stepe
Şi ne-au pătruns de-un farmec sfânt
Ce nu-l putem pricepe.

Dar cine e veţi întreba,
Nebună şi infamă:
Nici voi să ştiu cărarea sa
Şi nici chiar cum o cheamă.

Ea sufletul mi-au mistuit
C-o stranie părere
Din viaţa mea, necontenit
Prilej pentru durere.

Să fie sara-n asfinţit

CUPRINS

Să fie sara-n asfinţit
Şi noaptea să înceapă,
Răsaie luna liniştit
Şi tremurând din apă;

Şi să împrăştie scântei
Cărărilor din crânguri;
În ploaia florilor de tei
Să stăm în umbră singuri.

Şi capul meu de grije plin
De braţul tău se culce
Sub raza ochiului senin
Şi negrăit de dulce,

Ca iar cuminte să mă fac,
Căci tu îmi prinzi tot gândul,
Ca cerul ce priveşte-n lac
Adâncu-i cuprinzându-l.

Cu farmecul luminei reci
Simţirile străbate-mi:
Revarsă linişte de veci
Pe noaptea mea de patemi

Şi de asupra mea rămâi
Durerile de-mi curmă
Şi fii iubirea mea dentâi
Şi visul meu din urmă.

Un farmec trist şi ne'nţeles

CUPRINS

Un farmec trist şi ne'nţeles
Puterea mea o leagă,
Şi cu nimic nu m-am ales
Din viaţa mea întreagă.

E un luceafăr răsărit
Din negura uitării,
Dând orizon nemărginit
Singurătăţii mării.

Îngălbenit rămâne-n veci
Şi-i e aproape stinsul,
Când ale apei valuri reci
Călătoresc cu dânsul.

Cu-atâtea tainici rugăminţi,
Cu-atâtea calde şoapte,
Cu-atâtea lacrime fierbinţi,
Vărsate zi şi noapte,

I te-ai rugat: dorul nespus
Din suflet să-ţi alunge,
Dar el se nalţă tot mai sus
Ca să nu-l poţi ajunge.

Va rămânea necunoscut
Şi va luci departe

Căci luminează din trecut
Iubirii celei moarte

Şi se aprinde pe-orizon
Pustiu de mări şi stepe
Şi a lui farmec monoton
M-a-nvins făr-a-l pricepe.

Muşat şi ursitorile

CUPRINS

Sub vântul rece-al amorţitei ierne
Îşi pleacă codrul crengile-ncărcate;
Sub alba-i haină câmpul se aşterne,

Cu stele dulci e bolta presărată;
Din fundul lumii, ce se pierde-n zare,
Prin rumeni aburi luna se arată

Iar din bordei ce sta lângă cărare,
Prin ochiul prins unei fereşti rotunde
Se-aude plâns, se vede luminare

Şi în căldura locuinţei scunde
O mamă mişc-un leagăn cu piciorul
Şi la scânciri c-un cântec ea răspunde.

Şi-au adormit încet, încet feciorul,
— Sub a lui leagăn a împins o piatră —
Gândirea ei spre viitor ia zborul.

Mai licuresc cărbuni colo, pe vatră,
Ea cade-ncet pe-a scaunului spate,
Din codri lupii urlă, câinii latră.

Ea doarme-adânc cu braţe-n jos lăsate,
Dară prin somn stă ţintă să privească
Un mândru vis în sufletu-i străbate.

Da, când a fost copilul să se nască,
Opri Orìon ale sale pasuri
Ca soarta-n lume el să i-o croiască.

Jur împrejur se auziră glasuri
Şi s-au oprit Neptun din drumu-i sferic
Muţit-au limba de l-a vremii ceasuri.

Şoptind uşor treceau cu pas feeric
Pe lângă leagăn dând mereu ocoale:
Trei umbre albe ies din întuneric,

La cer ridică braţele lor goale,
Uşoare — parc-ar fi de vânt plutite,
Descânt copilu-n somn să nu se scoale

Sunt ursitori care din cer sosite
Revars-asupra-i zarea aurorii,
Cu câte daruri lui i-au fost menite

I-aduc comori, viaţă lungă, glorii,
Deasupra lui revarsă raze slabe,
Din ochii lor, adânc-adormitorii.

Pe părul lor — mărgăritare-n boabe —
Bălai şi moale ca şi auru-n spice
Scânteie-n umbră ale lor podoabe.

Copilul doarme, ele fac să pice
Deasupra-i flori, se pleacă să-l menească,
Înconjor leagănul şi-ntâia zice:

— Să fii frumos şi faţa ta lucească,
Precum în cer e numai unul soare,
Un soare fii în lumea pământească.

— Puternic fii — i-a zis cea următoare;
Şi biruind vei merge înainte,
Să-ţi fie viaţa-n veci strălucitoare.

A treia zise tainic: — Fii cuminte,
Pătrunzător ca şi lumina mare,
Tu să-nţelegi cele lumeşti şi sfinte.

Iar muma lui cu spaimă-n somn tresare,
Împreunându-şi mânile-amândouă,
Ea în genunchi se roagă-n gura mare:

— O, ursitori, a căror daruri plouă
Asupra lumii-ntregi, mai staţi o clipă
Şi ascultaţi rugarea spusă vouă.

Nu bunătăţi care se trec în pripă
Să îi menească sfânta voastră gură,
Nu bunătăţi supuse la risipă.

Puternici, mari, frumoşi atâţia fură,
Înţelepciuni, comori le-aţi dat multòra
Şi toate, vai, cu vremea se pierdură.

Lui dăruiţi ce nu aţi dat altòra,
Un dar nespus de scump ce n-are nume
Ca să răsar-asupra tuturora...

Atunci la ruga ne'nţeleptei mume,
Zâna privi adânc şi trist ca s-o priceapă:
— Ştii tu ce dar îi cei şi ştii tu cum e?

Tot ce e om se naşte şi se-ngroapă,
Fie-n colibă, fie-n vechi castele,
Pe culmi de munte ori la mal de apă.

Dar e-mpărat, dar cetitor de stele,
Acelaşi vis îi sună în ureche,
A lor vieţi sunt pururi tot acele.

Pe când sunt tineri se adun pereche,
La joc, la viaţă şi la danţ s-adună,
Bătrâni fiind vorbesc de vremea veche.

Şi lui ursit-am tot o viaţă bună
Şi măsurată pe un pic de vreme,
Să aibă ziua soare, noaptea lună!

Căci de ar fi încoronat de steme
Sau pe pământul gol de şi-ar aşterne,
Tot viaţă şi tot moarte-o să se cheme.

Tu chemi blestemul ne'nduratei ierne
Pe capul lui cel tânăr, ne'nţeleapto!
Tu-i ceri durerea unei vieţi eterne.

Da, sus la cer privirea ta îndreapt-o!
Plinită e dorinţa ta nebună.
Şi ziua neagră peste el aşteapt-o.

Căci i s-a dat să simtă-ntotdeuna
Un dor adânc şi îndărătnic foarte
De-o frumuseţe cum nu e nici una

Şi s-o ajungă chiar e dat de soarte,
Căci tinereţe neîmbătrânită
Îi dăruim şi viaţă făr' de moarte.

Dar ne'ntrupat e chipu-acei iubite
Ca şi lumina ce în cer se suie
A unei stele de demult pierite:

El n-a fost când era, el e când nu e.